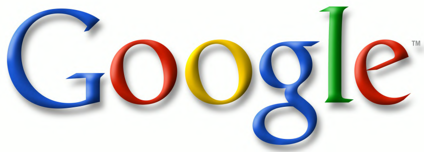

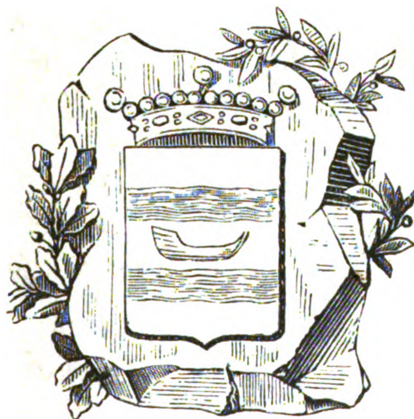

UNIVERSITATIS
INDIANENSIS
SIGILLUM
LUX
ET VERITAS
MDCCCXX

6

NYLAND.

SAMLINGAR UTGIFNA AF NYLÄNDSKA AFDELNINGEN.

VI. NYLÄNDSKA FOLKSAGOR OCH -SÄGNER.

HELSINGFORS, 1896.
NYLÄNDSKA AFDELNINGENS FÖRLAG.

Pris: 5 mk 50 p.

NYLAND.

SAMLINGAR UTGIFNA AF NYLÄNDSKA AFDELNINGEN.

SJÄTTE HÄFTET.

NYLÄNDSKA FOLKSAGOR OCH -SÄGNER.

HELSINGFORS, 1896.

NYLÄNDSKA AFDELNINGENS FÖRLAG.

NYLÄNDSKA

FOLKSAGOR OCH -SÄGNER,

ORDNADE

AF

A. ALLARDT OCH S. PERKLÉN.

HELSINGFORS,
TIDNINGS- & TRYCKERI-AKTIEBOLAGETS TRYCKERI,
1896.

Inledning.

Till grund för denna publikation ligga följande dialektuppteckningar:

I. Nyländska afdelningen tillhöriga samlingar:

1) 31 sägner ur de af fil. kand. J. E. Wefvar gjorda samlingarna, som omfatta 180 sagor och sägner från Bromarf, Degerby, Esbo, Ingå, Karis, Kyrkslätt, Lojo, Sjundeå, Snappertuna och Tenala.
2) En samling sagor och sägner från Mörskom och Borgå socknar, upptecknade sommaren 1892 af redaktör A. Backman. Samlingen innehåller 60 sagor och sägner, af hvilka 31 ingå i denna publikation.
3) En samling sagor och sägner från Tenala, Bromarf och Pojo socknar, upptecknade 1893 af folkhögskoleföreståndaren L. W Öholm. Samlingen omfattar 40 sagor och sägner. Af dessa äro 22 här återgifna.
4) I Album utgifvet af Nyländingar VII och VIII publicerade sägner, upptecknade af numera aflidne stud. G. E. Lindström och rektor Viktor L. Cajander.

II. I Svenska literatursällskapets i Finland ägo befintliga samlingar:

1) En samling sagor och sägner från Kyrkslätt, Ingå och Sjundeå socknar, upptecknade 1891 af undertecknad Perklén. Samlingen omfattar 70 sagor och sägner, af hvilka 43 ingå i denna publikation.
2) En samling sagor och sägner från Sibbå, Borgå, Pärnå, Liljendal och Strömfors socknar, upptecknade sommaren 1894 af bondesonen I. A. Björkström. Samlingen innehåller 98 sagor och sägner. Af dessa äro 53 här återgifna.

III. Härvarande Svenska landsmålsförenings samlingar:

1) 5 sagor och sägner från Helsinge och Pyttis, upptecknade af numera aflidne student G. A. Åberg.
2) 30 sägner från Helsinge, Esbo, Tusby och Sjundeå af numera aflidne student G. E. Lindström.

3) 1 saga från Kyrkslätt, upptecknad på högsvenska af fil. kand. I. Smeds.

4) 1 sägen från Borgå, upptecknad af folkskolläraren K. Frejborg.

IV. Privata samlingar:

1) 4 sägner från Esbo, upptecknade af framlidne folkhögskoleföreståndaren Robert Rostedt.

2) 5 sagor och sägner från Liljendal, upptecknade af folkskolläraren Reiman.

3) 1 sägen från Sibbå, upptecknad af folkskolläraren M. Vikman.

4) 3 sägner, upptecknade på högsvenska af framlidne rektor Viktor L. Cajander, efter hvars föredrag därjämte sagorna 35 och 107 äro på dialekt upptecknade af fil. mag. Anders Allardt.

5) 1 sägen från Borgå socken af doktor Alb. Lindh.

6) 1 sägen på högsvenska af pastor Adolf Neovius.

7) 4 sägner på högsvenska af pastor J. E. Tuomala.

8) 10 sägner från Helsinge, upptecknade af slöjdläraren M. Åberg.

9) 2 sägner på högsvenska af student E. Karlsson.

10) 43 sagor och sägner från Lappträsk, Borgå, Pärnå och Sibbå, upptecknade af fil. mag. Anders Allardt.

V. Ett mindre antal historiska sägner äro hämtade från tidskrifter, tidningar, de af dr H. A. Reinholm gjorda samlingarna (Reinholmska s.), K. G. Leinberg: Bidrag till kännedom om vårt land, (K. G. Leinberg, Bidrag), Jägerschiölds anteckningar (Jägerschiöld), en anteckning af framlidne literatören R. Schauman (R. Schauman) m. m.

I innehållsförteckningen ha vi efter hvarje sagas titel angifvit, af hvem den upptecknats. Därvid hafva följande förkortningar användts: *A* = Allardt, *B-m* = Björkström, *B-n* = Backman, *C* = Cajander, *F* = Frejborg, *K* = Karlsson, *L* = Lindström, *L-h* = Lindh, *N* = Neovius, *P* = Perklén, *R-n* = Reiman, *R-t* = Rostedt, *S* = Smeds, *T* = Tuomala, *W* = Wefvar, *W-n* = Wikman, *G. A. Å* = G. A. Åberg, *M. Å* = M. Åberg samt *Ö* = Öholm. Under sägner, hämtade från tidskrifter m. m., är källan omedelbart angifven.

Då denna publikation måste anses utgöra ett supplementhäfte till Tom II, ha vi ansett nödigt följa den i sistnämda häfte förekommande uppställningen af sagorna och sägnerna. Där samma motiv hänföres till olika personer ha vi i en senare saga blott kunnat hänvisa till den eller de föregående sagorna af samma eller liknande innehåll.

En ny afdelning med åtföljande underafdelningar har tillkommit med de i detta häfte trykta historiska sagorna, sägnerna m. m. I den sista underafdelningen i denna grupp — Män ur „de djupa leden“ under 1808—1809 års krig — ha vi delvis frångått planen för denna samling. Vi ha nämligen till denna sannolikt sista vapenmönstring med männen från de djupa leden kallat icke blott dem, om hvilka folksägnen ännu har något att tälja, utan äfven några andra, hvilka i ett eller annat sammanhang omnämts i samtida anteckningar.

För att dessa dialektuppteckningar måtte vara ett så fullödigt uttryck som möjligt för respektive mål, hafva vi, äfven om vi icke lämnat konformiteten ur sikte, ansett nödigt låta växlande former t. ex. fråga och fræga, jikk och djikk kvarstå från orter, där dylika förekomma. Beroende på, om ordet står i betonad el. obetonad ställning, användas likaså promiscue du och tu, dær och tær.

I uppteckningarna från Tenala och Bromarf ser man endast sporadiskt den gamla diftongen äi. Till och med samma ord uttalas än med diftong än utan, alt tecken på att den i dessa trakter håller på att försvinna. Samma företeelse finna vi äfven i Sibbå målet, om vi jämföra dialektuppteckningarna från Hindsby och Nickby.

I de sagor och sägner, som äro upptecknade på folkmål, har samma ortografi användts som i Tom I och II utom att ɘ, ett kort mellan e och ä sväfvande själfljud i obetonade mellan- och slutstafvelser återgifvits med e och det tonlösa l-ljudet (λ) med s.

I de på högsvenska återgifna uppteckningarna har professor Freudenthals skrifsätt följts.

För att få respektive dialekter riktigt återgifna har all möjlig omsorg användts. Sålunda ha samtliga sagor och sägner blifvit genomsedda af personer, bekanta med de olika målen. I tacksamhetsskuld härför stå vi till följande personer: magister G. A. Bredenberg, som genomgått uppteckningarna från Tenala och Bromarf, doktor H. A. Vendell de från Ingå, fil. kand. K. Lindman de från Pojo, stud. U. Fleege de från Kyrkslätt, fil. kand. A. von Christierson de från Lojo, stud. G. Ahlgren de från Esbo, arkitekt A. Åberg uppteckningarna från Helsinge, folkhögskoleföreståndaren K. T. Oljemark och handlanden G. A. Nyberg de från Sibbå, redaktör A. Backman de från Borgå socken, folkhögskoleföreståndaren L. W. Öholm de från Mörskom, pastor W. Mårtensson de från Liljendal samt f. d. folkhögskoleeleven Fanny Sevelius uppteckningarna från Pärnå. För riktigheten af Sjundeå dialekten faller ansvaret på undertecknad Perklén, för Lappträsk dialekten på undertecknad Allardt.

För goda råd och värksam hjälp vid korrekturet stå vi slutligen i tacksamhetsskuld till redaktör A. Backman, doktor H. A. Vendell samt arkitekt A. Åberg.

Till bestridande af tryckningskostnaderna för detta häfte har afdelningen af Konsistorium Akademikum beviljats ett bidrag af 1,000 mark.

Helsingfors i juni 1896.

Anders Allardt och **Selim Perklén.**

I Flocken.

Sagor och sägner af hedniskt-mytiskt innehåll.

---

1. Tontns dräggin.

(Öfvitsböle i Mörskom).

He va äin gaggo äin tont, som stäsla åt se drägg. So första dágin som dom sku gá ti försøk sín styrko, so sku dom kast upp äin klobbo, kvemm som sku va i stond ti kast henna høger. So nær to tontn kasta upp klobbon, kasta han henna so höukt, at hun igga sýndist. Nær to klobbon kom nér, sku dräggin försøk se. Nu va hun so sakramenskat stór, at han igga orka få henna upp från jórden. — Han fikk bara líte skafte upp. So stó han o huld i skafte o lúra upp åt himiln äin brá stond. So sá tontn: „Kva sír du?“ sá han.

„Ja sír, at te tær mölnklimpn ska kom némare. Ja ska kast henna tí upp, at hun ska blí tí.“

„Kast int tí henna för alltigg, he ä fáfas klobbon“, sá han.

No, anan dáin sku dom åter gá ti arbäits båda. So sku dom far ti skógin o hugg træ ti píphuvur. So hugd dom te træ, som findist i skógin. Nær dom to fikk træ ikull båda, so sló dräggin yksen i træ o sá ot tontn: „Gá tu i skatan, tu skítn orkar int änto bär i lommn. Men sír du bák de, flýger täson yksen i huvu up de“. O so førd dom træ so ludit häim, som he va, mä skatan föri, kvistot o tugkt; o tontn fikk drá, sen han vild drá ijæl se, o dräggin sat bák up lomméndan.

Nær dom kom häim mä te træ sett so ludit som he va, sá tontn: „Oh ho, kva he va tugkt!“

„Tu va nu äin sváger skít“, sá dräggin, „ja känd int å he als, at he va tugkt, int ti bót“.

So bläi tontn bjudi ti bröllops.

Mellertíd sku dräggin vakt bóddörn, sí han hadd päggar bara i lårar. Tær va dräggin o fór ti bröllops o, o tó dörn å gaggjærnen

o tó dörn mässe ti bröllops. So sá tontn åt dräggin: „Kvaför va du int häim o vakta bóddörn, som ja sá åt de?“

„Ja hár ju dörn mämme hær“, sá dräggin.

To bläi tontn i fundérigg, hur han sku slipp å mæ onon. So sá tontn åt gumman sín: „Nu väit ja int ana råd än ti gá o slå mä bílon nakkan å'n, nær han sovnar“.

Men som dom nu tala so stórt imillan se, hord dräggin alt kva dom sá. Han jikk i baston o ládd äin pärtkärva i säggin o täkt täkki yvy. Nær he bläi natt, stäig tontn upp o fór ti baston mä bílon sín, o so sló han ti pärtkärvan, sen spituna stó upp, nær han sló til alt kva han orka. Nær han kom inn, sá han åt gumman: „Nó dó han nu sækert. Rivubäinen flöug alt upp, nær ja hugd til“, sá han.

Om morin gár han tí åter o sía. So ligger dräggin i säggin snykt som han sku ligga. O so sá tontn: „Hur ha du sovi i natt?“

„No, nó ha ja sovi brá. Äin gaggo va he líksom luppon sku ha biti me, men nær ja sidan véndist omm, bäit he igga mäir, o so sovd ja sidan åter.“

Anan afton sá tontn åter åt gumman sín: „Nu väit ja igga ana råd, hur vi sku slipp å mæ'n, än ja gár o bränner upp häila baston. He ä nu int so stór skada, om hun nu brinner upp“.

Dräggin hord åter, hur dom tala, o so jikk han o bar säggin äitt stykki bort från baston, o so läks an tí to yty säggin ti sova. O tontn gár mitt i natten o tuttar äildn i baston o lagar e ti brinna, so en baston brann upp alt i hóp. So tár dräggin åter o bär säggin sín up bastotómten up sama ställe, som hun hadd stajji.

Om morin kom tontn o sía o nær han så dräggin, sá han: „Hur ha du sovi i natt?“

„Nó ha ja sovi, bara äin gaggo värmd he líte, men so vénd ja me omm o läit áron sídon upp. Men int väit ja, hur he ha gått til, at baston ha bronni.“

To bläi tontn i vonda, at han int vist, kva han sku jöra ti slipp å mæ onon.

So sá tontn åt gumman sín: „Om ja nu sku bjúd åt onon duktit päggar, kanski han far bort to“.

„No försok to“, sá gumman.

So jikk tontn ti dräggin o fråga: „Sku du int vil far bort?“

„Jó“, tykt pojkin, „bara ni jäver åt me päggar so myky som ja orkar bjära, so ska ja fara“.

Tom jikk båda ti bódon o tó säkkin. Nær dom to øst i säkkin, tontn øst mä skólen bara, so sá tontn: „Orkar du bjär mäir?“

„Jó“, sá dräggin, o so läit han tontn øsa so läggi som säkkin bläi full.

Nær dom to fikk säkkin full, band dräggin onon fast. So sá dräggin åt tontn: „Tá nu tu o bjär, tu skítn orkar nu int änto lyft up ryggin. Ja lyfter up ryggin“. So läit han tontn bjär päggana tí som han va häimifrån, o so va dom skilda vänner.

2. Tontn o pojkin.

(Sibbå).

De va äin bónde, som fikk se dräggpojki om høstn. Nær pojkin om afton gikk o sku gé äta åt hästana, so bläi han tilsakt uto tontn på stallskullan, än an sku få gé äta åt dom andra hästana, men int åt Svartn. Tær tykt pojkin, än e va tókot ti lämm Svartn útan. Tridi afton fikk an se en dukti ørfil, nær an int lýdd. So sá pojkin åt tontn: „Mo int ni ska träffa kár o kárs sonn änn?“

So róa e tontn ti gá út søka, om an sku träffa. So møtt an först en bisi, o fråga å honon: „A tu kár o kárs sonn?“

„Näj, ja ha vari“, svara bisin.

So gikk han en bít, o so møtt han en pojki. So fråga han å honon: „Ä tu kár o kárs sonn?“

„Näj, ja ska blí“, svara pojkin.

So gikk han ijänn en bít o so møtt han en dragón o fräga å honon: „Ä tu kár o kárs sonn?“

„Já de ä ja, va vill du din knækäl?“ O so tó han bistóln o sköut onon mitt i øgona, o so tó an sabbiln från skídon, o sku hugg huvu å onon. Tontn vänd omm o gikk himm.

Nær han träffa pojkin, so sá han: „Nu ha ja träffa kár o kárs sonn. Först spotta han me i øgona o senn sku han hugg huvu å me“.

Jmfr Nyland II, sagan 1.

3. Om tontn, som bar åt bón i rían.

(Öfvitsböle i Mörskom).

So va he äin tont, som allti bar åt bón i rían. O han fikk trí tunnor séd, hur han tryska. Fast hur myky han hadd inn, fikk han igga mäir hälder. Ettast so ládd han, bón, bara trí bondon, o so fikk han o trí tunnor.

4. De två bönderna och tomten.

(Mårtensby i Sibbå).

Det var två bönder, som voro ganska förmögna. Men den ena bonden började blifva fattigare dag ifrån dag. Huru han än arbetade, hjälpte ingenting. När han tröskade, fick han litet säd. Han beklagade sig en gång för drängen. Denne svarade: „Jag skall taga reda på orsaken härtill".

När kvällen kom, gick drängen till åkern, där rian stod, och satte sig på en vedtraf och höll utkik. När alt blef tyst och stilla, kom en axelbred varelse, som hade ögat midt i pannan. Det var tomten. Det regnade friskt, men drängen var trogen och tomten var trägen, ingendera gaf vika för regnet. Tomten tittade på en rågstack. Drängen tittade på tomten. Tomten tog rågstacken i famnen och började vandra af till den rika bondens ria. Drängen grep till rivedsklubban och sprang fast tomten. När han fick fast tomten, hörde han honom mumla: „Det regnar, det regnar". Drängen började slå tomten med klubban i hufvudet. „Det faller stora droppar emellanåt", sade tomten. Men drängen upphörde icke att begagna klubban. Tomten sade för sig själf: „Sådana regndroppar uthärdar jag inte länge". Tomten lämnade rågstacken och gick till rian undan regndropparna, som drängen lät falla på honom.

Om morgonen gick drängen hem och berättade hvad som händt. Den fattiga bonden belönade drängen väl och bad, att han också nästa natt skulle valla åkern. Den dagen såg den rika bonden ganska modstulen ut, då han såg, att tomten intet hade uträttat om natten.

Om kvällen tog drängen åter plats på vedtrafven bredvid klubban. Då såg han den rika bonden gå ned till sin ria med en knippa rödt snöre på armen. Ena ändan af snöret fäste han in i sin ria, den andra ändan ledde han in i den fattiga bondens åker och fäste den vid en rågstack och gick sin väg. Drängen, som var kvicktänkt, sprang genast och löste snöret från den rika bondens ria och fäste det i den fattiga bondens ria. Snörets andra ända förde han i den rika bondens åker och fäste den där i en rågstack. Drängen höll sig dold ett stycke ifrån, för att åse, huru affären skulle aflöpa. När alt blef tyst och stilla, såg han tomten komma längs snöret till rågstacken. Han tog så rågstacken på ryggen och förde till den fattiga bondens ria. Under tiden flyttade drängen snöret till en annan rågstack. Tomten kom åter och förde den stacken. Sålunda fortfor drängen och tomten hela natten, ända tils tuppen gol. Och nu blef den fattiga bonden rik genom sin hurtiga dräng. Och nog lärer det vara sant, ty det fins ännu fattiga och rika bönder om hvarandra.

Jmfr Nyland IV, sid. 119.

5. Te lill héstuppon.

(Saxby i Borgå).

Martis tontn hadd äin gaggo sakt åt Martn: „Tu får i dá far ett te héstuppon, som ja i natt fäld ett me. — Sí he va so, än i natt nær ja va ett hé, so mètt ja Starkis tontn up væin, o tær so bärja vi slåas, o so full e äin lítn stuppo hé ett me, so kan tu far ett e nu, innan du bärjar mä noga ana arbäit“.

„Mo ja ska bihév häst o, om ja far ett e“, sá Martn.

„No, nó kan he ju va bäst än du tár häst mädde änto mä sama som du far“, mäina tontn.

Martn spänd hästn fär häkksledan o fór, so som tontn bad onon, o šú gaggor fikk an kér dí, innan an fikk häim te lill héstuppon.

6. Nikus tontn.

(Saxby i Borgå).

Up äitt ställe, som häitt Nikus, va färr i værden äin tont. Mest brúka han vistas i stalle o tærfär trívdist Nikusns hästana so. Men äin gaggo kom han o bulta up stuvudörn o rópa:

„Niku, tiku släpp me inn,
Ja hár tolv tunnor i ärmen minn“.

O nær Nikusn tó ipi dörn, so kasta han inn tolv tunnor rog.

7. Om tontn po Åby.

(Helsinge).

De va äin gumma, som va tigga ti tryska alla rίor po Åby, o dom hadd två rίor. So komd un äin moro förbí äina rían, som int va torr ti tryska, o do så un äin lítn gubbe, som maka i ún. So sá gumman, nær un komd nér ti byggniggin: „Ja tródd, än ni sku va i rían räidan, de buldra so dí, o äin lítn gubbe maka i ún“. Do bläi husbón misslynter, som an add sakt, än un sku koma in först, förn un sku gá ti rían, o so sá an ot henna: „No va sku tu gá tí ti rían, kund du int koma in först, va sku tu gá tí“. Men gumman sá: „No ja tródd, än ni sku va tí räidan, va vist ja“. O äina rían sku de a kola í so ännu läggi ett, tala folki.

8. Järknestontn o Tjyletontn.

(Lojo).

De va én gogg två tontar: Järknestontn o Tjyletontn, o dom bár sæd fron varanndras åkrar. So händ de se én gogg, do várdéra tontn komd kogkandes mä vár sin børda, som dom hadd jórt uta stakkana po åkrana, at dom møttist po en bró mä bróbäkkin o so börja dom græla o senn slåss. Äfter et skarft kragatág smíta Järknestontn Tjyletontn i bakkan o fór å mä bordan hanses. Fron den tídn komd Tjyletontn alder mér tibáka o slúta ti bär šýlar fron Järknes åkrana. Fron sama tídn bläi i Tjylehimmande alt fatigare o fatigare.

---

9. Eskos Mattes tontn.

(Öfvitsböle i Mörskom).

He va äin tont i Eskos rían. To nær Eskos Matte tó ställe, gav han igga tubak mäir åt tontn. O so bläi tontn arger o fór äin natt bort o tó halva rítaki mässe. „Far natt“, rópa han, nær han fór; sí han hadd int makt ti säjj „gu natt“, int.

---

10. Hur tontn skaffa smör ti bröllope.

(Masaby i Kyrkslätt).

I Korkkulla va de én gogg et bröllop, o kokkin grúva säj, at int un hadd nogo smör. Men andidás moron fans de smör gúdinóg. Si tontn lær a skaffa de ot henna. O folki prátar, om de senn ä sant, so vét ja int, at an sku a vari ända ti Åbu læn äfter. Han sku a møti en gumma, som sku fara ti tors mä smöre, o han tó de â henna o hänta de ti Korkkulla. Dom säjjer, at an lær a slaji henna so illa, at.

---

11. Om stalldräggin, som hadd tontn mässe i fölgi.

(Weckjärvi i Borgå).

He va äin stalldrägg, som hadd tontn mässe i fölgi. So šøtt han alt o dräggin lå bara inn i kamarn. So tykt härrn åt dräggin: „Tu ä later, som int passar up din sýslo“.

„Já, kva gär he, nær ja hár alt væl i stond“, tykt dräggin.

„Já, int gär tu igga va hær, nær du ä later, ja kør bort de“, sá härrn.

Sidan so fór an åt äin fati härre ti stalldrägg. Te ný härrn hans hadd so dåliga hästar. So sá dräggin åt tontn: „Nu ska tu šøt tess hästana riktit væl som ä so rusiga, so får ja ligg o kvíl me i kamarn. Men anettan som árstu dräggin gäver hø åt sín hästar, so ska du drá e undan dom o kast út e. O han gjórd so. O nær an gá hávra, so tó an o híva hávran undi hästana, so än dom igga fikk ita. O tom bläi so rusiga, än dom träggdist lyftas upp, o äin däil dó, som dom träggd ti tá líve å dom.

So bläi te rík härrn arg up sín dräggar o sá: „No, hinder int ni två šøt hästana so brá som han äimsan?“ O han huld dom fäita o snygga. So fikk te fati härrn so fäita o snygga hästar han, som hadd tontn ti šøt omm dom, men te rík härrns hästar bläi so skrála o rusiga.

12. Tontn o métanbisin.

(Sibbå).

De va en gubbe, som va o méta. So börja de rägna. So gikk han i äin ría undan rägne. So kom tontn inn dær o. Men han kom undan vargana inn, han. So stó han po lótroskon o irra fótn åt vargana o sá: „Tasse, tá fót!“ O so irra han noger goggor po étt o sama sätt. So skuffa bisin ti tontn o sá: „Tasse, tá héla skítn!“ O so slúka vargana opp onon.

13. Om tontn i Hangöbý.

(Hangöby i Bromarf).

Förr bódd he i Fjäsubøle äin tont, som va äinøgder. So jikk an ti Malarbý yvy ändjin. Nó så foltji onon nær an jikk, o ätt äin tíd brann rustholde.

Jmfr Nyland IV, sidd. 118—120.

14. Tontn o krónans kár.

(Lojo).

I gamel majór Tåbens tíd po Prästkulla va där en dragón, som hétt Ermann. En kväld sku han fara nogonstans i majórns ærand. Han svansa do opp hästn, förn han spragg po ryggin. Do han komd himm, so sku han løs opp svansn. Do han int mä figgrana fikk opp knútn, för de va kalt, so tó han framm knívn o skár opp'n. Mä sama fikk han en ørfíl uta en ósýnliger hann. De va tontn, som sló'n. Ermann, som stamma, sá do: „Sku, sku, sku, du, du, du slå krónans kár, du“.

---

15. Espogårs tontn o Tyris tontn.

(Masaby i Kyrkslätt).

Espogårs tontn o Tyris tontn slógdist en gogg. Espogårs tontn sló mä en dyggisläda o Tyris tontn hadd harvon. Tyris tontn vann. So sold Tyrisn tontn ti Gummbakka. O gummbakkana lær a køri äfter honom i trí ónsdagar äfter varann. Tridi ónsdágin lær an a fölgi mæ, äftersom hästana va so våta, at fraggon tippa bara, nær dom komd himm.

---

16. Om tontn o prinsässon.

(Ingå).

He va én gogg en kugg, som djikk út i skódjin o jaga. Tær møtt an en tont. So fræga tontn, om an sku få he, som sku koma imót kundjin i pórtn. „Jó“, sá kundjin, — si an tródd än e sku var in hunn.

Nær kundjin komd ti slote, so komd millersta prinsässon imót an i pórtn.

„Ojj, ojj, mitt ólykkliga bárn“, sá kundjin, nær dótron komd imót.

So komd tontn o sku tá un o hadd en tjärro, som an dró ätt se. So šikka kundjin út den älsta prinsässon ot an. So bá tontn un sätt se po tjärron; an sku åk un. Nær an hadd un åkager, so fræga an: „A tu nonstn åka värrigare?“

„Näjj“, sá un, „men int vil ja åk mér po den hær tjärron hälder“.

So fikk un gå sin væg.

So šikka kundjin den yggsta prinsässon út. So bá an un sätt se po tjärron, o so åka an un. So fræga an: „A tu nonstn åka värrigare?"

„Näjj", sá un.

Hun fikk ijänn gå inn.

So modist kundjin šikk út den millersta dótron. So åka an un o fræga: „A tu nonstn åka värrigare?"

„Jó, mogga goggor a ja åka bäter som de hær", svara un.

So tó an un mässe o fœrd un ti en jórdkúlo, tær som an hadd sitt näste. Tær fikk un int sí dáger o indjin éld fikk un tá. Om dagana va an borta o va tont, men om nättren va an som riktit folk. Den älder systron bläi jifter senn, o un bläi o bjudiger ti bröllops. Hun fikk låv uta an ti fara o. Han satt un po tjärron o dró un himm mitt framför pórtn, men nær an sku bulta, sku un modas koma. Hun hälsa po módron, o un fræga, hur un mådd.

„Ja mår nu annors hur ja mår, men ja får int nogo éld, o int sír ja nogo dáger hälder", svara un.

Mä he sama so bulta an, o so fœrd an un himm åter.

Trí bárn fikk un mä an, men tom fœrd an bort ann ätter som un fikk tom.

So bläi yggsta systron jifter, o un bläi ijänn bjudiger ti bröllops. Tontn fœrd un åter tí, men un sku int få va lägger, bara tärt an sku knapra. Módron a undi tídn un a vari borta laga i årnigg ot un stål o flinto o snysk. Mä he sama som un hälsa, o módron gá ot un e, so bulta an. Hun modist út tibáks; un fikk int stann tær nogo als.

Nær tom komd himm senn, so va he natt, o tom lá se ti sova. So sló un éld, fast un va sträggt förbjudiger, o so mytji fikk un sí, at an va grander o nätter o hadd stjærnor po bryste. Bäst e va, so tó he éld altsamans o brann opp.

So modist tom tá se ti vander, o tom fór ot vár sitt hold. Alt som un djikk po vædjin, sá un: „Ojj vojj, tontn min, ojj vojj, tontn min!"

So komd un senn ti et ställe, o tær sat yggst båne ennas po golve o lékt mä nöter. So tó båne en nöter o gá ot módron o sá: „Nær mamma komber i nogon nœd, so bít i den hær, so får mamma trœst".

So djikk un åter o komd ti en trollgumma. So gá trollgumman ot un mát. Hun satt mátn po bórde o bá un tá för se, o djikk út šölv. So tó prinsässon mátn o kasta den undi bäntjin.

„A tu äti?" sá gumman, nær un komd inn.

„Nu a ja äti", svara prinsässon.

„Mát, var ä tu?“ sá gumman.

„Undi bäntjin“, svara mátn.

So gá un ot un strýk o sku á un ti äta o djikk út ijänn. So tó prinsässon mátn o stoppa den i barmen.

„A tu äti?“ sá gumman, nær un komd inn.

„Jó“, sá un.

„Mát, var ä tu?“ fræga gumman.

„I barmen“, svara mátn.

„Ä tu i barmen, so komber tu i tarmen“, tykt gumman. „Kan tu he, kan tu nogo mér o“, sá gumman o gá un två vallmanspakkor. Den éna va svarter o den ander víter. Den svarta sku un klappa tärt den sku blí víter o den víta, tärt den sku blí svarter.

So djikk prinsässon nér ti šøn, o tontn va tær, men un tjänd int an, bara an tjänd enna. So fór an tí o jölft un at un fikk e úträttat. So kund trollpakkon int jör ot un nogo mér, bara modist släpp bort un.

Senn komd un ti en smé, o tær modist un tjéna i šú år, at un sku få ot se krampor. Hun sku modas far opp för et høkt bärg, o un slapp int tí útan krampor.

Nær un komd opp för e bärji, so va tontn tær o sá ot un: „Ja most jölp de, för annors mistar tu líve. Hær ska ja jé ot de brø, för tu träffar hundar, som annors sku bít de, om int tu sku jé brø ot tom. So ska tu få smörjo; tu komber ti två pórtar, o tom ska tu smörg, so klämber tom int ijæl de. Hær ska tu få slagur, för tu komber ti en río, tær tom tryskar mä bara armana. So ska tu jé slaguna ot karana, so jölper tom de“.

So djikk prinsässon o komd ti hundana. Tom börja ti šäll, o un gá brø ot tom. So skrék e i skódjin: „Bítin ijæl un!“

„Näjj“, sá hundana, „vi a šälli po so mogga, men indjin a jétt ot os brø, men un gá“.

So komd un ti pórtana, o un smörga tom, innan un djikk ijinum tom. So skrék e åter: „Pórtar, klämmin ijæl un!“

„Näjj“, sá pórtana, „vi a stått hær so ländji o indjin a smörga os änn, bara un jórd e“.

So komd un ti lóan, tær som karana tryska mä armana. „Karar, slåin ijæl un!“ skrék e åter från skódjin.

„Näjj“, sá karana, „vi a tryska so ländji mä armana, o indjin a ännu förbarma se yvi os bara un. Nu får un gå för oss allti“.

Senn slapp un himm ti kundjins gål.

---

17. Jórdigumman o undibyggaren.

(Öfvitsböle i Mörskom).

So va he förr äin bárnmórska hälder jórdigumma. So kom man ett enna undan jórden åt undibyggaren. O so va he äin lúkko up jórden, o tom kom mä lyktor om natten. Nær alt bläi undangjórd, so lýst dom upp gumman åter o gav i fammn hennas päggar, som så út som mygloga spånor, o so kasta hun dom i spísn, tom spånona.

Om morin nær bisin stäig upp, sá han: „Kvartifrån ha täss päggana komi?"

„Já, he ä nu päggar", sá gumman, „som ä bara spånor, som ja hänta i natt i förklä hí. Somt tappa ja nu ett me", sá hun.

O so jikk dom o søka mä te végin, o so va he bara päggar.

„Tí va alt líka brá", hadd gumman sakt, „som hí". „Alt va tí o folk, o he va alt just slikt som hær; he va äin líka værd tí o."

Jmfr Nyland IV, sidd. 126—131.

18. Undibyggarens krítur.

(Öfvitsböle i Mörskom).

Undibyggaren hadd sín krítur tom o. Ti natten kom dom imillanåt upp úr šøn. Nær dom to jikk o bäitt va föltji tilomä o tó fast dom, nær dom fikk. Slapp dom bara ti gá trí gaggor omkrigg kríturen, so hadd dom int makt ti gá tibáka i šøn. O gó mjölkkuddor va e; so gó än dom mjölka šú kannor i måle.

Tom kalla o ett dom:

„Kudd se Rigglu!
kudd se Ragglu!
kudd se Sumarlu!
kudd se Spagglu!

som mjölkar šú kannor i måle".

Men nær dom hadd fått dom hær, so dogd dom int ti iggentigg. Tom bläi so mágra o dåliga so.

19. Om pojkin, som bläi ræt ríker.

(Teissala i Borgå).

He va äin gaggo äin pojki, som valla får i äin åker. To så han äin bisi, som stó bräiväder äin äild. Som he va líte kált, so tikt pojkin, at he kund va gott ti há äin äild, o so gikk han ti bisin o bäidist líte kol, at han sku få lag äild.

„Gé hí misson, so ska du få“, sá bisin.

„Já, men bara int misson brinder upp“, tikt pojkin.

„Va int rädd“, sá bisin. „Gé hí misson bara.“ Pojkin gá, o bisin ládd kolen í. Nær pojkin senn kom tí som han tägkt laga äildn o sku tá kolen úr misson, so va tær bara gullbítar i misson, o so bläi han ræt ríker.

---

20. Hur Helli stál bärsruåde.

(Nordanvik i Sjundeå).

De va ién gogg iétt bärsruåd o iétt fatit folk, som bódd næra varann. De dær fatiga folki hadd trí söner o den yggsta hiétt Helli. Dom dær pojkana fundiéra senn, hur dom sku kuna stjäla bärsruåde fatit.

„Han äter opp iér, om ni fár dít“, sá fádran.

„Å näjj, ja ska väl akt mäj“, sá Helli, „nu fár ja dít“.

Han jórd så o, o nær an komd dít, so bá bärsruådes käriggin, at an sku far o vatna hästn, so läggi bärsruåde va borta. Han fór o vatna o, men fór himm mä sama o tó hästn mässäj.

Nær bärsruåde komd himm, spragg an gínast niér ti strann. Lägger slapp an int — si an bódd po ién holma. Dær rópa an senn: „Helli, a du taji hästn min?“

„Jó, nu tó ja den“, sá Helli. — Si, igga va an rädder miér, nær int trolle slapp bara ti strann.

Nær Helli va i trolles styvu, suå an at an hadd iétt vakert täkki ota bara gull o fjäder. So gikk an o bora hål po millantáki mitt för diéras sägg o släpt vatn niér ginum hole.

„Gobbe stíg opp; táki läker“, sá gumman.

„Int a de i værdn läki“, sá gobben o somna ijänn.

So rópa gumman ander goggon, o då stiég gobben opp o tó iétt ana täkki o lá de grann täkki ti torka brevi spísn. Helli tó senn o laga hole större po millantáki o fikk täkki út o fór sin væg.

Nær gobben vakna, spragg an niér ti strann o rópa: „Helli, a du taji täkki mit?“

„Jó, de a ja jórt“, sá Helli; o igga kund trolle göra ti den sákin.

So tykt Helli, at de sku va brá ti fuå päggväskon o uå onom. Han gikk ijänn ti trolle, o do hold käriggin puå ti grädda bryø.

„Stiék du nu nogra bryør, so läggi ja blundar líte“, tykt gumman ot Helli. Han jórd so o, men bäst de va, so kniép an väskon undi bórde o šappa i væg.

Bärsruåde fór ijänn ti strann o rópa: „Helli, a du taji min päggväsko?“

„Jó“, sá Helli uåter.

Nu suå Helli, at trolle hadd iétt sværd ota gull, o de dær klía i räven po onom.

Ién natt senn so fór an dít ijänn o börja bora. Men do skrambla sabbeln, so at trolle vakna o fikk Helli i nakkan o sá: „Aha, nu ska du blí mäj o mit främan ti stiék!“

So lämma an käriggin ti stiék Helli. Šölv fór an út o bjúd främan. Men gumman fikk int an po nogo sätt ti passa po gräslon.

„No sätin nu iér först, so fuår ja sí, hur ni vill há de“, sá Helli.

Käriggin jórd so o. So tó an gínast o skutta inn henna o satt täppon föri. Senn kíla an himm o tó sabbeln mässäj.

Nær bärsruåde komd himm, so hitta an int gumman sin, men igga brýdd an säj om de, so läggi stiéki va i ún. Dom börja gínast äta, o bäst dom uåt, so hitta dom ién pærla i stiéki. Bärsruåde fundiéra varifruån den a komi, men so tägkt an, at un a hävi den i stiéki, nær un stó brevi ún. Bäst dom uåt senn, so suå an, at de va iégi käriggins mossona, som dom karva uå. Då blié an so fláter, at an skriék till o vila svimmna.

---

21. Pojkin, som bläi aléna himma.

(Ingvaldsby i Kyrkslätt).

De va en gogg en pojki, som bläi aléna himma, nær fádran o módran hanses gikk ti skógin. Dom hadd kóka ot honom en grýta grøt, at an sku äta undi tídn dom va borta. Pojkin börja äta sin grøt, men bäst de va, so börja hunn déras, som dom kalla ti Fidella skälla.

„Lús, far út o sí va Fidella skäller!“ sá pojkin.

„Loppa, du som hár logga bén, far du!“ sá lúsn.

„Gobben kommer, gobben kommer“, sá loppon.

So fór lúsn i skinnfäldn o loppon i sägghalmen o pojkin opp po ún.

Nær gobben komd inn, fór an o börja äta ota pojkins grøtgrýton. De dær kund pojkin int tåla, útan sá: „Søta fár, lämm ot mäj o líte!“

„De ä jyst däj ja a søki ätt“, sá gobben o rykt pojkin nér fron ún o lá honom i en säkk.

So vandra gobben å mä honom, men hur de va, so fikk an et bihóv po vægin o modist kast säkkin nér. Undi tídn krøp pojkin út o fór himm tibáks o börja äta ijänn. Nær an hold på o åt, börja hunn ti skäll.

„Lús, kräk o sí va Fidella skäller!“ sá pojkin.

„Loppa, du kan hoppa, som hár logga bén!“ sá lúsn.

„Gobben kommer, gobben kommer“, sá loppon. Lúsn fór i skinnfäldn o loppon i sägghalmen, o pojkin krøp opp po ún.

Nær gobben komd inn, börja han ijänn äta ota pojkins grøtgrýton.

„Søta fár, lämm nu ot mäj o líte!“ sá pojkin.

„Jasså, din rakkare, du slapp ifrån mäj, men nu ska ja tá däj o holl däj“, sá gobben.

O gobben hadd en jærnkista o dí satt an pojkin. O nær an komd himm senn, so sá an: „Si so kära mór, éld nu ún, ja ska far út o bjúd främan“. Gumman jórd so o, o nær ún va færdi, so bá hun pojkin sätt säj po gräslon; si hun sku skuff in honom i ún ti stékas.

„Søta mór, vís mäj nu hur ja ska sita, ja vét int“, sá pojkin.

Gumman satt säj po gräslon o sá: „So hær ska du sita“.

Bäst de va, tó pojkin o skuffa käriggin inn i ún. O nær an tykt at un va færdi stékter, so tó han o dúka bórde o skár stéki sönder, o so gikk an sina færde.

Nær gobben komd himm me främane sitt, so tägkt an: „Var mo nu gumman a tátt vægin, men äftersom bórde ä færdit ska vi äta“. So börja dom äta, o gobben hugd gaffeln i et tjokt kötstykki. „Häj“, sá han, „de hær sír út som vår mórs mossor!“

Jmfr Nyland II, sag. 134.

---

22. Smärbukkin.

(Kalax i Borgå).

He va äin gaggo äin bisi o äin gumma, som hadd äin pojki, som va miki fäit; tom kalla onon ti Smärbukkin. Tom hadd äin hunn o, som häitt Gulltann. — Äin gaggo skäld Gulltann. To sá gumman åt Smärbukkin: „Gá út o sía kva Gulltann skälder åt“.

Nær Smärbukkin komd inn, so sá an: „Tí komber äin gumma mä huvu undi armn o äin pusa upa riggin“. So sá módron åt pojkin: „Sprigg o gém de undi bórde“. Pojkin gjórd so. — Nær gumman komd inn, so fråga ón: „Ä Smärbukkin häiman o i dá?“

„Näj, han ä mä fádern ti skóin o hugg gränrís“, svara módron.

„He va skada, he“, sá gumman, „ja sku hav äin gullsaks ti gäv åt onon“.

„Pí, pí, pí!“ svara pojkin undan bórde.

Gumman bad nu pojkin ti koma šälv o tá út saksen från pusan. Hón va int stond ti få út enna, nær ón va so gamal o stíver. Men nær pojkin sku tá saksen, so tukka hón onon i pusan o fór å mæ onon.

Men gumman hadd so laggt häim, än ón bläi huggroger up væin. So ládd hón nér pusan bräiväder væin o gikk upp i skóin o ita bær. Undi tídn fikk pojkin tág i saksen o klift hol up pusan o kröup út díifrån. So hitta an äin passli stäin o ládd honon i pusan i ställe, o so räist pojkin häim tibáka. Nær käliggin komd tibáks o kasta pusan up riggin, so tikt ón: „O, líte bläi e lætare åter, nær man fikk kvíl se“. Nær ón ättarst komd häim kogkand mä sín bärdo, so fråga hón åv flikkan — si hón hadd äin dótro o — om ón hadd vatne varmt räidan. Já, he hadd ón nó. So tó gumman pusamunn ipi o sku släpp pojkin i gríton ti kókas; men to fór gríton sonder o te stór stäin rulla nér up golve. Än käliggin bläi färarga, nær Smärbukkin hadd spæla åt enna äitt slikat äitt spratt, he kan man färstá, men kva kund ón gära.

Äin anan gaggo skäld åter Gulltann. To sá módron åt pojkin: „Gá út o sía kvafäri Gulltann skälder“. Nær pojkin komd inn, so sá an: „Te sama gumman, som i sístist sku fér bort me, komber åter mä huvu undi armn o pusan upa riggin“.

„Gá nu o gém de undi bórde to“, sá módron.

Pojkin gjórd som módron bad. Nær gumman komd inn, so fråga ón, kvart Smärbukkin va.

„Han ä ti skóin o hugg fammvéd i fälgi mä fádern“, svara módron.

„He va skada he“, sá gumman, „ja sku há äin gullknív ti gäv åt onon“.

„Pí, pí, pí!“ sá pojkin o kröup undan bórde.

„Tá nu šälv onon från pusan“, sá gumman, „ja ä int stond ti få onon“.

Pojkin sku tá út gullknívn, men gumman va fligk ti tukk pojkin i pusan, o so fór ón å mæ onon åter. Täsn gaggon våga igga gumman kvíla up væin. Men nær ón komd häim, so hadd igga flikkan honni få vatne varmt änn. To sá käliggin åt enna: „Tá nu tu

o slakt Smärbukkin o kók onon ti suppo, medan som ja går ti bíin o bäder folk ti ita"; o so gikk ón.

Nu nær gumman hadd gått o flikkan sku bär slakta, so vist hón igga, hur ón sku bär gära. To sá Smärbukkin: „Sät tu huvu up stabban, so ska ja vísa, hur e ska gá til". Nær flikkan ládd huvu up stabban, so sló pojkin nakkan å enna. Nær he va gjórd, so tó an o ládd flikkas huvu i säggin undi täkki, kroppn hakka an sonder o ládd i gríton ti kókas. So tó an trí stóra stäinar o fór upp i vinn mäddom.

Nær gumman komd häim ifrån bíin, so hadd ón två ander käliggar mässe. So gikk ón o smaka upa suppon.

„Aj, aj, kva Smärbukkis suppon smakas brá", tikt ón.

„Aj, aj, kva flikkas suppon smakas brá", sá pojkin upp i vinn.

To tikt gumman, at ón hérd noga júd, men hón vist int kvart e va. Hón smaka åter up suppon o tikt: „Aj, aj, kva Smärbukkis suppon smakas brá. — Stíg upp o ita nu, Marí", sá ón åt dótron, som ón tródd än lå i säggin.

„Aj, aj, kva flikkas suppon smakas brá", rópa pojkin åter.

Nu gikk gumman ti säggin o lift upa täkki. To så ón, än flikkas huvu bara va tær. To sku gumman gá upp i vinn. Men nær ón stakk upp huvu, kasta Smärbukkin enna mä stäin i huvu, so än ón dó. So gikk äina å tom ander gummona upp dí; so kasta Smärbukkin åter henna i huvu, so at hón dó. Nu gikk ännu te tridi gumman dí, o nær hón fikk mä stäin i huvu so dó hón o.

To spragg pojkin häim o säjja åt módron o fádern, hur e hadd gått til, o bad fádern, än an sku far tí o kér gull. Han gjórd so o to bläi dom miki ríka.

---

23. Jäpus.

(Hindersby i Lappträsk).

He va äin gaggo äin gumma o äin bisi, som hadd trí syner. Te yggst va ókunno o dåli i alt o tærför bläi han kalla Rusi-Háns.

Fatidómn va stór o pojkan mostist út i værden. Tom søkt se o kom all i tjénst nær äin konugg. Te älsta bläi föusdrägg, te millarst uppassare, o Rusi-Háns bläi stalldrägg.

O so sá brodren åt konundjin, än Rusi-Háns va so ókunno i alltigg.

Háns djikk o sörgd o vist int riktit kva an sku djör. Äin sönda djikk an til skójin. Bäst som an to djikk o djikk o fundéra

upa hur ólyklit han hadd blivi fødd til täson værden, han o, so mott an äin bisi. Te bisin fråga kva an sörgd yvi, o han sá to kva som djórd onon so sorgbondi. So gav te bisin åt onon äin tjäpp o sá: „alt kva du strýker upa mä täsn éndan, so glänser e o blír bäter, o alt kva du strýker upa me te anan éndan, so går e sönder“.

„Hokko ä du riktit?“ fråga pojtjin.

„Ja ä pórtvakt nær Jäpus“, svara bisin.

No, pojtjin fór häim ti försøk, om e hadd noga up se o, som bisin sá. No, snárt kom kundjin til stalle ti sí, om hästan hadd blivi bäter hälder sämber. Nær an kom inn, va hästan so lífvull som rýtandi läjjon.

Nær to tom áder brødren åter kom o klaga up onor, sá kundjin: „Han šøter sín tjénst brá. Šøtin ni ider líka brá bara!“

So sá tom áder brødren: „Já, han får från Jäpus alt kva an vil hav, han får fast gullykton“.

O so vild kundjin hav te gullykton. O so mostist Rusi-Háns försøk upa ti få enna.

Man sku gá yvi äin bró, innan man slapp inn ti Jäpus. Rusi-Háns djikk yvi bróen o knapra sakta up pórtn.

„Hokko ä e?“ fråga pórtvaktn.

„Nó ä he Háns“, svara an.

So ypnast pórtn o Rusi-Háns djikk inn.

So sló an mä tjäppéndan o so brast lyktskrúan, o so tó an to te gullykton. So sku an far häim tibáka.

Nær an komd yvi bróen, rópa Jäpu ettn:

„Rusi-Háns, kommer du tibáka änn?“

„Hokko väit“, svara Rusi-Háns.

Nær an komd häim, sá kundjin åt tom áder:

„Nó ä ni sämber karar allti än Rusi-Háns“.

„Já, kva ska man tal om honon. Han får ifrån Jäpus fast gullharpon“, sá tom áder brødren.

O so vild kundjin hav gullharpon. Tær fikk Háns åter far ti Jäpus. Pórtvaktn ypna åter pórtn förn. Han djikk inn i slote o kom inn i sálen. Jäpus gumma vakna o rista upp äild än un sku sí kvemm e sku va.

So tó Háns gullharpon tær un häggd up väddjin, o so fór an út.

Han hadd nätt o jämt honni yvi bróen, nær Jäpu kom bakett.

„Rusi-Háns, kommer du tibáka änn?“ rópa Jäpu.

„Hokko väit“, svara Háns.

So sá åter konundjin: „Nó ä ni alt sämber karar än Rusi-Háns, nó“.

„Já, kva ska man tal om honon. Han får ifrån Jäpus fast gullfulan“, sá tom áder brødren.

O so vild kundjin åter hav gullfulan. O so fikk Háns åter far ti Jäpus. Pórtvaktn ypna pórtn förn. Han kom inn i slote o framm til stalle. So sló an mä tjäppéndan up låse, o so spragg dörn ypi djínast. Háns djikk upp i stallsskullan. Men nær an to sku djinun hättjin nér i krobbon, tær gullfulan stó o åt, so skrámla grímskafte. Jäpu vakna o fikk onor i bäine, nær an sku kläter upp i hättjin tibáka. So førd an Háns ti gumman sín o sá: „Jær hár du te Rusi-Háns nu, men lag nu onor ti stäik, tils ja kommer häiman“.

Gumman laga äild i ún o so sku un ti stäik Háns. Nu stó dær äin lítn vagn framför únsmunn.

„Säss jær ti sit up vagne“, sá gumman.

„Säss nu šälv först, so får ja sí, hur e nu riktit ska bör gá til“, sá Háns.

Gumman djikk o satt se up vagne.

„Siter du brá nu?“ sá Háns.

„Jó“, sá gumman. O so tukka Háns ett so än vagne mä gumma o alt fór i ún.

Men nu kom Jäpu häim. Háns djikk to ti klæskåpe o tó up se gummans klædren.

Nær Jäpu dró stäitjin ur ún, sá an: „Häj, he líknar ju riktit gumman mín!“

„Hokko väit“, sá Háns o fór út o løst dörn fast bakett se. So fór an i stalle o tó gullfulan o räid yvi bróen. Nær an to va up áron stránden, rópa Jäpu ett'n: „Rusi-Háns, kommer du tibáka änn?“

„Int sku ja nu djærna mäir vil dragas mä te; men hokko väit“, sá Rusi-Háns, o so fór an.

---

24. Om en šøkafténska o en jórdgobbe.

(Ingå).

He va en šokaftén, som jift se o tó sin ugga frú mässe út ti šøss. Han brúka far so logger räiso at int an hann bara én om åre. So lå an én goggo senn ländji i mótvinn. So tykt kaftén ot frún sin, at tom sku gå i lann o spaséra líte. Nær tom komd i lann, so mista an un. He va en jórdgobbe, som tó un.

Hun va i šú år tær i en jórdkúlo nær jórdgobben. För vár somar fór kaftén i lann po sama ställe o sörgd sin hustru. För vårt år fikk frún et bån, so at un hadd šú. Millan älva o tolv slapp un vár dá út o spasér líte.

Nær un senn én dá va út, so hørd un at e smäld líksom mä åror i strann. So spragg un djínast tí, o to va mann ennas tær. So šynda un se ti slipp omból, at int jórdgobben sku kom o slå ijæl tom allihóp.

Nær un komd omból, so klædd un po se klædren sin. Si kaftén hadd tom tær altsenn an mista un. Bäst e va, so va jórdgobben brämä strann o viggkar o skríker, at un sku tibáks, men un svarar at un int komber. So fór an opp ätt e älsta båne o lovar kast e i šøn, om un int sku vänd omm. Men un sá bara: „Kast, om tu hár lust“. So kasta an båne i šøn. Men un fór bara. Senn fór an opp ätt tom ander o kasta tom all i šøn, bara he yggsta lämma an. Men igga fór un tibáks, bara bläi mä mann sin.

---

25. Hóbärsgubbn.

(Öfvitsböle i Mörskom).

He va äin, som va so fati o sku holl bársøl, at han int vist, up hur sätt han sku kun holl bársøle. Men so tykt dräggin: „Om du lägger me gá o bjúda, so ska ja nó skaffa“.

So jikk han o bjöud Hóbärsgubbn. O so fræga do Hóbärsgubbn å dräggin, kvemm alla sku koma. O han räkna bodi prästn o klukkarn o alla, som sku koma. Men dom va han igga rädd för o tykt, at han nó sku koma för dom. Men so fræga han, om himilns trummslagare o sku koma. So sá dräggin: „Jó“. „Já, to väit ja int sækert, om ja ska koma, för han kastar me mä trummpinnana up bäinen.“

Men so fråga do Hóbärsgubbn, om dom int brúkar, nær dom va bjudi ti kalás, jé šägker líte. So sá han, at dom brúkar. O so fråga han, va dom brúkar jé. So tykt han: „Dom jér nu mátvarur; sona som hár fisk, jér fisk, o so jér dom päggar o“, sá han. O so gav han to åt onon mátvarur o färsfisk rætt förbajskat duktit, o so gav han päggar o. Först gav han äin skól. So sá han: „Brúkar dom jé mäir?“ „Nogra jér mäir o nogra minder, men nó jér dom mäir o“. To tó han áron gaggon mä skólen; o so fråga han åter, om dom brúkar jé mäir. „Já no“, tykt pojkin, „he ä nu ólíka, men nó fins he nogan, som jäver mäir“. So lá Hóbärsgubbn tridi skólen o fråga: „Brúkar dom jé mäir?“ „Já no, int ha ja nu sítt dom just ti jé mäir“.

---

26. Hóbärsgubbn.

(Lomböle i Borgå).

He va äitt bärstroll, som häitt Hóbärsgubbn. O so va he äin torpare, som bódd dær næra te tær trolle, o so bläi torparns hostro försedd mä lívsarviggi. O te tær torparn o Hóbärsgubbn, tom va góa vänner, tom va næra grannar, o so brúka dom gá ti kvarádra, o han fikk miki te torparn å Hóbärsgubbn. O so hadd han äin drägg te torparn o. So tala han mä dräggin o sá åt hono, hur dom sku gära. Gærna sku han vil bjúd honon ti fadders, men han hadd int råd ti gäv åt onon so miki, som han sku vil hava. Han vist, om han sku bjúd hono, sku han it alt upp för dom ander gästren. Han åt so miki, än han int vist, hur miki han åt, han som va äitt bärgstroll. So sá dräggin, än han sku gá o bjúd onon o ställa so, sän han int sku koma änto. So fór han tí o bjúd honon. Nær han to kom ti Hóbärsgubbn, sá han: „Hossbón skikka me hí, om Hóbärsgubbn sku va gó o gäv noger fiskar. So sá han, at han igga vil há små fiskar, bara stóra".

„No, hur kommer de till, at han denna gogg igga små fiskar vil há, bara stóra? Tilförene háver han låtit sig nöjja méd vád han fott, bode stórt o smott tisamman".

To sá dräggin sett ærande. „Jág sku bjúda ér ti fadders", sá han.

No, Hóbärsgubbn takka o va glader mæ e. Men so fråga han, vemm andra sku blí faddrar. „No, „Sagkti Pær", sá dräggin. „Do lær ja näppeligen komma dí", sá han. „Vemm andra blí faddrar?" „Sagkt Mikkil", sá dräggin. „Jåså", sá han. „No vemm ska vara kvinnfolksfadder o bæra bárne?" „No, „Sagkt Jértrúd", sá han. „Já, ja vét int, omm ja ska kom dí". „No vemm ska blí spélman?" sá han. „Trummslágarn", sá dräggin. „Då kommer ja ikki dít, dett säjjer jág rént út. Jág o Sagkt Mikkil o Sagkti Pær kundi nóg líkas, för jág kundi sitta i én vrå o sé uppå, hur det monde tillgå. Men nú nær trummslágarn kommer, kommer ja ikki. Fär ja va én gogg út, o då ja va på hemmvægin, uppväkste ett moln på himmeln, o trummslágarn bärja slå på trumman så hårt, at ja blév förfærad. Jág bejinte lépa", sá han, „det mesta jag färmodde. Nær jag komm ti farstudärren, sló han mäj méd trummpinnan o sló det éna låret o váden so ja hár mén dærav".

Men so fråga han: „Plæga de okkså vid sådana tillfällen jé faddersgåva?" „Já, dé som någo héderligare vilja våra", sá dräggin.

So tó Hóbärsgubbn äin skovel o gikk ti äin bódo, som va full mä riksdáldrar, o sá åt dräggin: „Holl hít din säkk!" So tó han äin skól o fråga: „Brúka de jé mér?" „Nó ha ja sítt mogga, som jér mér", sá dräggin.

So tó han äin anan gaggo o ést o sá: „Ha du sítt nogon jé mér?“ sá han.

„Já, nó ha ja sítt én, som ha jétt ännu mér“, sá han.

„Hó vil vára den sämsta“, sá Hóbärsgubbn, o tó tridi gaggon mä skólen. „Ha du sítt nogon jé mér?“ sá han.

„Näjj, int ha ja sítt nogon jé mér“, sá dräggin, men han orka int mäir bjära. O sidan so kom han häim mä päggar, o so va torparn glád, o han fikk äin stór bilénigg fär han so ställd, at Hóbärsgubbn int komd ti bárséle, o so fikk ju torparn duktit päggar til.

---

27. Om råde.

(Helsinge).

De va äin šøkaptén, som sku far ti Svärji, men so hitta'n int vægin. So komd'n ti äin holma senn, o dær va äitt råd, o han gikk o fræga vægin ota råde.

„Já“, sá de, „nu ska ja vís däj vægin, bara du biställer mitt ærand“, o so gá'n honon äitt bräiv o sá: „Vi ä ota de förra tídsens folki, o vi bódd förr opp i Nurmo, men senn, nær dom laga körkor, so kund vi int bó dær mäir, o do flytta vi bort, o ja hár äin brór i Svärji, o han bór i äitt stórt bärg, o de héter Brugkinbärg, o dær ä nykklana undi trappon, o om du før de hær bräive ti honon, so nu hittar du kósan“.

Han ford bräive o komd framm o, o nær'n komd ti slote, so va nykklana undi äin fliso framför trappon, o han gikk inn, o do lå dær äin stórer svarter hunn fyri, o han våga int gå inn, bara kasta bräive inn ginun dörn, fast råde bá'n ti gå inn o väkka bródran, som bódd dær i slote, o råde hadd sakt ot onon: „Int vaknar'n annos, om int nogon kristn väkker'n, o han lämmar däj int ólona, men om du int biställer ærande mitt, so ska du int há någon hälsan dá“, o so hadd'n int häller, nær'n int gikk inn o väkt'n, som råde bá.

Jmfr Nyland IV, sidd. 113—126.

---

28. Skogsjungfrun.

(Karis).

Omkring år 1833 visade sig skogsjungfrun vid Korsbärgsgrind invid Fiskars bruk uti Pojo. Några flickor skulle en sommardag gå till skogen för att plocka bär. Bland dem var ock Charlotta Trag-

man. Då de kommo till Korsbärgsgrind, hvarest ett stort stenhus nu står, tykte de, att de sågo en vacker kvinna, som knöt näfven åt dem. Flickorna blefvo skrämda, och Charlotta ropade åt sin bror: „Kalle, kom se ett så grant fruntimmer. Vi tro att det är skogsjungfrun“.

Kalle Tragman gick dit för att se, och flickorna gingo till skogen att plocka bär. Några famnar från grinden satt invid ett stenröse en vacker kvinna. Hon hade brunt hår med svartglänsande lockar och var iklädd en rödrandig klänning. Då man stod på vägen, så såg man för stenar och buskar endast hufvudet af henne. Litet längre fram såg man öfre delen af kroppen. Hon rörde armarna ovanligt fort, liksom hon skulle ha rullat ihop ett tyg.

---

29. Om skóksjumfrun.

(Helsinge).

Förr i værdn sku de ha fintast skóksjumfru o hær po Lillkiviston. O hun sku a vísa säj för mogga. Hun sku a vari myki vaker frammfyri o havi förkil för säj, men báktil sku den a vari som äitt brøspät o int havi iggin bák.

---

30. Skóksjumfruna po Neitsilinna.

(Lojo).

Mä Neitsilinna po Ojamo malm'n hadd skóksjumfruna riktit havi sit näste o tilhold. Dom hadd havi hós se en tjörkkalk. Ti få den bort från dom va int so lätt. Én uta Lójo dragónena tykt, do de en gogg va tál om hurtit mód: „En kriksmann ska há hurtit mód“, o so fór an ti Neitsilinna för ti skaff bort tjörkkalkin. Do han komd framm ti Neitsilinna, so bejærd an drikka. Dom dær jumfruna gá ot an do i et svart kærl.

„Næ-i, bäter ska de vara“, tykt dragón.

Dom komd do framm mä tjörkkannon o räkt ot an. So snárt an fikk kannon i hann, so kasta han va som va í den mót ogona po dom. Men líte uta de, som va i kalkin, full po hästn, o po de ställe, som de komd, svéddist håre bort. Men dragón fikk kalkin bort fron Neitsilinna o réd himm.

---

31. Manker frestas af skogsjungfrun.

(Karis).

På Svarfvarböle hemman i Karis tjänade för 100 år sedan en „koladräng“, som hette Manker. Han kolade vintern om i skogen Björnkärr och var därunder „utsatt“ för en skogsjungfru, som ville gifta sig med honom. Hon „lullade“ alltid, då hon kom. Hon besökte honom och hjälpte honom att kola. Blott Manker „visade“, arbetade hon. Slutligen ville hon göra honom sällskap och följa honom hem. Detta tillät icke Manker. Då han kom hem, berättade han för bonden — han hette Erik Vikberg — hvem som hade besökt honom i kolaskogen. Denne svarade då: „Int slipper du henne, förrän du skjuter henne med silfver“.

Manker tog då följande gång bössan med sig och laddade med silfverknappar, som han hade i sin skjortkrage.

Så snart Manker kom tillbaka till „kolakojjan“, infann sig äfven skogsjungfrun. Manker riktade bössan mot henne och trykte af. Skottet small och hon föll till marken. Hon började då kvida som en sårad människa och sade: „Räck mig nu handen, då vi ha varit så länge goda vänner och bekanta“.

Manker stack fram bösspipan och hon „knep“ så hårdt om den, att mynningen gick ihop.

---

32. Bón o skóksjuggfrun.

(Tenala).

He va én gogg en bónde, som sku far o hugg rívéd. To komd skóksjuggfrun ti an o fræga, om an sku vil kom sova mä un. „Int vil ja he,“ sá bón, „för ni sír so óvánskapliger út“. Hun va báktil som en løvtjärvo.

Ander dájin jikk an dí åter o hugd véd. To kom un åter ti an, o do va un mytji nättare. Men han jikk int senn hälder sova nær un. To lämma un an ijänn.

Tridi dájin jikk an dí åter. To un nu kom, so så un út som en ugger flikko o sá: „Får ja int nu min vilja framm, so komber int ni hærifrån mä líve“. To bläi bón rädder o mostist gå.

Étt år bakätt komd en stórer vaker kár ti bón o sá: „Gu dá, pappa!“

„Fán ä ja din pappa!“ tykt bón.

„Jó, he ä ni, o mins ni int den dájin i fjól i skójin, do ni bläi he?“ svara pojtjin. Bón bläi so til se, so at an int vist va an sku säj. Pojtjin bijærd mát, o dom kóka ot an en tjúgukansgrýto mä mjølgrøt o en så mjölk. Nær an hadd äti, sá an: „He dær ä bara bárnmát o int ot me“. Nu skala dom trí fjäliggar putéter o tíe fjäliggar strömigg ti fisksoppo o senn tjúgu brø po bóle. Nær an hadd äti he, so sá an: „Nu ä ja mätter“.

Nu säjjer bón: „Väit tu, däj kan ja int há, för du äter opp alt va ja éger“.

„Väit ni vís me ti nogon ríker härre do?“ tykt pojtjin.

„Já, he väit ja“, sá bón.

Bón vísa, o sonn hans fór dí o akudéra se ti drägg ot an. Härrn tó an o.

Förat dájin šikka han foltji ti hugg véd. Dom sku hugg vár sin famm o vár sitt lass, o lassn sku dom hänt himm. Nu säjjer ný drändjin ot härrn: „Vil härrn jé ot me den mátn som tolv karar ska há, so hugger ja tolv fammar o tolv lass“.

„He ska du få“, sá härrn.

Han jikk först ti sminn o smíd ykse, men sminn hadd int so stór släggo, som an sku slå på mæ. Han fór do ti et brúk o tó en släggo, som vóg šú lisspund. Nær dom senn sku ti smíd, so sló drändjin so sakta först.

„Slå bäter! sá sminn.

Drändjin sló do, so at stabban sprakk o städe fór i jórdn, so at sminn fikk gräv opp e. Nær sminn fikk städe opp, so jórd dom ný stabba o fikk senn yksn færdi. Nær un senn sku slípas, to dró an šölv, o två åv härrns dräggana holt po äddji.

Ander dájin fór dom ti skójin. Dom ander satt oksar för drøgana, men an dró tolv drøgar ätt varander. Nær dom ander börja hugg, so åt an först all mát, som an hadd mässe, o so lá an se ti sov. Nær an hadd sovi en timma, so sá dom ander: „Nær täkker du få ditt bitigg færdit i dá, tu som hár so mytjy?“

To stäig an opp o börja ti hugg. Nær dom ander hadd sitt huggi, so hadd an o. So fór an ti skójin o fogga två bjørnar, o dom spänd an föri. Nær dom int orka drá, so dró an šölv mæ o lät dom ander dräggana far förbí. Pórtstolpar o alt fölgd mæ, nær an kom in jinum pórtn. Nu bläi härrn rädder för an o vild blí åv mæ'n.

Härrn hadd en kvárn dær e spøka, so indjin vild gå mala. Härrn bá den ný drändjin gå dí o mala, o an jikk o, senn an hadd fått duktit mát. Härrn täkkt at spøtji sku tá líve åv an. Men so jikk e int. Drändjin satt se först ti lýss, om dær sku va nogo i kvárn. Do kom dí et stórt vídunder mä en šinko o börja šär šívor åv un. Första šívon an skar so rykt drändjin ti se. To så an so arger út.

Líkaså jikk e mä de ander o tridi. To skríker spøtji té, va an hadd ti jöra mä flästji.

„Hár an lust ti fräist styrkon sin mä mäj?“ tykt drändjin.

„Kom hí bara“, sá spøtji.

Drändjin tó í an o kasta'n út för kvárn, so at lårbäine brast åv för an. Senn börja an mala, o nær alt va mala so jikk an himm. Härrn bläi bara räddare o sku jærna ha vari åv mą an.

Nu säjjer senn härrn: „He blír kríg i lande, vil int du far ti kríg?“

„Jó“, sá drändjin, „bara ja får mát“.

Härrn lova he, o drändjin börja rust se. Han jórd en mátväisko uto tolv hästhúdar. Šú tunnor øl satt an o tí. So jikk an ti skójin o tó den största talln, som fantist, ti pískskaft. Tjúgu okshúdar jórd an ti snärt, o so fór an ti krídji.

Nær an kom tí, satt an se po en høger kulla ti äta. To börja kriksfoltji šút po an, men an va skotfrí. Ti slút tó en kúlo i smörtunnon ansis. Men si to bläi an arger, sló händren ihóp, tó pískon o so sló an, so at fíendn stalp allihóp.

Senn jikk an åter ti härrn o birätta hur e hadd gått. Do vist int härrn mér, va an sku jör mä an, men ti sista slúte hitta an po råd o tykt: „Ja låna för en tíd senn šú tunnor gull ti hälviti; om tu far tí ätt he, so får tu hälftn“.

Já, drändjin lova full fara, ba an sku få mát, o he fikk an.

Han lá åter matagallan sin full o räist åv mä sina bjørnar. Nær an kom dí, so va an dær pórtvakt, som an hadd slajji lårbäine åv. Fán sá, at an int hadd låna nogo gull. Men pórtvaktn tykt: „Jé'in nu ot an bara, annors jör an åv mä héla hälviti“. So fikk an do sina šú tunnor gull o fór tibáka ti härrn mä e.

Ätt en tíd kom dí et šøråd ti slote o börja skrík dær. To sá härrn: „Gå lag bort he dær šøråde!“

Drändjin út o börja sloss mä e. Po lande vann drändjin två kvällar oråd. Men tridi kvälln fikk šøråde an narrager nér i vatne, o dær tó e líve åv an. So slapp härrn an, o so va he slút mä den ságan.

Jmfr Nyland II, sagorna 42—47.

---

33. Skóksjomfruns sonn.

(Öfvitsböle i Mörskom).

He va äin torparpojki, som va i skógin; so kom skóksjomfrun o vild förläid onon at han sku jör åt henna. Nær han int va mæ om sákin, tó hun yksen å onon o sló enna i äitt træ jäms mä oga. Kanski han to bläi rädder; han gjórd henna ti viljes.

Senn, nær pojkin bläi so stór, so kom han ti tjörkbakkan o hadd yksen mässe up armn. O so kom to te sama torparn, o so känd han bara yksen senn. Men to tykt pojkin: „Nær du käns ve yksen, får du känn de ve me o“. Nær han to kom ti torparn, kund dom int fød onon, han åt so grymt myky. Nær int torparn hadd makt ti fød onon, modist han gá ti hans härre, som hadd égendóm, at härrn sku tá onon.

So ládd härrn honon ti tryska. Men han gjórd alt som fånot va. Han rykt undan åsn, som va undi parsona o rykt alt nér, som findist, o vrak alt i lóan. O so bröut han å åsn o tryska mä honon yvy alt, sän he bläi smått. O so jikk han i lódörn, o so släft han äin fæhunn, o so flöug bodi agnar o halm út, o so va séden räin. To jikk han upp ti gårdn o bijærd säkkar ti lägg í. So kom he tolv tunnor. O nær han fikk alt i säkkana, bar han upp he alt up äin gaggo ti gårdn. So läit härrn mal séden ti mjöl o bak e ti brø. O so läit han slakt tolv uksar, o dom húdana läit han lag ti ränsil. O so pakka dom inn bodi tjyt o brø o rusta honon tí som dom kríga. O han sku to få alt, som han sku tá inn, ti äjji lánd.

Nær han to kom tí, jikk han upp i äin stór stäin o sattist o ita. Nær han to börja ita, börja dom šúta på'n. Men nær dom šöut mä kúlor, tó han o kasta bort dom o sá: „Kastin int blåbær i mátn menn“. Men senn börja dom šúta up honon mä kanón. So sá han, at dom int sku kast böunor i mátn, o kasta dom bara undan. Han åt bara so läggi mátn räkt. Nær han hadd iti alt upp — härrn rusta mæ onon äin lítn kanón, som han fikk jusom ti tjäpp — so tó han senn ränsil up ryggin o senn tjäpp i hánden, o so jikk han tí som dom šöut. O so klobba han o trumfa omm dom, so läggi dom gjórd mótstond, o jäga bort dom allihóp. Han va luva häila lánde, som han sku va kár ti tá inn, o so fikk han e.

Jmfr Nyland II, sagorna 42—47.

34. Skóksjumfruns sonn.

(Helsinge).

Förr i fórna tíder, när skóksjumfruns sonn brúka vandra hær po jórdn, sku han én gogg tá säj tjänst, so at han int sku trägga svälta ijæl, när int módran mér orka foda honom. Först försokt han nær en sméd. En lítn tíd va han dær, men smén tykt, at han va so lát, at han int vild há honom, o so fikk han gå.

Senn so tó han tjänst nær en bónde. Én dá gikk han mä di andra karana ti skógin o hugga véd, men han va so lát, at han int ídist hugga nogo. Di andra karana sá do ot honom, at han sku hugga bäter. Do bläi han arg o börja hugga mä en tokon fárt, at spånona bara rýkt ikrigg honom, so at di andra karana bläi undi spånona. När kvälln komd, gikk han himm.

Do fræga hussbun, vart han lämma di andra karana.

„Di bläi undi spånona“, sá han.

So fikk han gå dærifrån mæ, för si hussbun bläi rädd för honom, när han va so stark.

Senn gikk han en tíd, o so komd han ti en kuggsgård o fikk tjänst dær.

Men dær va han int häller läggi, förän di vild blí å mä honom. Först skikka di honom ti en kvárn, som va förtrolla, so at iggin kund mala dær. När han komd ti kvárnen, va dær so myki råd, at han int fikk va i fréd för dom. Han néka dom fléri goggor, men di lod int. Do bläi han arg o tó fast ett å råden o satt de i kvárnen o mala bákdéln å de. Senn fikk han mala sin sæd, som han hadd, i fréd, o nær den va mala, so fór han himm.

När han komd himm mä kvárnlasse, bläi dom int líte rädda, för si di tródd, at han sku blí dí.

Öfter en tíd börja kuggin kríga mä grannkuggin, o skóksjumfruns pojki skikkast mæ út i krígi, men int fikk di líve å honom dær häller. Do fundéra di vart di sku skikka honom, at di sku slipp å mä honom. So tägkt kuggin: „Nu ska ja skikka honom ti hälviti o fódra skatt; díifrån slipper han väl int ändo“.

Pojkin fór o, o när han komd ti hälviti, bulta han på po den första pórtn han komd té. Dær komd én út o fræga, va han sku há. Han svara do: „Ja ska há skatt ot kuggin“.

„Gå lägger framm“, sá di.

No, han gikk lägger framm o bulta på ijänn. Dær fræga di ijänn, va han sku há. „Ja ska há skatt ot kuggin“, sá han.

„Gå lägger framm“, sá di.

So bulta han po den tridi pórtn, o dær slapp han inn. Dær inne lå i en sägg de råde, som han i kvárnen mala bákdéln å. När

råde så pojkin o fikk høra va han sku há, rópa de från säggin: „Gé ot honom, gé ot honom, annos gör han å mä oss allihóp!“

När han hadd fott skattn, rést han himm.

När han lämma skattn ot kuggin, tägkt han: „Nu går de ot hälviti mä oss allihóp. När int di fikk bukt mä honom dí, som han nu sist va, so får iggin ann häller“.

Han fikk nu vara po kuggsgårdn o göra va han vild, för iggin våga säjja nogo ot honom. Senn én gogg börja två šøråd sloss. Do skikka kuggin honom ti skilj åt dom, o dí trór ja han bläi, öftersom ja int mér hørd talas omm honom.

Jmfr Nyland II, sagorna 42—47.

35. Om tom trí pojkans arve.

(Lappträsk).

He va äin gaggo äin bisi, som hadd trí syner. So sá an: „Igga orkar ja fød ider mäir. Ni kan nu gá út o søk lykkon idon“. So gav an åt te älst pojtjin äin gamal fiól, åt te millarst gav an äin kværnstäin, o te yggst fikk bara äin línnukko.

Te älst tó senn fiól o börja vander, men ti natten djikk an inn i äin ría. Tær kläiv an upp i parsona o börja ti spél. Men når vargan hørd he, kom dom tí o huppa inn yvi rítroskoln. Pojtjin jägka se nér ifrån parsona o stäggd inn dom. O so börja an åter ti spél o vargan ti tjút. So komd tær äin räisander, o når han hørd tjúte o fiólspéle, stäig an å slidan o sku ti sí, kva e va för spitákel, som dom huld i rían. Men som an ypna dörn, kom vargan útrúsandist. Men to stäig pojtjin framm o tó te räisand i kragan o sá: „Kva fán a du nu djórd? Nu komber du rákt ti Sibirjin! He va rýska tjäjsarns vargan, som ja sku lær ti spél“. To bläi te räisand rädd o gav åt pojtjin magg túsn mark, bara an bara sku va nöjder.

Te millarst pojtjin vandra å mä kværnstäin up nakkan. Han djikk o djikk o komd inn i äin stór skóg. To hørd an än dær va mytjy folk förút, o so kröup an upp i äin höug grän mä te kværnstäin mässe. O bäst som e va, so komd e äin hóp røvare o satt se undi gränen o bräidd út sín sáker, gull o silver o alt kva dom nu hadd för skatter. So sku dom ti däil tom skattren millan se. To sá te äina åt te anan: „Tu a int lämma framm änn alt kva du hár“. „Om int ja ha djórd he“, sá te anan, „so må Gud lät äin stór kværnstäin fall nider up me“, sá te anan. To va int pojtjin säin ti lét up stäin, o han kvinna nider rákt mitt blánd røvaren. O tom allihóp ti skóks, o pojtjin ti tá all skattren däiras.

Te yggst bródern hadd iggon áron råd än ti tá lánsvéjin för se. Bäst an tær djikk, tägkt an: „Ja ska bör lag snärur å te línnukkon mín o bör fogg djúr". Han djórd so o. Först fikk an äitt íkórn o stuppa e i pusan. Sidan fikk an äin hari o stuppa onor bakett. Sidan kom an ti äitt träsk. Nær an tær sat up trästjis stránden o räiva up línnukkon sín, šikka nättjin pojtjin senn o fræga, kva an rætt sku djör. „Häjj, ja ska snó snyrpbánd åt me, o sidan ska ja snyrp ihóp häila trästji som äin tubakspugg", svara pojtjin. „Djör int he", sá nättjis pojtjin, „ja ska först gá tal mä vonn fár". Han djórd so.

„Tær siter han o lagar, än trästji ska bli tort", sá nättjis pojtjin.

„Tu brúkar ju kuni kläter; kan du int gá upp o kläter i káp mä onor, får du sí kva an doger til", sá nättjin. Han djórd so.

„Ska vi gá kläter i káp?" sá nättjis pojtjin.

„Igga íss ja kläter i káp mä te", sá pojtjin, „men ja hár äin lítn bróder; mä honor kan du ju gá försøk först. Om int han stoppar, so ska ja kom sidan", sá pojtjin, o so ypna an up pusabánde o släft íkórne út, o he fór upp i gränskatan, so än e smatra bara. Nättjis pojtjin skrapa se bák øra o djikk häim.

„Igga va he als vært ti försøk", sá an åt fádern. „Han hadd äin lítn bróder, som fór upp i gränskatan, so än e smatra bara".

„No, tu sku fräst gá sprigg i káp mä onor, sku vi få sí", sá nättjin. Nättjis pojtjin djikk åter.

„Vili vi gá sprigg i káp", sá nättjis pojtjin. „Igga íss ja jær bör sprigg i káp mä te", sá pojtjin. „Men ja hár äin minder bróder, om int han orkar, ska ja kom", sá pojtjin. So ypna an up pusabánde o släft harin út. O tom ti sprigg i káp. Harin, han fíla å so bisatt, o igga räkt e lägg, innan nättjis pojtjin va bakett.

„So o so djikk e nu", sá nättjis pojtjin, nær an åter kom häim tibáka. „No, gá upp o brutas mæ'n; tu brúkar ju va brutan-kár", sá nättjin.

Han djórd so. „Vili vi gá fräst ti brutas", sá nättjis pojtjin.

„Igga íss ja kom brutas mä te", sá pojtjin. Men tær upp i skóksbakkan stár gámbel fáfa menn o floggar äin häst. Gá nu fräst ti brutas mä honor först, om int han orkar, ska ja sidan kom. Men han ä líte döuver, so at róp dikt åt onon: „Urr, urr, urr!" om an int rætt sku vil hør".

Nättjis pojtjin djórd, som an bläi bidi. Nær an komd upp i skóksbystji, stó äin bjørn tær o flogga äin häst.

„Urr, urr, urr!" sá nättjis pojtjin.

„Urr, urr, urr!" sá bjørn, men så int upp als — han hadd bara brått ti it.

„Urr, urr, urr!" rópa nättjis pojtjin høgeri.

„Urr, urr, urr!“ rópa bjørn änn høgeri, men så bara líte o sído.
„Urr, urr, urr!“ sá nättjis pojtjin o sló bjørn up hærdon.
„Urr, urr, urr!“ sá bjørn o stäig nu upp up två føter o klämd nättjis pojtjin, so än e knaka i all lider o läddjar.
„Han ä so rýsamt stark“, sá nättjis pojtjin, når an kom häim. „Han ídist igga fräst šölv hälder; men te gámbel fafabisin hans krusa me so än ja igga väit, hur ja slapp díifrån.“
„Gá nu o bjúd päggar åt'n, bara an int snor ihóp trästji“. Nättjis pojtjin hänta äin dukti bördo åt pojtjin. „Igga spísar he“, sá pojtjin. Nättjis pojtjin träggd to ti hänt áron gaggon. „Fár hälsa o sá, än an mostist tá rætt gránt. Most an bitál änn mäir, so blír vi rákt å útfati“, sá nättjis pojtjin. „He mo nu va to sidan“, sá pojtjin, som nó hadd ríkidómar so mytjy han i senn tíd bihøvd.
So bläi tom trí synens arviloter välsína.

Jmfr Nyland II, sagorna 48—50.

36. Om näkkin.

(Helsinge).

Vi Nätinkalo bärgi talar folki, at näkkin sku ha vari, o den sku a havi toko logga tissar. Den sku a suti o tvätta säj dær po bärgi o kasta tissana opp po akslana. Senn sku de ha vari två pígor från Bóställe o tvätta fårena, o nær dom hadd tvätta, so gikk dom o sima båda senn, o do vild den äina bör drugkna. Den ander sku do a gått o jölpa, o dær bläi dom bäggi båda, o dom tala än näkkin sku a drajji dom, om de nu ä sant senn, men so talar folki.

37. Om näkkin.

(Tusby).

Näkkin hadd siti po äin stäin vi träskisstrann dí opp i Viktis, som ja tjæna, o vi sku gå o klappa býki, o do sá äin gamal gumma ot oss, nær vi komber nér ti strann: „Sku ni nu flikkor ha komi líte förr, so sku ni ha fått sí näkkin; den satt hær po stäin o tvätta säj so i sóloppgoggin. Den hadd toko logga tissar, at un alt kasta dom opp po akslana o tvätta säj undi armana, o den hadd tokot logkt, gúlt hår“. Senn ander åre so hadd prästns brór gått o sima, o do hadd an vila drugkna, om dom ander int sku a komi ti jölp. O dom talar so, at nær näkkin ska vís säj, so do ska de händ säj nogon ólykko.

Jmfr Nyland IV, sidd. 122—123.

38. Näcken.

(Ingå).

För någon tid sedan var på Varsby kvarn en mjölnare, som hette Fri. Han gick en gång en midsommarnatt ensam i kvarnen för att få höra näcken spela. Näcken kom om natten till honom med fioln och bad honom spela och dansa. Fri, som var spelman, gjorde honom till viljes. Men han fick då spela och dansa hela natten igenom. Han blef så trött och gjorde i förtviflan det löftet att aldrig mera taga fiol i sin hand. Sin fiol, som han ock hade med i kvarnen, hängde han, då han om morgonen gick in i sin stuga, på väggen, och där lär han hänga än i dag.

---

39. Nättjin.

(Bromarf).

Én gogg to in kár i Bråmar sku far bort om dádjin o lämm små pojkana sina himma, so jissa an räi om morn förän an fór: „Nu ska tom dær pojkana i dá hävi se i šon o sima, so nättjin tár dom, men ja ska nu försok ti förikom e“. So lá an yksn i vatne, so int nättjin sku våg se tí. Om dádjin to an a fari bort, so fór pojkana o sima o han éna bläi tröttoger o sagk ti botn. Än tridi pojtjin, som va líte större, sku jyst bör klæ po se, to an så, hur e jikk mä kambrátn. Han rópa an to i namm o spragg i vatne o fikk tág i håre po an, o so fikk an opp an. Han va räi alt blåer om kroppen, som nättjin ha holdi an; men han börja änto liva.

---

40. Šøråe.

(Ingå).

Én gogg för nogo hundra år senn va en bónde från Márs himman i Roddtjila by i Iggo i fistji po Trollholm i Iggo-šærn. Senn en gogg to an va ti nóts, so laga an opp éld po strann. Som an värmd se vi éldn, so komd en lítn gråklædder gobbe mä hatt po hyvu o vild märk hanskana hansis.

Mársn gá låv.

Som gobben märkt dom, so gá an tom tibáka o sá: „Det susar så i tallom, det bådar inte godt för allom, och packa dig hem, du handske-vän!“

Bón fór himm.

Som an add komi himm, so oppstó en starker storm, so at all ander, som va i fistji po sama gogg, modist en logg tíd ligg po holmana o int slapp bort.

---

41. Dräggin, som va bárnmórska åt rådande.

(Öfvitsböle i Mörskom).

He va äin drägg, som va ti bárnmórska åt rådande. O so gav hun äin šórto ti løn, som alder bläi smutsi, o alder jikk hun sonder. Han hadd enna i šú år, te dräggin. Han jikk mä enna all dagar. Allti va hun räin o häil o slét. Nær han to hadd havi enna i šú år, tykt an so: „Kva ska ja nu mäir spar enna“. To sá han, hur han fikk enna. Nær han sá he, bläi hun smutsi o fór sonder, o so hadd han iggan nytto å enna mäir.

---

42. Härrn, som va jift mæ äitt rådand.

(Öfvitsböle i Mörskom).

He va äin härre, som va jift mæ äitt rådand. O so sku hun kvar frídá bada. To fikk iggin sí enna. O so livd dom riktit brá. Men so kom hansis brór tær, o so va hun út o bada to. O so tykt han: „Voj, kva tu va tóko, som jift de mæ äitt rådand“. O dom hadd fläira bån räidan o, o livd myky brá. Tær fikk dom sía, kvart hun bada, o so försvann hun, so än dom igga fikk sí enna mäir.

---

43. Om pojkin, som fádran lova ot hávsfrún.

(Helsinge).

De va en gogg en mölnare, som va rýslit fati. Én moro gikk han nér ti kvárndammen, o dær møtt han hávsfrún. Hun hälsa på honom o fræga, va han féla, när han så so sorsli út. Han birätta

do hur fatit han hadd de dær himma o at, om han int sku kuna bitála de, som han va skyldi, sku di tá kvárnen å honom, o do sku de va aldélis slút, för de lilla han nu kund förtjéna, so va de mä kvárnen. Do sá hávsfrún: „Om du lovar ot mäj de, som nýss ha blivi fødi dær himma, so ska du blí rík o alder mér bihøva lída nød“. Mölnarn fundéra po sákin o tägkt: „Kanski nu nogon katt eller hunn ha blivi född dær himm, o denn kan man ju gé“, o so lova han.

När han komd himm, so fikk han høra, at hustrun hadd fødi en pojki. Do bläi han so rädd o vist int, vart han sku ta vægin. Han birätta senn för hustrun, va han hadd lova hávsfrún, o hun bläi o rädd.

När di hadd fundéra en stund po sákin, tykt di, at de sku va bäst ti søka en spåkärigg o fræga å henna, va di sku göra, at int hávsfrún sku tá déras pojki. Spågumman sá do, at di sku akta honom för vatne, isynnerhét för kvárndammen, at han int sku slippa næra denn. Di försøkt va di kund ti akta honom, so at han int slapp næra dammen.

När han bläi äldre, gift han säj o bläi vallgubbe o hustrun vallgumma. Han hadd en flöjt, som han brúka blåsa på, o di hadd mogga gláda stunder tisammans, medan di valla sin jórd.

Én gogg gikk ett å krittren nér ti šøstrann, o han sku gå öfter de, men komd ti gå so næra vatne, at hávsfrún fikk tág í honom, o han bläi bortføri å henna. När gumman hans så de, bläi hun rädd o spragg nér ti vatne o sku jölpa sin mann, men hun bläi mæ bortføri å hávsfrún.

Én kväll satt dom dær nér i hávsfrúns granna sál. Do komd di ihåg den tídn, när di båda valla sin jórd, o han blåst po sin flöjt. Han tó do framm flöjtn sin o börja blåsa di sama tónena, som han förr brúka blåsa. Útan at di vist nogo, bläi di flytta úr den granna sáln tibáks ti sin jórd, men di känd int mér varann. Di birätta alt, som hadd händi dom, o do känd di ijänn varann o bläi so gláda o hold bröllop po nýtt. Gláda o lykkliga levd dom senn tils di dó.

---

44. Hur Skoromatti fikk prinsässon.

(Böle i Ingå).

He va én gogg en konugg, som hadd en slabask, som kallast ti Skoromatti. Han stjikka honom i et ærand ätt jäst. So va an i šú år borta, förn an komd himm mä jästn. „Var a tu vari so ländji?“ fræga tom senn å honom.

„Int ä he so ländji“, svara an, o so sló an nér den po farstustén.

„Va ska vi nu jé ot de ti jöra, nær tu va so ländji ätt jästn; tu most gå ti tjäldon ätt et ämbar vatn“, sá håvfoltji.

Nær an høst vatn fron tjäldon, so fikk an en jäddo i ämbare. „No, nu most ja få en góer prisant, nær ja komber himm mä jäddon“, tägkt Skoromatti.

Men jäddon sá: „Bara ja slipper i tjäldon tibáks, so ska tu, bara tu önskar o säjjer mitt namm, få alt va tu bihøver“.

So önska an ti jäddon o Gúd, at ämbare sku šölft gå o at an sku få sita på. Nær an komd himm, so sá tom: „No, ätt som e går fórt, so gå o bära véd“. Han jórd so o, o nær an komd ti vedarádn, so önska an ota jäddon o Gúd, at védn sku gå šölver, so an int sku trägg bära den. Nær vedatrænana bijynt kom inn o slambra, so jikk alla, som fantist i slote, ti fönstre o sí. So hadd kundjin en dótro, o un komd tí o så o i fönstre. Nær Skoromatti så prinsässon, so önska an, at un sku blí rådder o at an sku vara densama, som sku há o jör mä un. Nær étt år a framlidi, so fødd prinsässon et fóster. So bjød kundjin all sina vänner o bikanta ti slote ti försøk få réda po bånes fár. Tom satt senn, nær alla a komi, båne po golve o et gulläpel i hann ot e. Denn, mót hokon båne sku kast äple, sku hollas för bånes fár. Men båne hold bara äple o kasta he int mót nogon.

Ander dádjin bjød kundjin ijänn folk ti slote, men nu bara ota læger stond. Båne sattist ijänn ti sita po golve mä äple i hann, men e kasta äple mót indjin. So tägkt Skoromatti: „Ja ska o försøk gå tí o sí“. Nær Skoromatti komd inn, so kasta båne djínast äple imót an.

„Va ska ja nu jöra“, sá kundjin; „ja hár indjin anan råd, bara há stalldrändjin ti far o slå ijæl o flå den bästa hästn. Senn får man lägg tom all trí innanför húdn o sý ihóp den“. Tom jórd så o. So fikk stalldrändjin far o før út tom i šøn o kast tí tom.

Nær tom lå tær i šøbotne senn, so tykt prinsässon: „Kors i Härrans fríd, va ska ja jöra nu?“

„Sörg int, min vänn“, tykt Skoromatti, „tu hár en sæker vänn“.

Skoromatti önska ti jäddon o Gúd, at e sku stann en stórer ø mitt framför kundjins slot. So sku húdn flýt opp po øn o slå sönder. Nær e va jórt, so önska an ijänn ti jäddon o Gúd, at e sku byggas en stórer bygnigg. Nær an senn fikk bygnindjin færdiger, so önska an, at en bró sku byggas millan øn o kundjins land. So önska an ätt kundjins silverbægare, at an sku kom tí. Nær an a fått an, so rédd an ti en stórer måltíd o bjød kundjin o, o jömd prinsässon undan. Nær kundjin senn satt brävi bórde o åt, so så an numrona po sin silverbægare. To frægа kundjin: „Hur står e til, at min silverbægare ä hær?“

„He ä indjin ómöjlihét, he, kundjins dótron ä o hær“, sá Skoromatti.

„Skaff framm un!“ sá kundjin.

Nær prinsässon komd framm, so tykt kundjin: „Va ska he bitýd?“

„He bitýder indjintigg“, svara Skoromatti. „Ja ä indjin Skoromatti ja; ja ä en förtrollager prins.“

„Mitt o ditt slot förblír étt“, sá kundjin, o lägger va ja int mäddom.

Jmfr Nyland II, sagorna 51 och 53.

45. Smidipojtjin, som va so later.

(Liljendal).

He va äin ägka, som hádd äin pojtji. Han va so rýsamt later, än an int ídist djör noga ana bara ligg i korstäin o värm se.

Äin gaggo bád módron onon gá ett vatn mä sålde, so sku an få smörobrø.

Pojtjin tulta å o börja håva mä sålde, å hur han håva fläira gaggor, so fikk an äin djäddo i sålde. To tägkt pojtjin, än an sku få färsfisk, men djäddon bád än un sku slippa, so sku pojtjin sidan få alt, kva an sku önsk se. O pojtjin släft ena. So önska an, än sålde sku háld vatn, o han kund jinast bjär häim sålde fult mä vatn. Módron undrast nó, men tykt, än nogo modist nu pojtjin djöra o för fødon sín.

Ett noger dagar sá módron åter åt pojtjin: „Tu ligger bara jær o baddar de, lag de ett vid, om du int vil frýs ijæl“.

Pojtjin han va rädd för tjölden o rætt upp se úr askon o jikk o ládd se up kundjis rívidaraden. So tykt an, än trididäiln sku far ti hans häim, o raden börja jinast roras. Prinsässon stó i fenstre o skratta, men to önska pojtjin, än hun sku blí me bån, o hun bläi o.

Sidan lå an bara å värmd se häila vintern.

Men så tykt módron, än an sku kun gá förtjén líte fodo o. Han önska jinast trididäiln å häila kundjis skafrí, o he kom so mytjy mát, än módron igga vild slipp útanför dörn, som e va så fult up all sídor.

Men nær e bläi slút, modist pojtjin åter út i værden.

So kom an til äin smiddjo o vild hav tjénst.

„Kva lær du nu kun djöra“, tykt sminn, „men he ä nu ygko mädde, ja ska tá de ti bjär inn kol o vatn“.

Pojtjin lå i smidihærn, han bara, o kom tidan bara ti måltídren, men vatuémbaren kom o se šölva inn i smiddjon, o kolen kom bara líksom rottor från kolahúse.

Undi tínn hadd kundjis dótron fått bån. Kundjin bläi so förskräkklit arger o sku hav räido upa, kvemm e hadd vari. So hadd dom äin spåtjäligg o, som häitt Kuppar-Stína. Hun sá, än om pojtjin sku få äitt gulläpel, sku an nó kast up honon, som va šyldo. Kundjin kalla ihóp mänišor från häila rítji sett, o sminn kom o mä sín lærpojkar o jisäller. To fråga kundjin, om dom va alla tær, o sminn sá, än nó va tom all ádra bara äin pojtji, som va så later, än indjin fikk onon úr äsjon. Tom tykt nu änto, än dom sku försøk ti narr onon mä smörobrø, o kundjin šikka bitjéntn tí. Men pojtjin tukka ikull bitjéntn o tó smörobrø å onon. To sénd kundjin vagnen, o so modist smidipojtjin koma. No, te lil pojtjin kasta jinast äple up honon, o so vist ju alla, än e va han. To bläi kundjin so rýsamt arger, o so tó an mästren o siglen från äitt gamalt šip o spíka fast all gluggar o fenster, o so stuppa an prinsässon o smidipojtjin inn i fártýi o läit e drív út up šøn. Prinsässon sörgd so förskräkklit, nó väit man ju he, tí up te mörk fártýi, o läiddist ett tom grann rúmen up slote.

„Nó ska jær blí líka grant o“, sá pojtjin, o so bläi e so grant up fártýi rætt som up slote.

Men he bläi änto läisamt ti drív omkrigg up te víd šøn. So önska pojtjin än fártýi sku gá upp up äitt höukt bjärg o stána tær, o mä te sama stána fártýi upp up bjärji. To stäig an å, men sá åt prinsässon, än un int sku få gá bort, innan han sku kom tibáka. Nær an hadd marssa äin stond, kom an til äitt kuparslot mä äitt kuparstakett omkrigg. O äin trí álns lagger kár kom imót onon o sá:

„Kva djör tu jær, smidipojtji?“

„Säŋk nider i jórden jäms mä halsn“, sá pojtjin, o kárn saŋk nider.

So börja an bidja, än an sku slipp upp, o pojtjin luva, om an sku djäv nyklana. Men pojtjin släft upp onon bara so mytjy, än an kund få nyklana úr taskon. So bád an onon säŋk i jórden, än an alder sku sýnas mäir. Nær pojtjin fikk nyklana, jikk an jinum häila slote, för he va slotskundjin, som saŋk i jórden. So kom an ti äitt silverslot, o tær va äin kugg, som va seks áln lagger. Men he jikk mä honon som mä te första. O pojtjin tó åter nyklana o kom ti äitt gullslot. Tær stó kundjin útanföri, o han va níi álns lagg. He va rætt næra, än an sku ha fått pojtjin i nakkan, för han bläi int várs onon jinast; han täŋkt, än e sku va äin lagger furustobb. Men so hann pojtjin änto krøk se undan o hadd onon ti säŋk i jórden líksom tom ádra. So djikk an inn o tó kundjis klédren up se, o alla tródd, än an va kundjin šölv. So tó an kundjis hästn o räid ti

prinsässon o hádd ena ti kom ti slote, men hun tjänd igga onon o tródd igga kva an sá, o igga kom un bort hälder. To modist an šikk ett smidiklédren sín o tó up se, o to tjänd un onon först. O so bläi an kugg up all trí sloten o fýratúsn fämmhundra man up kvart slot. Nær sværfádern hørd e, so kom han tí, men han hádd bara äittúsn fämmhundra mann o vå̆ga igga djör noga. Han fikk bara va ártiger o kom som ti bröllop.

Jmfr Nyland II, sagorna 53—55.

---

46. Om käriggin, som alder va nöjder.

(Helsinge).

De va én gogg en gubbe o en gumma, som bódd i en jórdkúla o va myki fatiga. Én gogg va gubben o fiska o fikk en flundra. När han fott opp den, börja den bé, at han sku släppa den tibáks, so sku han få önska säj va som hälst, o de sku gínast blí oppfylli. Gubben släft den tibáks o önska, at han sku få mát so myki han bihøvd. När han komd himm o birätta för gumman, hur de hadd gått för honom o va han hadd önska säj, sá hun: „Du va o dumm, som int kund önska däj två nýa rumm té“, o so jaga hun gubben tibáks ti träski o bijæra två nýa rumm. Gubben gikk ti träski o sá: „Flundra, flundra, gé ot mäj två nýa rumm té!“ „De ska du få“, sá flundran.

En tíd va gumman nöjd mä de, men so vild hun at gubben sku gå o bé flundran gé ot dom en härrgård. Gubben gikk ijänn ti träski o rópa: „Flundra, flundra!“ Flundran titta opp o sá: „Va vil du nu?“ „Gumman ä int nöjder mér mä di rummen hun fikk, otan vil nu há en stór härrgård“, sá gubben. „De ska du få“, sá flundran.

So gikk de ijänn en tíd, do tykt gumman at härrgårdn va för lítn; hun vild há et hélt kuggaríki. Gubben tykt, at di sku va nöjda nu, när di hadd de so brá, men de jälft int. Han gikk do ti träski o rópa: „Flundra, flundra!“ Flundran titta opp o sá: „Va vil du há?“ Gubben sá do, at gumman int va nöjd mér mä härrgårdn, nu vild hun há et kuggaríki. „De ska du få“, sá flundran. Hur läggi sku gumman va nöjd mä de. En tíd gikk, o so sá hun ot gubben: „Vist ä vi nu brá ríka o mäktiga, men én ä ännu mäktigare, o de ä Gúd. Gå ti flundran o säj, at du vil blí líka mäkti som Gúd“.

Gubben sá ijänn, at di sku va nöjda nu o int önska säj mér, men va sku de jälpa. Gumman va énvís, o för at han sku få fréd i húse modist han gå.

När han komd ti träski, sá han ijänn: „Flundra, flundra lilla, kom hít opp!“ Flundran komd opp o sá: „Hur ä du so sorsli?“ „Jó“, sá gubben, „gumman ä int nöjder mér mä et kuggaríki, nu vil hun va lík Gúd“. Do sá flundran: „Öfter hun int va nöjd mä et kuggaríki, ska hun få koma tibáks i sin gamla jórdkúla“, o so försvann flundran.

Gubben gikk himm o dær sat gumman i sin gamla jórdkúla, o di va líka fatiga som förút.

Jmfr Nyland II, sagorna 55 o. 56.

---

47. Om gumman, som alder va näjder.

(Weckjärvi i Borgå).

He va äin gubbe o äin gumma, som bódd i äin stuvu, so lítn som äin bitto.

So sá gumman: „Tu ska gá mäita!“

So gikk gubbn o mäita. Tær fikk an äin flundro upa krókin.

„Bara du släpper me loss, ska du få, kva du änskar de“, sá flundron.

Han släft enna loss. O so änska an se, än an sku hav mát i senn tíd.

So gikk an häiman o birätta e åt gumman.

„Nó kund man nu alti ha fått te mátn“, tikt gumman. „Gá nu nér ti šén o tal mä flundron, om vi sku kun fá åt os äin ordentli stuvubiggna.“

Han gikk nér o sá:

„Flundra, flundra, pigketú,
Gumman minn, fru Isebill,
Hun vil inte som ja vill!“

„Va vil un do?“ sá flundron.

„Hun vil há äin ordentli stuvu“.

„Hun hár alt räidan“, tikt flundron.

Bisin gikk opp.

„Nu hár vi riktit brá“, sá bisin; „nu bór vi i äin ordentli stuvu o färr bódd vi som i äin bitto“.

„Já“, tikt gumman, „int ä ja bilåtn mä te stuvun ännu, ja sku vil hav äin härrgård. Tu most nu gá nér o tal mä flundron“.

Han gikk nér o sá:

„Flundra, flundra, pigketú,
Gumman minn, fru Isebill,
Hun vil inte som ja vill!“

„Va vil un?“ sá flundron.

„Hun vil hav äin häil härrgård“, sá bisin.

„Hun hár alt räidan“, sá flundron.

Bisin va nu so näjder än e rætt skäin å honon.

„Nu kan vi int få e bäter“, tikt an.

„Näj“, tikt gumman, „äitt kuggaríki ä stér' än som äin härrgård. Int ä ja bilåtn änn, útan tu most gá nér o tal mä flundron åter“, sá un.

O han gikk o sá:

„Flundra, flundra, pigketú,
Gumman minn, fru Isebill,
Hun vil inte som ja vill!“

„Va vil un?“ fråga åter flundron.

„Hun vil há äitt häilt konuggaríki.“

„Hun hár alt räidan“, sá flundron.

No, hur läggi sku nu gumman va bilåtn. He gikk äin tíd o so sá gumman åt gubbn: „Vist ä vi nu brá ríka o mäktiga, men so mäktiga ä vi int, än vi sku kun bifall inn sólen o stägg inn enna — o sidan åter bifall út enna ti lísa. Nó most tu gá nér o tal mä flundron“.

Bisin gikk o va fundérsam. Nær an kom nér, sá an:

„Flundra, flundra, pigketú,
Gumman minn, fru Isebill,
Hun vil inte som ja vill!“

„Va vil un do?“ fråga flundron.

„Hun vil kun bifall inn sólen o stägg inn enna — o sidan åter bifall út enna ti lísa.“

„Jåsså, hun vil bli Gúd šälv. Já, hun bór alt räidan i bitton åter.“

Bisin gikk fundérsam häim. Tær sat gumman åter i bitton. O tom va líka fatiga som färr.

Jmfr Nyland II, sagorna 55 och 56.

---

48. Om šohästn.

(Esbo).

Én gogg så ja hær i Loggträski en toko stourer, granner gråer häst, o den stou so dær i frökne, o den va so hökt opp, at ja alt så bénen. Senn nær ja hósta til, so four den so dær útåt, o so

försvann den. O Iggvallskan, hun sku o ha sítt en kvinna, som sku a sita po strann o tvätta sina logg tissar o sku a kasta dom so dær över akslana sina.

---

49. Om Tumilítn, som bläi jätte.

(Weckjärvi i Borgå).

He va äin torpare, som hadd äitt lítet bån, som int va stér' än som äin túm.

Tær so fór an plóga ti åkern.

To sku Tumilítn mæ.

„Int kan tu kom so laŋkt tí mæ“, tikt fádern.

„No, tu mo nu släpp onon mæ“, sá gumman, „än an nu får sía, hur du plógar“.

„No, ja mo nu tá de i taskon mína, so än ja int stéter de, so än du får sårt“, tikt fádern.

Tær so bärja an plóga o lád hattn upa äin stäin o lift Tumilítn ovanupa millan hattpärmen o kullan, än an sku få sía.

Tær so kom e två jättar.

„Häj, ja hér mäniskjojúd, men kvart mo te júde ska kom ifrån?“ tikt te äina jättn.

Tær so bärja dom o lúra o lúra. O so hitta dom Tumilítn, som stó o tralla millan hattpärmen o kullan.

„He tær ä ju äin mäniskja, fast e ä so lítet“, tikt jättn.

„Hur ha tu komi hí?“ fråga te äin jättn.

„Ja kom hí mä pappa. Nær han kom plóga, so va ja i pappas taskon.“

„Men vi ska tá o slå ijæl onon“, sá jättn.

„Näj, vi ska int slå ijæl onon, vi ska tá häim onon“, sá te anan jättn. „O so ska vi féd upp'n ti stórer kár. Men han most få drikk jättmjälk nu, so får vi sía, om e blír noga kár å onon mä tídn hälder int“.

So läit dom Tumilítn drikka äitt års tíd jättmjälk.

No, nær an to hadd drokki åre ti slút, so hadd an väksi riktit ti lagums stórer kár.

„Nu ska vi båda gá ti skóin“, sá jättn.

So gikk dom båda.

So sá jättn åt'n: „Drá upp täsn hær äinen mä rót, so får ja sí, om du ha blivi noga kár“.

Tumilítn dró.

„Já, men han kommer igga lämplit ännu; tu tol drikka äitt års tíd ännu.“

So hadd an onon ti drikka ana åre.

Nær an to hadd drokki ana åre ti slút, sá jättn: „Nu ska vi åter gá ti skóin“.

So gikk dom åter.

So sá jättn åt Tumilítn: „Drá upp täsn hær talln mä rót!“

Tumilítn dró.

„Já, men han kommer igga lämplit änto,“ tikt jättn. „Nó tol tu drikka äitt år til ännu, fär he most va trí tigg ti gódo“.

So drakk an tridi åre åter jättmjälk.

Men när an to hadd drokki tridi åre ti slút, sá jättn: „I dá ska vi åter båda gá ti skóin“.

Tom gikk åter båda.

So va Tumilítn full kár.

„Drá upp te stór äikin, som hær stár, mä róten!“ sá jättn.

To tó Tumilítn mitt om äikin, o han vägd iggitigg.

To va an stark.

„Já, nu får du gá häim ti pappa denn. Han ä i sama åkern åter o plógar, som an va fär trí år sedan.“

Bisin huld upa ti plóga i sama åkern åter.

„Kvílin nu Eder, pappa!“ sá Tumilítn. „Ja ska plóga fär Eder i dá.“

„Näj, int ä tu menn son“, sá bisin.

„Kommer Ni int ihog som Ni plóga fär trí år sedan som ja sat up Edran hatt?“

So tukka Tumilítn plógin so djúft, än int hästana orka drá onon. So bläi Tumilítn líte arger. So sá an: „No, Ni hár o rusiga hästar, som int ska ork drá äin plóg. Ja ska plóga fär Eder nu“, sá an.

So spänd an hästana út. So bärja an drá plógin.

„Férin häim tom hästana, tom ä slík krattor“, sá an. „O säj nu åt mamma, än un lagar äin dukti gríto mát upa ti kókas, fär ja ä hungroger“.

Bisin gikk.

„Nu ska du lag äin dukti gríto mä ärter o fläsk o kóka, än an får mát“, sá bisin.

No, Tumilítn dró mä äin hánd plógin. O so plóga an up äin halv dá so miki som bisin sku a havi ti plóga fläira vikur — mä äin hánd som an dró.

So gikk Tumilítn häim o tó plógin undi armn.

So hälsa an upa módron.

„Näj, int ä tu menn son“, sá gumman o svímna.

So bärja dom vatublét enna bodi Tumilítn o fádern, än dom fikk enna ti lífs.

So sá bisin: „És nu upp, än te pojkin stakkare får mát. Han ä so huggro“.

So bärja Tumilítn ita. So åt an so förskräkklit, so än gumman bärja läisna ti slút, nær int gríton bärja hinn til.

„Häj, nu ha an hävi iti se alt som fádern sku a havi ti ita i fläira mål“, sá módron. „Han ä ju äin förskräkkli kár ti ita“.

„Kva ska vi i moron gära?“ sá Tumilítn åt fádern.

„Vi ska gá hugg svidilánd.“

„No, hur miki ska vi riktit hugga ikull?“

„No, täsn hær plán hær jämt mæ ska vi nu lag slæt.“

„Já, int ís ja nu tá nogan iks — ja drár upp dom mä rétren. Kvílin Ni nu Eder bara so lägg, pappa!“ sá an.

O so dró an dom upp so nätt bara — han riktit plukka dom som små boskar.

Ti middáin hadd an rivi upp alt ihópa, som bisin sku a havi ti hugga i tíi vikur.

„No, kanski vi gár ita nu?“ sá Tumilítn.

So åt dom hiskeli fórt upp alt, som dom hadd mässe.

„Häj, hér du, mór ha ládd fär líte mát i pusan. Tetta ä nu igga ti bär ställ upp åt två mann ti ita, int. Nó most vi gá häim, än vi får magan mätt. Kva färslår tetta hær!“

„Ha ni hävi iti eder he, som va i pusan?“ sá gumman. „Kvart i værden ska ja tá te mátn ifrån! Tu most lag bort te kárn. Han iter ju os blåfatiga“, sá käliggin.

„Já, vi hár igga arbäit åt de mäir nu. Nó trägger du sék de nu“, sá bisin, „fär ja orkar umäjlit int féd de mäir nu hær“.

„Já, men nu far int ja hærifrån, pappa, om int Ni häntar slíkt jærn, som int ja ä stond ti brít å millan hændren.“

So fór fádern mä två hästar ett äin jærnaksil.

So bröut an å onon millan hændren som e sku a vari äin spasérkäpp. So sá an: „Ni får far ett äin stéri stagg, om dí fins — ja far int hærifrån färr“, sá an.

O som an hänta te aksiln o bara vísa onon, so bröut Tumilítn å onon millan hændren.

„Já, kva ska ja nu gära?“ sá fádern.

„Ni får skaff äin sliker stagg, som Ni ska hänt mä otta hästar häiman.“

So hänta fádern åter äin mä otta hästar.

So bröut an åter å onon millan hændren.

„Já, nu kan ja igga mäiran. Ja hänta te gréfsta, som dí fantist.“

So fór Tumilítn to mä te stompn o bärja vandra.

So kom an til äin sméd, som va ílak mä lærpojkin senn. So sá an åt smédn: „Sku du int vil hav lærpojki?"

„No, tu sku va passli. Tu sír nu út som líte kár", tikt smédn.

„No, kva ska du vil hav ti lén?" sá smédn.

„Ja vil iggan lén hava, men två érfílar vil ja gäva", sá Tumilítn.

„No, he va nu noga ti tá imót två érfílar", tikt smédn.

„No, gá nu inne ita färst! Sedan kommer du slå up jærne!" Nu laga smédskan äitt fat mä kál runn putéter o trí bré o äin stór kuppo mä fisk.

So kom an út, o so sá smédn åt'n: „No, ha du iti räidan?"

„No, he va snárt iti som líte va", tikt pojkin.

„No, kom hí slå upa nu do!" tikt smédn.

So sló an so stabba o städ fór inn i jórden up äin smäll.

„Häj, hur ska ja stá út mä tom érfílana?" sá smédn.

I te sama so dró Tumilítn til, o smédn fór út ginun därn, so än træskónana tappast ett'n.

„Te anan skägker ja ett", sá Tumilítn o so tó an te jærnstompn senn o bärja åter spaséra.

So kom an til äin härre, som brúka klå dräggana sín. So fråga an: „Sku härrn vil hav drägg?"

„Já!"

„No, kva ska du há ti lén?"

„Ja vil iggan lén há, men ja vil gäv två érfílar", tikt Tumilítn.

„No, he va nu noga ti få, he", tikt härrn, som va näid, än an igga bihévd bitál nogan lén. „Gá nu inn o ligg mä tom ander dräggana!"

No, tom stäig bitti upp om moron som dom sku far ti daksvärk.

„Kva ä e som ni grasérar om nætren, so än man int ska få sova i frid?" tikt Tumilítn.

No, tom fór ti arbäits. Tumilítn gikk int mæ.

„Ja ska grút me färst", sá an.

Tom gikk upp o sá åt härrn: „Han ís int kom ti arbäits i dá, int".

To tikt härrn: „Nær du ha laga de ti tjéna, so ska du út mä ander karar i fälgi o".

„Já, int ís ja nu alder far ógrúta — ja ha nu alti brúka grút me, färän ja ha fari ti arbäits."

Härrn så bara so bíst, men tórdist int gá ihóp mæ'n hälder.

So kóka an två kappar ärter åt se, som an grúta se mæ.

So spänd an hästn färi. Han sku ett gränrís. Nær an to kom ti skóin, stjälpt an äitt stórt træ mitt ivi væin. O so fór an o kast upa åt se gränrislasse. So mètt an tom ander karana, innan han

hann ti hópn o bärja lägg lasse upa. So sá tom andra: „Nu får tu blí bakett, nær du int kom mæ os ti skóin“.

No, tom kommer färi ti te stór træ, som va ikullstjälpi. So sá fódn: „Hær ligger äitt förskräkkelit træ mitt ivi væin; nu most vi bärja hugga“.

Tom hugger tær, to Tumilítn kommer.

„Ä Ni alt hær i væin ännu?“ sá an.

„Hær ha stolpi äitt förskräkkelit træ. Nu slipper vi int framm. Kom hí ti jälp nu!“

„Jó, ja ska just koma nu“, sá an o so bar an häst o lass ivi træ, o so fór Tumilítn häiman.

To sá härrn: „Kvart bläi tom ander karana? Tu ä färst mann häim nu, o tom andra ligger lata i skóin“.

So græla härrn, nær fódn kom häim o tom ander karana.

„Ja trór he int ä nogan viskli mäniskja“, sá fódn. „Han hár äin so grämm stirkjo. Tí hadd stolpi äitt förskräkkelit træ, o han lift bara häst o lass so lämplit ivi, o so lämma han os tí“.

To bläi härrn fundérsam.

„Vi ska fräst ti tá líve å onon“, sá an. „Vi ska nu hav onon ti gräv äin stórer kéldo hær upa manngårdn.“

Tumilítn bärja gräva o grävd alt djúpare.

So släft dom äin stór kværnstäin up onon, nær an hadd grävi rætt djúft. Men tær so tvinnast te stäin so, än Tumilítns huvu trædd ginun kværnéga. O so grävd an bara åter dí.

Nær härrn så, än an bara grävd, so hadd an dom ti släpp äin stórer kärkklokko tí up onon. Men Tumilítn tó líro. O so kom an upp.

So sá an åt härrn: „Ja trór tom ha släft mór mins spinnrokk up nakkan o menn fáders kärkhatt up huvu. Men nu ä kéldon grävi, o nu vil ja hav arbäit“.

„Já, tu får fara o mala i afton“, sá härrn, „mä trí tunnor rog. Spänn hästn färi bara!“

„Já, int ís ja nu spänn hästn färi fär trí tunnor rog“, sá Tumilítn.

So ládd an äin tunnssäkk i kvar äin fikka. O so kom an ti kværnen.

So sá an åt molnarn: „Nu ska du lag kværnen ti gá“.

„Já, int kan hær iggin mala i natt — he ä béndásnatt — fär hær ä tontar“, sá molnarn. „O tom tár líve å de“, tikt an.

„No, lag kværnen ti gá bara, int ä ja rädd fär slíkt, int.“

No, millan älva o tolv so bläi dí líksom äild i kværnen.

O so kom dí äitt stórt mátbórd. O bäst som e va, so kom dí taldrikar o skäidar o gafflar o knívar. O so så an, än dí kom hæn-

der, som bärja ita mä tom knívana o gafflana, men han så igga huvun, int.

„He kan nu just va te sama“, tägkt Tumilítn. „Men nó går ja nu ita mæ o.“ O tær so åt an magan mätt, o he riktit ordentlit.

„Sí hær ha man nu äin gaggo fått ita riktit ordentlit“, tikt an.

Nær an to hadd iti, so sattist an up kværnbägkin. Bäst som e va, so fikk an äin dukti érfíl.

„Häj, kva bitíder tetta hær!“ tägkt Tumilítn.

Men he räkt int lägg, färän an fikk upa te ana kinnbäine äin smäll åter.

To bläi Tumilítn färarga. O so huld an upa ti bär bít érfílar, o han fikk smäll up smäll o sló tibaka.

Upa te víse so slódist an alt ända ti sundas moron.

So frægar molnarn å onon: „Hur ha du mådd i natt?“

„Ja ha mådd rætt brá“, sá Tumilítn. „Millan älva o tolv so kom hí äild o äitt duktit bórd mä mát. So så ja hænder dí, som skrávla om knívar o skäidar, men igga huvun så ja. O so tägkt ja: nu ska ja säss ti bórds mä sama. O ja sattist o åt magan mätt riktit ordentlit. Nær ja gikk från mátbórde ,so fikk ja äin dukti érfíl. Häj, tägkt ja, kva bitíder tetta hær. Bäst som e va, so fikk ja up kinnbäine äin dukti sitopp. O so bärja ja slå tibáka o up tetta víse ha ja nu háldi upa ti däila alt ti täsn hær tídn“, sá an åt molnarn.

So kom Tumilítn häim mä mjäle.

„Jásså, tu ha mala nu“, tikt härrn. „Já, nu hár ja igga arbäit åt de mäir. Men hur ska ja ork útstá mä tom smällana?“

O i te sama so svipa Tumilítn til, so än härrn flöug út ginnn därn. „Täsn ska du hav fär lénen“, sá Tumilítn. O so fór an út bakett o sló so, än härrn flöug inn tibáka. „O täsn smälln ska du hav fär all smällar du ha gävi åt dräggana dín“, sá Tumilítn.

„Nu ska du far ti kuggin“, sa härrn sidan, „fär han hár äitt stórt kríg, o tu ä riktit pasli tærtil“.

Nu gikk han tí o fråga å kuggin: „Sku ja kun få arbäit?“

„Já, kva sorts arbäit kan du riktit gära?“ fråga kuggin.

„No, he ä te sama fast o ti slåas“, tikt Tumilítn.

„Já no, tu får far tí ti slåas tí, som dom krígar nu“, sá kuggin.

„No, ja ska lag matapusa mädde“, tikt kuggin.

„Já, men ja vil hav äin ordentli væsko“, tikt Tumilítn. „Hun ska va šú hästhúdar i saman, om e ska lén se ti tá enna mässe. O äin dukti tíno vil ja hav ti smärask“.

O so fikk an äin ordentli væsko o äin tíno ti smärask.

„Men nu ska du gá tí, som dom skjúter o bullrar alli mäst“, sá kuggin.

So gikk Tumilítn.

Nær an kom tí, va an huggro o bärja ita.

So tó an loki å askin senn. So sló he nér äin kúlo ett te anan i askin hans.

„Hér ni nu, bånor, ni ska int kast blåbärikórnen hí i askin menn“, sá an.

Men tom lídd igga onon; tom skjöut bara.

So bläi Tumilítn arger, nær an int fikk ita i frid. So bärja an kast dom mä kúlona. Nær an hadd kúlona alt slútkasta, so bärja an klobb dom mä jærnkäppn senn.

So fór an häim o sá åt kuggin: „Nu ha ja slajji ijæl dom allihóp. Tí ä int äin mäniskja i líve nu mäir hälder“.

„No, kva ha du nu tägkt upa, som sló ijæl dom allihóp?“

„Já, nær dom int lídd me, fast ja näikka dom“, sá an.

„No, nær du ä so dukti kár“, sá kuggin, „so gá tí o slå ijæl te tær šéråde!“

Han gikk tí o so bärja dom slåas, so än vatne riktit potra. So läggi an bitna, so va an kár ti slåas. Men nær an kom lägger út, so fikk šéråde líve å onon.

Jmfr sagan 33.

---

50. Starka Mats.

(Petäjärvi i Kyrkslätt).

De va én gogg en härre, som søkt säj drägg o int vild få. Han gikk po so mogg ställer o órter o int fikk. Ti sista slút komd an ti et bónställe loggt i skógin. Dí ha komi om dágin en kár, som hétt Mats, o han krøp opp po ún.

Härrn fråga senn ota bón, om de fantist nogon lidiger kár, som sku kuna tá säj ti drägg.

Bón tykt: „Nu komd hí i dá en kár, men int vét ja, om an vil ta fast säj“.

So gikk bón ti Mats o sá: „Kom nér nu o gör rédo för din sák!“

Mats komd nér o skrapa säj i luggin.

So fråga härrn ota honom, om an vild tá säj ti drägg o.

„Jó“, ména Mats.

„No, va sku du vila ha ti lon?“ fråga härrn.

„No“, tykt Mats, „en knäpp i pannan ot härrn, nær hostn komber“.

Härrn tykt, at de va en märkværdiger lon o våga int tá honom ti drägg.

Senn fór härrn ti et ana bónställe dær i nærhétn, o undi tídn fór Mats en gínvæg o ha hunni dí rén, nær härrn komd, o krøp gínast opp po ún.

Hær fråga härrn ijänn po sama sätt, om de fantist nogon løser kár, som sku kuna tá säj ti drägg.

„Nu komd hí i dá en kár“, sá bón.

So rópa han Mats nér från ún. Mats komd o o skrapa säj i hyvu o så fúler út.

So fråga härrn, om an vild blí hanses drägg.

„Va för int“, tykt Mats.

„Hur stóran løn sku du vila há do?“ sa härrn.

„En knäpp i pannan ot härrn, nær høstn komber“, sá Mats.

Men härrn våga int tá honom útan fór ti et tridi ställe, o dær gikk de presís po sama sätt. Do tägkt härrn: „Den knäppen mo nu gå, hur den går, ja ska nu försøk jägk mä honom“. Mats tó stäsel, o dom följdist båda åt ti härrgåln.

Mats va dukti kár; han brøt opp bodi sténar o stobbar. Men hur de va, so börja de líd ot høstn. Do bläi härrn rädder o vild, at an po nogo vís sku ha omkomist. Han vist, at vargana allti brúka var po én ota hanses äggar. Däför bá han Mats gå dí äfter fårena. Mats jórd som härrn bá o hänta vargana himm o førd dom i fårföuse déras. Härrn bläi arger, men våga int tala nogo bara lådist birömm honom o sá, at an va en duggli kár.

Äfter en tíd fundéra härrn ijänn på ti gör ändo mä Mats. Han a sítt en bjørn i skógin, o so sá han ot Mats, at an sku gå ti skógin o tá fast hästn hanses o før den i stalle.

Mats gikk o satt grimmon po bjørn o lédd den i stalle. Senn gikk an ti härrn o sá: „Nu ä hästn i stalle“.

Härrn klappa honom po akseln o sá, at an va en bussi drägg, fast an va rädder ota bara fán.

Ti sista slút bläi de hälgon o løn sku ti bitálas. Men härrn fundéra ännu po en konst. De fantist dær i nærhétn et bärg, som va et troll í. Härrn sá ot Mats: „Far du ti de dær bärsråde o försøk få å honom päggar; han ä skyldi mäj so o so myki“.

Mats fór o o dundra po bärgi ota alla krafter, men trolle vild int släpp inn honom, bara sá, at an int va nogo skyldi härrn hanses. Mats tykt: „Trór du ja ä nogon narr ti narra ja; ja ä min härres tjénare“. So dunta han värrigare på. Bäst de va komd trolle út. Mats ti tofel omm honom, so at an fikk honom dødager. Senn gikk an inn i bärgi o tó en säkk mä päggar o førd himm. Härrn satt po táki o så, nær Mats komd. Gínast börja han patika å o lämma hela gåln.

Nær Mats komd himm o härrn va bort, so ställd an ti en stóran dans. Nu hadd dom spelimänner o, men Mats trampa taktn šölv.

Han hadd härrns päggskrín undi föttren, o so trampa han loki sönder, so at alla päggana rann út. Mats tó senn o börja déla ot tjénarena déras løner, men int méra hälder som dom sku få. Šölv tó han iggintigg, bara börja dall bort o søk härrn. Han gikk en tíd, so møtt an en fiskare, o de va en stóran, rasker kár. Mats sá ot honom: „Du tyks var en bussi kár; vi ska fölgas åt“.

„Samma ä de“, sá fiskarn.

Nær dom ha gått et stykki, møtt dom en koparslagare, o han hadd en buliger kitil po hyvu. Mats fråga ota koparslagarn, vart an sku tá vægin.

„Út o sölga den hær kitiln“, svara han.

„Du tyks vara en duggli kár, ska vi tá o slå os i bólag?“ sá Mats.

„Samma gør de mäj“, tykt koparslagarn.

Dom gikk senn tisammans alla trí, o so komd dom ti en vaker, grøner ägg, o dær va en käldo i den äggin. Senn känd dom säj huggroga o satt säj nér brevi käldon o börja kók mát i kitiln. Fiskarn, han sku vall grýton, o dom ander sku far út o fiska. Gínast nær vatne kóka, va soppon færdi útan nogo vídare. Nær soppon va færdi, komd de en lítn gobbe opp fron käldon o bijæra smaka. Fiskarn tykt: „Tá nu et skédblád, men int mér!“ Gobben tó kitiln i orona o fluska í säj alt po én gogg.

Senn komd Mats o koparslagarn himm, o fiskarn birätta för dom, hur de gikk.

„Du va en dåli kár“, sa koparslagarn, „ja ska blí o vall, far nu du din túr!“

Dom ander fór ti skógin o jaga, o koparslagarn lá vatn i kitiln. Po sama sätt va soppon færdi, nær vatne börja kók. Gínast komd sama gobbe opp ifron käldon o bijæra smaka. „Líte ska du få, men int myki“, tykt koparslagarn. „Kambrátren mina ä i skógin, o nær dom komber hí, ska dom há mát“. Gobben tó kitiln för munn o pänta í säj alt mä étt tág.

Nær fiskarn o Mats komd himm, va soppon slút. Do tykt Mats: „Ni ä ena dåliga karar. Nu ska ja blí min túr o vall“.

Dom ander fór ti skógin, o Mats börja kók soppon. Nu gikk de presís po sama vís. Gobben komd o bijæra smaka ijänn. Mats sá: „Smak líte, men tár du alt, so brýter ja nakkan å däj“. Gínast tó gobben kitiln i én kluks o hiskeli šiva nér i käldon o Mats äfter. Nær an komd dí, so va dær en stóran jærndör, o han vild int slipp iginum den. Ti sista slút sló han nér den o slapp inn o fikk trolle i nakkan. Dom börja slåss rätt ontlit dær. O undi tídn som dom tóist, hørd Mats et klént júd i knútn. De va en prinsässo, som lå dær o vigka ot Mats, at an sku försok var kár. Hur dom tóist dær,

lykkast Mats slå ijæl trolle. Nær trolle dó, slokna alla lampona. Si dær va riktit bussiga lampor. Prinsässon søkt säj senn nämmare ti Mats o han førd út henna. So vísa hun, var hennas himm va, o tó Mats mæ ti kuggins gål.

Nær Mats hänta prinsässon himm, so bläi an en tokon en kár, at kuggin gá låv ot honom ti gift säj mä dótron hanses. Nær fiskarn o koparslagarn o den dær härrn, som Mats tjéna hós, fikk vita, at Mats va tokon kár, fór dom gínast dí o bijæra ti slipp o tjéna ot honom. Nær Mats fikk sí härrn, gá han ot honom en tokon knäpp i pannan, at an fløg mílsvägar därifrån. Koparslagarn, som va dåli kár o lá trolle ät opp soppon, sló han so, at an fór opp ti himeln mä kitiln sin. Kitilbotne ska synnas ännu i mörka kvältdar. Fiskarn sló han so, at an fór út ti hávs. Éna béne syns ännu dí nogon ställer. Han lær ska stå riktit po hyvu, prátar folki.

---

51. Bónpojtjin, som bläi so starker.

(Gerby i Pärnå).

He va äin bónde äin gaggo, so fødd hostron hansis äin pojtji, som va so lítn, än dom börja kall onon ti tumilítn.

Nær bón fór ti åkern ärja, so tó an pojtjin mässe o ställd onon ti sita up åkerräinen.

Tær komd äin jätur marsandist. So tár han pojtjin mässe o far häim. Tær hadd hans hostro o fått äin pojtji, men han hadd dói. So gav an te pojtjin, som an hänta mässe, åt hostron sín, än hun sku føda upp onon.

Hostron tó to te pojtjin o läit onon día äitt år.

So tó jäturn pojtjin ti skójin äin dá, än an sku få sía, om an sku ha blivi noga starker räidan. So hadd jäturn onon ti försøka ti brýta ikull træder mä røter o alt, men pojtjin va för svåger ännu — han orka int brýta ännu bara små træder ikull.

So tó jäturn häim onon ti hostron o bad, än un sku jäv åt onon día äitt år ännu.

Nær te åre va förlidi, so tó an pojtjin mässe ti skójin åter o hadd onon ti försøka åter up äitt stórt træ. Nær pojtjin to tó í e, so dró an ikull e bodi mä røter o alt.

„Nu får du gá véjin denn“, sá jäturn to åt pojtjin, „för nu ä du nó starker“.

No, han jikk véjin senn to, o so komd an tibáka ti fáderns åkern åter, som an hadd komi bort ifrån. O fádern jikk dær o árd

åter. So jikk an ti fádern o birätta, kvart an hadd vari, o sá, än an va hans pojtji.

„Gá tu véjin denn bara, igga ä tu menn pojtji“, sá fádern, för an tjänd igga onon.

„Jóu, jóu“, sá pojtjin bara, „nó ä ja idran pojtji, ja ska gá o ärja för ider, so får ni gá häiman“.

Fádern jikk häim o birätta för hostron sín, än pojtjin va tihánda änn, som va bortkomi. Men módron vild int tró e, än pojtjin mäiran sku kuna finnas i líve. Pojtjin han ård åkern ti slút, so spänd an hästn úr o jikk häim. So jikk an inn i stuvun ti módron o sær, än an va hennas pojtji. Men módron tródd int e, för hun tjänd igga hälder onon. „Gá tu véjin denn bara, igga ä tu menn pojtji“, sá un. Men han påstó, än an va. Tær hadd an mórsgumman ti hänta inn líte mát åt se. O gumman hänta to inn líte, kva un hadd, men he vild igga förslå, kva gumman hänta, nær pojtjin sattist ti ita; han bá bara, än e sku häntas mäiran. So sá gumman, än an sku få gá senn vég, „för ja orkar int skaffa mát åt de“, sá un.

Pojtjin tó stakan i hánden o jikk senn vég.

Tær komd an ti äin smiddjo. So jikk an inn o fræga uto sminn, om an int bihøvd nogan kár.

„Jó“, sá sminn, „kva vil du há i månan ti løn?“

„Ja vil int há nogan løn“, sá pojtjin, „bara ja får jé sminn äin spark, nær månan ä full“.

„No, gá kvíl de to ti morin“, sá sminn, som tykt, än he va mytji billi løn.

Om áron morin jikk dom to båda ti smiddjon. Sminn tó te grøvsta jærne, som an hadd, o ládd i hæln o bá pojtjin drá pústn. Nær jærne bläi häitt, so tó sminn út e o satt e up städe o bá pojtjin slå upa. Pojtjin tó te størsta släddjon, som dær va, o sló til, än jærne flöug krigg häila smiddjon o stabban o städe fór inn i jórden. Sminn bläi arger o bá onon gá véjin senn. Tær sparka an sminn sönn an röuk út jinun dörn o yvi fýra hølass, som stó útanföri. Pojtjin tó te størsta jærne, som dær va, ti staka i hánden, o so jikk an senn vég.

Tær komd an ti äin stád. So gár an inn ti borrmästarn o fræga, om an int va i bihóv om kár. So svara borrmästarn, än an vild há onon, „bara vi komber överäins om príse“, tykt an. „No, ja vil int há nogan løn“, svara pojtjin, „bara ja får jäva borrmästarn äin spark, nær åre ä slút“. Borrmästarn va mytji nöjder mä he, tifå so billiger kár.

„Gá to o sova“, sá an åt pojtjin, „so får du i moron fara mä tom áder dräggana ti skójin“. Áron morin komd äin drägg o väkt upp onon o bá, än an sku koma ti skójin.

Han svara: „Farin ni föri, nó hinder ja bakett“.

So jikk an i bódon o tó äin par kappar ärter o kóka åt se o åt ännu, sidan tom ádra hadd fari.

To jikk an ti stalle o spänd yti häst åt se, o so ládd an å ti skóks. Nær an to komd so næra, än an hord å tom ádra, so börja han brýta nér stóra træder o ládd yvi véjin för tom ádra, än int tom sku slipp framm. Nær an to komd tærtil, som tom ádra va, so hadd tom alt sín lass færdiga räidan o börja far häiman; men nær dom komd tærtil, som trædren lâ yvi véjin, so fikk dom blí stá tær. Pojtjin börja to brýt træder å åt se ti lass, o nær an fikk lasse færdit, so fór an bakett tom ádra. So fikk an fast dom tær, som dom stó mä sín lass imót tom trædren, som lå yvi véjin. Han tó to sett lass mä häst o alt o bar yvi véjin, o so fór an häim, o tom ádra fikk blí o stá tær.

Nær an komd häiman, so komd borrmästarn út o sá: „Ja trór, än ja fikk äin dukti kár i går. Ettarst fór an ti skójin o först komber an häim“.

Nær tom ádra to komd häim o sá, kva an hadd jórd, o än an va so starker, so bläi borrmästarn rädder yvi spartjin, som an sku få. To bá an uto te ný dränjin om fjórton dagars tärmín, innan an sku far bort, än an sku få tal isaman mä tom áder härrana, hur an sku få líve å pojtjin. Tom akudéra to ihóp, än som dær va äin júper bronn up bakkan, än dom sku försøka ti narra onon ti fara nér i bronn, än dom sku få líve å onon tí. Borrmästarn läit to tjora noger lass sánd o äin stórer kværnstäin. So bá borrmästarn pojtjin far nér i bronn tvétt se. Nær an jikk nér, so bá borrmästarn tom áder dräggana ti bör kast sánd up onon. Tom jórd so, o ettarst kasta dom kværnstäin dí. Nær pojtjin hadd tvétta se, so komd an upp mä kværnstäin om nakkan. Nær an slapp upp, so sá an: „Först kasta dom grýn up me, o ettarst fikk ja täsn nätt rindjin om halsn“. To bläi borrmästarn rädd o bá om fjórton dagars tärmín änn, än an åter sku få nogan råd.

Pojtjin vänta åter fjórton dagar.

Tær šikka borrmästarn pojtjin ti kværnen. He va äin sliker kværn, som va trölla o int jikk om nétren — so tródd borrmästarn, än an sku få líve å'n tí. Tær mæta dom í fýra säkkar séd o bá onon tjora ti kværnen. Men han tó iggan häst, bara band två säkkar vé se o kasta två säkkar framm o två bák up ryddjin, o so jikk an.

Nær an komber ti kværnen, so sær mölnarn: „Int får tu mala i afton; klukkon tolv stánar kværnen, o to får vi gá inn sova“.

„Já, gáin ni, om ni vil, men ja siter jær“, sá pojtjin. Mölnarn jikk inn, o pojtjin bläi i kværnen o sita up äin laggstól.

Nær e läid ti klukkon tolv up natten, so komd dær inn äitt laggt bórd, o tærett komd e taldrikar o fat mä mát. Pojtjin siter o

sír upa, om nojin ska bör koma o sät se ti bórs. Nær injin sýndist bör koma, so sattist pojtjin ve äin taldrik ve bórde o börja ita, nær an så, än dær va so gó mát. Men bäst e va, so komd dær inn äin ett te anan, so magga, som taldrikana va satta. O dom sattist kvar o äin ti senn plats, men han, som sku sässas tær, som pojtjin sat, va útan plats.

Dær bläi äitt bulder å. Pojtjin fikk i senn laggstól, som an sat upa, o börja slå ikrigg se. So sló an so läggi, som an så nogan ti roras i kværnen. So sat an se up senn stól åter, tess mölnarn komd. No, mölnarn bläi häpiger, nær an fikk sí pojtjin i líve.

So birätta pojtjin altsammans för onon, hur tilganjin hadd vari, o sá: „Jærett får ni nó mala bodi dagar o néter, int komber nojin mäiran o förstør idart malandi“.

No, pojtjin mala sín séd, o so binder an ihóp sina säkkar i klyvjar åter, líka som an hadd, nær an komd, o so går an häim.

Nær borrmästarn fikk sí onon i líve änn, so bläi an so förvånader, än an int vist mytji til se hälder, för an vist, än e sku bör lída åt slúte mæ onon. So bá an uto pojtjin om noger dagar ännu, men pojtjin mægá int mäir. To stó borrmästarn dær mót äitt fönster o grúva se. So sá pojtjin: „Ja sku jäv te spartjin nu, som ja hár fått lov til“, o so sparka han ti borrmästarn, än an flöug út jinun fönstre o fór höukt upp i šýn.

Me sama komber frún inn o, so sá an: „Ja ska jäv åt frún äin spark o“, o so sparka an té enna, än un flöug út sama véjin som borrmästarn. Sidan rópa dom åt kvarádra upp i šýn: „Jær ä ja, kvart ä tu?“ O ha dom int komi nér, so ä dom tí ännu.

---

52. Den blinde gubben.

(Tenala).

En gång seglade ett fartyg ut från Finland. Då det kom långt ut på hafvet åt hednavärlden till, uppstod det töcken och dimma. Manskapet ombord ankrade då samt gick i land, där man såg en eld brinna.

När de kommo fram, funno de elden uppgjord inom en ring, som liknade en kolmila. Inom denna eldring låg en blind gubbe och värmde sig. Han sporde de ankomna främlingarna, hvadan de voro.

„Från Finland äro vi“, svarade de. När gubben hörde detta, vardt han ovanligt glad, ty han sade sig icke ha varit i Finland på

600 år. Han ville nu smaka på Finlands öl. Detta fans ej på fartyget, men kaptenen lät i stället hämta fram en tunna tjära, som han gaf åt gubben. Denne tömde tunnan till botten och sade: „Det var bra, att mina söner äro borta; eljes skulle de ha mördat eder“.

Förrän de togo afsked af gubben, frågade han, om det ännu var lika starkt folk i Finland som förr.

„Jo, jag har en med mig på fartyget, en gammal man, som ännu har sina krafter i behåll“, svarade kaptenen och lät hämta ett ankare från skeppet. Så snart gubben fick tag i ankarringen, trodde han det vara den starke mannens finger. Han försökte så draga fingerkrok. När gubben dragit en stund, tykte han: „Nog känner jag nu, att Finlands folk har sin gamla styrka i behåll“.

---

53. Lilla Hurti.

(Tenala).

He va én gogg et fatit torparfolk, som hadd en pojtji, som hétt Hurti. Fádran dó o gumman lämma torpe. Hun kund int hold e, nær Hurti änn va so lítn. To dom bläi útan mát, šikka gumman Hurti o sälg kón. Han går o. To møtt an én, som så út som en slaktare, men he va bara en fé, som va så klædder. Hun sá se ti va slaktardrägg, o ot enna sold pojtjin kón för noger bønor.

Pojtjin jikk himm o gumman fræga, va an hadd fått för kón. To vísa an bønona. Gumman börja ti gråt o jämmer se o tykt: „Nu śäg̮kt tu rætt kóen bort för injintigg“. Gumman kasta bønona útanför trappon.

Ander moron va dær väkst et so høkt stond, at int pojtjin kund sí opp ti skatan hälder. Hurti jikk to ätt knív, skár tærí trappor o börja kläter opp. To kom sama flikko imót'n o sá: „He va já, som tjøft kóen, nu ska du få mér för un. Men vét du, va ja sku vila nu o“, tykt flikkon. „Sír du nogo o?“

„Jó, ja sír et røtt slot“, sá pojtjin.

To sá flikkon: „He bór en jätte i he slote o ja hátar onon, för an sló ijæl mina föräldrar, o nu ska du tá líve åv jättn“. He lova pojtjin.

Han fór tí en kväld, men to va int jättn himma bara gumman hansis. Pojtjin fræga to, om an sku få nattkvartér. „He kan ja int lova“, sá gumman, „för nær jättn komber himm, so äter an opp de“. Pojtjin vild blí bara. Do lá gumman an i en stóran kopartjitil o sá, at an sku va væl tyst ända ti moron, to sku jättn åter far bort. Knaft hadd gumman pojtjin jømder, so kom jättn himm.

„Hár du kristna hær?“ fræga an.

„Var sku ja há dom?“ tykt un.

„Tá do framm all mina päggar“, tykt jättn, „at ja får räken dom“.

Hun jórd so. Nær jättn hadd räkna, so somna an, o gumman somna o. Do tó pojtjin bort all päggana o fór ti mór sin. Hun bläi gláder ot päggana. En lítn tíd tærätt klædd pojtjin omm se o klätra åter ti slote. Gumman vild int to hälder jé nattkvartér, men pojtjin bläi bara o slapp åter i sama tjitiln.

Nær jättn kom himm, so fræga an åter ätt kristna. Senn sku an há framm gullhønon, at un sku värp. Gumman tó framm un. Jättn sá to: „Värp hono, tärt ja sær du ska slúta!“ So jórd un o. Men nær jättn somna, stäig pojtjin opp, tó hono o ägg o snørd senn i væg.

Han kom tibáka ti mór sin o vísa åter, va an hadd fått, o gumman va gláder. Ätt en tíd jikk an åter opp ti jättn. Gumman sku int lät an blí, men an jikk åter o jomd se i tjitiln. Nu kom jättn himm o fræga ätt kristna. Nær gumman sá, at tí int va nogo toko, vild an há framm sin gullharpo. Harpon späla senn för an, tärt an somna.

Nu stíger pojtjin opp åter, tó gullharpon o räist sin væg. To hørd gumman o sá: „Stíg opp, fár, gullharpon räis nu!“ Jättn stäig opp o fór ätt pojtjin, men pojtjin va kvikkare o hann nér, nær jättn va på halva stonde. Do tó an en knív o skar åv stonde, so at jättn full i bakkan o sló ijæl se. Nu bläi e en stór glädji. Flikkon kom tí nu, o un häitt Mordiána. Hurtig o Mordiána jift se senn, o ríka o lykkliga bläi dom. Päggar hadd dom, o harpon späla för dom júvliga tóner.

Jmfr sagan 23.

---

54. Dräggin o jättn.

(Nickby i Sibbå).

He va äin pojki, som komd åt jättn ti drägg om høstn. So sku dom gå ti skógin ett véd. De va första arbäite, som pojkin sku göra om høstn. So hadd jättn so stórer yks, än int pojkin orka bär enna, bara än an möjlitvís orka rít enna mä skafte opp mässe ti stå. So stó an o lúra opp i vädre o hold i yksen brevé se. Så fråga jättn: „Va står du o sír?“

„Ja väntar, än den dær molnfläkkin ska koma, än ja ska få kasta den hær yksen opp“, sá pojkin.

„Näj, int får du kasta mín yks dí, va ska du do hugga mæ?“
Pojkin sá do: „Va gör man mä yks, man brýter ikull“.

Pojkin gikk förút ti skógin o sku brýt træ ikull, tärt jättn sku koma. O so gikk an ti äitt vindfälle. Nær jättn komd, so sá pojkin åt onon: „Tá nu du i skatan, ja ska tá i lommn“, o hadd jättn ti gå do mä skatan förút. O kvistana skýld, än int jättn så pojkin, nær an satt se po lommn, o jättn fikk drá bodi træ o pojkin.

Jmfr sagan 1.

55. Om jättakast.

(Helsinge).

Nér i Sibbo skærn va förr i værdn äin bloko stórer skóg, o dær va stóra hópar ota bulderstäinar som halva de hær húse. Dom hópana so kalla folki ti jättakast, o de va äitt stykki ti šøstrann, o dær va äitt tokot jättakast o. Dær sku folki ha sítt äin gubbe stå o kasta från de dær jättakaste stäinar út i šøn, o de sku ha vari äin tokon grotter kár o havi tokon logg nakka.

Jmfr Nyland IV, sidd. 108–110.

56. Om dragoun Homén.

(Esbo).

De va en gamal dragoun hær, o han hétt Homén. Nær dom va opp i Østerbotn, so önska an säj júlkvälln ti va himm. O do va de én ota østerbotniggana, som sá: „Bar du gäver ot mäj den svart kuddon, som står vi gluggin, so ska du slipp himm“. Han lova, o mä de sama va'n himm o, nær østerbotniggin trolla'n.

57. Om Kullo gubben.

(Kårböle i Helsinge).

De va äin gogg äin gubbe po Kullo i Borgo sókn, som va úte po høäggin, o so komd de äin väderkärigg o täisa høsæton.

Dær so tó han kníven — han häitt Frostman ändo — o kasta i väderkäriggin, o dærota börja øga hansis värka.

So fór'n ti alla doktórer i Borgo o Helsiggfors, o nær int domm kund jölpa, so sku'n fara ti Svärjis doktórena. Nær Frostman komd ti Lappmarkin, so tó'n kvartäir po äitt ställe. So lagar dom kvällsvárd o säter po bórde kníven hans, som han hadd kasta i väderkäriggin. Nær Frostman siter o äter, so bör an sita o bitrakta kníven sin.

Do säjjer lappen: „Va sír du po kníven?"

„Häjj ja hadd äin dýlík", svara Frostman.

„No, hur a du misti denn?" fræga åter lappen.

„Jó, de komd äin väderkärigg äin gogg o täisa hosæton, o ja kasta kníven dí í", sá han.

„Já, do kasta du mäj i låre", sá lappen.

„Já, nu ä de bäst, at du vänder omm nu, för iggin doktór kan bóta däj, so läggi du sír mä de äina øga, men nær ja nu a tátt sýn å däj, so ska du få níe bäin, som du kan fød däj mæ. Hár nogon värk, hudan som hälst, o du strýker mä dom bäinen, so ä värkin borta".

Po de so vandra an himmåt mä dom níe bäinen sina, o svarta kuddan, som stó opp i gáveln, bijærd lappen ti biløning, som o bläi lova. O so räist an ikrigg mä sina níe bäin o tó bort värkin ota folk.

O nær kuddan släpptist út, som bläi lovager ot'n, so försvann un gínast.

Han fikk äitt tokot pulver o, at nær an gikk ot söder o tó ota pulvre o blåsa, so kund an säjja, om de sku blí død eller lív; om nogon va šúk full de ti jórdn, o do bläi de døda å, o fór de opp åt himiln, so do bläi de lív å. Han kund nu bóta mogga o levd po de sätte, fast an nu va blinder.

---

58. Hur en gardist i Helsiggfors šøt en lappgubbe i Lappland.

(Helsinge).

De va en kár, som rést mä en härre ti Lappmarkin. Öfter nogon tíd skild kárn säj från härrn o tó dräggstäsel po et lapphimmand. När han hadd tjéna dær en tíd, börja han fría öfter dótron i húse. Men en tíd öfter senn som han hadd jórd vist mä flikkan, fikk han lust ti fara himm ti Nýland. Men nu vild int hussbun släppa honom, för si han va rädder, at int mågin sku kom tibáks mér o gifta säj mä dótron. Men när igga ana jälft, träggd hussbun ti sist släppa honom, bara han lova po viss tíd koma tibáks o holla bröllop.

O sku int kárn va himm po den bistämda tídn, so sku hussbun šúta honom.

När kárn komd himm ti Nýland, so fór han ti Helsiggfors o gikk inn vi gardi. Men när denn dágin komd, som han sku va i Lappland, bläi han i boga o vist int va han sku göra. Han gikk do o fræga råd ota en kambrát.

„Va int rädd", sá kambrátn, som brá kund trolla.

Kambrátn tó do framm en byssa o en spégel. När han så i spégeln, so så han hur lappbisin där opp i Lappmarkin komd út po trappan o ména šúta ijæl mågin. När hans kambrát så de, so šot han et duktit skot, o lappbisin full ikull po trappan o dó.

---

59. Om lappskot.

(Kårböle i Helsinge).

De va äin gogg äin pojki härifrån, som gá säj út ti vandra, o han gikk läggi o komd ända opp ti Lappmarkin. So gá'n säj i tjänst ot äin lapp o va läggi dær. Lappen hadd äin vaker dótro, o han börja tykk om henna o sku o gift säj o komber do nér hí ätt papp-rena sina, o de sku nu lýsas för dom.

Nu komd an ti va läggi hær i himmtraktena o börja fatta tykki ti äin anan flikka hær o fór int mäir opp ti Lappmarkin. Han add nu útsäti viss dá o alt, som an sku va tibáks. Nær an nu hadd vari dí opp, so hadd lappana læri'n „noitankonster" o líte. So nær den dágin komd, som de do sku lýsas, so stjölper han ikull äitt stórt kár hær o hár äin anan ti ligga dí undi o sía i äitt vatufát, o do so så an alt, va dom gjórd opp i Lappmarkin. Šölv tó an äin bysso o hadd'n færdit oppdrajjiger.

Han, som titta i vatufáte, så nó alt, va dom gjórd dí opp o sá: „Dom hár so brått ti sóp o laga bakkan räiner. Nu komber äin o lägger gránrís framför trappon o kastar hakkat gránrís po farstu-golve. Dom komber út po trappon nu alla o tittar so néråt vægin. So, nu komber äin gubbe út mä äin bysso o skúter." Som an sá de, so sköut den hær mä de sama.

„Sysso, nu stjalp gubben ikull", sá han, som så i vatufáte. Do sköut an brúdns fár, som tägkt gé'n lappskot för de, nær an int komd tibáks fast'n lova.

Nu kund denn pojkin o líte mäir än ander.

---

60. Lappana.

(Borgå).

Lappana tom ä nó stond ti trolla.

Tær va äin gaggo äin dragón up Andersas, fast he lær nu vara miki läggi sedan, som hadd vari fläira år up äin räiso, o to råka an just om júlafton ti vara i Lappl ánd.

Han hadd to tikt: „Om man nu änto sku ha vari häim, so sku man hälst ha kuna få bada om júlafton“.

Äina uto lappana hadd to fråga, om an tródd, än an sku hinn häim, om an sku slippa so fórt, som nær hästn sprigger fullt i sträkk. Men dragón tikt, än he nó sku bihév gá fórdare.

To hadd äin anan lapp fråga, om e sku hinn til, om an sku slippa so fligkt, som nær svalun fliger. Dragón hadd tikt, än int he hälder sku hinn til.

To hadd äin gamal lappbisi sakt: „Om du vil gäv åt me te stór uksn, som stár i föuse edrat innanfär därn, so ska du slipp häim so fórt, som du hinder tägka“. „Já no“, sá dragón, „ja väit int kva dom hár fär kuddur hälder uksar häiman, nær ja ha vari so läggi bort. Men om he ä so som ni sær, än dom hár nogan slikan ukse, so nó ska ni få onon to, om ni ä stond ti laga so, än ja slipper häim so fórt“.

He hadd to vari líkasom äitt trog, som dom hadd bädi onon sässas iti, o so hadd dom sakt åt onon mä sama, än an gínarst, som an sku kom häim, sku skikk uksn mä sama trogi tibáka.

No, dragón han säter se to i trogi, o mä sama som an dúlit hann sät se, so va an häim up äigi bakkan. Han gikk to allifärst ti föuse, o nær an tó ipi därn, so fikk an sía, än dær va äin slikan ukse, som lappbisin hadd tala omm. So tó an uksn o läidd onon ti sama trogi, som an šälv hadd komi mæ. O mä sama so färsvann bodi uksn o trogi, s'än an igga vist, kvart dom tó væin.

Nær an to så, än dí igga folk va i stuvun, so gikk an ti baston. Húsfolki va just som bäst o bada, o so hadd dom ännu tala omm honon, som hadd vari bortan o sakt: „Om an nu änto sku ha vari häim, so sku an hälst ha fått bada o mä sama“.

To tó dragón bastodärn ipi o gikk inn.

O he ska va riktit sant, fär pappa han tala so magg gaggor omm e.

61. Om trollgumman po Tapula.

(Helsinge).

De va äitt österbotniggsfolk förr i værdn po Tapula, o värdinnan sku a kuna trolla.

So hadd de vari äin gogg senn, so sku un a gått ti grannas, ti Jäppilä, o havi äin tokon bördvidjo po akslan sín o gått ti fägårdn. Senn nær un gikk himm, so hadd un gått o buri so tugkt, o hun sku do a buri uksn från grannas fägårdn. Dräggana sku nu a sítt henna o rópa: „Sysso, nu fár un å mä uksn vår ijänn“, o do sku un bara a sakt: „Å näjj, å näjj“, o fari å, o ander moron sku uksn ha vari so våter o mæfariger.

Jmfr Nyland IV, sidd. 132 o. f.

62. Ién värdinna, som kund trolla.

(Pulkbacka i Sjundeå).

I Lójo Soltis va de förr i værdn ién värdinna, som kund trolla. Ién gogg va un út om puåsknattn o flýga. So lykkast de so, at länsman, som bódd i sama guål, va út o jaga. Bäst de va, so fjúa de i luftn bara, o do tó länsman o skyot.

Om moron senn so vojja värdinnan säj so, at un hadd so unt i luåre. So sá länsman: „No hur ä värdinnan nu so šúker, i guår va ni frisker“.

„Jó, de ä jyst ni, iér šú túsan jævel, som a jórt de“, sá un — si de va hun, som länsman skyot puå.

Ién anan gogg ska un a trolla prässguåls kónana, men do fikk próstn fast un o läksa opp un mä Guts órd, o so komd un int dít miér.

63. Dräggin, som sló ho mä rivobäine.

(Nickby i Sibbå).

De va en bónde, som va so stark slåankár, än int dräggin vild va stond ti följ onon. So fikk dräggin en lía å en mann, som kom til onon, som int dogd slå mä bara äin dá. O igga fikk an sí på

onon als, bara han sku bara slå. Bón rópa alti: „Fibba, fibba!“ Men dräggin svara: „I dá slå, i moron fibba!“ O nær kvälln kom, so lossa han senn lía bort från ärve. O nær an så på'n, so va e bara äitt mänišurivubäin, som an hadd slajji mä.

---

64. Om tom två klóka o te smålæt pojkin.

(Backböle i Mörskom). *)

Tom va trí bréder, o te äin pojkin va líte smålæt. O so va tom två älder brédren o árd i åkern, o so sku te smålæt pojkin fér ita åt dom.

So så han skuggan, o so tikt han, at he va äin kár, som fälgd bakett honon.

„Vil du hav ita?“ sá han.

„No, nó lär tu vil hava, ett du igga talar“.

So nær han komd ti åkern, so hadd han igga mäir. Han hadd alt kasta ett se mä vægin.

„Tí komd äin bisi, o so gav ja alt åt'n“, sá han.

„No, tu ditt småfån“, sá dom.

So hadd dom laga äin stór värmisäild åt se, o so va tí so miki gräs krigg äildn, o so sá dom: „Ligg tu hær o vall hästana, so ska vi gá häim“.

O so gikk dom, o so hitta dom alt, som han hadd kasta ett se.

So komd dær äin häst färst o åt, o som han sló ett flugana, sló han honon mä svansn krigg égona.

„Jåssä, som du slår me, so ska ja o vräk te up äildn“, o so vrak han honon up äildn.

So komd te anan hästn, o han gjórd up sama sätt mä honon, o so bränd han upp bå hästana.

Nær tom ander brédren kom tí, sá dom: „Vojj, vojj, kva ha du nu gjórd?“ o so våga dom igga gá häim, bara tom bärja vandra.

So komd dom ti äitt róländ alli färst. So sá tom ander pojkana: „Vi ska va tista nu“, sá dom, o so sékt dom to ett róvor åt se. O so skräik han: „Pojkar“, sá han, „si ni kva ja hitta fär äin stórer róvo“, sá han. No han sékt åter, o so hitta han åter äin stórer róvo o rópa bara o kund int va tist. Tridi róvon, som han tó, so kom trullkäriggin út up bjärgi.

„Jåssä“, sá hun, „ett ni ä i rólánde mett, ska ja o tá eder ti galtar åt me“.

*) Borgå mål.

So tó hun dom all tría o fédd upp dom ti slakt.

So fråga hun å dom älder pojkana, kva dom brúkar géd svínen mæ tí som tom va.

So sá tom: „Allhánda, tom får mäsk o slikt brúkar dom gäv åt svínen“.

So fråga hun å te smålæt pojkin, kva tom brúka gäva. „Allhánda gó mát, kit o fläsk o brännvin so miki dom orkar bara“, sá han.

So läit hun lägg kvar o äin i senn kätta, som gédisgaltana ska vara. O pojkin han fikk allhánda gó mát, som han sá, o tom andra fikk, som tom sá.

No, nær dom to bläi rætt fäita, so sku dom slaktas to, o käliggin fór ett salt, men hun hadd trí déter, o so sku kvar äin dótro slakt senn galt. O tom sku läggas lävandist i ún o sväidas bara.

So kom te älst dótron o sá: „Te älst galtn ska út nu!“ sá hun.

„Lät me gá fär de!“ sá te pällo pojkin.

So hadd dom slikan tær skottkärro, som sku skottas i ún.

„Int väit ja, hur ja ska sita. Säss upa, at ja får sía“, sá han.

„So tær ska du sita“, sá hun, o so sattist hun upa, o so tukka han henna i ún.

O so gikk han tí i senn kätta.

O so komd dom o sá, än te millerst galtn sku út.

„Ska ja gá fär de?“ sá han.

„Gá bara!“ sá te anan.

O so gikk han o gjórd up sama sätt som te färst gaggon.

So gikk han tibáka o sá: „Nu ska ja gá fär me šälv“, sá han. O so gjórd han jusom färút o tukka te tridi dótron i ún o. So kom trullkäriggin häim mä salte, o so sku hun smak up stäiki, som va i ún. „No, ä he noga mérer stäik o?“ fråga hun. — „Men he smakas jusom kvinnfolksstäik“, sá hun.

So fór hun o sía, hur he sku va mä hennas galtar.

„Jåsså“, sá hun, „ä ni hær eder rakkare, o ha bränd upp détren mín!“

So fikk han te trullkäriggin, te pojkin, o räiv å enna up mittn — han va so starker, so.

So gikk dom bort o tó miki päggar mässe.

So komd dom ti äitt révarbatteri, som va i skógin. O révaren hadd gátt út, o äin stór gríto stó o kóka undi äitt træ. O so fór dom upp i kvar sett træ.

So va he äin lítn stond, so komd dom häim, tom révaren, o bärja äta.

So hadd han te halv trullkäriggin, som han räiv å. So kasta han nér te halv käriggin, o tom bläi rädda o tródd, at he sku va te

undi, som kom, o so räist dom i væg. Igga hadd dom tíd ti tá noga mässe. Tom lämma alt tær. Tom hadd miki sáker, som dom hadd stuli.

So tó dom alt mässe, kva dom fikk o orka tá, o so fór dom häim o va rætt ríka. „O lägger va int ja mæ dom“, sá Pettersson.

Jmfr sagan 23.

---

65. Om soldátn, som gift säj mä prinsässon.

(Purnus i Sjundeå).

De va ién gogg ién soldát, som gá säj út ti vandra. So myott an ién kärigg, som fruåga vart an sku gå. Han sá, at an va ién fatiger soldát, som gikk ikrigg o vandra. Käriggin sá ot onom senn, at bara an sku fara äfter hennas iélsdón, sku an fuå so myki päggar an sku vila há.

So fyørd un onom ti iétt ställe júft niér i jórdn, o un släft niér onom mä iétt riép.

„Dít ä stóra hundar, men va int rädder“, sá un, o so gá un förkle sit ot an ti lyft hundana niér ota kiston mæ.

Nær an komd ti första kamarn senn, so va dær ién kisto fuller mä koparpäggar. Ota denn tó an ot säj so myki an orka bära. So komd an i ién anan kamare, o dær va ién kisto fuller mä silver o ién stórer svarter hunn po kiston. Dær kasta an bort koparn o tó silvre. Nær an komd i ién tridi, va dær ién kisto fuller mä gull, o po kiston va ién stórer hunn, som add toko yøgor som iétt jórdklót. Hær lá an ijänn bort silvre o tó gulle. Senn fór an dít, som un sku drá opp onom.

„Hár du iélsdóne mäddäj o?“ fruåga käriggin.

„Näjj, de tägkt ja so næra glömma“, sá soldátn.

So fór an tibáka o tó de o fór dít ijänn, o un dró opp onom.

„Va ska du gör mä de iélsdóne?“ fruåga soldátn.

„Brý du däj int om de, nu ha du fuått so myki du bihyøver“, sá käriggin.

Men soldátn tó o hugd nakkan ota käriggin mä sabbeln sin. So kyøft an guål ot säj i stán o levd riktit brá. Men so blié päggana slút, o do fundiéra an, va de dær iélsdóne sku bitýda, o so rista an. Mä de sama va dær ién stórer svarter hunn mä ién päggkisto po ryggin.

Ién anan gogg tägkt an puå ti gift säj, men an vist int, hokon an sku tá. Han tó o rista ijänn, o so komd de ijänn ién svarter

hunn o fruåga, va han vild. Soldátn sá, at hunn sku hänta ién prinsässo, som va innlæster. Hunn fór o hänta den o, o do va dær ién kvinna, som suå, nær prinsässon fór ti soldátn, o un tó o rista mä klíta po pórtn, at un sku vita, mä hokon pórt prinsässon brúka fælas. So fór hunn o stryøk po alla pórtar, so at dom int vist, i hokon guål un brúka fælas.

Ti sista slút sku soldátn halshuggas. Nær an satt i kamarn sin senn, so suå an ién pojki, som komd spriggandes, so at iéna kalošsn flyøg. So fruåga soldátn, vaför an add so bruått. So sá pojkin: „Hær lær vara ién soldát, som ska nakkhuggas, ja sku vila sí de“. Soldátn tykt senn, at de va han. Men so ärhindra an säj, at an hadd iélsdóne bort o bá pojkin fara äfter de. Pojkin fór o hänta de o, o fikk tolv dukáter ti drikkspäggar.

Nær an senn sku ti nakkhuggas, so va dær bo kuggar o härrar o alt. O an bijæra ota dom, om an int sku fuå tá säj ién ryøk först.

„Jó, vaför int“, tykt dom.

So rista an po iélsdóne sit, o do va alla svarta hundana dær. Dom tó o kasta alla härrana opp i luftn, so at dom komd ti bara spitur niér. So gift an säj mä prinsässon o levd brá.

---

66. De granátiska bärje.

(Leksvall i Pojo).

He va én gogg en bónde, som hadd fýra söner. Nu tykt den älsta, at e va óbihøvlit ti va so mogga himma, nær fár änn va arbitsfør.

So va an o skaffa se jægarskára o jakthórn o gá se út po jakt. Haŋ jikk o jaga i två år o fikk foglar o djúr o förtjéna nätt mä päggar.

So møtt an i skójin en dá en gumma, som bijærd en lítn allmóso. Han sá to: „Já, va hár ja nu ti jé? Líte päggar kan ja ful änto jé er“. Gumman tykt: „Nu ä ja nöjder mä tom. Hár ja päggar, so får ja nuk anat för dom“. Han gá do líte ot un, o gumman takka o va gláder o säjjer som så: „To ni nu komber líte lägger framm, so hägger dær en kappo. He ä en nytti kappo ti há. Han, som får'n po se, får önsk se vart an vil bara, so slipper an tí. Men opp i træe siter níe foglar o slåss om kappon. Åv dom ska ni šút én, so komber kappo o fogel nér. Fogeln ska ni slakt o svälg järta í er, so hár ni vár moro ni vaknar en gullpägg under huvu“.

Nær an komd líte lägger framın, so fikk an sí, som gumman hadd sakt. Níe foglar satt i træe o slóddest om kappon. Han så po dom en stund. Senn šøt an én o fikk kappon nér, o dom ander foglana fløg mä stórt skrí därifrån. Han ypna fogeln o svälgd järta í se, o för vár moron fikk an senn en gullpägg under huvu. To tägkt an: „Va jör ja mér jaga, ja sälger bort alt o far himm ti föräldrana mina, nu hár ja nu ti liva åv“. Han jórd so.

Po två år, som an senn hadd vari himma, hadd an samla et líte skrín fult mä päggar. Men so tykt an, at e va dumt, at en ugger kár sku so ligg himma. Han tjoft åter ot se jakttillbihør o šägkt päggana ot föräldrana o fór bort åter. Nær an nu hadd jaga étt år, hadd an åter nätt mä päggar.

Én dá komd an ti en bygnigg mä två våniggar. Dær satt en gamal tjärgg i et fönster, o en ugger flikko hadd un brävé se. Nu säjjer tjärnjin ot flikkon: „Den dær kárn hár nogo toko, som vi sku bórd há“. „Va jör he“, sá flikkon, „han får ful há e, som an ha hitta“. Men tjärnjin sá: „Om an komber inn bara, so nu ska an blí åv mä bod fogeljärta, som skaffar päggar, o kappon, som läter an slipp vart an vil“.

Jægarn kom nu inn, men an vist it, at dom ämna jör falskhét ot an. Nu so bläi an bikant dær o börja tykk omm flikkon o un om honom. Tjärnjin lät dom nuk blí bikanta, för un vist fulvæl, va un sku jöra.

Som an hadd vari dær en lítn tíd, so sá tjärnjin ti flikkon: „To ja nu läter er umgås o it räknar på e, so nu tykker ja du kund skaff fogeljärta åv an“.

„Hur ska ja få e åv an, som an hár í se?“ sá flikkon.

„Ja ska kók en sorts drikka i dá, som tu ska før inn ot'n, o nær an ha drukki de, so spottar an út fogeljärta, útan at an šölv vét åv e hälder“, tykt tjärnjin.

Hun jórd som un lova o kóka drikka, o nær an komd himm ford brúdn ot an e, o nær an hadd drukki, so spotta an út fogeljärta. Flikkon tó e o ford e ti tjärnjin o fråga, va un sku jör mæ e. Do sá gumman: „Va ska du ana jör mæ e, bara svälg e í de. Nu ha vi fått fogeljärta, nu ska vi ännu skaff ot oss kappon“. Men flikkon vild it, at dom sku tá kappon åv an. Nästa moron, nær jægarn vakna, hadd an it nogon gullpägg, men flikkon hadd. Han vist to, hur e hadd gått, men tykt som så: „Vi ska ju jift oss änto, so ä he ful he sama, hokondéra som hár fogeljärta“.

Nær e nu åter hadd vari en tíd, so sá tjärnjin ti flikkon, at un sku skaff kappon åv an.

„No, hur ska ja få denn?“ tykt flikkon.

„He fins et bärg, som héter de granátiska bärje. He ä túsn míl härifrån o so høkt, at it ander som foglana slipper tí. Dær fins gull, silver o kristall o alla ædla sténar. To an nu komber himm i afton, so ska du bé onom tá de under kappon o før de tí, o nær ni komber tí, so ska ja ful skaff kappon åv onom. So tár tu un o önskar de himm, o so blír an tí.“

Flikkon sku it ha vila jör e, men un moddest för tjärnjin.

Nær jægarn komd himm, so jórd flikkon, som tjärnjin bá, o sá, at un sku vil ti e bärje. „No, nu slipper tu tí“, sá jægarn, „ja tár de bara undi kappon o säjjer étt órd, so ä vi tær.“

Nu jikk dom út o önska se po granátiska bärje, o dom va dær strakst. Dær fans alt va tjärnjin hadd sakt, o dom sambla so mytjy dom orka.

Nu bläi jægarn trøtter o sá ti flikkon: „Sätt de nér o lägg mitt huvu i ditt knæ, ja ork it gå ota flättjin mér“. O he jórd tjärnjin mä trollkonstren sina. Nær an somna, so jägka flikkon se opp o stál kappon åv an o önska se himm, men an bläi dær ligga po bärje. Han sovd länji, o nær an vakna, so va an aléna o útan kappo. To sá an: „Hær märker man falskhét“. Han stég nu opp, men va it jyst stond ti gå. To så an trí jättar. Han kasta se to nér po bärje o loddest sova, för at dom it sku rør an. Nær dom jikk förbí an, säjjer den éna: „Va ä he för en pyssligg; tramp ijæl an!“ „Näjj, tramp it ijæl an“, sá en anan, „för om an går líte høger opp po bärje, so tár nuk šýana bort an“.

Nær jättana hadd gått förbí, takka an Gúd, at an hadd sluppi dom. Han jikk nu opp po bärje. To komd en šý o tó bort an o førd an ti en trägål, som va plantérager mä kål o pärsilja. Dær sägkt šýn se, o óskadder komd an nér. Huggri som an nu va, tó an noger kålblád o åt, o so bläi an förvandlager ti en åsna.

Nu tägkt an för se šölv: „It lær ja nu mér kom himm, o it sku ja nu mér hälder täkkas gå himm“. Han jikk senn ti en anan kålsägg o åt, o to bläi an förvandlager ti mänša åter. Nu tó an et kålhuvu åv vár sägg o bá Gúd om jölp, at an sku slipp därifrån. Han slapp o över sténmúrn mä kålhuvuna o va nu åter po frí fót.

So fór an åv ti slote, dær tjärnjin o flikkon bódd. Han måla se nu líte mä røfärg i øgona o jikk inn. Tjärnjin fråga: „Va ä an för en lansman, som komber so sént på kväldn?“

„Ja komber väl sént“, tykt an, „men ja ha vari logg væg ätt den bästa kål, som fins under sóln, ot föräldrana mina, o tärför ha ja it hunni förr“.

To sá tjärnjin: „Hár tu den bästa kåln, so sälg étt huvu“. Han gá ot tjärnjin et huvu, för at an sku få va dær över nattn. He va de kålhuvu, som an hadd blivi förvandlager ti åsna åv. Tjärnjin

skár sunder huvu, kóka o åt, men to bläi un förvandlager ti åsna o spragg út po gåln.

Han jikk opp ti brúdn, men un tjänd it an hälder. Flikkon börja nu ti fundér, hur it tjärnjin komd opp mä mát. Hun šikka to nér en lítn pígflikko, men nær un it så ti nogon tjärgg, so tó un líte kål o åt, o so bläi un en åsna o spragg út po gåln.

Nu börja brúdn fundéra, at un sku gå nér šölv. Men han sá, at an nuk sku gå. So jikk an o førd opp ot un líte kål. Hun bläi o en åsna o fór nér för trappona út po gåln, to un líte hadd äti.

Nu jikk jægarn nér o tó alla trí åsnona o førd dom ti en mölnare o sá: „Vil ni nu handel mä dom hær åsnona ätt min önskan o bijæran, so ska ja bitál, va e kostar“.

„He kan ja nuk jöra“, tykt mölnarn, „bara ni säjjer, hur ja ska gå ti väga“.

„He jör ja ful“, sá jægarn. „Den dær gambel åsnan ska få trí goggor duktit strýk om dájin o injin gogg mát. Den lilla ska få två goggor mát o én gogg líte strýk, o den dær tridji trí goggor mát o it als strýk“. Mölnarn tó åsnona. Den gambel dó fórt, to un injin mát fikk. To komd mölnarn ti jægarn o birätta, at den gambel åsnan va dø, o dom andra sörgd. „He va brá“, sá jægarn, „at den gambel fán änto ha storkna ti slút, men ja ska kom o tá dom ander bort o bitál, va ja ä šyldiger“.

Dom följs åt tí. Den gambel bläi nérgrävin i jórdn, o dom ander två åsnona førd jægarn himm.

Nær dom kom ti slote åter, so bitjänd an, hokon an va. Brúdn bá to om förlåtelse o sá, at he bara va tjärnjins skuld, hun šölv hadd it vila jör an illa. Hun vísa onom, var kappon va, o sá, at un sku kók drikka o spott út fogeljärta, so sku an få he mæ. To tykt an: „Låt kappon o fogeljärta va bara, för du ska blí min älskadi“, o so hänta an de ander kålhuvu, o båda åsnona bläi åter flikkor.

Senn fíra jægarn et ståtlit bröllop, o dom levd i logga tíder lykkliga o gláda båda.

Jmfr Nyland II, sagan 76.

---

67. Om jægarn, som bläi jifter mä en slotsfrøken.

(Dal i Ingå).

He va en jægare, som jikk út o jaga i skódjin. Tær møtt an en gamal gumma, som sá, at bara an sku kom líte lägger framm, so sku an sí šú foglar opp i luftn, som sku slåss om et klæsplagg. So

bá un, at an sku skút et skot tí opp blann foglana, so sku én fogel fall nér, o he klæspladdji, som dom slódist omm, sku o fall i bakkan. So sku an ypna fogeln o tá järta o svälg nér e, toko som e va, so sku an få en gullpägg vár moron an sku vakna. Klæspladdji sku an tá po se, o he sku va en önskikappo, so an sku få, va an sku önsk se. Kárn jórd so o, som tjärindjin bá.

So gá an se út ti vander åter o komd ti et slot, o tær så an en frøken o en gamal gumma i et fönster. So tägkt an för se šölv: „Ja buda gå o fría ti frøken, som ä tær i fönstre“. Senn jikk an inn o bijynt språk mäddom. So sá tjärindjin: „Han hár et fogeljärta, som ä mytjy vært, vi sku buda försøk få he åv an“. Flikkon laga ot an nogo i et drikksglás, so at an bijynt skratt. Bäst som an skratta, so komd fogeljärta ifrån an. So fikk un e, útan at an vist å e hälder.

So sá gumman ijänn: „Han hár en önskikappo o, hur ska vi få un åv an?“ Flikkon jikk ti fönstre o så so léssiger út. So fræga kárn, va un va äggsliger för.

„Ja sír et høkt bärg o sku vila tí, men tí slipper indjin ander bara flugur o mygg“, tykt flikkon.

So stíger an opp o säjjer: „Stíg hær undi min kappo, so ska ja før un tí opp po bärji“. So stég un undi kappon, o mä sama so va tom opp po e høg bärji.

Senn full e en tugger sömm po an, so an somna. Som an senn sovd, so jägka un kappon åv an o fór tibákas ti slote. Nær kárn vakna, så an, at an va alldélis bidrajjin. Bäst e va, so komd e två toko förskräkkliga kræk, som sku tá líve åv an. Nær tom komd nämmare, so sá he éna: „Hær ä en mäniša“. So sá den ander: „Han ä døer“. „Lägg an va dø senn“, tykt den första åter, o so rørd tom int an. Ätt en stunn komd e ijänn två ander, o den éna sparka ti an o sá: „Han ä døer“. „Int ä han dø“, sá den ander, „men lägg an leva bara. Nær an stíger opp, so komber en stórer šý o tár bort an“. Han stég djínast opp o jikk ti høksta spitsn, at šýn sku fórt tá bort an. Bäst e va so komd šýn o tó an o släft an i en trägål.

I den trägåln va he två sorters kålplantériggar. So tó an uta éna sortn o åt, so bläi an en häst. So åt an uta den ander sortn, so bläi an rikti kár ijänn, toko som förút. „Aha“, tägkt an för se šölv, „ätt som ni jórd toko spitátjil ot me, so ska ja jöra et ana spratt ot ér i ställe“. So tó an étt hyvu uta den förtrollaga kåln o étt uta den ander o måla omm se i øgona, so an int als va som förút mér. So gá an se út ti vander åter o jikk ti slote tibáks ti sölg kåln, som an hadd.

Nær an komd ti slote, so fræga tom åv an, va an va för en kár. To tykt kárn, at an va útšikkager ti sölg útlänsker kål. Tom

hadd rólit ti tjøp uta hansis kål, o an sölgd först uta e förtrollaga hyvu. So bläi an innbjudiger i et ana rumm ti tal mä frøken, undi tídn som trollpakkon sku kók kåln. So sku un smaka po den, innan den bläi færdi, o bäst e va, bläi un förvandlager ti en häst o spragg út po gåln. Senn komd tjänstflikkon inn, o un bläi bifalder ti høs opp kåln o hänt inn den i kamarn. Men un orka int hälder holl se. Hun modist nødvändit smak po an po vædjin. So full kålfáte po golve o jikk sunder, o un bläi förvandlager ti en häst. So lésna frøken ti vänt so länji o sá ti kárn: „Ja most gå út o sí, vár tom a blivi, nær som tom int komber mä nogon kål“. So tykt an: „Sit stilla bara, ja ska ful gå“. — Si an förstó, hur e a gått til för dom. So søkt an ot se et ana fát o lá kålbítana, som lå po golve, po he o førd e inn ot frøken. Som un a äti kåln, so bläi un en häst o fór út po gåln.

So va tom all trí hästar, o an tó et rép o bant tom alla tisammans o lédd tom ti en mölnare, o bá, at an sku šøt omm tom. Den älsta sku få trí goggor strýk om dádjin o indjin gogg mát. Den millersta åter sku få två goggor strýk o én gogg mát, o den yggsta sku få trí goggor mát o indjin gogg strýk.

Ätt noger dagar kom mölnarn ti kárn o anmæla, at den gambel hästn a døtt o at tom ander hadd so léssamt, so tom snárt sku dø, om tom int sku slipp løst. So fór kárn ätt tom, som levd, o gá uta den riktiga kåln ot dom ti ätas. O po he sätte bläi tom folk åter.

So bá frøken an om förlåtelse o vild jé ot an fogeljärta tibáks. Men an svara: „He ä sák samma, om he ä mitt hälder ditt; ja a tägkt, at vi sku jifta os“. So holdist e bröllop, o lägger va ja int mäddom.

Jmfr Nyland II, sagan 76.

68. Konugg Gamundus.

(Öfvitsböle i Mörskom).

He va äin gamal kugg, som va ägkligg. O so kom he äin gamal drottnigg, som va äitt trull, o so gift dom se.

Men kuggin hadd äin dótro, som häitt Florína, o drottniggin äin dótro, Florelle.

No, senn vistast dær alti äin kugg, som häitt konugg Gamundus.

O senn sku han fría ett te tær Florína. Men nu va stymódron so und upa henna. Hun sku gærna vil hav'n åt sín äjji dótro. No,

men tær va hun so förarga upa henna, at hun tó alt å enna, kva hun hadd, o klédd up sín äiji dótro.

Nær nu konung Gamundus sku kom sí ett sín brúd, stäld hun alti sín dótro för honon. O hun va so fáli granner. Men han tala int äitt órd mæ enna, fast hun va so granner. För hun sku va so fúl o hadd hår som hästahår.

O so fråga han: „Hær fins ju fläir frøknar änn?“ sá an.

„Jó“, svara to módron, „tær står hun nu“, sá un.

Men hun va so rasker, fast hun va so simpelt klédd. O so ronna hun, o so va hun šú gaggor raskare, som hun va förút. O so tala han vé enna i två tímars tíd, o so förarga he to stymódron, än hun läit bygg tórn o ládd henna tí.

O so nær han åter kom dí, so fråga han to, kvart hun hadd fari, för han vist igga, kvart hun va.

So bad han äin uta kamarjomfruna, at hun sku vís'n, kvart hun sku vara, at han sku få tal vé enna. O tær va hun o birätta åt stymódron, än han va tær to o søkt henna. So bjöud hun, at han sku gá ti äitt annvíst fönster, som va inn åt gårdn, som hun vísa åt honon. Men so stäld hun Florella tí, o tær sku han alldäilis tá bort henna, för natten va mörk.

Som han int vist, at he va óriktit, gav han senn rigg åt enna o førd henna mässe.

Men so sku fóstermódron trulla, at hun kom ti äitt slot, som va bara äitt trullslot, som va fóstermódrons. O so nær han to kom inn, so va tær so grant, än väggana skäin iginun.

So tykt han: „Gu nådi me, som ha komi ti täss trullen“.

So kom hun to, fóstermódron, o tó yty onon o sá, at han sku tá henna, häller sku han få šú års straff.

Han läid förr šú års straff, förän han tó te trulle. Alt som hun tó í onon, so börja han blí fjäder o bläi ti fogel, o so sku han vara i šú år séttan. Men vite va hun int i stond ti tá bort. O tær släft hun int út honon ginun dörn häller, bara haka upp fönstre, o tæriginun fikk han flýga.

Han satt alder up noga ana bara kýperstræ o myrtentræder. O so väkst tær äitt kýperstræ útanför, tær som hun, Florína, satt i arest i tórne.

O so nær han to satt tær, so vist hun igga te först natten å onon, o han vist igga å henna.

Nær anan natten komd, so hørd han, hur hun vondast inn i tórne. O so hadd hun fönstre ypy haka. So flöug han inn iginun fönstre i fammn hennas.

„He ä konugg Gamundus“, sá han.

„Ujj“, sá hun, „kva ä he?“

„He ä konugg Gamundus“, sá han, — „já, konugg Gamundus, som ä fogel“.

O so birätta han alt för enna, hur han bläi fogel. O so fór han inn kvar natt o hänta alti ný sáker åt enna, nær tom vist å kvarádra.

Första natten so hänta han gullarmbánd, som va å bästa gull, o senn hadd han alla di sorter häila skattkamarn full bodi blómor o jús, som han hänta i två års tíd kvar natt.

Men äin natt va stymódron út o så júse från fönstre, o so ställd hun äin, som sku va ti vakt.

So lå hun tí i två néter o vársna igga.

Men tridi natten så hun, än an komd. So fór hun o birætta, än tí kom äin fogel innflýgand, som hakka mä senn näbb o krafsa mä senn fót.

To ställd dom i kýperstræ all sorters kvass sáker, än an sku skär se o fall ti jórden.

O so flöug han so, at han skar viggin up tom knívana.

Tom skikka nu äin ti søk ett onon. Nær han hitta honon o ford häim honon ti sett äjji slot, so laga dom riktit búr jusom åt äin anan fogel. Tær va katton o hugd äitt øra å'n. O so va te fóstermódron åter o sá, om han sku tá Florelle, sku hun lag honon líka frísk, som han va förút.

So luva han to.

Undi tídn bläi Florínas fáder dø. O so va Floría so šúk, än fýra manspersóner bár henna útför tórne. Nær hun to bläi líte frískare, klédd hun se o ställd i äin pusa alt grant, som han hadd hänta åt henna.

No, nær hun to fikk vita, Florína, so fór hun o börja søk ett konugg Gamundus slot.

Hun marsa dá út o dá inn som äin tiggarflikka. Nær hun so äin gaggo kom ti äin kéldo, va tær so klárt o grant vatn. No, so tvétta hun se tær. To kom åter äitt trull ti henna o hälsa henna: „Gu dá, gudinna!“ Nu so börja hun to, Florína, birätta för henna, men hun vist e förút.

„Din résa ska lykkas“, sá hun, o so gav hun åt enna fýra ägg. Nær noga sku kom imót henna, sku hun slå äitt å äggin sönder.

Nær hun kom, so kom hun ti äitt so höukt bjärg, som va å bara späilglas, so at hun igga vist, hur hun sku slipp upp. Hun bjöud til sína túsendi gaggor, men int vild hun slippa. Men so sló hun sönder äitt å äggin. So kom dær út fýra gullspurar. Nær hun tó äin up kvar fót o äin up kvar hánd, slapp hun so létt upp.

Nær hun to slapp upp o börja marsa, kom tær folk so förskräklit o sá åt henna, at hun gikk o tassa o sotta täiras späilar.

Nær hun to sku útföri, hadd hun svårt ti slippa o sló åter sönder äitt ägg. So komd tær út äitt stórt vagn o två dúvor. O so sá hun to åt dom, än dom sku va so góa o før henna uffer bjärgi, o dom førd o. Nær dom to kom uffer, so sá hun åter: „Om ni sku vil va góa, gu vänner, o før me ti konugg Gamundus slot", o tom førd o.

Nær hun to kom inn iginun pórtn, so va tær folk, o so fråga hun, om hun sku kun slipp inn ti konugg Gamundus.

„Já", sá dom, „men tvétt øgona först, trappsóperska".

O nær hun to åter träffa ana folk, so fråga hun åter, hur hun sku kun slippa. So sá tom: „Já, han ä mä sín brúd i dá i körkan".

O so gikk hun to up körktrappon o tó sín grann armbánd, som han hadd šägkt åt enna. O so bjöud hun dom ti säljas åt brúden hans. So fråga hun å onon: „Kva mond he sku va vært?"

To svara han: „Tom ä mäira vært som häila mett ríki".

Men hun vild igga ana há, än hun sku slipp sova i ékukamarn. No, han luva to. Men tær, fast hun to lå tí, hørd han igga å henna, konugg Gamundus.

Nær anan dáin kom, sló hun åter äitt ägg sönder. So kom he dukkor o jykelvärk alla sorter, o so bäidist brúden åter køp he o fråga, kva hun sku vil há för e. So sá hun, bara hun sku slipp sova i ékukamarn.

„Sí den tossan, som int mér vil há, bara ti slipp sova."

So lå hun åter te anan natten, men igga hørdist he, fast kva hun tala.

Hun sló åter te fjærde äggi sönder, o so komd dær út foglar o spåmän úr te äggi. So sku tom spå, hur he riktit sku gá til mä Florína.

Pígona sá: „Sku int konugg Gamundus fått inn för sömmn, sku han int fått äin blund i sín øgor".

„No", sá Florína, „sku int ni vil va góa o iggintigg gäv inn åt onon?"

O so gav dom igga sömsdrupar åt'n, o so hørd han alt, kva hun tala. So hadd han äin nykyl, som tó upp all dörar up häila slote, o gikk út ginun äin löndör o gikk til enna. O so bläi he gråt, o so bläi he fröjd, nær han kom tí, o tom träffast båda. O to va hun grann klédd.

O so kom all trullen tisamans, o hun, Florelle, fikk far út up gården som äin bróko só. O sidan bläi tom jifta o levd förnöjda all senn tíd.

---

69. Kattnburg.

(Backböle i Mörskom).

He va äin käligg o äin bisi, som kóka grot åt se, o so börja dom strída, kvemm som sku kraps grotgrýton. Ettarst mostist bisin sprigg undan o käliggin bakett mä släiven. Tær spragg dom so laŋkt, at dom igga hitta häim tibáka.

So hadd dom äin flikka o äin pojki, o igga vídare bån so hadd dom.

So hadd dom äin kudda o äin katto.

Tær börja dom strída, pojkin o flikkan, om te kuddan. Pojkin vild há enna, o flikkan vild há enna, te kuddan.

O te katton kund tala.

„Tá tu me“, sá katton åt flikkan.

So börja flikkan gá bort, o so sá katton: „Ja ska kom mæ o“, sá katton.

So komd dom ti äitt ställ, som va äin stór skóg.

„Nu ska du kléd de nakiger“, sá katton åt flikkan, „o so ska du gá upp i træ“.

Flikkan gjórd so o, o so kom dær äin prins, som va út up jakt. So börja han stá o sía up te flikkan, nær hun va tí upp i træ. So bad han henna kom nér, o tær börja han tykk omm enna, te prinsn, hun va so rýsamt rasker, te flikkan. So fråga han å henna, kvartifrån hun va. So sá hun, at hun va ifrån Kattnburg, sá hun. Tær so tó han henna mässe häim ti slote o klédd upp henna, han tykt so omm enna. O katton följd alt mæ.

So va dom to i slote båda, o so stó flikkan o så ginun fönstre. O so kom käliggin o bisin spriggand ett kvarádra mä grýton o släiven, o so börja hun skratta. So fråga prinsn, kva hun skratta åt. „Ja skrattar bara, här ä bara stäinmúrar undi byggniggin. Men i Kattnburg, tí som ja ä ifrån, ä bara ädla stäinar.“

Tær va äitt trull, som hadd äitt slikat äitt grant slot, tíifrån som hun va häim.

O he róa prinsn ti kom sía up te slote hennas.

O te trulle va alti út om natten, o kom he int inn, innan sóln kom opp, slapp he int inn mäiran.

So sá hun åt katton: „Nu ska vi ti Kattnburg“.

„Jásså“, sá katton, „ja ska far förút“.

So va dær i te slote so stórt nykylhol, at katton rýmdist inn i nykylhole. Trulle hadd nykyln mässe.

No, trulle kom o sku inn.

„No, vänt nu, vänt nu líte, vi ska språka líte“, sá katton.

Tær kom sólen upp, o so slapp igga trulle inn mäir. No, tær fikk hun te slote to, te flikkan. Nær dom kom, prinsn o flikkan, va dær snyggare slot, som prinsn hadd. O so hadd han slot, o so hadd hun slot, o so jift dom se. O gumman o bisin, tom sprigger væl alt ännu ett kvarádra.

70. Om flogormen.

(Helsinge).

De va i Øvisbøle Ollas. So hadd värdinnan om söndágin vari i skógin o plokka bær, o do hadd un sítt äin stórer orm koma flýgand. De lær nu ha vari ota dom dær flogormana, kan ja tró, som talast omm förr i værdn.

Jmfr Nyland IV, sidd. 101—104.

71. Om ormen i Stórmosan.

(Helsinge).

De va äin stórer mosa i Sibbo, o den komd opp från Djúpsunde. Dær i den mosan so vandra den dær stóra ormen framm o tibáks.

I mosalaggin bódd äin ota Prokopés torparer, o han mist sina lamb o får. Dom trópdd, at de va vargin, som sku a fari å mä dom, men so gikk gumman hansis vall mä fåren äin sönda, o do fikk un sí, at de int va iggin varg, nær den stóra ormen komd som äitt kärrjúl mä jórdn o hadd stjärtn i munn, o den va sækert so stór som äitt vatujúl.

Den sama torparn hadd äin fár, o han add vari mæ i krígi, i de dær stóra šøkrígi, dær som Dokka o Jälmarn o Stýrbjørn va innstäggi i Strålsunde. Den dær gubben va nu mæ dær o va po gambel dagana líte sinnesrubbager, men va rýslit snäller ti skúta. O han gikk o sköut den dær ormen, o den sku a vari so stórer o havi riktit mán po nakkan sin.

72. Om spøk.

(Helsinge).

De va nu fár min från Gambelgård i Espo, o han va ett snikkar Lóman. De va nu do, som dom alt räid ännu, som de va so dåliga kärrvägar, o dom hadd äin häst ti mans o räid.

Hí po Tavastby skógin va do äitt torp vi lansvægin, o nær dom komd dær, so stó de äin víter kvinna po vægin.

Fár min tródd, än de va Iggvallskan, som stó dær, o fár min sá ot snikkar Lóman: „Ja slår till de dær".

„Já, men", tykt Lóman, „holt opp ti slå!" o mä de sama va un borta o, o do hadd de rykki stíbúlan bort från såln, o so gikk dom nér o börja krapsa i sandn ett stíbúlan, men dom hittast igga.

Men såln lå läggi opp i lofte hær po Bakkas, o stíbúlan va bort. Fár min brúka int júg, o han tala omm de so mogga goggor, so nu lær de ha vari sant.

Jmfr Nyland IV, sidd. 114—116.

---

73. Spoki, som vild lät raka säj.

(Nickby i Sibbå).

De va äitt ställ, som äina hadd blivi lådd óraka i kiston, nær an hadd blivi dø. So hadd an komi tibáka o gott i fämton års tíd tibáka ti sama ställe, o igga vist folki, som dær bódd, va han féla, nær han int huldist i gráven. So va dær äitt rúm, som dom brúka há åt främanda ti ligg í, men dom vild iggin va stond ti ligg dær, nær ten doda alti brúka gå dær o spoka om nättrena. Nær folki lå dær, so komd e alti o dró täkki å dom om natten.

Men so komd dær en arbetskár o vild há nattkvartér. So sá dom: „Vi sku gærna gé nattkvartér, men hær hár vi int rúm, o dær opp so ha de spøka i fämton års tíd, om han vågar ligg dær". So sá han: „Nó går ja dít opp o ligga, för ja ä int rädd för nogo spok". O nær han láddist om kväln, so klokkan tolv so komd de spøki inn ginun dörn o lådd sina rakdón po bórde. O so gikk han do ti den dær arbetskárn dær ti säggin o dró täkki å honon.

So sá arbetskárn åt onon: „Va soker ni?"

So sá e: „Jó, ja sku vila, än du sku rak me".

„Jó", sá kárn, „men vart hár du din knív?"

So va spøki o tó sin knív uta bórde, o gá åt kárn, än an sku raka honon. O han raka honon do. Nær han hadd raka spøki, so fråga e: „Får ja raka te o?“ So svara kárn: „Näj, ja hár so nýss raka me“. So tó spøki sin rakdón, o so fór e bort. O alder kom spoki tibáka méra do.

---

74. Spøki.

(Nickby i Sibbå).

De va en résander, som komd o vild há nattkvartér. So svara húsfolki: „Nó kund ni få ligga, men vi hár igga anarstäns ti ligga bara dí oppe, o dí spokar so, än iggin vil tórdas ligga dí“. „Äildin ni rúme, ja ligger dí nó“, sá han. Han fikk do lov ti blí dær yvi natten. So klédd an å se o ládist ligga.

Klokkan tolv tídn om natten so komd äin inn iginun dörn o sá: „Fuff, fuff, hær luftar kristi blód!“

Härrn hadd äin bjørn mässe, som satt undi bórde.

Spøki läit júse po bórde o satt se nér o börja räkn sín päggar.

Bjørn tó mä tassn po spokis béne.

„Káss, katta, säjjer ja däj!“ sá spoki åt bjorn.

Andra goggon tó bjørn mä tassn po knæ.

„Káss, katta, säjjer ja däj!“ sá spoki åter andra goggon.

Tridi goggon fasna bjorn spøki i brikkan o bár út onon o kasta onon alt út för trappona. Undi tídn va härrn o samla alt päggana från bórde, som spoki lämma äfter se.

Ander kväln kom de dær spøki ti dräggana po stallbakkan o fråga: „Ä den dær kattan dí opp i byggniggin ännu, som va dí i natt?“

„Jó“, svara dräggana, „nó ä den kattan dí o hár ännu šú áder kattor mässe“.

Do flytta e se ti granngårdn, spoki.

So bläi dom ríka i de ställe, o därifrån, som spoki fór bortan, bläi dom fatiga.

---

75. Te kvít hästn, som spøka kvar äin natt.

(Öfvitsböle i Mörskom).

He va i fórna tíders kríg, so räid kuggin up äin kvíter häst, o han spøka sedan, te hästn, i äin skóg. He va äin bónde, som sku skjús äin härre, o nær dom to komd, vild igga hästn gá mäiran.

So tykt bón: „Ha nu härrn komi äin tíma förr hälder bakett, so hadd he vari brá, hær ä nu slika o slika i végin“, tykt bón. „Te hästn sprigger hær kvar natt.“

Härrn gikk å o vist int å igga. Men bäst som he va, so hadd noga fari förbí, om he to flöug hälder spragg. He hadd fari som äitt väder förbí, te kvít hästn.

O to vist han, kva he va, som va i végin.

76. Om spöken.

(Borgå).

En resande kom en afton körande på en enslig skogsväg. Plötsligt begynte hästen „frústa“ och stannade. Karlen, som viste hvad man i dylika fall hade att göra, steg ur släden, lade tyglarne i kors mellan hästöronen, gikk sedan framför hästen och såg mellan hästens öron. Då ser han ett stort trä på hästens rygg. I detsamma hördes ett brak, och hästen var försvunnen. Mannen började då bedja. Om en stund såg han hästen stå bunden vid ett träd.

77. Om spöken.

(Borgå).

En bonde hade slagit ihjäl sin hustru. Han blef afrättad och steglad. En resande skulle en afton fara förbi det ställe, där den afrättades kropp ännu hängde. Man försökte afråda honom från att bege sig så sent på väg. Men han sade: „Fram skall jag, om ock den döde kommer till tals med mig!“

När han så närmade sig afrättsplatsen, kom en hvit gestalt emot honom. Hästen stannade tvärt och kunde ej fås ur fläcken. Den döda — ty det var han — frågade, huru hans barn mådde, hvem som egde hemmanet m. m. Han svarade ock, huru rädd han än var. Men så snart spöket försvunnit, tog hästen till att springa alt hvad den förmådde och stannade icke, förrän den kom till nästa gästgifvaregård.

Jmfr Nyland IV, sidd. 114—116.

78. Tom bå pojkana, som gjórd färbund mä kvarádra.

(Kullå i Borgå).

He va äin gaggo två pojkar, som va miki góa vänner. So gjórd dom färbund mä kvarádra, än dom sku bjúda kvarádra up brällop, to nær dom sku gift se. Om nogandäira å dom sku dé färr färän te anan, innan dom båda sku honni háld brällop, so sku han, som va i líve, nær han sku háld brällop, gá up te anans gráven o blåsa i äin läirpípo, som dom hadd, so sku te déda vakna o koma ti brällope.

So händ e se to ett äin lítn tíd, än äina å dom dó. Nær te anan sedan ett äin tíd huld brällop, so gikk an ti gráven, sosom dom hadd gjórd färbund, o blåst i läirpípon. To stäig te déda upp o fälgd mæ onon ti brällope.

Nær an äin lítn tíd hadd sítt up brällope, so bad an te lävandista koma o fälga bort se åter ti gráven. No, brugomn gikk o fälga bort te spéke — sí he va, som man kan färstá, bara äitt spék. Nær dom to hadd gátt äin stond, so komd dom líkasom ti äin ägg, som äin häil tropp mä kuddur gikk o bäita upa. Gräse up te äggin tiktist va so uppbäitt, än bara svarta mulden stó upp, men kudduna va so fäita dær änto, än man alder får sía fäitare kuddur. So fråga brugomn to å te déda, om an vist hur tom kudduna kund vara so fäita, fast dom hadd so dålit bäit.

„Jó“, svara te anan, „tom kudduna hér ti slíkt folk, som ä näjda mä kva dom hár, fast e sku va hur líte“.

Nær dom åter hadd gátt äitt stikki, so komd dom ti äin ägg, som va so lagkt gräs upa, än kudduna fikk gá jäms mä knæ iti, som tær gikk up bäite, men änto va dom so färskräkkelit mágra.

To fråga te lävandist kárn åter: „Kvafäri ska täss hær kudduna vara so mágra, fast dom hár so gott bäite?“

„Tom hér ti slíka unnislöusa mäniskjor“, svara te déda, „som alder unnar åt ander mäniskjor noga, o int ä näjda mä kva dom hár šölv“.

Hur e to va sedan, so sovna brugomn.

Nær an ettarst vakna, so hadd an sovi i šúhundra år. To hadd alt so färändrast, än e va líkasom an sku ha komi i äin anan værd. Päggana, som an hadd, tom dogd igga mäir, o int noga va líka som färr.

Jmfr Nyland II, sagan 102.

79. Om júllékarena po Iggo körkgåln.

(Esbo).

För pár hundra år ha dom i Iggo léki júllékar po körkgåln. Dom ha nu léki dær fléra lékar.

Nær dom ha holli po mä den hær lékin:

„Vi dansar ovanpå,
o jourdn ær oss under“,

so ha de mä de sama dansa en houp mä døda o runt ikrigg dom, o dom døda ha sakt:

„Jourdn ä kall o trogg,
de sægom ví,
men ä de loŋkt ti dómen änn,
va säjjer ní?“

Dom ha blivi so rädda, at dom int kund säj iggitigg, o so four dom bort därifrån o sku int alder mér a gått o léki po körkbakkan.

---

80. Äin skásko om Elimä-próstn.

(Kvarnby i Pyttis).

He va äin gággo i Sitikkala äin fati äŋka. Sonn henars tjéna i Piétersborg, o han siénd äin gággo uåt hena hundra säksti rubbel. Han siénd tom päŋga ti Elimä-próstn, än han sku siénd tom uåt módro hansis. Men próstn huld šölv tom päniggana.

Nær han dó, so fi han int ró i gráve, bara kom alti tibáka ti prästguårn. Äin dag sat dótron hans o tala mä te prästn, som tær to va. To suå hun fádern ti kom o sá: „Tær komber pappa häim tibáka!“ „Igga ska vi släpp hono inn“, sá prästn o dji út imót ono o fræga: „Kva fäilas ider nu, fár, to ni int fuår frid i gráve?“ To tala han omm te tær äŋkas pänigga, som han bläi ti háld. To sá prästn: „Tetta ä voro sák, gá ni nu bara tibáka o ligg i frid i tjyrkguårn, nó ska vi bistýr omm päniggana“. To dji próstn bort o kom alder mäir tibáka.

81. Följis-vänn.

(Eskilom i Liljendal).

He va äin gaggo äin bóndpojtji, som sku gá fría ett äin prinsässo, som indjin ha vari i stond ti få.

Nær an to djikk o djikk, so kom an ti äin tjörko, o tær hadd dom häggd äin kár útanföri. Han djikk framm o tibáka o så up te kárn.

To så prästn onon inifrån tjörkon o tägkt: „Kva ä he för äin, all mänišor brúkar bara spotta o šynd se, nær dom sír te häggd kárn“, o so djikk an út.

„Kva ha han tær djórd?“ sá pojtjin.

„Han ha förfalska vín“, sá prästn.

„Sku int ja få tá nér onon o bigráv onon?“ sá pojtjin.

Han tykt, än e va synd mä kárn, nær an int hadd djórd noga ana, bara satt líte vatn i víne.

„No, tu mo nu tá“, tykt prästn, o so tó pojtjin o bigráva onon.

Nær an kom tibáka, so møtt an äin kár, som först fråga, kvart an sku gá, o sidan sá an: „Får int ja blí tenn följis-vänn?“

„No, tu mo nu blí“, sá pojtjin, o so djikk dom båda.

So kom dom ti äitt stórt bjärg. He va rætt som äin stórer vägg. Men tom hitta up äin lítn pórt, o tær djikk dom inn. To kom dom ti äitt rúm, o tær va äin gamal tjäligg. Igga ana så dom tær i rúme än äin stól, äitt nystan, äin hatt o äitt sværd.

„Sit nider“, sá tjälindjin, o pojtjin tägkt säss nider, men följisvännen sá: „Sit šölv först“.

Tjälindjin vild int sät se — för he va sliker stól, än han, som satt se up onon, slapp igga upp mäir — men hun modist ettarst, o so bläi un ti sit tær. To tó följis-vänn nystane, hattn o sværde, o so djikk dom lägger framm. Te sværde häitt trísysters sværde, o hattn häitt trísysters hattn, o han som hádd onon up se, bläi ósýnli.

So kom dom ännu ti två bjärg líka som te första, men tom laga bara tjäliggona ti sita o djikk idjinum.

Men sidan kom dom ti äin stórer å. Pojtjin tägkt, än dom igga sku slipp yvy, men följis-vänn tó nystane o kasta yvy e ti áron sídon. Tær tó e mót äin stobb o stussa tibáka. So kasta an up te sätte so lägg, än dom kund gá yvy up trådana. Up áron sídon va véjin so grander mä træder up bå sídona, o lagkt framföri så dom äitt stórt slot. He va tær som prinsässon bódd. Men nær dom kom útanföri, så dom so mytjy døda mänišukruppar. Tom häggd i trædren, tom hadd blivi stigla up júl o tom hadd blivi brända. He va bara slíka, som hadd fría ett prinsässon.

Tom bläi båda jinast mytjy væl imóttajji o bläi bjudi up middá.

To sá prinsässon åt pojtjin: „Om du kan förvár täson saksen ti moron middá, so ska du få me, men kan du int, ska du dodas“.

„He kan ja“, tykt pojtjin, o satt saksen bara i jakktaskon.

Men bakett middáin kom prinsässon o börja hals onon o klämm onon, o som te kvinnföltji kan lisma o práta, so fikk un saksen å onon, sönn igga han vist noga. Om afton så an först, än saksen va bort, o ni kan förstá, hur sorgbondi han bläi.

So djikk an ti senn följis-vänn o sá: „Nu ä saksen bort, o i moron most ja do“.

„Pass igga sörga“, sá följis-vännen, „nó ska tu få saksen i moron bitti“.

Nu hadd prinsässon äin bukk. Mä honon brúka un ríd ti te rikti brugomn senn. Han va äin förtrolla prins o sat bakom níi pórtar i bjärji.

To tó följis-vänn trísysters sværde o djikk o sló buttjin i huvu o sá: „Nær räiser prinsässon út i natt?“

„Klukkon 11“, sá buttjin. Klukkon 11 kom prinsässon o satt se upa buttjis ryddjyn o sá: „Häj, hopp, min bock öfver land och skog till bärget, där min käresta bor“, o so fór buttjin djinum luftn, sönn e bara fræst.

Men följis-vännen va mæ o, fast an igga sýndist, nær an hádd hattn up se. So vísa prinsässon saksen åt prinsn o tom løst inn ena i bjärji. Men följis-vännen tó saksen o gav ena åt bóndpojtjin, nær an kom häim.

Anan middáin sá prinsässon: „No, kvar ä saksen?“

„Nó ä hun jær“, sá pojtjin o sló ena mä oddana i bórde.

To bläi prinsässon rætt bläiker, men int kund hun djör noga.

Nu gav un äitt nystan, som han sku hálda ti tridi middájin. Men he djikk som först gaggon. Följis-vänn fyld seks pund stål o seks pund jærn up sværde — för si buttjin bläi äinvísari mót vikuns slút — o so sló an onon i huvu o fråga som först gaggon.

„Klukkon 12“, sá buttjin.

Han fór åter mæ o hänta nystane tibáka.

Tridi gaggon sku pojtjin há prinsns huvu, men he fikk an int als vita. Följis-vänn sló buttjin i huvu, men han svara igga.

To fór an ti smiddjon o fyld up sværde tolv pund stål o tolv pund jærn, o so sló an åter buttjin i huvu o fråga.

„Klukkon 1“, sá buttjin. Men nær dom nu fór tridi gaggon, so bulta följis-vänn omm prinsässon, sönn un va bara líte i líve. To todist un igga far äinsam häim; prinsn modist fölg ena alt häimtil.

Tær vénd an omm, men to kom följis-vänn o hugd huvu å'n o gav e åt pojtjin.

Prinsässon sörgd, men nu modist pojtjin få ena, o so fikk an ännu alt silver o gull, som prinsn hadd.

Nu fór följis-vänn, men ett äitt år sku an kom tibáka, o to sku an hav hälften å alt. Han komd, o pojtjin däila alt i två däilar.

„Kva ä he, som ligger i vaggon?“ sá följis-vänn.

„He ä båne mett“, sá pojtjin o bläi sorgsen, men so lyft han upp sværde o sku däil he o.

Men följis-vänn stó bakom onon o tó i sværde o sá: „Tu trägger int däil he o int ana hälder, nær du ha vari so ærliger“. Men följisvännen va indjin anan än te kárn, som häggd útanför tjörkon, honon, som pojtjin bigráva.

II Flocken.

Sagor och sägner af kristligt-mytiskt innehåll.

---

82. Bón, som sku ti hägg opp se.

(Leksvall i Pojo).

He va en gogg en fatiger bónde. Nu hadd an förr vari ríker, men so bijynt'n súpa o sop opp bý o skóg o alt, so at an int hadd kvár mér än bara hustru o bån. To hadd an injin anan råd mér kvár; båne grét o hustrun šäld. Han jikk nu út o tigga, men alla sá: „He ä synd ti jé; tu sku ha spára tå, nær tu hadd"; o so fikk an injintigg.

To an komd himm, tó an et rép o sku gå o hägg opp se. I skójin mott an en gobbe, som fråga, vart an sku gå.

Bón tykt: „Ja sku gå o hägg opp me. Ja ha förstort alt, va ja ha havi, o nu hár vi injintigg ti äta mér".

Gobben, som an mott, va den unda. Han sá: „Om tu vil jör en lítn akord mämme, so ska ja jé de šú par oksar, som sku arbét opp býn ot de, bara tu sær, va dom ska jöra. Men nær šú år ha förgått, so komber ja tí o ställer ti de šú frågor. Kan tu jé svár po dom, so hár ja injintigg mér o jöra mädde, men kan tu it he, so tár ja de för évit".

Ander dájin komd tí šú par oksar, o dom arbéta, so at bón po trí år hadd býn i gott stond o bitála alla sina skulder. Men so bijynt an åter súpa o komd it i håg mér hela frågona. Sist kväldn po e šunde åre lær väl bón ha bijynt tägk po dom, men nu va e alt líksom sláji för sént, so at an tykt: „He blír ful it no'n ander råd bara ti fölg mæ, nær an komber".

Nu träffa e koma en västjot tí, o an slapp sova i sama kamare som bón. To sá västjotn: „Sätt två jús ti brinna i natt po bórde; ja ska ful bitála!"

Mitt i nattn komd e o bulta på. It våga vartjin bón hälder hustrun gå o släpp inn, men västjøtn, han jikk o släppa inn, han.

To an nu komd inn, so så västjøtn, va de va för én, o sá: „Hur komber tu hí mitt i nattn; va hár tu hær o jöra?"

Fán tródd, at e va bón o sá: „Va ä én?"

„Én fót hár tu", tykt västjøtn.

„Va ä två to?" sá fán åter.

„Två fötter hár ja", fikk an ti svár.

„Va ä trí to?"

„Trí fötter under en trífót", svara västjøtn.

„Va ä fýra to?" tykt fán senn.

„Fýra júl under en fýrjúla", sá västjøtn.

„Va ä fämm?" sá fán.

„Fämm figgrar po én hann", fikk an ti svár.

„Va ä säks?"

„Säks arbétsdár i vikan."

„No, šú to?" fråga fán ti slút.

„Šú šærnor po himiln", sá västjøtn, „o drá nu šú míl inn i hälviti, tí tu šölver hør o kom it hí mér!"

Nuk fór fán jínast sin væg, men oksana tó an mässe. Bón bläi so gláder, at an hold västjøtn dær en hél vika. O nu ä ságan slút, men an, som it trór'n, pliktar šú riksdáler.

---

83. Bón, som fikk fýra par uksar ti låns i šú år.

(Garpom i Liljendal).

He va äin fati bónde, som vandra i skóin. So møtt an dær äin bisi. So va an so fundérsam. Bisin fråga, kva an fäilast.

Han svara: „Ja ä so fatiger, ja hár igga ti ita šölv o igga ti fød mett húsháld mæ". „Du ska int sörga", sá bisin, „ja ska djäv åt de fýra par uksar ti tjøra mä i šú år". Han sku igga bihøv fød tom uksana, bara lägg dom i äitt líder om aftnana, o om moron sku an få tá dom dærifrån o spänn yty dom åter. Men so sku bón trägg kuna svar onon up säks frågor, nær an sku koma ett uksana sín tibáka. Men sku an int kuna svar se, so sku fæn tá onon, för he va fæn šölv.

Bón bläi mytjy ríker, nær an fikk dom uksana o tjørd mäddom i šú år o igga träggd djäv ita åt dom. Men nær dom šú årena börja bli slút, so bläi bón åter so fundérsam o tägkt, hur an sku bör svara, nær an sku trägg djäv bort sín uksar.

So komd dær äin tiggarbisi om afton o bijærd nattkvartér.

Bón tykt: „Ja kan int djäv nattkvartér, ja väntar främanda i natt“.

Bisin tykt: „Int djör he noga, ja kan gá läggas upp i ún“. Bón gav to luv åt onon, än an sku få gá läggas upp i ún, o bisin bläi to tær yvy natten.

Klukkon tolv tín om natten so komd to han, som sku koma ett uksana. Bón stäig to upp o sku gá släpp inn onon. Men tiggarbisin tykt än: „Nó går ja o släpper inn onon“.

Nær an to ypna dörn, so fråga fæn: „Kva ä äitt?“

So svara tiggarbisin: „Äin sól up himiln“, sá an.

So fråga an: „Kva ä två?“

„Två føter hár ja“, sá bisin, „men he väit fæn, hur magga tu hár“.

So fråga an: „Kva ä trí?“ sá an.

„Trí føter undi äin grýto“, sá bisin.

So fråga han åter: „Kva ä fýra?“

„Fýra føter undi äin häst“, svara bisin.

So fråga an: „Kva ä fämm?“ sá an.

So svara bisin: „Fämm júl undi äitt vagn“, sá an.

So fråga an: „Kva ä säks?“ sá an.

„Säks dagar i vikun o te šundi ti kvíla, men he väit fæn, nær tu får kvíla“, sá bisin.

So fór an o tó sín uksar mässe, men so djórd e slika bulder o mä sama, än häila tatji full å lídre, tær som uksana hadd vari yty. Men bón va mytjy glád mä tiggarbisin, än an jälft onon.

---

84. Šøkaptén o den ílaka.

(Helsinge).

De va en gogg en šøkaptén, som gjórd kontrakt mä den ílaka. Šøkaptén sku få so myki päggar, som han bara bihøvd; men so sku den ílaka o há honom öfter tíe år, om int kaptén sku kuna säta nogo arbit ot den ílaka, som han int sku kuna göra.

Nu køft kaptén ot säj et stórt fártýg, o so ségla han værdn ikrigg o hadd rólit o modd brá, líka kvart han komd, för de kan denn, som alder félar päggar.

Men tídn léd, o snárt va dom tíe åren slút. Do fikk kaptén börja o fundéra, va han sku hitta på för arbit ot den fúla. Jó, nu vist han de. So bifald han sina timmermän, at dom sku gå nér i lastrumme o hugga et stórt hol i botne po fártýgi; men so sku dom

göra en lukka o, so at dom sku kuna säta fast de hole. O nær han senn sku ge tekken ot dom, so sku dom tá opp lukkan. De sku dom göra.

Rätt som de va, so komd den fúla o sku tá kaptén.

„Nu ä du minn!" tykt den ílaka.

„Int änn", sá kaptén, „först ska du pumpa fártýgi mitt läns".

„De går väl nó fórt de", tykt den ílaka, o so han bort ti pumpen.

Nu gá kaptén tekken ot sina timmermän, at dom sku tá ypi lukkan. Den ílaka fikk pumpa o pumpa, so at svettn rann å honom, men ju mér han pumpa, desto mér šuŋkt fártýgi bara. „Ja trór, du gér däj?" sá kaptén.

„Iŋga!" skrék den léda, o nu pumpa han, so at rokin stó omm honom.

Men so börja vatne stíga opp po däkk.

„Ja trór, du gér däj ändo?" sá kaptén.

„Ja trór, den fúla ríder hela fártýgi", skrék den léda o pústa.

Nu šuŋkt fártýgi ända ti réliŋgin. O do modist den ílaka gé säj, o so smét han å, so at blåa logan stó öfter honom.

Men de, som int den ílaka va kár ti göra, de kund kaptén o hansis timmermän, senn dom först hadd slajji fast lukkan, förstås nó.

---

85. Hur fán gá komtrakte tibáks ot šyoman.

(Nordanvik i Sjundeå).

De va ién goŋgo ién kár, som fór ti šyoss o blié šyoman.

Ién goŋg senn blié de ién rýsliger storm. Do fór an opp i mastn o bá dom ander ti far i rummena. Nær an va dær opp i mastn, svór an o regiéra, so at. Bäst de va, komd fán o fruåga, va an vild, som an rópa po onom so. Senn komd dom överiéns, at fán sku fuå tá šyoman, bara an sku var kár ti göra trí tiŋg, som šyoman sku ställ för onom. Senn skriév dom komtrakte o ríta bómärki under.

So tykt šyoman ot fán, at an sku klýva iétt huårstruå mä hiétt jærn. Nær fán sló mä hiéta jærne, so va huåre bara o kyrra säj o brann opp.

Då tykt fán, om int šyoman add nogo gryover arbet, at de va nästan för fínt.

„Jó", sá šyoman o bá onom pumpa vatn. Si an bora hål i botne po fártýgi.

Fán ti pumpa o pumpa, so at sviéttn rann, men int blié de nogo minder vatn.

So fruåga fán, om int šyoman add noga ti drá eller ti tokka, de sku an nó göra. So va dær ién jærnkättigg, som va otta dubbel o add iétt agkare i iéna ändan. Den bá an fán ti rykk uå. Fán band iéna ändon i rompon, at an sku fuå sí, hur spituna sku flýga. Nær an sku drá till, kasta šyoman ander ändan mä agkare i šyon, o de dró fán ti botne, so at porlona flyøg bara. Fán modist ti róp po jölp, men šyoman jölft int opp onom, förän an gá komtrakte tibáks.

---

86. Tvåstývern.

(Helsinge).

De va en gogg en torpare, som va so i skuld, at han int vist säj nogon levandi råd. O so gikk han út i skógin o grét.

Do komd dær en kár ti honom o sá: „Gér du ot mäj líte blód från ditt lillfigger o lovar fölga mä mäj, när du blír säksti år, so ska du få en tvåstýver, som du ska lägga i vänstra västfikkan; o so ofta du tár bort den, so ska dær vara en ný i ställe“.

Torparn förstó nó, at de va den ílaka, men han tykt, at de va bäter ti sita himma o há de brá o må væl, som ti gå i skógin o svälta. O so gá han blódn ot den ílaka o tó tvåstývern.

När han komd himm, so va länsman dær o sku panta.

Do va torparn sturtsker.

„Här hár du päggar o senn út mä däj, din förbannadi rakkare!“ tykt han o släggd framm den éna tvåstývern öfter den andra, so at dom snurra o trilla po bórde. „Fý den ílaka!“

So gikk han bort o rópa inn en stór härrgård, o de va mogga, mogga túsn han sku ró út mä.

Do vild dom vita, vart han hadd borg.

„Hær!“ sá torparn o sló po sin vänstra västfikka, o so bitála han hela härrgårdn mä bara tvåstývrar.

Po himmvægin mott han den ílaka. „Nu ä du väl nöjder?“ sá den ílaka. „Du täkker väl int, vét ja, gå o køpa fléri härrgårdar?“

„Jó, de täkker ja“, sá torparn.

Do bläi den ílaka rädder o sá:

„Do vil ja gå från hela kontrakte. För so mogga dær fantist i hälviti, so mostist dom alla út o samla o smída tvåstývrar, o de va mä knapp nod, som vi fikk ihóp so mogga, som sku út för härrgårdn.“

„De kund ja tró“, sá torparn, „för ti slút bläi dom so héta, at ja modist bløta en tråsa, när ja sku dragga framm dom“.

Do modist den ílaka tá ti bønbókin, för torparn va so inmári, at han int lådist vila göra omm kontrakte.

Men hur lägg den léda senn bøna o bá, so gá han ändo mässäj, o so tó han blódn tibáka, o den ílaka fikk sin tvåstýver.

So va de jämt millan dom båda. O torparn lever änn o hár de som en kár po sin stóra härrgård.

87. Friaren i svinskinnspäls.

(Spjutsund i Sibbå).

Det var en gång en man, som sålde sig åt fan på det villkor, att han skulle få så mycket silfver och guld, som han skulle behöfva till sitt giftermål och dessutom penningar till en ordentlig egendom. Fan godkände köpet, men på det villkor, att mannen aldrig skulle få gå klädd på annat sätt än i en luden svinskinnspäls. Aldrig skulle han häller få tvätta eller raka sig eller klippa sitt hår, ej häller torka sin näsa. Fan trodde nämligen, att mannen aldrig skulle blifva mottagen af något fruntimmer i dylikt tillstånd. Mannen gick in härpå, och fan gaf honom penningarna. För dessa köpte han en stor egendom och förskönade den efter bästa förmåga. Själf klädde han sig i svinskinnspäls och fullgjorde också fans öfriga villkor.

Snart började han tänka på att skaffa sig en hustru och åkte fördenskull omkring i en fin vagn med två hästar före. Ingen ville dock ha honom, emedan han var så ful.

Till slut kom han en gång till en stor egendom, där det fans tre döttrar, som alla voro mycket fagra. Han ville gärna gifta sig med någon af dem och friade först till den älsta.

„Hu!“ sade hon, då hon fick se honom. „En sådan kan jag då aldrig taga.“

Därpå friade han till den mellersta dottern, men hon antog ej häller hans anbud. Då vände han sig till sist till den yngsta. Efter långa „besinningar“ antog hon hans anbud. Hon tänkte nämligen: „Jag är den tredje i ordningen och kan lätt blifva utan, om jag ej tager nu. Han har ju dessutom ett fint „åkipaše“. Kanske han också har det fint och vackert där hemma, så att jag mycket bra kan trifvas där“.

Friaren i svinskinnspälsen gaf henne nu en stor förlofningsring af guld och skar dessutom ur sin svinskinnspäls en lapp, som hon skulle förvara. Lappen skulle bröllopsdagen „märkas“ i pälsen. Flickan gaf också åt honom en förlofningsring, hvarpå han återvände hem.

Fan kom nu till honom och frågade, huru det hade gått för honom på hans friareresor. Han berättade då, huru alt hade gått, samt visade förlofningsringen och sade: „Det är här midtemot på andra sidan sjön. Jag måste därför ha en bro af silfver med guldledstänger till min friaregård“.

Fan tänkte uppfylla sitt löfte och släpade guld och silfver alt hvad han kunde, men det räkte ej till längre än öfver halfva sjön. Då kom fan till friaren och sade: „Nu har jag ej kvar mer än fem kistor i Spanska sjön, och hvad käns det här, så att nu måste kontraktet upphöra“.

Mannen gick in härpå, men sade, att fan dock först skulle göra honom ren, emedan smutsen så hade grott in i skinnet, att han icke själf fick bort den. Fan måste uppfylla hans fordran och förde honom till en sandöken. Där fäste han honom vid en stång och förde honom omkring liksom en slängkälke och slet så smutsen af honom. Därpå förde han honom hem till hans egendom. Där putsade mannen upp sig, tvättade och rakade sig och var sedan så vacker och fin i skinnet som ett nyfödt barn.

Sedan befalde han kusken spänna för och sätta svinskinnspälsen i vagnen, ty han skulle fara rundt omkring sjön till brudens gård. Då han kom dit, blef han inbjuden, men ingen kände igen honom. Då han började tala om sitt tillämnade giftermål, var det de äldre döttrarna, som ville hålla sig framme. Men då svinskinnspälsen bars in, och han frågade efter den urklipta lappen, så var det den yngsta dottern, som steg fram med lappen och „märkte“ den i hålet på pälsen.

Så började man rusta till bröllop, och att detta skulle bli stort, kan man förstå, emedan fan själf också skulle bjudas dit.

När bröllopsdagen kom, och alt var i ordning, och brännvin fans i stora åmar rundt omkring gården, och bröllopsfolket var församladt, då gick det de äldre döttrarna så till hjärtat, att de hängde sig, för att de ej tagit honom, då han ändock till först friade till dem. Då kom fan och hviskade brudgummen i örat: „Jag fick två i stället för en“.

Mycket belåten var han då redan. Men som där fans att tillgå huru mycket brännvin som hälst, samlades där all världens sluskar rundt omkring och de började dricka och svära och slogo ihjäl hvarandra. Fan satt midt på gården glad och förnöjd och gick alt emel-

lan in och hviskade brudgummen i örat: „Jag får många, många, många!“ Och fan for hem mycket belåten med sitt byte och friaren i svinskinnspälsen likaså efter väl firadt bröllop.

---

88. Studentn o fán.

(Teissala i Borgå).

He va äin gaggo äin student, som va ti Uppsala o studéra. Nær våren komd o skólan va slút för te åre, so va studentn útan päggar o vist int, hur an sku slipp häim. So gikk an to mä gátan o fundéra: „Hur i hälviti ska ja nu slipp häim?“

To komd fán til onon o sá: „Om du kan svara me trí frågor po rimm, so ska ja jälpa de himm!“

No, studentn luva, nær an int hadd anan vån, o gærna vild an häim.

„Säss opp po min rigg“, sá fán.

„Já, dær siter ja trigg“, svara studentn.

Nær to studentn hadd sattast upp, so sá fán: „Blås opp alla værdenes vindar!“

„Farvæl alla Uppsala grindar!“ tikt studentn.

Nær e to riktit bärja fara, so fråga fán: „Ä du int rädd, än du falder?“

„Háls ja int hær, so háls ja int alder“, sá studentn, o mä sama va an häim.

---

89. Piéter Dassi.

(Kvarnby i Pyttis).

He va äin gaggo äin präst i Norji. Han häitt Piéter Dassi. Han va so stragg mä sóknfoltji, tær som an va präst, än tom dji o klaga up ono. He dji so lagkt, än he dji ti kuggn.

To skräiv kuggn ti onon fruån hovi: „Jýlmori most tu lag di hí o predík i slotstjyrko“.

He va jýlafto räida, nær bodi kom, o nær sku an nu hinn tí, he va hundratáls míl ti sloti. — Piéter Dassi bläi arg o tykt: „Hör fán ska ja kom tí?“

He räkt igga läggi förrför te ílak va tær.

„Vill du, so ska ja fyor di?“ sá an uåt Piéter Dassi.

„Hör fligkt kan du fyor mi?“ sá Piéter Dassi uåt ono. Han mæra äin tíd. To sá Piéter Dassi: „Mä slikan äin fárt hinder vi int, he most gá fórdari“.

Han dji bort o ett äin stond kom äin annan o sá: „Ettsom tjyrkhärrn ha kalla oss, so vil ja kom o bjúd mi!“

„Hör fligkt kan tu far?“ sá Dassi.

Han mæra äin tíd, men Dassi sá: „Näj, gá bort, igga hinder vi mä te fártn“.

Han dji bort, o ett äin stond kom te tridi o bjöjd si ti fyor ono.

„No, hör fligkt kan tu far?“ fræga Dassi.

„So fligkt som äin kanónskýlo far.“

„Já, to hinder vi“, tykt Dassi, „vili strakst far uå“.

Tom fór o kom framm ti te tín, to prästn bihyovdist.

Nær an to kom inn i sakärstío tí, som prästre brúkar gá, so bläi tom all häpi o sá: „I guår fi tu bräivi, o nu ä tu hiær! Hör ha he gandji til?“

„Jó, om härre vil sí menn stjússpojk, so ä han tærútanför döre“, sá Dassi.

„Näj, igga vil vi sí ono“, sá tom, tom förstó nu, at e int va rætt. Men int kund dom näik ono ti predík, nær dom ha skrivi ett ono. Nær an to stäig upp up predikstóln, so va tær äitt konnseft, som an sku predík ett. Han tó konnsefti o suå up e. So börja an senn predíka: „Hiær ä int noga up täso sído!“ O so viénd an omm te áro sído o sá: „O hiær ä hälder igga, o uå igga skapa Gýd værde“. So börja an predík, o he bläi äin vaker predíka, fast tær int va noga skrivi.

Nær han hádd bistýri sett ærandi o predíka, so dji an ti senn stjússpojk o sá: „Nu ä vi færdi ti far tibáka“.

Tom fór häim.

Mä viéjin spruåka tom tisamans. — Tom hádd djórd äitt slika äitt akord, förrför tom räist häimifruån, än han sku fuå ti stjússpäggar tom all, som sku suv i tjyrkon to, nær han sku predík. — So fræga Piéter Dassi uå stjússpojtji: „Fi tu magg tær?“

„Kva sku ja tær fuå, som tu präppla o práta so mytjy, at int iggan tær kund suv.“

Men so frästa stjússpojtji härrn senn o fræga uå ono: „Kva brúkar bagargummona säj, nær tom fuår bryo færdit baka?“ Han tägkt, än tom sku säj: „Jessus vällsín“, o änn prästn sku säj up sama sätti. Men Dassi, som förstó, kva han mäina — tom fór jyst yvi äin stór šyo, o om prästn sku ha vällsína si, so sku te ílak ha lämma ono tær i vattni — han sá so: „Hyoger upp o starkari fárt, sátan!“ So fi an hänt ono ända häim til.

Anm.: Jämför härmed berättelsen om Petter Dass i Nordisk familjebok band 3, spalt 939.

90. Om šyokaptién, som siégla værdn runn.

(Dansbacka i Sjundeå).

De va ién šyokaptién, som sku siégla so logkt, at an sku syoka ién ända po værdn, o an siégla o siégla o tykt, at de alti gikk útföre, so at an int add nogo vägar eller nogo prikkar miér.

Nær an a siégla so logkt, at an int miér kund hitta nogon ända, so gikk an i lann, o dær träffa an ién flikka, o ota henna fruåga an vægin tibáks.

Flikkan svara, at un int kund vísa vægin, „men vuår gambel pappa kan ful“, tykt flikkan, o so fölgd an mä flikkan ti gambel pappa hennas, o de va den gambel sátan. Dær va an fastkedjager i ién marmurstién, som va bórde hanses, o skäggi va väkst šú áln ginum stién.

So fruåga an vægin ota onom, o do so svara an, at an nó sku koma o vísa vægin, bara an sku há ti gié ién súp.

„Ja hár int nogon hiéler súp, men ién halver hár ja“, sá kaptién.

„Om ja nu sku kuna fuå denn hälst“, tykt fán.

Do skikka kaptién karana sina äfter ién halv tunna tjäru ti fartýgi, o de va ot fán ién halver súp, o nær an add supi den, tykt an: „Hohho, va de jórd gott, om ja sku kuna fuå ién til“.

„Jó“, sá kaptién, „men ja hár int bara ién fjærndiél miér“.

So bjæra an denn.

Do skikka kaptién ijänn äfter ién fjæligg tjäru til, o nær an a taji den súpen, so bjæra an ti fuå känna po kaptiéns hann, om kristi blód va varmt ännu. Do sýntist brävi kaptién ién víter mäniša, som vísa kaptién, hur an sku göra, o gá i ställe för hann ot fán ién jærnstyor, o nær fán tó í den, so va den so blyoter som diég o kalder.

„Ohho, va kristi blód ha kalna rién, nu stuår int værden läggi miér.“

So vísa an kaptién vægin tibáks. So sku han skikka ién prisant ti Uåbo stá, o den va i ién luådo, o den sku an int fuå ypna o sí í. Senn gá kaptién säj därifruån, o under vægin satt ién fogel oppe i mastn, o dítot som fogelns näbb va, dítot so siégla an.

Nær an a siégla ién logg tíd, so suå an ién vaker holma i šyon, o do tó an luådon i buåtn o ródd opp ti holman, o gínast börja hiéla holman brinna, o den brinner i dá ännu.

Jmfr sid. 52.

91. Om Matt.

(Hindersby i Lappträsk).

Matt va vallpojtji, o so djikk an vall, o so tjørd an kuddona i fæns ändjin. O so hadd an höutangrópen tí, som an stäikt róvor o putéter yty. O so huld an just upa ti tá sín höuto tidan ifrån grópen. O so kom fæns sonn tí.

„Mä kvems lov bäiter du menn ägg?“ sá an. „Sír du, kva ja ä stark, som får stäinn ti grús,“ sá an.

„Trór du int áder hár so måtto styrtjo?“ sá Matt. O so fikk an höutróvon i par oror, o so klämd an so, än vatne stritta fæns sonn imót øgona.

Han häim!

So sá an åt fádern: „Pappa, tí ä äin vallpojtji, som huld upa ti bäit ändjin vonn, ja sku skræm onon líte, ja klämd stäinn ti grús, men han va stond ti få onon ti vatn.

„Gá tal mä onon, än an komber åt os til drägg“, sá fæn.

So an ti tal mä onon. So sá Matt: „Int kan ja för i høst — ja most fullbórd täson tjénsten först — to ska ja först kom“.

Matt djórd so.

Nær an to komd, sá fæn: „Nu ska ni bör bjär äin stukk från skójin, so får ja sí, kvemm som ä starkari“.

„Já, int ís vi nu kvist täsn jær stuttjin“, tykt Matt. “Tu ska nu hav gränrís i foldn denn änto“, sá an. „Tu får nu bör bjär i skatan“, sá an, „ja bjär i lommn. Men he sær ja de: sí int bakett de, för so hár du yksen yti de“.

So sattist Matt up lommn. To börja fæn bjär. Först nær dom va næra häiman, huppa Matt å.

„Hohho! ja ä riktit sväittbada“, sá lilfæn.

„Tu täks pínas, som a buri i skatan. O nu ä ja igga sväitto, som a buri lommn“, sá Matt.

Men nær lilfæn komd inn, sá an: „Pappa, han ä starkari som ja“.

Anan dáin sku dom gá hupp i káp. Matt va om natten o grävd äin djúp gróp, som an täkt yvi.

No, so huppa dom.

„He va ten súri, kva tu va stond ti slipp djúpt i jórden“, tykt lilfæn.

„Ja va int stond ti hupp bara jämt mä knæ.“

„Tu va äin stjít ti hupp, som int slapp djúpare inn“, tykt Matt. So djikk lilfæn häim åter o biklaga se för fádern.

So sá fádern: „I moron får ni gá skrík, so får ja sí, kvemm å ider hár bäter røst ti skrík“.

No, tom djikk.

Nær fæn skräik til, so trilla Matt uffer bjärji. Men han lådist int omm noga, bara börja bríd äin vidiläŋk.

„Kva ska tu djör mä honon?“ fråga lilfæn å Matt.

„No, ja ska lägg onon om huvu, so än e int sprikker, nær ja skríker til“, sá an.

„Näj, näj, djör int he“, sá lilfæn, som bläi rädder.

Sidan täŋkt dom kom slå ijæl Matt, medan an sovd. So sá Matt åt pígan: „Hänt hí äin stórer træflasko.“ So kom lilfæn om natten o kola til flaskon sön vatne stritta onon i øgona.

Om moron kommer dom inn o sír ett Matt.

„Häj, tu ä ju i líve änn“, sær lilfæn, „ja sló ju ijæl de i natt“.

„No, he va líksom luppon sku a biti“, sá Matt o vénd se bara up ana øra.

„Vi most bränn upp onor“, kviska stórfæn.

Nésta natt ténd dom äild up bygnan.

No, Matt fór ti skójin o bar sidan up moronsídan so mytji vatn, än an lå o sovd mitt i äildn om morin, nær te anan kom tí.

„No, ja bränd upp de, o tu ä i líve änn“, sá fæns pojtjin.

„Já, tom laga brása åt me i natt, o int a ja änto fått värm me bara up äin sído“, sá Matt.

„Já, nu får du gá denn vég“, tykt fæns sonn.

„Já, nó ska ja gá, men ja ska bjär bort te tær gullmagasíne dett först“, sá Matt.

„Pass int tá gullmagasíne mett; ja ska djäv de so mytji gull o silver, som e rýms i tenn hatt.“

„No, bara du he djäver, so läter ja magasíne va“, sá Matt.

Tær lád an hattn upa äin íhulu stobb o skar hol i hattn. So bar lilfæn första skólen.

„Häj, bör int te hattn denn blí full räidan?“

„No, pass int tær bör fråg; bjär hí nu bara, än ja får hattn full, annors tár ja magasíne mämme“, sá an.

So bar lilfæn áron skólen. So börja gullkullan sýnas.

So bar an tridi skólen, o to va hattn full. O tær hadd Matt päŋgar i senn tíd.

---

92. Om fán o dräggin.

(Masaby i Kyrkslätt).

De va én goggo en bónde, som hadd två starka syner. O fán brúka alti slå ärthäse hanses ikull.

Éna nattn va éna sonn dí o vall, men nær fán komd, so bläi pojkin rädder för honom o komd himm.

So fór ander sonn ander nattn, o de va o gikk po sama sätt mä honom.

Den dær bón hadd o en drägg, o han bijærd ti få gå tridi nattn dí. Men hussbun tykt ot honom: „Du sku gå dí, nær int mina stark syner våga va dær“. Men dräggin skrøt, at an sku vall de o at int an va rädder. Bón tykt senn, at an sku gå o försøk. So bijærd an ota värdinnan en säkk o en nävakojjo, o so gikk an o satt säj gränsel över po ärthäse.

So komd fán o suka po honom o fråga, va han jórd dær.

„Ja siter hær som en fati tiggipojki o äter ärter“, sá han.

„Gé ot mäj o“, sá fán.

„Jó“, sá pojkin, o so tó han sténar från säkkin, som mór hadd gétt ot honom, o gá ot fán. Fán bét po sténana, so at de élda bara.

„Si du, ja äter ärter, so at de lýser“, sá fán.

„No de va nu int nogo de“, tykt pojkin. „Ja kan tokk vatn ota stén, ja.“

So bijærd an, at fán sku gé opp en stén, o fán gá o. So tó pojkin o klämd om nävakojjon, so at vaslan rann.

Nær fán så, at an va so starker, vild an stäsel honom ti drägg ot säj, o pojkin tó stäsel o.

Nu skikka fán honom himm förút dí, som an hadd hustrun sin; si fán sku fara po nogo ana ærand ännu. Nær pojkin komd po bakkan, dær som fán bódd, så han vedarádn, som va bara stóra klovor, so at int an orka bära et træ häller. O nær an komd inn i farstun, va dær et ämbar, som va so tugkt, at an knaft orka lätt po fatane. So gikk an inn o sá, at bón hadd stäsla honom ti drägg.

Gumman tykt: „Äfter bón ha stäsla däj, so gå nu äfter et ämbar vatn“. Men pojkin satt o så bara o gikk int.

So sá mór: „Va siter du o sír, gå ätt vatn, som ja bá!“

„Ja tägkt tá hela käldon po én gogg“, sá pojkin.

„Näjj, nu går ja šölv“, sá gumman o bläi rädder. So bá hun, at an sku gå o hänta véd. So sá pojkin, at an sku tägk tá hela rádn inn po én gogg.

„Näjj, näjj för Guss skuld“, sá gumman ijänn, o gikk šölv o hänta inn véd.

Senn komd fán himm, o gumman birätta för honom, hur starker dräggin sá säj ti vara. Pojkin sku senn gå o lägg säj i en skilder bygnigg, o fán o hustrun hanses tala imillan säj, hur dom sku tá líve ota honom.

Pojkin hørd de dær o lá i säggin nogontigg, som så út som an, o en tjärupyts dær, som hyvu va. Om nattn va fán o komd inn o sló mä en stóran klobbo dí, som hyvu sku vara. Tjärun príska krigg øgona bara po fán, o han gikk inn o sá ot gumman sin: „Va han starker, so hadd an o starker blód; den så út rákt som tjäru“.

Om moron komd pojkin inn o hälsa, o dom fråga, hur an mådd.

„No, nu mår ja brá“, sá pojkin, „men mitt i nattn va de jyssom en loppo sku ha biti mäj“.

Då va fán o bläi räddare för honom, nær an så, at an va so starker.

Ander nattn hadd dom honom ti gå o ligg i en bastu, o tala imillan säj ijänn, at dom sku sät éld po bastun. Men pojkin hørd de dær o o gikk int dí o lá säj. Om nattn senn tänd fán éld undi alla knútana.

Om moron, nær bastun hadd brunni opp, komd dräggin inn ijänn o hälsa, o dom fråga, hur an mådd: „Nu mår ja brá“, sá han, „men mitt i natten komd de po mäj et tokot et svétbád, at“.

Senn sku fán o dräggin gå o fräst, hokon som va starkare. Dom sku sí, hokon som sku kun kast en släggo lägger. Fán kasta ti först, so at skafte fór en famm i jórdn.

„Tá opp släggon nu“, tykt fán ot pojkin, „o kast du din túr“.

„Vill int ni tá den šölv, so får den var i jórdn“, sá pojkin. Fán tó opp släggon o gá den ot pojkin, men pojkin hold i släggskafte o så opp i himiln.

„Va sír du ätt?“ sá fán.

„Ja sír en molnfläkk o fundérar, om ja sku kast den dí.“

„Kast int den för fán i vold dí, de ä min farfárs fárs släggo“, sá fán.

So fór dom ti skógin o søk en stokk, för dom sku sí, hokon som va starkare ti bära. Dräggin sá, att dom sku hugg et tokot et træ, som int va krókot o int rákt. Fán spragg krigg skógin o sá: „De ä krókot, o de ä rákt, de ä krókot, o de ä rákt“.

Senn so hitta pojkin en grán, som va so fuller mä kvistar, at dom int kund sí, om de va krókot häller rákt.

„De hær ska vi tá“, sá pojkin ot fán, o nær dom börja bära, sá han: „Ja, som nu ä starkare, ska bära lommen, tá du skatan, men om du sír bákom däj, hugger ja yksn í däj“.

Pojkin satt säj bák po lommen, o fán fikk bära hela træ.

Nær dom komd himm senn, so kasta fán skatan i bakkan, so at pojkin hoppa hokt opp.

„O du fläntar", sá pojkin ot fán; „si du, ja ä so gláder, at ja hoppar bara". Fán bläi alt räddare nu för dräggin sin o vild, at an sku fara.

„Nu fár ja", sá dräggin, bara ja får dukti lon."

Fán gá ot honom en stóran säkk mä päggar o førd honom ti ärthäse ijänn, dær som an tó honom. Nær pojkin komd himm, lá han okspáre före o fór äfter päggana. So myki förtjéna han ot hussbun sin.

Jmfr Nyland II, sagan 128.

93. Nær fán sku tá säj ti jórdbrúkare.

(Öfvitskog i Kyrkslätt).

De va én gogg som fán sku tá säj ti jórdbrúkare. So laga han rólann ot säj. O dær va en bónde, som hadd trí syner. Nær róona bläi stóra, va dom o sku stjäl dom ota fán.

Första kväldn gikk de brá.

Ander kväldn sku dom ijänn far, men do va fán po lúr. Fán knép dom o førd dom ti slote sitt, o dær hadd an trí dötror. Nær an sku far bort, bá an dötrona ti sték dom, tiss an sku kom himm. Men pojkana tó et jærnbissman o sló ijæl fáns dötror o stékt dom o tó déras klæder po säj.

Nær fán komd himm, so fråga han, hur de va mä stéki.

„Brá", sa dom.

So fluksa han í säj dom alla trí, o so lá han säj ti sov o börja snark. Do tó pojkana bissmane o sló fán ijæl. So gikk dom dær i slote, o dær hitta dom en líkkisto.

I denn lá dom fán o tó kiston po ryggin o gá säj senn ti vander. Nær de bläi kvälder senn, so bijærd dom nattkvartér, men fikk int. So fór dom ti bloka skógin, o dær va en stóran grán. Dom fór alla opp i den dær grán o tó kiston mässäj o sovd dær.

Om nattn senn komd dí toko dær tjúvar, som a vari út o stjäla. Dom tó o laga éld under grán o börja kók potéter. Dom, som va opp i grán, vist int, va dom sku gör. So släft dom líkkiston nér, o loki fór opp, o fán mä hyvu förút i potétsgrýton. Do bläi tjúvana so rädda, at dom fór én ot vár sitt hold. O lägger va ja int mæ.

94. Hur fán innrätta brännvíne.

(Bromarf).

He va én gogg två härrar, som börja stríd om en gräns. Dom hadd vårdéra två góa vänner. Båda tykt dom, at hansis härre léd órättvíso. Én åv dom sku to gå flytt gränsstén, men nær an komd dí, hadd den ander räi jórt e. Dom bijynt nu tvist omm, vemm som sku há rätt. Ti slút sló den éna huvu åv den ander, so huvu trilla út ot bärje. Då komber fán dí.

„Va ha du nu jórt mä den ander?“ fråga fán.

„Va tyst tu, hälder so får tu dýlíkt som den dær stakkarn, som sprigger mä bärje ätt huvu“, tykt kárn.

Nu bläi e krakél o slaksmål millan dom. Fán fikk strýk o mostist bör bé, at an sku slipp.

„Já“, sá kárn, „om du lovar o svær vi din murmórs mór, at alder bidrá nogon, so ska ja släpp de.“

Nu slapp fán løs, o kárn spragg i et íholit træ. Fán fór bakätt, men kárn fór út jinum skatan o stoppa holen fast, o so satt fán dær.

Nu lá han, som ægd skójin, hugg stokk, o træe bläi fäld, so fán slapp løs.

To fór an jínast ti hälviti tibákis. To an kom dí, so hadd dom alla døtt dær o hans murmórs mór mæ, o šælana hadd alla gått ti himilrítji. To va an po væjin ti stogg hórnen åv se. Han tägkt nu opp brännvíne för at åter få folk ti hälviti. So räist an hær i lande o i mogg ander länder mæ o lærd dom ti bränn brännvín. De jikk brá. Mänišona börja sloss o djævlas, o hälviti bläi so fult, at dom fikk bygg et nýbyddji til.

---

95. Om fán i Skrattbärgi.

(Esbo).

De va förr i værdn et bärg, som folki kalla ti Skrattbärgi, o dær sku fán a bout. Dær fins ännu stoura kitlar i bärgi, som fán sku a kouka mát í. Nær Espobóana senn kopt den dær stour klokkon, so höurdist den so brá ti Skrattbärgi, o do kund int fán tål de júde mér, o so flytta'n bort från hela bärgi.

---

96. Bisøk i Rásbors slot.

(Bromarf).

För nogo hundra år tibáka fór én gogg en bónde, som hétt Bósa-Jóvs, ti Rásbors slot, o tær jórd an förbund mä fæn. To an komd tí, so fræga fæn, va an vild. Jóvs sá ærandi sitt. Han jikk to tí trí tórsdaskväldar i sama ávsikt: för ti blí rík. Sista tórsdaskväldn, som va šærtórsdasafton, fræga fæn först åv an, va an vild. To bón sá sit ærand, so gá fæn an en päniggsäkk. Nær an sku gå bort, so sku an igga få sí tibáka. Som an komd bort från slote, so orka an int lägger än ti brón, som va över Rásbors sunde, o tær mostist an lägg nér bordon sin o víl se. Han jikk himm o så int tibáka. To an dødd för nogo hundra år senn, so va ännu en fjäligg silverpäggar i bihold.

97. Den bestraffade.

(Ingå).

En gång för hundra år sedan var en man i Ingå på bjudning hos sina vänner. Om aftonen blef det fult väder. Värdsfolket bad honom stanna kvar till morgonen. Mannen svarade, att han skulle gå hem, om än själfva fan skulle draga upp honom på kyrkomuren. Han gick, men hem kom han icke den aftonen. Då solen rann upp, hade han icke hunnit längre än midt för Haga, beläget ett stycke väg söder om Ingå kyrka. Han kände sig trött och utmattad, utan att veta huru han blifvit det. Hans skjorta var blodig och bevarades som ett minne af sagda tilldragelse.

98. Manker frestas af fan.

(Karis).

På Svarfvarböle hemman i Karis tjänade för 100 år sedan som „koladräng“ en mycket beläst karl, som hette Manker. En natt då Manker ensam kolade i skogen Björnkärr, kom fan och lofvade göra åt honom vingar. De skulle sedan tillsammans flyga till himlen.

„Jag måste hem; jag är utan tobak“, svarade Manker.

„Här skall du få tobak", tykte fan och ref åt honom tobak af en stor rulle.

„Jag bryr mig ej om din tobak", sade Manker och ville gå bort.

Fan släpte honom icke, utan stängde dörren, i det han sade: „Skynda, skynda, husbonden kommer!" Men Manker trängde på dörren, och då måste den onde packa sig bort, innan husbonden kom.

En annan gång, då Manker fodrade hästarna, kom fan i stallet och sade: „Tag nu husbondens häst, vi skola fara ut att rida".

„Låt gå", svarade Manker. „Sitt du framtill, jag sitter baktill."

Fan satte sig fram på hästryggen, och Manker tog plats mera åt gumpen. Så bar det af.

När de nu redo förbi badstugan och kommo till hörnet af gärdesgården, fattade Manker i gärdsgårdsstören och hoppade af, utan att fan märkte det. Först på natten kom hästen tillbaka af sig själf.

Se ofv. sid. 23.

---

99. När djäfvulen är spelman.

(Borgå).

Det var en afton dans på ett bondställe. Midt under dansen märkte spelmannen plötsligt, att han fått en kamrat vid sin sida. Han hade en folkfot och en hästfot och spelade på en åtta-strängad fiol. Spelmannen brydde sig ej härom, utan fortfor att spela. Den onde spelade ock rätt väl, och dansen blef alt lifligare. Men bäst det var, kommer husbonden inrusande, splittergalen, så att han måste bindas. Där blef då en förfärlig uppståndelse, men spelmannen viste alls icke, hvart „hin håle" tagit vägen.

Jmfr Nyland IV, sid. 131.

---

100. Om äin siälastjytt i Puttis.

(Kvarnby i Pyttis).

Hiær i Puttis händ he förr i tín, nær äin holma, än äin stór siälastjytt i tjyrktín äin byondag stjöit noger siällar. Han va färm ti stjút, o fläir siällar luå räidan i hans buåt, nær han fi sí äin, som hádd hórne i hyvu o luå up äin stäin. So stjöit an onon o, o lá onon i buåtn. So stjöit han ännu noger o lá tom uvan upa i buåtn.

O so sku han böri ró häimett. So bläi te siälln i lívi, som hádd hórne. So kröip an út úr buåtn o stjälft buåtn ikull. So fór all tom áder siällana o i šyon. O byssu hans bläi tær o alt. O fast han va äin färm simankár, so slapp an knaft ti stránden — so rädd bläi an.

101. Donn, som stó fadder.

(Tjusterby i Pärnå).

He va äin gaggo äin fati bónde, o so fikk hostron hansis äitt bån, men so vild an int få nojin ti fadder åt e, nær an va so fati. So börja han to gá mä véjin äin dá, än an sku få fadder åt sett bån.

Nær an hadd gått äitt styttji, so mott an äin kár. „Kva gár tu o soker ett?“ fræga te kárn.

„No, ja sku gá o soka, än ja sku få fadder åt båne mett, men ja vil injin få, nær ja ä so fati“, svara bónn.

„No, nó kan ja koma“, tykt te kárn.

„No, men hokko ä du?“ sá bónn.

„Ja ä Gud“, tykt te anan.

„Igga vil ja to hav de“, sá bónn, „för tu däilar so ójämt, äin däil läter du blí so ríka, o andra åter hár int, kva dom nodvändit bihover hälder“.

Nær an to åter jikk äitt styttji, so mott an åter äin kár. „Kva soker tu ett?“ sá kárn.

„Ja sku vara o sok fadder åt båne mett, men vil iggarstäns få, nær ja ä so fatiger“, sá bónn.

„No, nó kan ja koma“, sá kárn.

„Hokko ä du do?“ sá bónn.

„Ja ä fán“, svara te anan.

„Já, te vil ja to als int hav“, sá bónn.

Nær an åter hadd gått äitt styttji, so mott an åter äin kár. Han fræga o å bónn, kva an sokt ett. O han sá to åter åt honon o.

„No, nó kund ja ju koma, om du vil hav me“, sá te kárn o.

„Hokko ä du do?“ sá bónn åter.

„Ja ä donn“, svara'n.

„Já no, te kund ja nu nó tá“, sá bónn, „för tu ä nu otminstone mót alla líka“. O donn bläi to fadder åt båne hansis. „Men nu hár ja int noga ti jäva ti faddergåvo, men nær pojtjin denn blír stór“, tykt donn — båne va äin pojtji — „so ska han va stond ti bóta all sorters šúkdómar, bara int ja stár ve huvujærde, tær som te šúka

ligger; men om an sír, än ja står ve huvujærde, to ska han int försoka ti bóta hälder, för to jölper igga".

No, pojtjin bläi stór, o he jikk, som donn sá — han va stond ti bóta all sorters šúkdómar.

Men so va e äin gaggo up äitt ríkt ställ, som äina va šúker, o so sku pojtjin få äin stór bilonigg, om an sku va stond ti bóta te šúka; men nær an kom tí, so stó donn räidan ve huvujærde. To jikk pojtjin ti äin snikkare o bisteld, än an innom tjugufýra tímar sku lag äin slikon sägg, som sku gá ti véndas ikrigg. Nær snikkarn fikk sänjin færdi, so førd an ena tí, som te šúka va, o läit bädda te šúka tæryti. Nær te šúka kom i te ný sänjin, so stó donn ve huvujærde åter. To tó pojtjin o sväggd sänjin äitt halft kvarv ikrigg, än donn bläi o stá ve fóténdan. To va pojtjin stond ti bóta te šúka. Men donn bläi so förarga to o, än an alder jikk ti fadder mäir åt noga bån.

102. Hur kvistana ha komi i trædren.

(Eskilom i Liljendal).

He va räi te tínn, nær Pétrus vandra omkrigg up jórden. Nær an va lítn, so djikk an vall o líksom áder bån. Men tom laga so stórer matapusa mä onon, än an sku räkk äin häil måna. To tykt Pétrus, än e va bisværlit ti bjär te stór pusan up ryddjyn, o so sló an pinnar i trædren o häggd pusan tærupa. Men som e va andans kraft mä alt, kva an djórd, so börja e väks kvistar å tom pinnana, o alt sidan hár man kvistar i trædren ti krokel mä.

III Flocken.

Djursagor och -sägner.

---

103. Om äin uks o äin bäss o äin gås o äin tupp o äin katto.

(Weckjärvi i Borgå).

He va äin bónde, som hadd äin uks o äin bäss o äin gås o äin tupp o äin katto.

Äin afto fråga dräggin: „Kva ska vi i moron gära?“

„Já, i moron ska vi nu gá slakt te stór uksn“, sá bónn.

Tom bärja kvät knívana sín om afton — som dom sku gá slakta om anan dáin.

Men so fór kattn út millan fétren up dom, nær dom gikk út up sín bistír om natten. So sá han åt uksn: „Lag de nu bort; i moron kommer du ti mist líve“.

„No, he va nu brá, än du sá til, än ja slipper bort hærifrån“, sá uksn.

Om moron, nær dom sku kom tí o slakt uksn, so va uksn bortan.

Tom bärja gär ana arbäit, o he bläi alder slakta te dáin.

Nær afton kom, fråga dräggin: „Kva ska vi i moron gära?“

„Vi ska gá slakt bässn“, sá bónn.

O so fór kattn åter út millan fétren up dom o sá åt bässn: „No, lag nu te bortan o!“

„No, he va nu brá, än du sá til, so slipper ja menn væg o.“

No, anan moron sku dom far o slakta, o so va bässn bortan. So gikk dom ti ana arbäit åter.

Nær afton kom, fråga dräggin åter: „Kva ska vi i moron gära?“

„No, vi ska nu kvät vår knívar kvassa; vi ska i moron gá slakt gåsn vonn.“

O so fór kattn åter út millan bäinen däiras, nær dom fór út om natten.

„Lag de nu bort; i moron kommer du annors ti mist líve“, sá kattn.

„No, he va nu brá, än du sá til, so slipper ja bortan hærifrån o“, sá gåsn.

No, anan moron, nær dom sku gá slakta, so va gåsn bortan.

So fór dom ti ana arbäit åter.

Nær afton kom, fråga dräggin å bónn åter: „Kva ska vi i moron gära?“

„No, vi ska nu bär kvät vår knívar kvassa; vi ska gá slakt tuppn vonn“, sá bónn.

Men kattn va åter o sá åt tuppn: „Lag de nu undan fort; i moron kommer dom o hugger huvu å de“.

„Takk, bróder, än du kom o sá til“, sá tuppn, o so spaséra han o å.

Om moron, nær dom kom tí, va tuppn o bortan.

„He va märkværdot“, tikt bónn; „bara man ska ti slakt dom, so ä dom bortan. He ä rætt líksom dom sku hav nogo tékn dærupa“. No, kva va tær ti gära. Tom gikk åter ti ana arbäit.

Om afton fråga åter dräggin: „Kva ska vi i moron gära?“

„No, nu hár vi igga vídere råd — nu trägger ja tá skinne å kattn, nær tom andra ha fari senn væg.“

No, tær bläi kattn i fundérigg. Hun hadd nu šälv frälst tom ádras lív, o nu sku un få lénen sín.

Men bäst e va, passa un upa o fór út, nær bónn gikk út.

Hur e nu va, so hitta dom alla kvarádra i skógin. Nu bärja dom ti tal omm, hur dom alla sku ställ fär se i frammtínn.

To sá uksn: „No, nær vi nu alla ha träffast hí i skógin, so ska vi tá o bär timbra“, tikt an, „äin tvåvåniggsbigna“. Men tom ádra ídist int mä noga arbäit, int.

„Ja hár so dukti päls“, sá bässn, „igga fríser ja hí i skógin, igga“.

So sá gåsn: „Ja hár tjokkt mä fjäder omkrigg me; igga ís ja bär timbra i fälgi mä te“.

So sá tuppn dílíkt o.

Men uksn bärja timbra äimsamber.

Men nær e to bläi vinter, bärja kambrátren tal äitt ana tal.

„Får ja int kom inn o bó mädde?“ tikt bässn, „ja sku nu igga gär noga ómák åt de; ja sku nu bara vil bó innanfär däratroskoln. Tu sku nó få sita som hossbónn upp i gáveln änto“, tikt bässn.

„No, kva sku ana kom i fråga hälder, än at ja sku sita som hossbónn upp i gáveln“, tikt uksn; „men tu mo nu to sidan få bó i knútn innanfär däratroskoln“.

„No, kanski ja o kund få kom inn o bó mädde“, tikt gåsn. „Int sku ja nu bihév noga stórt rúm, int. Ja sku nu bara sit undi bórde. So sku du hav nogan, som du sku kun háld skímniggsprát mæ tom lagg vinteraftnana.“

„No, nó kan he nu va brá ti hav líte frútimmersprát o, bara e int bär hägg altfär laggt“, tikt uksn. So fikk gåsn flitt inn.

„No, igga hár hossbónn væl noga imót ti lät me flitt inn“, tikt hanin. „Ja ä nu igga i vægin fär nogan hälder. Ja bór upp i únn. O nær ja galar, so ä e rætt líksom ni sku hav klukko i húse o.“

„No, nó kan he va brá ti vita, kva tínn líder“, sá bónn, o so fikk tuppn o flitt inn.

„No, int kan hossbónn lämm me äimsand up bara bakkan“, tikt kattn; „int bihéver ja nu hälder stórt rúm. Bara ja bara får ligg líte i spísn, so ä ja näjd“.

„No, nó most tu alti få rúm“, tikt uksn, „tu som ha rädda alla vora lív“.

So bódd dom to tisamman dí.

Äin natt kom dí šú révare.

„Häj, hokko ha biggi hær sliker ståtliger bignigg?“ tikt révaren.

„Já, men vi sku budi gá inn sía“, tikt äin.

„Já, men ja tors int gá“, sá te anan.

„Já, men ja gár“, sá te tridi.

No, han gikk inn to.

To marsa an direkt upp ti bórde. O so trædd uksn hórnen iginun onon, o so full an omkull o sku gá undi bórde.

Tær so va gåsn o sló'n mä viggana mót égona.

So sku an kríp inn i únn. So va kattn o klést onon i égona.

So sku an gá upp i únn. So kom tuppn o däggd onon krigg érona.

So sku an gá i däraknútn. So va bässn o buffa onon i riggin, so än an flöug i äitt tág vídipin út ginun därn.

„No, hur va dí ti vara nu?“ tikt dom andra.

„Oh hoh, tí bläi slikan äin vonda. Färst nær ja kom upp ti bórde, kom dær äin stórer kriksmann, som trædd twå spjút iginun briste up me. So sku ja kríp undi bórde, men so va dí äin gamal käligg, som sló me mä armbugana mót égona. So sku ja kríp inn i únn. So va dær äin skrædare, som spotta me i sínen o trædd sí-nålar mót égona up me. So sku ja gá upp i únn, o so kom härrans äggil o rópa: „Kukku kákk!“ So sku ja gá i däraknútn. So va dær äin gamal vallbisi, som híva út me mä trunthórne.“

So fikk dom bó dær i fríd o ró i all sín dár.

Jmfr Nyland II, sagorna 5 o. 183.

104. Hur tontn lämma býn.

(Purnus i Sjundeå).

De va ién goggo ién tuppe o ién hyøna mä uån o klappa býki.

Bäst dom va dær, so börja de hagla, o iétt hagel sló hyønan i yøga. Hyønan briéd po hyvu o sá: „Nu blír de kríg, ja fikk iétt hagel po yøga".

„Vi ska guå do", sá tuppen.

So gikk dom o myøtt ién häst o ién kó; so gikk dom lägger o myøtt ién hunn o iétt svín, iétt íkórn o ién katt o iétt göss. So gikk dom allihópa, tissom de blié mörkt, o do so komd dom ti ién bý, o dær bjæra dom nattkvartiér.

„Hær ä so fult, int kan vi gié", sá bón. „Nu ä hær ién bygnigg lidiger, men i den husiérar tontn, so at int kan nogon bó i denn."

„För den ä vi int als rädder", sá tuppen o hyønan. O so ställd dom hunn brävi pórtn o hästn brävi trappon, kón i farstun o íkórne po bórde, svíne i säggin o gösse under bägkin, kattn i spísn o šölv kryøp dom po stikkjällon.

Nær klokkan sló tolv, va tontn dær. O nær an komd ti pórtn, börja hunn skälla, so at tontn fór mä líte lív ti trappon; dær sparka hästn onom, so at an fór i farstun, o dær va kón o tó onom po sina hórn. Äntelígen slapp an inn i styvun, o nær an sku sät hattn po bórde, so riést ikórne opp mä väggin. So sku an säta säj po bägkin, men do va gösse dær o kniép onom i biéne. Nær an sku kast säj i säggin, va svíne dær o grynta. So fór an ti stikkjällon o syøka ién stikka, o dær va tuppen o hyønan o sló onom po figgrena. So fór an ti spísn o syøka kuål, o dær va kattn o satt o fræst o spotta.

Nær tontn gikk ifrån styvun, so myøtt an dom andra tontana. „Nu ha de do komi inkvartiérniggar ti bónguåln", sá tontn ot dom andra. „Nær ja komd ti pórtn, va dær ién hunn, som skäld o riév mäj, so at. Nær ja mä juggan nyød slapp ti trappon, so stó dær kasakker o sparka mäj, so at ja flyog i farstun; dær tó kón mäj po sina píkkar. So nær ja slapp inn, sku ja sät hattn po bórde, men do va dær ién húsa mä logger rävasvans. Senn sku ja säta mäj po bägkin, men do va dær ién smiédpojki, som kniép mäj mä sina täggger. Do ja sku kast mäj i säggin, so luå dær ién fuller bisi, som sá: „Uff, uff". Senn fór ja ti stikkjällon o dær va smiédpojkin ijänn o kniép mäj mä sina tägger. So fór ja ti spísn, o dær satt ién gamal kärigg o fræst o spotta mäj rákt i sýne, so at dær va int gott ti vara."

O äfter den goggon va int tontn miéra i býn. Ja ha hyort mogga ti säjja, at de int va tontn, som dær husiéra, útan ién underjórdisker dvärg.

Jmfr Nyland II, sagorna 5 och 183.

---

105. Om bón, som int förstó ti så ärter.

(Tenala).

Förr i svenska tídn, nær e int fantist putéter, sådd foltji mér ärter o róvor. To va e en bónde, som int kund så ärter. Foltji sá to ot'n: „Vaför sår tu int ärter, so sku tu há nogo ti ita?“

Bón lova så.

„Dær, som tjénligast lérjórdn ä bara, dær ska tu så“, tykt grannana.

To sådd bón én ärt i baston. Han mostist vatna vár dá, för de komd int rägn. Nu väkst ärtplänton so logg, at un jikk ti lavan. Bón såga hol po lavan. So väkst un opp ti tátji. To tó bón hol po e mæ o, o senn väkst plänton ännu trí fammar ovan bastutátji. Nu sku bón gå opp ti sí, om dær int sku bör kom frukt, men so komd dær en gobbe o sá, at an hadd läti un väks för mytji logg, för at dær sku kom nogo frukt mér.

„Men ja ska jé de en kvárn, ja“, sá gobben, „som malar alt va tu vil há, men låt nu bara ärtriskon vá, int får tu nogo uta un mér“.

Ander dájin hänta gobben kvárnen dí. Bón försokt enna o e jikk brá. Därutåv fikk kunjin hora. Han sær: „Den kvárn ska ja tá, för int jör en bónde nogo mä tokon kvárn“.

Han šikka kriksfolk dí, som tó kvárnen åv bón mä vold.

Nu tykt bón illa vara. Han sku nu åter klív opp i ärtriskon. To komd åter sama gobben o hänta ot bón en skapliger tupp, som sku far ätt kvárnen. Följandi dá, to tuppen sku gå ätt bóns kvárn, mott an bjorn, o an fölgd mæ an. Först jikk tuppen o senn bjorn. So fikk dom varjin ti sälskap, o ätt en stund mott dom ræven, o an komd o mæ, to an líksom dom ander fikk lov til e åv tuppen. Lägger framm träffa dom haran, íkórne, kattn, bässn o et par jäss, o alla sku dom fölgas åt ti kuggsgåln. Om kväldn kom dom ti et bónställe o fikk nattkvartér i baston.

I baston bódd en tont, men he vist dom int åv. Bjørn stäld se po éna sídon om dörnen, varjin po andra, ræven under troskoln,

kattn i spísn, jässen po bórde, haran under bórde, bässn under lavan, íkórne ti sprigg krigg väggana, o tuppen šölv satt se po ún.

Nær tontn komd himm, so gá bjørn an en ørfíl po étt øra o varjin po he ana. To tykt tontn: „Ja trór dom släiker ijæl me nu“.

Knaft hadd an fått dörnen fast, so va dær en nålmakare, som bäit an i fótn.

To sku an søk se éld, men stakk svávelstikkon i kattøga, o kattn räiv an to från he éna øra ti he ander. „Jásså“, sá tontn, „hær siter en gamal tjärigg o kárdar. Hun spottar o un svær o ríver mä kárdtinnana ot øgona.“

Senn sku an gå ti bórde ti søk élsdón ot se. To hakka jässen an po figgren. Han tródd to, at e sku va en skräddare, som sku klipp an.

So komd haran framm o bäit an i fótn. „Jásså, hær ä en jisäll o ti nålmakarn, som va vi dörnen“, tykt tontn.

So sku an gå under lavan. To gá bässn an en duktiger puff. Tontn tródd åter, at e sku va en skómakare, som sku slå an mä lästren.

So börja íkórne sprigg krigg väggana, o tuppen rópa: „Kukku lullu, ja ska tá bák ja!“

Tontn bläi rädd o fór út, o jikk inn ti bón o fråga åv an, va an hadd i baston, o birätta om dom, som hadd släikt an, o nålmakarn o alla dom, som bisværa an i baston.

„Tjära fár börja sprigg krigg väggana, o gambel fár rópa: „Kukku lullu!“ tykt tontn, „men nu fár ja härifrån, o alder komber ja hí mér“.

Ander moron kom djúren ti kunjins gål. Tuppen fløg opp po kamarfönstre o rópa: „Kukku lullu, ja vil há bóns kvárn tibáks!“

To šikka kunjin út folk o lät sät tuppen i hönshúse. Dær lät tuppen ræven slå ijæl alla hönsen. Senn fór an åter ti fönstre o rópa som síst.

Kunjin lät to sät an i fårhúse, men so sló varjin ijæl all fåren, o tuppen komd ti fönstre o rópa åter.

Nu lät kunjin sät an i fæhúse. To sló åter bjørn alla nøten, o tuppen komd út jinum fönstre o rópa åter.

Nu bläi an åter fasttajjin, o nu sku dom stäika'n, at dom sku få en skapliger måltíd för all skada, som hadd šétt. Nær an va annrätta, so åt kunjin opp an aléna.

To nu kunjin sku røka på mátn, so stakk tuppen út huvu o sá: „Ja vil há bóns kvárnen tibáka!“

Nu šikkar dom ätt skarprättarn, at an sku kom hugg huvu åv tuppen, men tuppen dró huvu tibáka o skarprättarn sló bákklintana

åv kunjin. Kunjin ti skrík, o nu mostist tuppen få kvárnen, o an førd enna ti bón, men kunjin fikk ligg et hélt år po lasarätte o læk klintana.

Jmfr Nyland II, sagorna 5 och 183.

106. Om Anders o kattn.

(Leksvall i Pojo).

Förr i svenska tídn bódd po norra déln åv gränsn millan Finnland o Svärji et folk, som hadd en sonn, Anders. Han va en flítiger pojtji o väkst opp, men fatidóm, som alla ställen ska va, fans tær o. Nær Anders va áderton år gamal, so dó föräldrana, men stuvun moddest änto ha vari déras, so an fikk un.

Nær an nu bläi aléna i sin lilla stuvu, so hadd an injin ti tala vé. To komd tí so mytji rottor, so dom vild rákt åv ät opp an. Anders jikk to út o skaffa se en katt. Den tykt mytji omm an, o góa vänner va dom. Den kattn most o ha kuna tala, för dom språka mä varann.

Et líte styttji från Anders stuvun fans en anan tokon. Dær bódd en flikko, som hétt Alína. Stuvun kund it ha vari déras, för to föräldrana dó, so bläi un po bár bakka. Nu va Alína húsvill o jikk ti Anders o fråga, om un sku slipp bó mä an. Han jikk jærna inn po he, för han hadd länji havi bihág för un, o sku ha jift se mä un, men va sku an jift se på, som injintigg hadd. Alína flytta inn ti Anders. It hadd un vídare bara et líte skrín mässe. Líka fatiger va un som an, so dom it vist, va dom sku tá se til.

En dá jikk kisse út, o nær un komd tibáka, so hadd un et par nätta stövlar po bákföttren mä gúla kragar på. Anders fråga to, varifrån un hadd fått so nätta stövlar.

„Dom ha ja fått åv min farfárs farfár“, sá un. „Én gogg to ja va ti an, so sá an: „Ättersom tu nu, Misse, ä min sonasons sonssonn, so ska tu få åv min égendóm, va tu vil há“. O so tó ja dom hær stövlana, o nu ska ja far út i værdn o sok me lykko, o om ja får nogon gó plass ot os båda, so komber ja himm, o it bihøver tu há nogo loggsamt ätt me, tu hár ju Alína nu“, säjjer Misse.

Nær Misse hadd slúta sitt tál, so tó an en posa po ryddjin o bigá se i væg. Han komd do ti en plass, tær e fans mytji harar, kaníner o fasáner. Han fogga dom alla o satt dom i sättjin, o so bigá an se åv. Han hadd tägkt se ti kugg Ráfael o komd o ti slút

ti. Tær va et läjjonhuvu ovan pórtn, o tärifrån et snore, som an sku rigg på. Misse riggd, o pórtvaktn komd út o fråga, hokon som he va.

„Ja héter Misse o søker kugg Ráfael“, fikk an ti svár.

„Kugg Ráfael ä it himma, han ä út po rottjakt“, sá pórtvaktn.

„Tær sku ja o vil va“, tykt Misse. Nær un hadd sluppi inn, so fråga un, om un sku få gå i kunjins kabinätt.

„He love vågar it ja jé, men gå mä éji lov bara, om ni he vågar“, sá pórtvaktn.

Misse jikk, o tær börja an skrív följandi brév ti kugg Ráfael:

„Anders' lilla gråa katt
På en stol vid bordet satt,
Drager fram papper o pennan,
För att bref till kungen sända'n;
Om ni tar mig i er tjänst,
Skall jag bli er stödjelänk;
Blott ni vill mig trogen vara,
Skall jag hjälpa er i fara.
I min påse är en skänk;
Den skall ge er stort betänk“.

Nær Misse fikk bréve færdit, so fordest de ti kugg Ráfael. To Ráfael hadd läsi he, sá an ti sin kamartjénare, at an sku gå ätt Misse. To kamartjénarn hänta an ti kunjin, so satt an aléna, överjivi uto alla sina ministrar, för dom va alla út po rottjakt. Tær lær ha vari so mytji rottor, at dom éndéra dájin tägkt tá slote åv Ráfael.

Nær Misse stíger inn, so hälsast dom först. Misse fråga, hur e stó til mä kugg Ráfael. Kunjin tykt, at he it stó brá til, to rottona vild tá inn hela slote.

„No, hur ha hí kuna koma so mytji rottor nu do?“ frågar Misse.

„Nuk ha dom vari hær rén i min fárs o farfárs tíd“, tykt kunjin. „Dom hadd lýor i jórdn, men dom ha økast so, at dom it mér rýmdist tær. So börja dom far út o plundra mina hús o tjällare, so ja får it ät i fréder för dom mér hälder, om ja it hár slávar brävé, som slår ijæl dom. Hærom dájin va hær en gamal rotto o sá, at ja jínast sku flytt bara, för hun sku kom éndéra dájin mä hela sin styrko o tá inn slote.“

Nær an hadd sakt he, so komd den gambel rotton inn.

„Hokon ha šikka de hí?“ sá Misse o tó un i rompon, men un tó för dålit tág o rotton slapp.

Nu fråga Misse åv kunjin, om an it sku vil slipp åv mä dom.

„Jó, he sku ja vist vila“, sá kunjin, „o ä tu den sama, som kan lag bort dom, so ska tu iggalunda blí óbelonager“.

„He kan ja jærna jöra“, tykt kattn; „men it aléna, ja most út o skaff mér kattor“.

„Men om du bidrár me“, sá kunjin.

„Näjj, ja svær vi mina gúlkraga stövlar, at ja it bidrár, men om ni bidrár me“, tykt Misse.

„Näjj“, sá kunjin, „ja svär vi min króno o spíro, at ja it bidrár“.

Misse jikk to ti et høkt bärg o bijynt skrík. To komd kattor från all trakter, för alla tjänd dom Misses röst. Nær alla va församlaga, so hold dom sammantræde, so man it hørd ana bara: „Mjau, mjau“, o alla jórd dom éd ti tá líve åv alla rottor nær kugg Ráfael. Nær e va slút, so jikk Misse först mä miljóntal kattor bakätt se. So komd dom ti kugg Ráfael, klædda i rø rokkar o mä kriksyksor. Tær bläi nu et förskräkklit kríg. Rottona komd framm i blå rokkar o yksor, o kugg Ráfael stó o skratta hela dájin. Han add ful alder sítt kríg millan kattor o rottor förr. Rottona jikk fórt åt. Trí goggor förnýa dom hærn, men fjærdi goggon hadd dom igga mér. Nær kríji va slút o rottona slút, sá Misse ot kattona, at dom nu åter sku få søk se ti sitt, men un sku blí kvár o tal mä kunjin. Dom fór alla åv.

Kunjin sá to ot Misse, at un hadd jórd an en so stór tjänst, at un sku få blí minister dær.

„Näjj, he kan ja it, ja som ä bara katt“, tykt Misse, „men ja ska far himm ätt min hussbónde, han kan blí minister, han“.

I e sama komd gambel rotton framm, o Misse hugd un i svansn o førd inn un, o én åv skarpšyttana šøt ijæl un. Misse fór senn himm.

Nær an komd tí an hadd fogga sina kaníner o fasáner, som an šägkt ot kugg Ráfael, va tær en vagn mä fýra hästar föri.

„Kan ja få lov o fråga, vemm ä égare ti den hær gullvagnen?“ fråga Misse.

„Tu frågar brá dumt“, sá kustjin, „vét tu it, at he ä Dev-jégg, o nu ha ja vari o skaffa ot an en vaker flikko, som héter Alína“.

„Men tær vil ja o há et órd i láji“, sá kattn — „Alína får Dev-jégg alder. Anders, min hussbónde, ska há henna!“

To it kustjin loddest hor e, so gá Misse onom en duktiger ørfíl, so an full i dítji, o so satt Misse opp se o börja tjora, för un va snäll kusk.

To Anders så un, sá an: „Nu lær tu nu ha fått en gó plass, to tu rætt komber i gullvagn“.

„Já, ja hár it tíd nu ti birätt om alt, útan kom opp nu bara, so rés vi.“

Anders tó sitt nødvändigasti mæ, o so jikk an. To an komd ti vagnen, so sá Misse: „Sät de nu brävi Alínas sído“.

Nær dom komd ti kugg Ráfael, sá Misse: „Nu ä ja hær mä min hussbónde, får an blí minister?“

„Já, he ska an blí o tu fältmaršalk o få lýsa po bryste mä trí rottsvansar.“ Senn bläi et stórt bröllop hollit ot Anders o Alína, o so va ságan slút.

Jmfr Nyland II, sagan 183.

---

107. Mittjil, som bläi romplöus.

(Pärnå). *)

He va äissen äin gamal bisi, som hadd äin bukk o äin suggo o äin märu.

Fatidómn va stór, o han vist int, hur han sku kun fød dom yvi vintern. Når nu nøden bläi som størst, sá bunn åt buttjin: „Tu kan nu gá út o šölv søk fødon åt de yvi vintern“.

Buttjin djikk o djikk, o tær mott an Mittjil.

„Kvart ska buttjin tá véjin?“ fræga Mittjil.

„Häj, ti sok fødon mín“, svara buttjin.

„Ja ska nó skaff de fødon dín, om ja i vår får it upp de“, sá Mittjil.

„Häj jó“, sá buttjin, o so førd an onor til äin ärthäs, o tær fikk buttjin fødon sín.

Men nøden bläi alt støri o støri. To sá bunn åt suggon sín: „Tu kan nu gá út o šölv søk de fødo yvi vintern“. Suggon djikk o djikk, o tær møtt un Mittjil.

„Kvart nu?“ fræga Mittjil.

„Häj, ti søk fødon mín“, svara suggon.

„Ja ska nó skaff de fødon dín, bara ja i vår får it upp grísen dín“, sá Mittjil.

O so førd an enna ti äin séslåra. Tær fikk suggon fodon sín.

Nær e nu va rætt tómt i bunns hús, so djikk an til märun o sá: „Hør du, märun mín; nu hár ja igga mäiran ti djäv åt de; nu får du gá søk fodon dín“.

O märun, hun djikk o djikk, o tær møtt un Mittjil.

„Kvart ska du gá?“ fræga Mittjil.

„Häj, ti søk fødon mín“, svara märun.

„Ja ska skaff de fødon dín, bara ja sidan får it upp fulan denn“, sá Mittjil.

O tær så førd an enna til äin holädu. O so fikk märun fødon sín.

---

*) Lappträsk mål.

Nær nu våren komd o rävn va svultin, börja an gá omkrigg up uppbörd.

Först komd an til buttjin.

„Hur håkeln ska tu få me í de?“ fræga buttjin.

„Oh“, sá Mittjil, „stíg upp tær up hympiln, so stár ja nidanför me ypit gap, so sprigger du í me.“

O buttjin djórd som Mittjil bá. O bäst e va so komd buttjin tagandist o sló mä hórnen Mittjil undi bryste o kasta onor fläira kvarv upp i vädre. O Mittjil bläi ti ligg up ryddjin o gap o djäisp ett ándan senn.

Nær an hadd liga äin stond, kröup an åter upp o komd ti sí ett suggon, som an hadd lämma bräivider séslåran. O tær stó suggon fäiter o trinder mä int minder än šú smällfäita gríser.

Snålvatne rann úr munn up rävn, nær an skoda grísen.

„Sí nu, suggon mín, nu sku ja bör it upp grísen dín“, sá an.

„Häj já“, sá suggon; „men innan du djör he, so bít me líte först i ora, so får tom grísen dans“.

„Häj jó“, sá Mittjil. Men nær an so bäit enna i ora, so hun ti grymt o skrík — o he sku va äitt skrål o äitt júd, som va grömt, men to spragg o all grísen up onor, o tom ti slép o drá o kníp i orona o rompon o nesan, so än Mittjil slapp mä halv líve undan dom.

Men Mittjil djikk nu til märun, som stó i sólen framför lädudörn mä äin vaker fula bräivider se. Han va so fäiter so e riktit stjäin å onor. O, he kan man nó förstá, än Mittjil va mor om munn.

„Nu får ja it upp fulan denn“, sá an.

„Häj jó“, sá märun, „men tu ä nu so stjiti millan téndren, än e rætt ä synd o skamm. Kund du int hugg téndren i rompon mín, so än dom äin gaggo sku bli räina“.

O Mittjil djórd som märun bá. Men hun va int säin ti knykk up rompon; o tær fasna Mittjil mä téndren, o märun ti sträkk yvi stobbar o stäinar. O fajjin, som stó up äitt höukt bjärg, ti grín, so än gape fór upp ti orona. O märun djórd nu åter äin knykk, o tær lossna Mittjil o tappast bakett o bläi liggandist halvdoder undi äin grän. O tær satt äin pojtji o kvista mä yksen sín. O nær an nu hord, hur Mittjil ygka se, so bläi an so skræmder, än an fäld yksen nider. Ólykkon vild, än un full mä biti rákt up romptaggan up Mittjil. O Mittjil i vég útan rompo.

Nær an nu komd häim o tom áder kusínen fikk sí onor romplöuser, börja dom grín åt onor. Men Mittjil lyft knipiln i vädre o skaka onor o sá: „He ä up ný móde, he ä up ný móde!“

108. Hur bjyornen blié arger po ræven.

(Purnus i Sjundeå).

Förr i værdn nær alltigg kund tala, so va de ién bjyorn o ién ræv, som fór út o stjäla ruåg. Ræven, som alti ä full i fæn, narra bjyorn ti tá agnana, o šölv tó han ruågin.

Senn nær dom a kóka gryotn, so fór dom ti varann o sí, hokon som sku ha bäter. Nær bjyorn suå rævens gryot, sá an: „Hur i all værdn a du fuått so víter gryot, ja hár so svarter?"

„Klappa miéra, klappa miéra", sá ræven.

Bjyorn fór himm o klappa, o ju miéra an klappa, ju tunnare blié den. Nu märkt bjyorn, at ræven a narra onom. O äfter den goggon ä an so hälkulis arger po ræven.

---

109. Hur nattslipun bläi kugg för foglana.

(Öfvitsböle i Mörskom).

Äin gaggo huld foglana äitt stórt mote, för si tom sku väl kugg åt se. Hur dom to rosta o rosta, so vild e int blí nogan énihäit å. Ti síst föresló äina, än dom sku försoka, kvemm å dom sku va hévst ti flýga, han sku blí kugg. Nær nattslipun hord he, sattist hun upa orns ryggin, för si hun jissa, än orn sku va hévst å dom. Nær dom sidan alla kapast, fór orn so næra sólen, än e alt bränd fjädren å nattslipun, som sat up ryggin hansis.

Ørn vénd se nu omm, o nær an så, än alla va bakett onon, rópa an: „Ja ä hokst".

„Ja ä ännu hoger", skräik nattslipun.

Nær to foglana fikk sí hörslikan dåli kugg dom hadd fått, bläi dom so arga up nattslipun, än hun igga mäir vågar vís se om dagana, bara flýger omkrigg om nétren, o alt ifrån te stonden har hun igga fjäder mäir hälder.

---

110. Gammelmor, som blef spillkråka.

(Mårtensby i Sibbå).

Det var en gång på ett bondställe en värdinna, som var så noga, att hon aldrig gaf åt en tiggare en enda bit bröd. Så fick hon sonhustru, som blef värdinna. Hon var mycket medlidsam mot

alla tiggare och uslingar. När hon gaf åt tiggaren en bit bröd, så klagade gammelmor på henne, och hon hade till följd häraf stort obehag af sin man.

En vacker dag, när den unga värdinnan bakade bröd, kom den onde i tiggaregestalt med ett litet barn på armen och bad, att hon skulle baka en liten bulle åt barnet, som tiggaren bar på armen. Ungmor tog genast en liten smula deg och bakade en liten bulle. Gammelmor började genast knorra och gräla på ungmor. Men ungmor satte bullen i ugnen att gräddas, och då hon tog den ut därifrån, så var det den största af alla bullar, som någon någonsin har bakat. Ungmor gaf bullen åt tiggaren, men gammelmor ropade: „Klyf!“ Då sade ungmor: „Jag har ingen knif“, och räkte fortfarande bullen åt tiggarbarnet. Gammelmor ropade: „Bryt, bryt!“ Gammelmor, som var klädd i röd vinterhufva, blef slutligen så arg, att hon upphörde att tala. Tiggaren tackade den unga värdinnan och sade, att han ej behöfde bullen, men att han var kommen för att straffa gammelmor för hennes stygghet. I detsamma flög gammelmor ut genom skorstenspipan och ropade: „Bryt, bryt!“

När folket gick ut för att se, hvart gammelmor tog vägen, såg man henne sitta fast vid flaggstången och ropa: „Klyf, klyf!“ I skorstenspipan hade gumman sotat ned sina kläder, så att hon var alldeles svart, utom en del af hufvan, som var röd, på bakre delen af hufvudet. Man hämtade en stege för att hjälpa henne ned, men då flög hon till skogen, ropande: „Bryt, bryt!“ Sedan dess har man sett henne på många ställen i skogen sitta och knacka på förruttnade trästammar och ropa: „Klyf, klyf!“ Och när man ser henne flyga, ropar hon: „Bryt, bryt, bryt!“

---

111. „He ä äin tók, som svarar til alt.“

(Hindersby i Lappträsk).

Förr i værden, nær all djúr kund tal, komd äin gaggo äin katto löupandist mä mysse i munn.

Tær so mǫtt un äin gumma.

„Kvart nu, kissan mín?“ fræga gumman.

„Fǫr häim menn stäik“, sá katton. Men som un ypna munn, slapp mysse undi äin stäin.

„He ä äin tók, som svarar til alt“, sá katton. O he a sidan blivi til äitt órdstæv.

---

112. Om den stór fiskin.

(Svedja i Sjundeå).

De va hiéta somarn, som de nu ä, o himmans kalvana fór ti vassan o svalk säj o stó dær hiéla dágin.

Ién dá komd de först ién kalv bort o ander dágin den andra. Iggin vist, vart dom tó vægin.

Tridi dágin tó sonn i húse o fór ti smidjon o smída ién duktiger agkarkrók o band ién tjokker tross äfter. Den ander ändan lá an senn krigg ién buliger björk. Senn tó an tridi kalven o band den mä halsbande i krókin o fyord den út i vatne. Senn lá an säj po lúr o vänta, at an sku fuå sí, va de va, som tó kalvana diéras.

Bäst de va, so komd dær ién tokon ién förskräkkliger fisk o tó o sväld hiéla kalven o krókin, o so fasna den dær. Pojkin ti hál den i lann o sluå ijæl den, O ota den fiskin hadd senn hiéla býn mát hiéla somarn o hyøstn, so stórer va den.

IV Flocken.

Äfventyr.

113. Om Askfís o te färtrolla prinsässan.

(Weckjärvi i Borgå).

He va äin torpare, som hadd trí siner. So sku tom två älder far út fría mä hästar o skésar. So sá te iggsta, som dom kalla ti Askfís: „Pappa, får int ja far fría o?“

„Kvart mo tu sku gá, tu som ä so fäilaktoger?“ tikt bisin.

No, Askfís gikk änto ti sísta slúte út ti äin édimark o kom til äin stór túvo. Bäst an stár tær i sín fundériggar, so ipnast te túvon, o so full Askfís tí inn iti.

So kom dí äin stór rotto, som hadd gullked om nakkan. So fråga un å Askfís: „Kva hár tu ti ærand?“

„Ja hár igga vídere ærand, bara än ja sku slipp hærifrån“, tikt Askfís.

So blåst rotton i äin pípo. So kom tí små rottor o miss o laga mát up bórde — alt mä silvergafflar o -knívar.

O so gikk Askfís o äta o, nær un to bá onon.

Nær Askfís to hadd äti, so sá un: „Ja ska gé åt de äitt pakett nu; men tu ska int vís e åt andra, bara åt denn äjji fáder“, tikt rotton, „fär he ä strompor i tetta hær pakette, o tom ander brédren häntar o strompor ifrån sín brúdar.“

Tom stó to o vísa sín strompor, to Askfís kom häiman. So gér Askfís åt fádern te tær pakette. Fádern så ett, o so glima Askfís' strompona som gull.

So sá tom ander brédren: „Han ha vari o stjuli dom!“

„No“, sá bisin, „nu får ni i nästa lérda åter far o sí ett eder brúdar“.

No, tom far åter mä hästar o skésar.

Askfís gikk åter til senn túvo. O so ipnast túvon åter, o so full an í åter.

So sá rotton: „Tu va órdháldi som ja sá, än du int sku vísa te pakette åt andra, bara åt fár din“.

So blåst un åter i pípon. So kom små rottor o miss åter o laga mát up bórde — alt mä silvergafflar o -knívar.

„No, nu ska ja gé åt de äitt pakett åter; men nu ska du int vís e åt andra än åt fár din“, sá un.

O so fór an häim åter. O so vísa tom áder brédren åter sín skjórtor, som dom hadd fått alla. Askfís vísa to sett pakett åt fádern åter.

Fádern tár to ipi te pakette åter, o so glima Askfís' skjórton åter som gull.

So tikt brédren: „Han most få strík — fär han ha bistämt vari o stjuli tetta hær nu åter“.

„Näj, int får ni slå onon“, tikt fádern. „Nu väit ja igga vídere“, sá an, „men nu får ni nästa lérda hänt hí eder brúdar, so får ja sía, kva ni riktit har fär sors brúdar“.

So bärja Askfís fundéra: „Hur ska ja täkkas hänt rotton mä me i fälgi, nær tom áder kommer hí mä brúdana?“

Men Askfís gikk änto ti senn túvo o so full an iti åter.

So va an so fundérsamber.

„No, nu hár du bistämt noga viktit ærand“, tikt rotton, „nær du ä so fundérsamber“.

„Jó, tom áder brédren, tom sku hänt brúdana sín ti häimsía nu; nu hár int ja noga ti vísa.“

„No, ja ska kom mädde“, sá rotton.

„Tu mo nu kom äin stomp; int täks ja nu slæp de häimtil“, tikt pojkin.

Tær so marsa dom båda, tist dom kom mitt up äin bró.

So kommer brédren spännandist mä hästar o skésar.

Tær so bläi rotton so rädd, än un huppa i ån.

So tägkt pojkin: „Men ja ska hupp bakett nu; ja hár igga vídere vån nu änto int, nær tu fór tí färút“.

Bäst e va, so sló e upp äin säks hästars vagn ifrån ån.

Tær va äin prinsässa í, som bad Askfís kom åka to.

O so bärja dom kér bakett tom ander bå brédren.

Nær dom kom tær ti torpe to, so skikka hun ti bäidas nattkvartér.

„Näj, vi kan int tá imót so stórt främanda“, tikt torparn, „fär vi hár nu främanda färút“, sá an.

So skikka un åter kuskin senn inn ti héra.

So kom torparn šälv út o sá: „Vi kan umäjlit int få rúm åt so stórt främanda“, sá an, „fär vi hár nu šälv främanda“.

„No, ni mo nu lät os kom ligga upa stuvugolve“, sá prinsässan. No, han gá to ettarst lov åt dom. Sedan so fråga hun: „Kva sors främanda hár ni nu riktit i kámrana?“

„No, ja hár nu två pojkar, som ha hänta sín brúdar ti häimsía“, tikt bisin.

„No, hár ni igga fläira pojkar?“ tikt prinsässan.

„No, nó hár ja äin tridi, som ä fäilaktoger; int väit ja, kvart an ha rodda út hær krigg bakkan.“

„No, ja trór, han ska va hær te sama“, tikt prinsässan o tó onon krigg halsn — sí, to va an uppklædd ti prins.

So va fádern o brédren so färvåna, nær Askfís bläi te hævast kárn å dom alla, fast an bläi färakta färút.

Jmfr Nyland II, sagorna 238 o. 239.

---

114. Om pojkin o den förtrollada prinsässan.

(Helsinge).

De va én gogg en kugg, som hadd trí söner. Di två äldre va klóka o förstondiga, o dom tykt fádran omm, men den yggsta va dumm, o honom hata han.

Åren gikk, o pojkana väkst opp o bläi stóra karar. Én dá sá fádran ot dom, at di sku bör tägka på ti gifta säj.

Di två äldre fór do ti grannríki, dær de fantist nätta prinsässor, men vart sku den tridi fara, som va so dumm. Vemm sku vila há honom? Han gikk ändo o tägkt: „Nu fins de väl nogon ot mäj o“. När han hadd gott en tíd, träffa han et möss. Han börja tykka omm de mösse, o di bläi góa vänner.

Öfter en tíd komd brødrena tibáks, o di två äldre birätta, at di hadd fott vár sin prinsässa. Om den tridi bródran fott nogon brúd, brydd säj iggin omm ti fræga.

Nu vild fádran, at vár o én sku låta sin brúd brygga ol, so at han sku få sí, vemm som kund brygga de bästa ole. Di fór do vár o én ti sinn, o den yggsta fór ti sitt möss o birätta, at han sku há ot fádran en flaska himmbrykt ol, men vist int, hur han sku göra ti få de. Mösse sá do: „Lägg däj bara ti sova, so ska ja hämta ole“.

Han lá säj ti víla, o mösse tó framm sin pípa o börja blåsa i denn, o strakst komd de framm en hél hóp mä möss, som alla börja arbita på mä olbryggandi. Andra dágin när pojkin vakna, hadd han ole færdit. Han bläi glád o fór himm mä de strakst o gá de

ot kuggin. När kuggin smaka på de, so sá han, at de va de bästa øle, som han hadd fott.

So gikk de en tíd. Do bá kuggin ijänn, at di sku hämta ot honom en gullkädja, som sku vara trí kvartér logg. Di två äldre pojkana fór ijänn ti sina brúdar, men den yggsta fór ti sitt möss o birätta, at fádran sku há en gullkädja, som sku vara trí kvartér logg, men hur han sku få den, vist han int. Do sá mösse: „Lägg däj ti víla i trí dár, so får vi senn sí, va vi ska göra“.

Han lá säj ti víla, o mösse blåst ijänn i sin pípa. Öfter en stund va alla mössen samlada o börja arbita po kädjan. Po tridi dágin, när pojkin vakna, va kädjan færdi. Han fór gínast ti fádran mädden, o när han komd himm, va di andra brødrena dær räi mä sina kädjor, o fast di nó va nätta, va di ändo iggitigg imót denn, som han hadd. Di andra brødrena bläi do arga på honom, när han alltin sku há de bästa.

Nu vild fádran, at di sku hämta brúdana sina, so at han sku få sí dom. Do börja han, som va so dummer, ti fundéra, hur han sku kuna hämta sitt möss, för nogon ann brúd hadd han int. Men när di andra fór, kund int han blí himm häller, otan han fór ti sitt möss ijänn o sá, hur de stó till, at kuggin vild sí brúdn hansis, men at han int hadd nogon ann brúd än mösse, o de kund han int vísa. Mösse bá honom bara lägg säj o sova, so sku hun nó skøt om denn sákin. Pojkin lá säj, o andra moron när han vakna, so hadd han den fínasti prinsässa framför säj, som va klädd i bara silver o gull. Mogga fína ginráler o amiráler va dær mä henna. Pojkin börja fundéra o fræga, hur di hadd komi dít.

Prinsässan svara do: „Vi ä di sama mössena, som du så i går, fast vi int ä nogo riktiga möss, vi ä bara trolla ti möss, ja ä en prinsässa, o di andra ä ginráler o amiráler o andra høga härrar. Om nogon mänīša kommer o vil gifta säj mä oss, so blír vi mänīšor ijänn allihóp, men int annos“.

Den fína prinsässan lova koma mæ ti kuggins slot, men bara po de vilkor, at hun sku blí hämta tibáks po kvälln. De lova pojkin, o so fór di. När di komd ti slote, so hadd den dumma pojkin den fínasta o nättasta brúdn. Om kvälln fǿrd han henna tibáks ijänn, o do så han bara möss, o brúdn bläi o et möss.

Nu börja kuggin rusta ti bröllop ot sina söner. När bröllopsdágin komd, fór den yggsta o hämta sitt möss, som do ijänn bläi mänīša. So snárt prästn lás välsínelsen över den förtrollada prinsässan, va förtrollniggin slút, o hun bläi rikti mänīša ijänn o alla di andra mössen mæ. Dær bläi senn et bröllop, som räkt i fjórton dár, o han, som va dummast, fikk mä sin brúd et stórt kuggaríki, som han fikk råda över, o di levd lykklit o brá ända ti sin død.

---

115. Frøkn, som va förvandla ti äitt möss.

(Nickby i Sibbå).

De va äin bónde, som hadd trí pojkar, o vild há dom út ti søk åt se giftermål, men pojkana vild int riktit va mæ om te sákin útan lottdrágnigg.

So tölgd fádern trí kílar o skräiv pojkanas nammen på, o so kasta han út dom, o åt te näjdden, som var o äin kíl vísa mä smáléndan, tíåt sku pojkana vandra.

O so kasta an den yggsta pojkis kíln mót äin stobba. So nær han do gikk o tá senn kíl, so sparka an mót stobban o sá: „Út dærifrån!"

So komd äitt lítet möss út undan róten.

Mösse sá do: „Vänta, min vänn!"

So sá han do: „Fý däj, stygga, som ja ska há!"

„Vänta, min vänn!" svara de tibáka ijänn.

So komd dær do mogga möss, o dom komd slæpand mä äin silverskäid. Silverskäidens förhollande va do, att de va líksom ti äitt ekipáše. So komd dær möss lédand mä möss, som va líksom ti hästar mä silatýg på. So spändist dom för silverskäiden do. So komd dær möss ti kusk, o so möss ti lakäj, o so möss ti härskáp. O so nær de hadd säti se í, so sá de: „Kom åka, min vänn!" åt pojkin.

„Fý däj, stygga, som ja ska há!" svara pojkin, men han satt se brevé ändo.

O nær räison börja, va dær hästar o vagn mä kusk o lakäj. O so räist dom ti äitt stórt slot. O dær fikk han sitt himm o giftermål. O dom andra brødren søker änn i dá äfter sitt giftermål.

---

116. Frokn, som va förvandla ti äin hunn.

(Nickby i Sibbå).

De va äin frøkn po äitt stórt säterí, som va förvandla ti äin hunn. So komd äin vægfarande förbí o søkt åt se nattkvartér.

De va somartíd, men fantist igga folk. Men alla dörnar va opp, o ti all rúm va fritt ti gå inn o út, o de fantist säggrúm för äin mann, fritt hästrúm åt äin häst, rédskapslíder, men igga mäniskior. Nær alt va yvisítt, va dáen slút, o nattkvartér träggd táss äfter égi behág.

Ander moron, innan räison sku börja, så han se líte omkrigg, o so hørd an äitt jurr i trägårn. So gikk han o sí, va de sku kun va för sla. So lå äin hunn imillan bærboskana o snarvla onon i bäine.

„Hút, Kajsa!“ sá kárn. So slapp frøkn senn hunndräkt, för frøkns namm va Kajsa. So fikk an äin stór vedergällnigg å enna.

---

117. Om prinsn, som va trölla ti gródo.

(Öfvitsböle i Mörskom).

Sí he va äin ugger prins, som bläi trölla ti gródo. O so kom äin prinsässa o nér ti šøstránden. O hun hadd äitt gullklót, o hun kasta e jusom äin boll. So fór he i šøn.

So stakk gródon upp huvu o sá: „Kva luvar du åt me, so ska ja tá upp he?“

„No“, tykt prinsässan, „kva vil du há?“

Gródon hun vild igga vídare há, bara än hun sku få sit ti bórde o ita mæ prinsässan i följi o súpa úr hennes kærl. So luva hun; o so sku hun sova mæ'nna o.

O so nær dom sku ita, komber gródon upp tiss tass, tiss tass, upp mä trappon, o so kom hun o satt se ti bórde. So sku hun int lät henna sit dær. To sá fádern: „Nær du äin gaggo ha luva, most du jöra, som du ha luva“.

No, nær tom to hadd iti, sá han: „No, bädd nu upp dín sägg, at gródon sku slipp sova mädde“. O nær dom to gjórd so, bläi he äin ugg, rasker prins, o so va he iggan gródo mäiran to.

Jmfr Nyland II, sag. 239.

---

118. Om módran, som bläi förtrolla ti en varg.

(Helsinge).

De va en gong en mór, som satt o hold sitt bárn i fammen o bläi mä de sama förtrolla ti en varg o spragg ti skógin, men lämma bárne himma.

Alla dagar komd hun o så öfter bárne sitt, men innan hun gikk inn, tó hun varghúdn å säj o jömd den undi bógolve. Om nogon

sku hitta hennas varghúd, när hun hadd läggi den å säj, o hugga sönder den, sku hun blí mäniša ijänn. Hennas mann sokt alla ställ. Ti slút hitta han skinne undi bógolve, o när han hadd huggi sönder de, bläi gumman rikti mäniša ijänn.

---

119. Pojkin, som bläi gift mä en förtrollader prinsässa.

(Helsinge).

De va en gogg en fár, som hadd trí söner. Di två äldre bläi klóka o förstondiga karar, men den tridi bläi en ódoga. Iggitigg kund han, o iggitigg vild han læra säj. Én gogg sodd fádran kórn ot säj.

När kórne börja sprikka, o de sku koma brodd opp, va de nogon om nättren o pjäska o vänd opp åkorn, sát röttren bläi ovanpo jórdn. Fádran bá do, at nogon å pojkana sku gå o valla, so at di sku få sí, vemm som vänd i kórnåkorn.

„Får ja gå?“ sá den älsta.

„Gå nu“, sá fádran.

Han gikk, men när han komd ti åkorn, lá han säj ti sova o sovd ti moron útan ti sí, vemm som vänd i åkorn.

Om moron, när han komd himm, fræga fádran, om han hadd sitt nogo.

„Näj“, sá han.

Fádran gikk do ti åkorn o sí, o han så strakst, at di denn nattn hadd vändi liksom förút om nättren.

Andra nattn gikk den andra bródran ti åkorn o sku försoka valla. När han komd dí, lá han säj ti sova som den andra bródran, o de gikk mä honom po sama sätt. Han vakna int, förän om moron, o do va åkorn vändi ännu värre än förút, o han vild int täkkas gå himm, när han valla so dålit.

Tridi nattn komd. Do sá den yggsta bródran, at han sku gå o vakta. „Kanski ja hár bäter lykka“, sá han.

Fádran tykt: „Va gör du dí, som ä so dumm, när int dina broder, som ä bäter karar, ha sitt nogo, va sku du do sí“.

Pojkin va énvís o gikk ändo. När han komd ti åkorn, lá han säj ti víla, men mitt i nattn stég han opp. Do så han tolv svarta foglar, som komd ti åkorn. Innan di börja vérda i jórdn, lá di viggana sina brävi en stór stén. Pojkin så de, o so gikk han dí o tó bort én vigga.

När foglana senn sku fara bort, va de én, som bläi útan vigga. Fogeln søkt alla ställ, o ti slút fikk den sí pojkin o gikk do ti honom o bijærd sin vigga tibáks o sá, at om han sku gé den, sku han blí lykkli.

Han gá do viggan tibáks, o fogeln sá: „I ónsda klokkan tolv ska du stæda sáln o laga alt i årnigg o bjúda bröllopsfolk, men int förän den tídn, som ja ha sakt“, o so fór hun bort.

Pojkin gikk do himm, o dær fræga brødrena strakst å honom, om han hadd sitt nogo.

„Så int ni nogo, när ni va o valla?“ sá han.

Ot módran sá han: „Nu ska ni stæda sáln o laga alt i årnigg; i ónsda klokkan tolv ska ja holla bröllop“.

„Mä vemm ska du holla bröllop, som iggin brúd hár?“ sá módran.

Hun stäld ändo i årnigg, o han gikk o bjød bröllopsfolki ti den tídn, som de va sakt. Alla, som han bjød, tykt, at han först sku skaffa ot säj brúd o senn bjúda ti bröllop. Han bá dom bara koma, men int förän klokkan tolv. Nogra komd ti bröllopsgårdn tídigare, än di va bätta, o när di fræga öfter brúdn, vist iggin å nogon brúd. Do bläi di förarga, at han hadd narra dom.

„Va sku ni koma, förän denn tídn, som ni bläi bätta“, sá han.

Nogra fór i förargelsen himm tibáks, men én dél stanna kvár, för di hadd rólit ti sí, hur de sku slúta.

När klokkan va tolv, so bläi de et júd, som hørdist logga vägar. Do komd brúdn o tærnona, kokkar o musikanter o bröllopsjäster å alla slag, o de bläi et bröllop, som man int hadd sitt makan té förút. Brúdn va en rík o vaker prinsässa, o bröllopsfolki, som hun hadd mässäj, va bara prinsar o prinsässor, grévar o grevinnor.

I šú dár räkt bröllope, o när de va slút, komd brúdns fár, kuggin, o bá, at brugumen sku fara o soka hansis nykklar, som han tappa för šú år senn. Brugumen börja fundéra, hur de sku gå té, o fræga å brúdn, om hun vist, hur han sku göra ti få tág po nykklana. Hun sá do, at han sku gå mä denn vægin framm, tils han sku sí et nýbyggi. Ifrån de húse går en væg, o när vægin ä slút, kommer de mogga trappor, o mä domm sku han följa. „Senn kommer du ti et rumm“, sá hun, „o i de rumme ä mogga kistor, men denn som ä närmast dörn, ska du öppna, o dær ska du få sí en nykel, o mä denn nykeln ska du öppna denn kistan, som denn nykeln tár opp. Inn i denn kistan fins di förlórada nykklana, o när du ha fott dom, ska du skynda däj bort, innan nogon sír däj, men du får int sí tibáks, för do går de däj illa“. Senn gá hun ot honom en víter dúk o sá: „Om du blír huggri, bihover du bara bréda út dúkin o önska däj mát, so ska du strakst få so myki du bihover“.

Han gikk mä den vægin, som hun vísa, o jórd alt så, som hun hadd sakt. När han hadd fott nykklana, skynda han säj tibáks, men

do glömd han, at han int sku få sí bák säj. När han hadd gott et stykki, vänd han säj omm ti sí, om nogon sku ha sitt honom, o mā de sama va han inn i en stór skóg o vist int, vart han sku tá vægin. Han gikk läggi o væl, o ti slút bläi han huggri. Do komd han ihåg sin dúk o brédd út den, o strakst hadd han mát, so myki han vild há.

När han hadd slúta äta, så han en gumma, som komd gåandist ti honom.

„De va brá, at ja fikk sí däj, so får ja mát“, sá gumman. „Hær ha ja gott i förti år o int fott ana som en ukse, o nu ska ja äta opp däj.“

Pojkin bläi rädder o bá, at gumman sku låta honom vara, so sku hun fo äta å hansis mát so myki, som hun nonstn vild há.

När gumman va mätter sku hun gå, men pojkin bá henna först vísa säj vægin ti Nórdnsköldska slote, som häggd po käddjor millan himil o jórd. Hun vísa do, hudan væg han sku gå, o sá, at innan han sku koma dí, sku han mota en ann kärigg, som sku vara ännu huggrigare, än hun va, o so gikk hun.

Pojkin börja vandra po den vægin, som gumman vísa, o mott öfter en tíd en kärigg, som sá, at hun hadd gott i fämti år o int fott ana än en kudda, o nu sku hun äta opp honom.

Han bá, at hun sku läta honom leva, so sku han gé ot henna so myki mát, som hun bara sku orka äta.

De lova hun, o han brédd sin dúk po bakkan, o dær åt di bäggi två, tils di bläi mätta.

När di hadd äti, bá han, at hun sku vísa vægin ti Nórdnsköldska slote.

Hun vísa vægin, o so skildist di åt. Hur läggi han senn gikk o gikk, so komd han ti slút ti slote. Dær träffa han ijänn en kärigg, för domm ä de nu gó råd på allställ. Å henna fræga han, om brúdn hansis va dær.

„Jó“, sá käriggin, „nu ä hun hær, men när du får sí henna, får du int nämma hennas namm förän öfter ett år. Gör du int de, so får hun ifrån däj ijänn“. När han komd inn i slote o fikk sí brúdn sin, bläi han so glád, at han int komd ihåg, va gumman hadd sakt otan rópa henna i namm, o mä de sama försvann bodi slote o brúdn, o han bläi ti stå dær aléna. Hur de senn gikk mä honom, vét ja int, för ja hord int méra å honom.

---

120. Gråkappa.

(Böle i Ingå).

He va en konugg, som gá se út po jakt. So komd e imót an en förtrollager prins, som dom kalla för Gråkappa, o fræga om an sku få he, som sku koma imót kundjin i pórtn.

„Jó", sá kundjin. — Si han tródd, at e sku var en lítn rakka, som alti brúka kom imót an i pórtn. Nær an komd himm senn, so sír an, at yggsta dótron hansis va i pórtn. To bläi kundjin äggsliger, men modist bara jé dótron sin ot Gråkappa.

Gråkappa fǫrd un tí, som an hadd sitt förtrollaga slot i skódjin. Om moron senn sku an far bort o sá ot un, at un sku få sí all ander ställer, men int undi en lukko, som va po golve. Nær an a fari, so orka un int holl se, bara lyft po lukkon o så, o to va Gråkappa tær. So hadd an indjin makt mä un mér int.

Hun gá se út ti vandra o bläi jifter mä en prins. Första båne, som un fodd, so va Gråkappa o tó å henna o strǫk munn ot un mä blód, so at e sku sí út, som un sku a äti opp e šölv.

Ander båne, som un fikk, so jikk e po sama sätt mæ. Tom satt vakt över un, men vaktn somna om nattn, o so va Gråkappa tær o tó båne.

Nær un sku få tridi båne, so sku kundjin vakt šölv, men om nattn somna kundjin inn i en tugger sömm. So va Gråkappa o tó båne o strǫk un ijänn mä blód om munn.

Senn va he indjin anan råd bara tá líve åv un, som un åt opp bånen sina.

So sku tom hugg nakkan åv un, men to komd Gråkappa tí o fræga åv un: „Va så tu undi lukkon, min vänn?"

„Ja så indjintigg ana bara de, din förbannaga Gråkappa."

Me he sama som un svór, so bläi an den nättasti prins, som fantist. — Han slapp hela förtrollnindjin djínast. So fræga an uta kundjin, om an vild há bånen sina tibáks hälder hold enna. Kundjin tykt, at an tó bånen sina förr. So fikk Gråkappa un ti jimål ot se. O nær kundjin komd himm, so hadd an bånen sina i en grander vagn framför slote.

Jmfr Nyland II, sag. 227.

---

121. Om skóksvaktns tolv pojkar, som bläi jifta mä prinsässona.

(Öfvitsböle i Mörskom).

He va äin skóksvakt, o so tykt skóksvaktn åt gumman sín: „Nu hár vi igga bån, int, som líte sku jälp os“.

O so nær bisin hadd vari út ti vakt om dáin o kom häim ti afton, so hadd han tolv pojkar up golve. O gumman va äinsam häim, bara äin anan kvinna va mæ enna.

O so nær bisin så so myky pojkar up äin gaggo, räist han å ti skógin o bläi rætt líte ifrån se.

O hun fødd sín pojkar, tiss dom bläi säkston års gámbla.

So bläi módron dø, o so tó dom all tolv o søkt ett fádern, o so hitta dom onon nær äin tjéldo, som han vistast nær. O so førd dom äin gås åt'n o äin flasko vín. O so nær han to åt te gåsn o drakk te víne, bläi han drokki. O so fikk dom fast'n, o so dó han alt mæ te sama, o so gráva dom honon. O nær dom to alla hadd gráva honon o laga, so skildist pojkana alla åt.

So jikk äin o kom först ti äin, som va äin fogelfäggare o huld fogelbúrar. So tykt pojkin: „Hær ä brá ti vara, som ä myky foglar“.

So sær fogelfäggarn åt'n, at han sku gá o skaff åt'n äin figk. O han jikk, pojkin, o hänta åt'n äin kvíter figk. So va fogelfäggarn o trampa ijæl hans fogel o kørd bort'n o sá: „Tu ä full mä te unda; ja ha int hitta slíkt“.

Senn fór pojkin tí, som va äin blómhandlare, som hadd myky grann blómor. So tykt pojkin: „Hær ä gott ti vara, som ä so myky blómor“.

O so bad dom honon gá ett blómor o hänt äin grander törnrisblómo. O so møtt pojkin äin so grander, som va som gull. So sá åter härrn: „Tu ä full mä te unda“ o trampa alt hans blómo sonder o kørd pojkin bort.

So jikk han ti äin bónde. So sá te bónn åt'n, at han sku gá ti kuggin ti svínvall. O kuggin hadd nittiníi vallare, o igga va äin dá häller, so va dom alla slút, nær dáin va slút. So luva han åt'n, än han sku få häila årslønen, om han äin dá sku va vall. O pojkin han va o hänta all svínen häim om afton. O senn so fór han anan dáin.

So kom äin bisi som sá åt'n: „Nær du nu komber i moron, so ska du tá äitt brø; bijær mädde o äin flasko vín“. O pojkin gjórd so.

O nær han to komber ti skógin, komber äin drak imót'n o so gav han te brø o víne åt drakin, o drakin bläi drokki, o han skar

halsn å'n. O so kom dærifrån äin mässiggsnykil, o so tó han te nykiln o fór tí, som drakin kom ifrån. So va he äitt mässiggsslot.

So sá åter bisin, än han sku tá två flaskor vín o två bro, nær han sku koma. He komber äin stórer drak to. O pojkin, han gjórd so. Nær han to kom mä sín svín, so kom he äin stórer drak. O han gav åt'n två flaskor vín o två brø, o so bläi han drokki. So skar pojkin halsn å'n, o so kom dærifrån äin silvernykil. So fór pojkin tí mä nykiln, som drakin hadd komi ifrån. So va tí äitt silverslot o äin grander trägård. So tó han äin grander blómo tærifrån.

To nær han kom häim, va prinsässan o tó å'n o fråga, kvartifrån han fikk äin so grander blómo. To jöug pojkin o sá, at han hitta henna up äin stobba.

Senn nær pojkin nu bläi rík o fikk slot, so hadd kuggin trí doter o kuggis brór hadd níi. Senn fór han to søk ett sín brøder. So bläi dom jifta all tolv mä tom tolv prinsässona. O senn fikk dom alla slot o bläi kuggar o.

---

122. Om ién kugg i Eggland.

(Kynnar i Sjundeå).

De va ién kugg i Eggland, som va út po jakt. Han komd po iétt ställe senn o bjærd nattkvartiér, o dær va trí flikkor.

Dom svara honom, at an sku gærna fuå, men dom hadd igga fjäderklæder, bara toko, som va fylda mä tops.

So svara an dom: „Brá, brá“. Han va nöjder mä de.

So fruåga an, om an kund fuå nogo ti kvälsvál.

So tykt dom, at dom int hadd nogo fínhiéter, bara ägg o smör o mjölk o bryø, som nu fins i alla hús.

Nær an hadd äti, so börja an spruåka mäddom o fruåga, om dom int sku vila gift säj.

So svara den iéna: „Vemm mo sku vila há oss fatiga flikkor“.

„Å“, tykt an, „nu sku dom fuå ot säj o“.

So gikk an ti den iéna o fruåga, vemm un sku vila há.

So svara un: „Om de sku guå äfter min önskan, so sku ja vila há mäj ién bágare, at man ién gogg sku fuå äta viétbryo“.

So gikk an ti den ander o fruåga, vemm un sku önska säj.

„Já, om de sku guå äfter min önskan“, tykt un, „so sku ja vila há kuggins kokk“. Hun sá, at un int a fuått nogon ander mát, bara fisk o bryø o potiéter o súr mjölk til. Dom modist sölga ti klæder ot säj äggina o smöre, dom hadd int ander ruåd.

So gikk an ti den tridi o fruåga, va un sku önsk säj.

„Já“, tykt un, „sku de guå äfter min önskan“, so sku ja vila há kuggin šölv.

„Brá brá“, sa an, o so riést an himm därifruån. Nær an komd ti sitt himm, so skikka an efter dom o lät kalla dom ti slote. Nær dom komd, so fruåga an uå dom, om dom sku stå vi sina órd, som dom tala mä an om kväln, o dom stó. Dom fikk do vár o ién, som dom hadd önska säj. Den iéna fikk kokkin o den ander bágarn. So gikk an ti den tridi o fruåga, om un sku stå vi sina órd. Dær blié hun so rädder för de, at un svimna. Han tykt bara, at un int sku blýgas, útan säjja bara, o un lova senn o, o an tó henna ti drotnigg.

Hun blié hávand, o nær tídn liéd, so va dom andra o bjyød säj ti koma o förlyøsa henna. Nær un fyødd senn, so fyødd un ién prins, o do va den iéna o tó ién hunnvalp o sá, at un hadd fyødi iétt missfóster. o den ander tó buåne o sviéft inn de i ién luådo o lá de i kvárndammen.

Mölnarn tó opp luådon o suå, at dær va iétt vakert buån inne, o fyørd de opp ti gumman o sá: „Vil du som ja, so ska vi tá de hær buåne o fyød opp de, vi som nu int hár nogo buån“. Hun va nöjder mä de, o fyødd opp buåne.

Ander uåre gikk de po sama sätt. Hun fyødd ijänn ién prins, o dom jórd po sama sätt. Den iéna tó buåne o riéna de o klædd po de o lá de i ién luådo o fyørd den i dammen. Den ander tó ién hunnvalp o fyørd inn o vísa ot kuggin o sá, at de va iétt missfóster.

Tridi goggon blié un hávand ijänn o fyødd ién prinsässa. Den iéna systron tó buåne o den ander va försídder mä ién rotto.

Mölnarn komd niér o suå luådon i rännon o tó opp den líksom dom andra.

Nær un fyødd bara missfóster, so blié kuggin liéssiger o liét säta henna i tórne.

Nær den första sonn blié šutton uår, so hadd an ién drömm, at an sku ti de förluåvaga lande o fuå upplýsnigg, vár hanses föräldrar sku vara.

Nær an komd po vægin, so ruåka an ién gobbe, som sku vís onom vægin ti de förluåvaga lande. Han sá ot prinsn, at dít a fari šú prinsar förút, o iggin a komi tibákas. För at an sku slippa framm, so gá an onom ién kúlo, o nær an sku koma so næra, at de sku bör skúta o dundra, so sku an int als lýdas ot de o int sí ot sídon bara rákt framm o släppa kúlon millan yorona po hästn o fara dít, som kúlon sku fara föri hästn, men an kund int holl säj, bara suå ot sídon o blié ijælskutin.

Uåre dærpuå so drömd den ander, at an sku út o riésa ti sama

land o fo vita, var hanses föräldrar sku vara. De gikk mä onom po sama sätt. Nær an komd ti vägaskile, so komd gobben ijänn imót an o gá ién kúlo o sá, at dít a fari otta förút, o iggin a komi tibákas, men i händelse an sku slipp framm, so sku an tá kúlon o släpp den millan hästyørona, o so fara dít, som den sku vísa. Men an sku int sí ot sídon, útan bara rákt framm, som kúlon vísa. Men an kund int holl säj, bara suå ot sídon o blié ijælskutin mæ.

Tridi uåre fikk flikkan sama drömm, at un sku út o riésa. Hun komd ti sama ställe som bryødrena o träffa gobben ijänn, o an sá ot enna po sama sätt, at dít a fari níe prinsar riédan, o iggin a komi tibákas. Han gá ot enna ijänn ién kúlo, o bá enna släpp kúlon millan hästyørona. Nær de sku bör skúta o buldra, so sá an, at un int sku fuå sí ot sídon. Om un sku koma framm, so sku un tá mä hann i búrn dær, som ién fogel sku vara, so sku un säj ot fogeln: „Den som a skapa mäj o däj o alt tigg, a giétt makt ot mäj ti tá líve uå däj, om du int säjjer alt va sant ä“. Hun komd lykklit framm o fikk hyøra sanniggin ota fogeln.

Nær flikkan hyørd alt, so tó un ién flasko, som fogeln hadd i búrn, o de va levandis vatn, som un hadd i flaskon, o un tó de dær vatne o smörga po dom dyødaga, o so fikk dom lív ijänn. So tó un o fyld flaskon sin mä levandis vatn ijänn. Dær va, si ni, ién käldo mä levandis vatn i de förluåvaga lande. O so va dær ién talandi fogel o iétt spelandi træ.

Hun riést senn himm o tó mässäj dom alla prinsana o fogeln o búrn o de spelandi træ mæ o. So fór un himm ijänn ti mölnarn. Senn laga dom alt i uårnigg o riéd ti muåltid senn, o nær dom hadd po börde senn, so ställdist de ién sors rätt, som va ti skapnan som ién sokertopp, o de uåtist int uå den, o den va varvtáls mä pærlor fruån de förluåvaga lande.

Kuggin komd dít o. O nær dom hold puå o spísa senn, so spela de spelandi træ, o so undrast an över dom pærlona. Do sá flikkan, at un hadd vari ti förluåvaga lande äfter træ o äfter pærlona. Men kuggin trødd int als va flikkan sá. Då sá flikkan: „De most vara ién dumber kugg, som int trór, va an mä iégna yøgor sír. Men de, som an alder a sítt, de trór an“.

Do sá an: „No, va ä de, som ja int a sítt, men ändo trór?“

„De ä sakt“, sá flikkan, „at drotniggin a fyødi missfóster, tvuå hunnvalpar o ién rotto, men de ä lögen de. Hær hár ja bivís po mina fósterföräldrar o mina bryøder, som mölnarn a hitta i kvárndammen o fóstra opp. Drotniggin, som ä vuår mór, a sita i áretton uårs tíd i tórne för ró skuld.

Do vänd kuggin mä glädji tibákas o tó alla mässäj o mölnarn o mölnarns hustru mæ. De aldra första, som an jórd, nær an komd

himm, so va an o släft drotniggin út fruån tórne o sá: „Förluåt, förluåt, skuldn ä minn!“

Do sku un fuå gié ot dom ander syskona straff, för at dom hadd jórd ot enna so illa, men un gá int nogo straff ot dom, útan förliét dom.

123. Om Frédrik Spuröjter.

(Leksvall i Pojo).

I London bódd en jinrál, som hadd tjéna opp se från soldát ti jinrál. Han hétt Frédrik Spuröjter. Nær an hadd tjéna út, jift an se mä en ríker flikko, som lær a havi nogo mér päggar som han. To tjöft an se en stórer lanségendóm i Eggland.

Nu va dom útan bån i säks år. Men nu fikk un étt, o to sær un ot fádrau, at e sku få hét som an, Frédrik Spuröjter.

Dom tródd ful, at e sku kom fléran, men he tyks it ha blivi åv. To sá fádran, at dom sku skóla'n, o så jórd dom o. Pojtjin sattist i skólan o fikk gå jinum alla skólor, som fantist. Dom tródd, at an sku blí gó kár åv, men i ställe bläi an líderli o sló se på ti súp. Han sop, so an vild súp opp alt va dom hadd. Han sold én dá två hästar o sop, so an it hadd én kopék kvár, nær kväldn komd.

Nu sær härrn ot frún po e víse: „Nu hár vi injin anan råd mér mä an, bara ti lät an fara ti Svärji o tá se i krónans tjänst; tær kan an änto blí no'ntigg åv, hær jör an bara åv mä alt va vi hár. Tí kan vi ju senn šikk ot an nogo, om an bihover. Dájin ätter gá dom ot an päggar o sá, at an sku få far mä šúss ti kunjin i Svärji o tær tá se tjänst, o so jikk e til o. Dájin ätter fór an ti Stokkolm.

Tær mott an po gátan en dýlíker jinrálssonn fron Danmark, som o a blivi šikkager ti kunjin ti tá se tjänst, Han hétt Konrad.

Nu frågar Frédrik: „Ä kunjin himma?“ „Jóu, nu ä han himma“, sær Konrad.

„Tu vét ful, var man kan få se en súp?“ sá Frédrik vídare.

„Nuk får man he alti“, tykt Konrad, „bara man hár päggar. Hær fins mytji små krógar.“

„No, kom nu o vís ot me én!“ sá Frédrik.

Nu föls dom åt båda ti en króg. Konrad, han hadd väl igga päggar mér, men Frédrik hadd änn uto réspäggana.

Tær sop dom båda, so länji päggana räkt. Men nær dom va slút so bläi dom rådlosa, varifrån dom sku få méra.

Nu sær Konrad ti Frédrik: „Ättsom tu nu a täǥkt tá de i krónans tjänst, so skrív nu himm ti fár din, at tu ä šäršant".

„Hur sku ja so kun skrív", sær Frédrik, „to ja it änn ä i krónans tjänst".

„Å, skrív tu bara", tykt den ander, „so får vi líte päǥgar åter".

Frédrik vågar på o skríver ti fádran, at an hadd tajji se i tjänst o rén sluppi ti šäršant. Fádran bläi mytji gláder o täǥkt: „Få sí, om e it blír kár åv an änn. Ha an nu vari himma, so ha e injintiǥg blivi åv an".

Nu tár an o šikkar líte päǥgar ti an. Nær dom fikk päǥgana ti Svärji, Konrad o Frédrik, börja dom åter súp, so länji dom räkt. Men nær päǥgana tó slút, va dom åter rådlosa.

To moddest Frédrik gå ti kunjin o tá se i krónans tjänst. Nær an hadd jórd e, bihovd an it för sin hoga lærdom va moǥg dagar soldát, innan an slapp ti underopsér. Nu sku dom åter ha vila há en súp, men hadd injintiǥg ti tá före. Konrad tykt to ot Frédrik: „Skrív nu ti fár din, at du ä kaptén, so får vi åter päǥgar".

Frédrik skrév, o fádran bläi so gláder, at an šikka en stór summo päǥgar.

Senn so bijynt dom åter súp, so länji päǥgana räkt o so länji dom hadd en smulu kvár.

Nu bläi e kríg i lande. Ryssland o Svärji börja kríg mä varander. Kunjin boda opp mytji manskáp, o alla, som va i krónans tjänst, sku förts út. Men so går e ofta til i kríg, fíendena vil först få líve åv härrana, o senn först börjar dom tá líve åv foltji. All härrana jikk o åt, so at it jyst ander bläi kvár bara Frédrik. To tykt Frédrik: „Va dom o før för et dålit komando, tærför ha dom o alla gått åt, men sku ja få jör e, som ja ä lærder, nuk sku he to gå anorlunda".

Han fikk o bör før komando, o to bläi Svärji po vinstn, o dom tó inn änn mér land ot kunjin.

Nær kríji va slút, fråga kunjin, hokon som ha fort ann sláji.

„He ha Frédrik Spuröjter jórt", sá dom.

„Gudá to min jinrál, Frédrik Spuröjter", sá kunjin, o so fikk an stíg opp brävé i vagnen.

Nær nu Frédrik hadd komi so loǥkt, at an hadd blivi jinrál, so komd an ihåg sina föräldrar o vild fár o häls po dom, men kunjin vild it släpp an, útan sá: „Nær tu fár, so komber tu it hí tibáka mér. Men om tu förlåvar de mä prinsässon o jör éd på ti kom tibáka, so mo tu fara".

Dom hold nu en stórer förlåvniǥg, som räkt i två dagar. Senn fikk Frédrik päǥgar åv kunjin o börja fara. Ti London hadd an ämna se, men tí komd an alder.

Nær an nu hadd tjori jäššivargål imillan, komd an sist o slútligen ti en gål, som én nýss hadd blivi mördager í. To va tær en gumma, som sá: „Tá it nattkvartér hær, för hær mörda dom jyst én, o hær bór bara rovare“. Men Frédrik jikk inn, o væl bläi an móttajjiger. Han fikk mát o gó traktérnigg o en mjúker sägg ti ligg í. Men mitt i nattn komd rovarn o tó åv an päggar o alt, va an hadd, o dom sku ha tajji líve o, men an slapp út jinum fönstre o kasta se i šon o sima ti et land, som hétt Fostradome.

Nær an hadd funni land, va an trotter. Han jikk opp i en ägg o komd ti et förtrollat bärg, som förút hadd vari et slot. Kunjin tær hadd blivi ávlívager, men drotninjin levd änn, men un va förtrollager. Nu ypnast bärje, o an slapp inn i et rumm, men he va riktit tómt. Tí komd inn et fínt frútimber mä fíner mát, men Frédrik våga it äta als. Si an tägkt, at an o sku blí förtrollager. To an it åt, tó un mátbórde bort åter.

Én timma tærätter komd un åter mä sama mátbórde.

To sá Frédrik: „Tors man äta o?“

„Ätin ni bara“, sá un, „ja ä tjéserinna, men ja vét it, vart min mann ha komi, o ätter trí vikar ska ni få bli tjésare hær“.

„Brá“, sá Frédrik, „at man he får blí“, o so börja an äta.

Senn sku an få gå o sí i alla rumm bara it i étt, tær e stó nummer po dörn. Frédrik jikk o i alla rummena. Tær va alt som nérslajji ti jórdn. Soldáter o musikanter stó bara som halvdoa. So va e i alla rummena.

Slútlit kom an ti e förbjúdna rumme. To tägkt Frédrik: „Ja most gå inn tí o sí va tær ä, som un so förbjød me“.

Nær an komd inn tí, så an injintigg ana bara en líktjisto o et sværd brävé, o po líktjiston stó: „Med detta svärd skall du förgås och blifva i stycken huggen, Fredrik Sporeuter!“ „Oho“, tägkt Frédrik, „ska he så gå til“. To komd et huvu opp úr golve o sá dom sama órden. He komd o ander goggon opp, o to hugd Frédrik nakkan åv an, so at huvu trilla under golve o tuggon tala ännu i munn: „He sku tu ha holli opp mæ, Frédrik Spuröjter!“

Tær bläi et ana lív senn. He bläi et prýdlit slot. Musikantren börja spela o soldátren äkséra, o tjéserinnan va so gláder, at an hadd jórt e so brá, o so fikk an blí tjésar tær. Nu tykt Frédrik, at e va brá, men an komd o ihåg édn sin o kunjin i Svärji, o so sá an, at an sku fara ti fár sin.

Hun sá to: „Far på bara, men blí it länji borta, för to lägger ja lýs ätt de, o jölper it he, so komber ja šölv o søk de“. Han bläi tjésar jínast o fikk päggar. Men an fór it ti fádran, bara ti Svärji. Svärjis kugg hadd nu tajji se en prins fron Fragkrík, som va hansis kusín, o om it Frédrik sku kom tibáka, so sku an få prinsässon o

hela rítji. Annors sku an få bara halva rítji, om Frédrik sku kom tibáka. It va e væl för prinsn, at Frédrik komd tibáka, o an hadd sitt stóra sværd. Nu va it prinsn mér so væl holli. Han börja to fundéra, hur an sku få Frédrik úr væjin. Han övertala en gamal håvfrøken ti fråg åv Frédrik, varuti hansis bästa styrko bistó. Hun fråga, o Frédrik sá: „Den bistår i min stóra sabbil“. He birätta håvfrøken för prinsn. Han börja do fundér, hur an sku få e sværde. En vaker dá övertala an to Frédrik, at dom sku fölgas åt o sima. Dom föls o åt, o Frédrik hadd sin stóra sabbil mæ. Den lá an brävé klædren. Prinsn va nó kvikk ti napp an, o so skrék an ot Frédrik: „Försvara de nu!“

To sá Frédrik: „Vänt nu líte, ja ska först läs opp et brév“. He va e, som an hadd fått åv tjéserinnan. Men tær stó bara: „Med detta svärd skall du förgås och blifva i stycken huggen, Fredrik Sporeuter!“

To sló prinsn jínast huvu åv an, o i slote bläi en stór glädji. Ander dájin jikk tær en so vaker häst i stán, men injin fikk fast an, innan kunjin šikka út mytji folk o tá fast an, o dom städ an i kunjins stall. Prinsn va åter rädd, o bá sama håvdám gå o fråg åv hästn, om an va nogon Spuröjter.

„Jó“, sá hästn.

To sá un: „I moron lägger prinsn hugg nakkan åv de“.

Hästn bá to, at un sku tá en blóddroppo åv an po förkle o for under prinsns kamarfönstre. Frøken jórd so o.

Ander dájin komd rakkarn tí o o tó líve åv hästn. Men följandi dá hadd tær väkst et so stórt træ útanför prinsns kamarfönstre, at an it kund sí nogo. He tykt an it omm, útan šikka åter håvfrøken o fråga, om e træ o va nogon Spuröjter.

„Jóu“, sá træ.

To sá un: „I moron lägger prinsn hugg nér de“.

„Tá tu to opp en spåno åv me i barmen o sät i šon“, sá træ.

Dájin ätter jórd dom po he víse.

Men följandi dá sima tær en so vaker svån po vatne. Prinsn sima to út mä sabbiln o sku hugg svån. Men un fløg över an, tó sabbiln o fór ti land, o so va un mänša ijänn.

Nær Frédrik åter bläi mänša, skrék an: „Kom nu hí, so ska ja vís de!“

Prinsn sá, at an o hadd et brév ti läs opp. Men Frédrik tykt: „Ja jér de o dina brév jämt o fán!“ o so jikk an ti kunjin o va arg o sá: „Svór ja it éd på, at ja sku kom tibáka, o hur spelar ni nu mämme? Sku ni it va so gamal, so sku ja stot sværde í er. Men ja passar it mér po hela prinsässon o ért rítji, för ja hár alt nogo mér nu“, o so fór an mä he sama o sku far o häls po fár sin.

Nær an åter hadd tjord jäššivargål imillan, kom an åter ti sama gåln, tær an hadd vari én gogg förút, o an fikk åter sama bišéd åv gunman, at an it sku tá nattkvartér, men an jikk inn bara o bläi væl móttajji.

Om nattn nær an sovd, komd tí åter rovare, o nu tó dom sabbiln åv an. Han šölv åter slapp út jinum fönstre, o so komd an ti et bónställ, tær dom förbarma se över an o gá ot an klæder, o so gá an se út po vandernigg åter. Nu hadd an injin anan råd mér bara fór himm o gá se i tjänst hós fádran o sá it, hokon an va. He räkt en lítn tíd. Tjéserinnan hadd nu vänta över tídn. Hun šikka út lýsniggar o búd, men dom bläi it bisvaraga.

Nær it he jölft, gá un se út šölv o åka i säkshästarsvagn, o fämti bivæpnaga kasakker tó un mæ, men un hitta it an.

Hun fór to ti London, o tær fikk un vita, at tær fantist en jinrál Frédrik Spuröjter. Hun fråga, om an hadd nogon sonn. Foltji tykt, at an nuk hadd havi, men at dom it vist åv an, to an so länji hadd vari borta. Dom hadd it sítt an på länji. Nu träffa un kom ti sama jäššivargåln, tær Frédrik hadd vari, o sama gumma komd út o sá, at un it sku tá nattkvartér tær, för tær hadd nýss en stór härre blivi mördager.

Hun tägkt nu: „He va ful Frédrik Spuröjter“, o so bisløt un ti blí. Kasakkren stäld un po åvstond ti vakt. Mitt i nattn komd røvaren, men so rópa un po sina kasakker, o dom sló ijæl hela rovarbande. Po jäššivargåln fantist alt möjlit rovargóts, men tjéserinnan tó it nogo útom hansis klæder o sabbil. Päggana fikk kasakkren o rästen gá un ot fatit folk. Senn lät un bränn opp hela jäššivargåln.

Ti sista slúte hitta un jinum foltjis vísdom jinrál Frédrik Spuröjter. Hun fråga åv an, om an hadd nogon sonn, men an sá: „Nuk hár ja en sonn, men it vét ja, var an fins“.

Nu so biställer un én dá midda ot allihópa, som va po slote. Dom, som høger va, fikk äta i mátsáln, men kasakkren o rästn åv foltji po gåln. Frédrik passa opp vi bórde, o han tjänd un, men un tjänd it an. Nær dom senn fikk té, passa an på ti sät en rigg, som an hadd fått åv un, i glåsbotne. Nær un hadd drukki út, hord un, at e skrambla i glåse. Hun så to, at e va en rigg o tjänd ijänn an. Nu loddest un it om vídare, men nær e bläi säggdaks, fråga un åv jinráln, om un it sku få bitjäntn inn mässe po en pár timmar. He lova o jinráln.

Nær an komd inn, tó un gullrindjin framm o fråga, varifrån an hadd fått an.

Han sá do: „Komber tu it ihåg, nær du bant an i håre mitt ti et minne“.

To tjänd un ijänn an. So lå an tær mä un hela nattn, o dom birätta ot varander sina øden. Nær dom hadd jórt e, stég dom opp o tvätta se, o so klædd un på an tjésarns unjiform o bá an gå ti sin fár o säj, vemm an riktit va. Han jórd so.

Fádran tykt, at an it mér tjänd an. To an nu sá, hokon an va, sá fádran: „It sír tu út nu mér så“.

„Já“, sá Frédrik, „ja ha nu blivi tjésare o hár et mytji större rítji som Svärji, o hær ä min brúd, o snárt ska vi jift oss“. O föräldrana bläi so gláda o hold et stórt kalás. Senn fór Frédrik o hansis brúd ti sitt rítji o fíra bröllop o levd senn länji o væl, gláda o lykkliga, o so va ságan slút.

---

124. Po væg ti sólrítji.

(Dal i Ingå).

He va en gogg en konugg, som hadd trí syner, o an bläi blinder. So šikka an två syner út, at tom sku far ti sólrítji ätt dropar ot an. Men tom bläi po vædjin i trí års tíd ti súpa o komd int nogonstans.

So jikk den yggsta inn ti fádran o fræga, om an sku få far ti sólrítji ätt dropar ot an.

„Tjära bárn“, sá fádran, „nær sku tu kom framm, tu, som ä so lítn, nær int tom a komi, som ä stóra karana“.

„Å, pappa jér päggar ot me bara, so fár ja, nuk komber ja framm nu.“

Fádran gá o, o pojtjin gá se i væg.

Första dájin komd an ti he ställe, tær brodren hansis va, o tær víla an se.

Ander dás moron so jikk an åter; to møtt an en gumma; uta enna fræga an: „Hittar ni vædjin ti sólrítji?“

„Näjj“, sá un, „men ja råder över alla kråkor“.

So rópa un alla kråkor tí, o nær tom a komi alla, so fræga un: „Hittar ni ti sólrítji?“

„Näjj“, sá kråkona.

„No, hittar ni vædjin ti min millersta syster?“ fræga gumman åter.

„Jó“, sá kråkona.

„Førin den hær pojtjin tí do“, sá gumman.

So førd tom pojtjin, o nær an komd inn, so fræga an: „Hittar ni vædjin ti sólrítji?“

„Näjj“, sá un, „men ja råder över alla jäddor“, o so rópa un opp alla jäddona från šøn o fræga, om tom hitta ti sólrítji.

„Näjj“, svara tom.

„Hittar ni vædjin ti min älsta syster do?“ sá un.

„Jó“, svara jäddona.

„Førin den hær pojtjin tí to“, sá gumman.

Nær an komd tí, so fræga an, om un hitta vædjin ti sólrítji.

„Näjj“, sá un, „men ja råder över alla ørnar“. So rópa un ätt alla sina ørnar. Tom komd o alla, bara én gamal bläi borta.

„Hittar ni vædjin ti sólrítji?“ fræga un uta ørnana.

„Näjj“, svara tom. So kalla un po den gambel ørnen o fræga uta han, om an hitta ti sólrítji.

„Jó“, svara ørnen.

„Før den hær pojtjin tí to.“

So gá tom se i væg, o nær tom komd tí, so bläi ørnen úte, o pojtjin fór inn. He va et stórt rumm, som an komd í, o tær lå en prinsässo o sovd i sändjin, o po bórde va tær flaskor, o he stó ti läsa, ti va tom sku vara. Trí dagar o trí nätter va an tær i rumme. So tó an dropana o fór o sat se po ørnens ryddjin.

Nær tom komd út po šøn, so fløg ørnen næra ti vatne. So fræga an uta pojtjin: „Bläi tu nogo rädder o?“

„Jó, líte“, sá pojtjin.

„Já, so rädder bläi ja o, nær tu sovd mä prinsässon först goggon“, sá ørnen ot pojtjin. So fløg han åter líte nämmare ti vatne.

„Bläi tu rädder o?“ fræga an åter.

„Jó, líte mér som förút“, sá pojtjin.

„So rädder bläi ja o, nær tu lå mä prinsässon ander goggon“. So fløg an tridi goggon so låkt, at viggana tó fast i vatuskatan.

„Bläi tu rädder o?“ sá an.

„So förskräklit“, sá pojtjin.

„So rädder bläi ja o, nær tu lå mä prinsässon tridi goggon“, sá ørnen åter.

So førd an pojtjin ti himme sitt. Tær va jäddona o vänta po an o førd an ti sitt himm åter. So va kråkona tær o førd an ti den sista gumman. So fór an tí, som brødren hansis va, o tó nattkvartér tær. Han va trøttoger o lá se ti sova, so va tom o förfalska flaskona hansis. Tom tó dropana från hansis o sat vatn i ställe. So šynda tom se himm o smörga fádrans øgona. Nær yggsta sonen komd himm, so fræga an: „Å pappas øgona bäter o?“

„Jó“, sá fádran. Men pojtjin vild änto smörga fádrans øgona, o nær e va smörgat, so märkt fádran, at e va bara vatn, o bläi arger o læt sät an i fänjilsi. Tær sat an senn i šú år. Nær šú år va framgådda, so komd prinsässon tí siglandist mä et stórt linjišäp.

Po vædjin brédd un et stórt spárlakan, som den sku få ríd på, som a vari ti sólrítji. So bijynt un skút, o kundjin šikka sinn älsta sonn tí. Han våga int ríd po spárlakane, bara brävé.

Nær an komd ti un, so fræga un: „A tu vari ti sólrítji?“

„Jó“, svara an.

„Va jórd tom tær, sovd hälder vaka, brygd hälder baka?“ fræga un åter.

„Baka“, svara an.

„Int a tu vari tí“, sá un o bijynt skút ännu värrigare som förút. So šikka kundjin den ander sonen tí, men int våga an hälder ríd po spárlakane, bara brävé.

„A ni vari ti sólrítji?“ fræga un djínast, nær un så an.

„Jó“, sá an.

„Va jórd tom tær, sovd hälder vaka, brygd hälder baka?“ fræga un.

„Brygd“, svara an.

„Int a ni vari tí“, sá un o bijynt skút, so at un tägkt skút nér hela slote.

„Nu ä he sækert den stakkarn, som siter i tórne“, sá fádran, „farin o släppin út an“.

Nær pojtjin slapp út o fikk se oppfipsager, satt an se po häst-ryddjin o réd po spárlakane, so at bítana följd mæ, o fór nér ti strann.

„A ni vari ti sólrítji?“ fræga un å an.

„Jó“, sá an.

„Va jórd tom tær, sovd hälder vaka, brygd hälder baka?“ sá un åter.

„Sovd“, sá an.

„Ni a vari tí, ni“, sá un, „skóna pappa int mamma, so skóna an int mammas spárlakane hälder“.

So tó un an bort mässe ti sólrítji o jift se tær mä an.

---

125. Kuggins trí söner.

(Helsinge).

De va en gogg en kugg, som hadd trí söner. Di två äldre tykt fádran omm, men den yggsta hata han so rýslit.

Én gogg fikk kuggin šúka ǫgor, o fast han försokt alla sorters bót, bläi dom igga bäter. Ti slút vísa én, at i ríka Arábien fantist

et vatn, som bóta alla šúkdómar, o bara han sku få ota de vatne ti smörja sina øgor, sku di blí friska.

När han fikk høra de, bläi han so glád o bá den älsta sonn, at han sku tá so myki päggar han sku bihøva o den bästa hästn o rída ti ríka Arábien öfter de vatne.

Sonn fór, o när han hadd ridi et stykki, komd han ti en króg, o dær stó en kár út o fræga, vart han sku fara. „Va angår de däj, vart ja fár!“ sá han.

Kárn bá honom koma inn, men han vild int först gå, men ti slút so gikk han inn, o di bjød ot honom en súp. Han tykt, at den smaka brá, o börja tá éna súpen öfter den andra, sát han ti slút bläi full o somna. Andra dágin, när han vakna, va han šúk o sku tá säj líte bót, men tó so myki, at han ijänn bläi full. So gikk de éna dágin öfter den andra, han søp o drakk, so läggi päggana räkt té. När dom va slút, komd han ihåg vatne, som han sku fara öfter ot fádran.

För at han int sku trägga fara himm útan, fyld han flaskona mä vatn fron krógin o rést himm o gá de ot fádran, som gínast tó o smörja å de po sina øgor. Han smörja fléra goggor, men dom bläi igga bäter. Do börja fádran tvívla på, om sonn hadd vari ti Arábien häller int, o bá den andra sonn fara o försøka få å de vatne.

Sonn tó den bästa hästn o alla päggana, som va kvár, o so fór han. Men de gikk mä honom po sama sätt som för den älder bródran. När han komd ti krógin, träffa han sama kárn, o han bjød honom inn, o dær søp o drakk han, so läggi päggana räkt, o levd som vár dá sku ha vari den sista. När päggana bläi slút, o han nyktra té, so komd han ihåg, vart han sku fara, men do va de för sént, vart sku han fara nu mér útan päggar. Han fyld som bródran flaskan mä vatn fron krógin o fór himm, o sá ot fádran: „Nu hár ja bót, som hinner té“.

Fádran bläi do glád o trødd, at han sku tala sant o tó å vatne o smörja øgona, men igga bläi dom nogo bäter.

Den tridi sonn bá do sin fár ti få fara ti Arábien o søka bót. Fádran sá: „Va ska du göra dí, när int dina brøder, som ä so duktiga o klóka, ha fott bót för mina øgor, va sku du, som ä so dumm, do häller få nogo. O int hár ja nogo päggar mér häller ti gé ot däj“. Men pojkin va énvís å vild bara fara. Fádran gá do ot honom nogra möggligа slantar o en dåli häst, som jämt kund gå. Pojkin va int äggsli för de otan fór i væg o komd öfter en tíd ti sama krógin o träffa sama kárn som brødren. Å honom fræga kárn okkson, vart han sku fara.

„Ti ríka Arábien o hämta øgonsmörja ot fár min“, sá han.

Kárn bá, at han sku gé ot honom nogra slantar, för han va so fatiger — fast int va han fatiger, han sku bara prøva pojkin.

„Ja hár int bara nogra möggliga“, tykt pojkin.

„No, gé nu domm hälst“, tykt kárn.

Pojkin gá o bá, at han sku vísa honom vægin ti Arábien. Kárn vísa vægin o sá, hur han sku göra, när han sku koma framm.

„När du kommer framm“, sá han, „so ska du akta däj ti gå opp i slote, öfter de sóln ha stigi opp. Po gårdn står et stórt træ, o opp i toppen po de træ fins et hål, o i de hole ska du stikka hann, so får du vatn so myki du vil há, men de ska alt göras, innan sóln ha stigi opp. När du ha fott, va du ska há, ska du skynda däj därifrån“.

Pojkin takka för underrättelsen o rést sin væg.

När han komd ti slote, so sovd di alla. Han gikk do inn i prinsässans rumm o sovd mä henna, útan at hun vist å de. Läggi våga han int ändo sova, otan stég opp o komd út. Dær skrév han po väggin, vemm han va o varifrån han va. Senn fyld han flaskona mä vatn fron træ o tó en kvist ota sama træ mässäj o fór därifrån.

När han komd himm, smórd han fádrans øgona mä vatne, o di bläi gínast friska. Senn birätta han för fádran, hur de hadd gott, o han börja tykka omm honom, men brødren börja i ställe hata honom, när han hadd bäter túr som dom. Utanför stán hadd di en óbibudd holma, o dí fikk han flytta o bó aléna. Kvistn, som han tó mässäj fron Arábien, plantéra han po holman, o den väkst opp o bläi en stór fästnigg, o dær arbita han o levd brá.

När prinsässan po slote i Arábien vakna, känd hun säj illa ti móds. Hun vist at nogon hadd sovi mä henna, men hun vist int, vemm de hadd vari. Hun stég opp o gikk út, o do fikk hun sí, va dær va skrivi, o börja funderа, hur hun sku få réda på honom. När hun hadd fundéra en stund, bisløt hun ti fara o søka opp honom. Hun rést o rést o komd ti slút ti den kuggin, som hadd skikka sina söner ti Arábien öfter øgonsmörja.

Först träffa hun den älsta sonn o fræga å honom, om han hadd vari ti Arábien.

„Jó“, sá han.

„Va jórd di dær, sovd di, häller brygd di, häller baka di?“

„Di baka“, sá han.

„Gå din væg!“ sá hun, „du ha int vari dær“.

Senn fræga hun å den andra sonn: „Va jórd di i Arábien, när du va dær, sovd di, häller brygd di, häller baka di?“

„Di brygd“, sá han.

„Gå din væg, du ha int vari dær! Hár ni int nogon tridi brór?“ fræga hun.

Di sá do, at di hadd én, men at han bódd po en holma útanför stán, men at hun int kund få träffa honom. Hun brydd int säj om

de otan fór ti holman, o när hun så honom, fræga hun strakst: „Va jórd di i Arábien, när du va dær, sovd di, häller brygd di, häller baka di?“

„Di sovd“, sá han.

När han gissa rätt, so vist hun, at han hadd vari dær, o so bá hun, at han sku fölga mæ ti Arábien. Han fór o, o dær gift han säj mä prinsässan o bläi kugg dær, o dær ä han ännu, ifall han lever.

---

126. Hur träguålsmästarns pojki fikk prinsässon.

(Nordanvik i Sjundeå).

De va ién gogg ién kugg, som hadd ién träguål. I den träguåln va iétt træ, som hadd gulläpel. So tykt träguålsmästarn ot pojkana sina: „Hur ska vi kuna vall dom dær äplena, at int nogon stjæl dom uå oss?“

So sá den älsta ota dom: „Ja ska väl gå o valla“.

Han tó bysson po akseln o gikk. Om nattn so orka an int holl säj vakiger, bara somna. Om moron senn va iétt äpel bort.

Ander nattn vild den millersta pojkin gå o valla, men de gikk mä onom po sama sätt.

Tridi nattn va den tridi pojkin út, o an va puåpassligare. Klokkan tolvtídn súsa de i luftn, o do komd de ién fogel o nagga mä näbben i äple. Pojkin skyøt mä pílbysson, men de losa bara iétt fjäder, o so va äple borta. Om moron fyørdist fjädre ti kuggin, o hiéla håve tykt, at de fjädre va miéra vært som kuggins ríki. So tykt kuggin: „Va gör ja mä de fjädre, men sku ja fuå fogeln, sku de vara nogo“.

So skikka dom älsta träguålsmästarns pojki út o syøka den. O han fikk myki päggar mæ. So myøtt an ién ræv i skóksbrúne. So täggkt an skúta ræven, men ræven bá, at an int sku skúta. Han sku gié góa ruåd ot onom. Han skyøt int hälder. So sá ræven: „Nær du nu kommer över skógin, so kommer du ti tvuå värshús. I de iéna levas de hurtit o kursit, men i de ska du int guå, útan i de andra“.

Nær pojkin komd dít, so tykt an: „Ja sku nu vara tókoger o gå i de dåliga“. So gikk an i de bäter o levd i sús o dús, tiss päggana va slút. So fikk an vänd omm o fara himm tibáks.

Senn fór den ander pojkin út o syøka fogeln, men de gikk alldiélis po sama sätt för onom. Äfter ién tíd fór den tridi sin túr, o an myøtt sama ræv, som dom andra. Han lyød rævens ruåd o

gikk i de sömber värshúse. Ander dágin komd ræven ti onom o sá: „Nu viét ja var fogeln ä; den ä po de o de slote, o nu kan du fuå den, bara du ä dær klokkan tolvtídn po nattn, nær alla sover. Men den ä i ién fúler træbúr, o dær ä ién gullbúr brävié, o du fuår int ömsa den i denn, do börjar den skríka". Pojkin tykt, at gull ä gull ändo o tó o ömsa fogeln i gullbúrn. Då börja fogeln skríka, o folki vakna o tó onom ti fogga. So dömdist an ti dyødn, men mä de undantági, at om an sku hitta den hästn, som sku sprigga, so at vädre int sku fuå fast den, sku an fuå leva o fuå fogeln mæ.

„So gikk de, nær som du int kund lýda mäj. Ja ska ännu ändo gié ot däj ruåd. Po de o de slote fins hästn, o klokkan tolv po nattn kan du fuå den. Den hár ién fúler lädersál po säj, men brävié ligger ién gullsál. Lägg nu int gullsáln puå, för do går de illa för däj." Men pojkin orka int holl säj, bara tó o satt gullsáln po hästn. So vakna alla drabanterna o kniép onom. Han dömdist senn ti dyødn, men om an sku hitta den nättasti prinsässon, sku han fuå leva.

„Dær hár du de nu", sá ræven ijänn, „men gå nu ti de o de slote, dær badar prinsässon klokkan tolv. Du ska gié ot enna ién puss so följer un gínast mäddäj. Men du fuår int släpp inn enna o bié adjyø ota föräldrana". Pojkin orka int ijänn holl säj, bara släft inn enna o so blié an tifoggatajiger. Dom dömd onom senn ti dyødn, men mä de förbiholli, at om an sku kuna skaff bort bärgi, som va útanför kuggins fönster, sku han fuå leva o prinsässon mæ. Han arbiéta i šú dagar o fikk iggintigg bort.

Senn komd ræven ijänn o sá: „So går de, nær man int kan lýda; men lägg däj nu ti sova ska ja skaff bort de". Om moron, nær folki stiég opp, va bärgi borta. So fikk pojkin leva o fikk prinsässon mässäj.

Men so tykt ræven, at dom sku gå o skaff bo hästn o fogeln himm mässäj o. So gikk dom tibáks ti de slote, som hästn va. Ræven blié úte o bá pojkin säjja: „Hær ä prinsässon, men ja vil sí, om de ä den rätta hästn o". Senn sku han stíg opp po hästn o gié hann ot alla o sist ot prinsässon, o mä de sama sku han rykk enna opp mæ o spora hästn, so sku den fara, so at int vädre sku fuå fast den hälder.

Senn komd dom ti de slote, som fogeln va í. Nu sá ræven ot pojkin, at an sku säjja: „Nu hár ja den rätta hästn, men ja vil sí, om de ä den rätta fogeln o". Pojkin jórd så o, o nær an fikk fogeln, so gá an sporana ot hästn o fór sina færde.

„Nu ska ja ännu gié däj góa ruåd", sá ræven. „Du ska alder kyøpa nogon loss fron galgan, o so ska du alder säta däj po nogon käldtimbro."

Men pojkin glömd dom dær ruådena. Nær an komd ti dom dær sama värshúsena, so sku hanses bryøder jyst häggas. Han bitägkt säj ién stunn, so gá an päggar för bryøderna. Senn sku dom följas uåt himm o komd ti ién skóg. Dær víla dom säj brävi ién käldo, o an komd ti säta säj po käldtimbron. Bäst de va, so knuffa dom inn onom i käldon o fyørd bodi prinsässon o fogeln o hästn ti kuggins guål. Men fogeln šuggd int, o prinsässon griét, o hästn uåt int.

So komd ræven ti käldon o kryøp bákländist inn o sá: „Holl däj fast nu i rompon min“.

Pojkin jórd så o, o po de sätte slapp an opp. Senn gikk an ti kuggins guål o prinsässon blié gláder o hästn börja äta o fogeln šugga. Nær de senn blié bikant, hur bryøderna ha jórt, so blié dom häggda, men an fikk prinsässon.

Jmfr Nyland II, sagan 210.

---

127. Skrædarpojtjin, som frälst prinsässon från trölle.

(Sarvlaks i Pärnå).

He va äin skrædare, som hadd äin pojtji. Fádern vild lær onon ti skrædare, men han lærd int se. So šikka an onon ti äin skrædare i stán, än an sku lær se. Nær to skrædarn så, än e va äin mytji lívliger pojtji, so tykt an: „Vi mo nu försøka mädde“. O so fikk an blí tær i læron.

Nær to pojtjin hadd vari tær i par trí vikur o skrædarn så, än e igga vild blí noga å onon, so läit an onon gá bortan. So gav an äin stórer knív o äitt bält åt onon o sá: „Nu får du bör vander“.

So tägkt pojtjin, än an sku va jisell to räidan. So vandra an två dagar mä sléta lánsvéjin. Men so hadd pojtjin hørd, än ju mäiran jisellen får slíta, bäter mästare blír dom. Nær an to hadd gått mä lánsvéjin o tykt, än e iggon svårihäit va tær, so tykt an: „Kanši ä e bäter, än ja jäver me ti skóks, än ja får slíta mäiran“.

Nær an to hadd ganji i skójin äin stond, so komd an ti äin ägg. Tær lå äin kuddo i sägkon, som hadd liga dær i šú år. O äitt läjjon o äin hunn o äin svanu o äin möiro lå tær o valla up te kuddon o tägkt ti it upp enna, men todist int börja för kvarádra. So sá läjjone åt hunn, som häitt Hurti, än an sku gá ti pojtjin, än an sku koma o být kuddon åt dom. Hurti fór ti pojtjin, än an sku koma, men pojtjin vild int; han va rädd, än läjjone sku it upp onon. Men pojtjin träggd gá o být kuddon åt dom. So býtt an tærett, som

dom va stóra. Men nær to pojtjin hadd jórd e, so šynda an se væl fórt bort tærifrån, för han va rädd, än djúren, nær dom hadd iti sín däilar upp, so sku dom it honon bakett. Nær dom hadd iti, so sá läjjone åt Hurti: „Sprigg fast te pojtjin o bid onon kom tibáka, än vi får bitál onon för he, som an býtt kuddon åt os“.

Nær pojtjin så, än hunn komd bakett onon spriggandist, so tägkt an: „Nu lær dom ska it upp me änto“.

Men nær hunn komd o tvigga pojtjin ti koma, so modist an gá, fast an va rädder.

Nær dom to komd tí, som tom áder djúren va, so bá läjjone pojtjin koma némare, so sku an få senn bitálnigg.

So sá läjjone: „Bara du sær: ha vari pojtji o blivi läjjon, men níi gaggor starkare, so blír du“.

So sá Hurti: „Kom hí, ja ska o jäv noga. Bara du sær: ha vari pojtji o blivi Hurti o níi gaggor starkare ti sprigga, so blír du“.

So sá svanun: „Kom hí, so ska ja o jäv åt de noga. Bara du sær: ha vari pojtji o blivi svanu, ä stond ti flýga níi gaggor starkare, so ä du“.

No, so sá möiron: „Kom hí, ja ska o jäv noga“.

So tägkt pojtjin: „Kva šít mo du ska há ti jäva, som ä so lítn“.

So sá möiron: „Bara du sær: ha vari pojtji o blivi möiro, níi gaggor minderi, so blír du“.

So börja pojtjin gá senn vég. Nær an hadd gátt äin stond, so tägkt an: „Ja most försøka, om e va sant, som djúren sá“.

O so sá an: „Ha vari pojtji o blivi svanu, men níi gaggor starkare ti flýga“, o so va an.

Nær an to hadd fludji par trí dagar, so komd an ti äitt konuggaslot, som prinsässon va spådd, än trölle sku far å mä enna, bara hun sku lägg huvu undi bár himil. So hadd kunjin luva, än han, som sku va stond ti fräls prinsässon undan trölle, so sku an få blí kunjins måg. Nær to pojtjin komd flýgandist o va svanu, so va an o sattist i kunjis trägårn o börja søk se mát. So jórd an se so tám mä foltji, som e sku ha vari äin támber fogel o läit tá fast se. So vild prinsässon, som alder slapp út från slote, so jærna hav te fogeln åt se ti sälskap. So läit kunjin jör äin búr, som fogeln sku setas yti. So láddist fogeln i búrn o førdist åt prinsässon.

Nær e bläi mörkt, so sá svanun: „Ha vari svanu o blivi pojtji“, o so va an. So tala an sakta mä prinsässon, än un int sku blí rädd, o so sá an: „He ä ja, som ska frälsa prinsässon från trölle“. O so tala an för prinsässon alt, kva an kund jöra. — Om morin birätta prinsässon för kunjin alt, som un hadd fått vita.

Kunjin bläi mytji gläd o jikk ti pojtjin o fråga, om an kund jör se ti läjjon o blí níi gaggor starkare som äitt läjjon. So sá poj-

tjin: „Ha vari pojtji o blivi läjjon, men níi gaggor starkare“. So va an jina véjin.

So hadd kunjin äin förskräklit stórer o arger ukse, som dom alder förút hadd våga släpp út. So släft dom út uksn. Uksn rúsa jina véjin up läjjone. So som dom skar isaman, so va läjjone o räiv uksn ti bara bitar. So tägkt kunjin: „Nó sku han nu budi va stond ti tá líve å trölle“.

So va e ræ̈tt äin vaker sólšínsdá, som igga möln sýndist up himiln, bara äitt riktit lítet. So sá kunjin: „I dá ska vi försøk släpp út prinsässon, nær e ä so vakert väder“.

Jina véjin, som prinsässon slapp út undi bara himiln, so va trölle o fór å mä enna. So sá pojtjin: „Ha vari pojtji, men blivi svanu, ä stond ti flýga níi gaggor fórdare“.

So flöig an bakett trölle två dagar som an alti så å e; men tridi dáin so så an igga mäiran å e, men flöig alti ännu i sama väderstrik som förút. So komd an ti äitt höukt bjärg. So sattist an up bjärji o börja hakka o søk ett mát åt se. So hitta an äitt runt hol i bjärji. So sá an: „Ha vari svanu o blivi möiro, men níi gaggor minderi“, o so va an mä sama. So släft an se inn ijinun hole i bjärji. So va dí äin stórer gamal häksa inn i bjärji, o prinsässon sat o lyska huvu hennars. So kröip an upp i prinsässos knævitji o knäip líte, än un sku vita, än an va tær.

„Huh, jær loftas kristi blód!“ sá trölle.

So sá prinsässon: „Ja skar me líte i figgre“.

Mä sama so bá un: „Ja sku bé, än móster sku va so brá o lät me gá út“.

So sá trölle: „Gá nu, men va int lägg“. Nær un komd upp up bjärji, so sá an: „Fråg nu, kvart un hár jømd dønn senn. O nær un vísar, so kléd e væl grant“.

So jikk un nér tibáka, o pojtjin följd mæ som möiro nér, än an sku få høra, kva trölle sku svara.

So sá prinsässon: „Kvart ha móster jømd senn død?“

So sá trölle: „Huh, kva sku du to vila?“

„Ja sku kléd mósters dønn grann“, svara prinsässon.

So sá trölle: „Menn død ä tær i sópkvastn“. So klédd prinsässon sópkvastn so grander.

So sá trölle: „Huh, kva tu ä bárskli, menn død ä so lagkt jærifrån, fläiri hundradi míl. Tí kan iggan koma“.

So börja hun to birätta: „Menn død ligger lagkt jærifrån i äin stórer möllnardamm. Tær ligger äin stórer drak, som ska há trí jödda svýn ti dájin, o honon får iggan líve å. O sku nogan få líve å honon, so sprigger dær äin hari úr'n. O sku nogan få líve å harin,

so flýger dær äin dúo út. O sku nogan få líve å te dúon, so ä dær äin silverpærlo i henna, o he ä menn død".

So sá prinsässon åter: „Ja sku bé, än móster sku va so gó o släpp mä út".

„Huh, åter út!" sá trölle, „gá nu, men va int lägg".

Nær un to komd út, so sá pojtjin åt enna: „Nær un nu blír šúker, so gá int næra til enna, för to väit du, än ja ä ihóp mä dønn hennars".

So sá pojtjin: „Ha vari möiro o blivi svanu, men flýger níi gaggor fórdare".

So börja an flýga o flöig i trí dagar, to kom an ti äin stórer möllnardamm. So sá an: „Ha vari svanu o blivi pojtji", o so va an.

So jikk an inn ti möllnarn o fråga, om an sku få blí dräggpojtji tær.

Men möllnarn sá: „Ja trór tu ä för lítn, vi hár äin stórer fábru, som ska há trí stóra svýn ti dáin, tu orkar int bjär mát åt onon".

Men pojtjin vild försøka. Första morin šikka möllnarn pojtjin tí mä äitt svýn. So førd an e ti bróen, o so släft an e häim.

Möllnarn fråga: „Kvaför tó int fábru mót svýne?"

Pojtjin svara: „Han pínast šúker".

Möllnarn sá: „I midda ska an få två". Om middáin førd an två svýn, men nær an komd ti bróen, so släft an dom löusa åter. So murra dratjin o vísa téndren åt onon o sá, än an sku kross onon, om an int sku få.

Nær pojtjin komd häim, so fråga möllnarn åter: „Kva fäilas nu fábru?"

„Han pínast ännu värre šúk som i morist", svara pojtjin.

„No, i afton ska an få trí", tykt möllnarn.

Om afton førd pojtjin trí svýn. Nær an komd ti bróen, so släft an dom löus. So rykt e riktit i dratjin, som an bläi so förarga o täggkt koma o tá líve å pojtjin, men so häjda an se änto.

Nær pojtjin komd häim åter, so fråga möllnarn: „Kvaför tó int fábru mót svýnen?"

„Han pínast ännu värre šúk som i middast", sá pojtjin. Áron morin sku möllnarn hav pojtjin ti føra fýra svýn åt dratjin, men to sá pojtjin: „Ja før int noga åt'n mäiran, för ja täggker jyst gá o tá líve å'n nu".

„För all tígg, jör int he, än du gár o rétas mä'n", sá möllnarn, „för om an blír förarga, so kastar an äiter yvi häila traktn, sön indjin kan bör va jær o bó mäiran".

So birätta pojtjin för möllnarn, hur an kund blí ti läjjon o blí níi gaggor starkare som äitt läjjon. O so bá an möllnarn ti kom ti bróen o sía, hur e sku gá til.

So sá an: „Ha vari pojtji o blivi läjjon, níi gaggor starkare“, o so va an läjjon. So huppa an mitt i forsn up dratjin jínarst. Nær dom tó ihóp båda, so ýrd vatne ikrigg, sön forsn bläi torrer, o stäinana flöig alt runterikrigg up bakkan. O so kvílast dom åter.

O so sá dratjin: „Om ja sku hav äin kanno søtmjölk, so sku ja rív de i bara bitar“.

So sá läjjone: „Om ja sku hav äin kanno øl, so sku ja rív te i bara bitar“. Nær möllnarn fikk høra he, so va han hískeli fórt o hänta äin kanno øl o kasta åt läjjone i gape, tí som e lå i forsn. O nær dom to tó ihóp, so va läjjone o fläkt upp magan up dratjin. So spragg dær äin hari tidan.

So sá läjjone: „Ha vari läjjon o blivi Hurti, níi gaggor starkare ti sprigga“.

So spragg an fast harin o räiv sönder onon. So flöig dær äin dúo út.

So sá an: „Ha vari Hurti o blivi svanu, stond ti flýga níi gaggor starkare“.

So flöig an fast dúon o kráma sönder enna. So rann dær äin silverpærlo út från dúon. So tó an henna mässe o fór ti bjärji, tí som trölle va. O trölle va so šúkt. Men to jikk an inn stórvéjin ti trölle. O trölle bá för all däil, än an sku jäv åt enna te silverpærlon, so sku an få so mytji päggar o gull o silver, som an bara sku vil hava. Men han vísa pærlon bara åt enna o börja klämma om pærlon. O värre som an klämd, so värre börja trölle pínas o skríka. So ládd an pærlon upa stäingolve o so tó an äin släddjo, som häggd upa väddjin o sló upa mä henna, sön pærlon sprakk.

So dó trölle.

So jikk dom út upa bjärji, pojtjin o prinsässon. To sá pojtjin: „Ha vari pojtji o blivi svanu, ä stond ti flýga níi gaggor starkare“, o so bläi an. O so tó an prinsässon upa ryddjin o flöig ti konunjis gårn. O tær bläi äin stór glädji, nær dom fikk sía prinsässon, som dom tródd, än int alder mäir sku koma tibáka. O so bläi e stórt bröllop. Pojtjin fikk prinsässon o bläi måg åt kunjin.

Jmfr Nyland II, sagan 180.

---

128. Torparpojtjis tjénsten.

(Embom i Liljendal).

He va äin pojtji, som hadd äin fati torpare ti fáder. So tykt an, än an sku far bort o søk åt se äin anan tjénst. Fádern va först líte imót o vild int släpp onon, för han va mäiran so óhéver, men

ti sísta slút so fikk an änto lov ti fara. Pojtjin bläi to útrusta mä matapusa, o so gav an se i vég o börja vandra idjinun skójin.

Nær an to hadd vandra äin tíd, so träffa an äin jätte, som igga mäir orka stíg upp. So sá an åt pojtjin, än an hadd liga tær i hundra år, o va huggroger, o igga hadd nodjin djävi onon noga ti ita. No, pojtjin han tykt ygko yvy jättn o tägkt: „Ja mo nu djäv åt de líte ita".

Nær to jättn hadd fått ita, so tykt an: „Ja hár nu iggan anan bilønigg ti djäv åt de, men tu får nu önsk åt de trí tigg", tykt an.

No, so önska pojtjin åt se trí hästar, äin stålskódder o äin silverskódder o äin gullskódder häst o granna kléder, o sedan ti te tridi äin värjo, än alt sku blí mä första huddji, som an sku slå mä ena.

Pojtjin han fikk alt djinast, som an önska se.

No, so tó an sín hästar o värjo o kléder o fór åter vídari. So kom an ti äin stád to. Tær so lämma an sín hästar i skójin o sín sáker. So fór an inn ti stán o sku søk ett tjénst åt se. So kom an ti kundjis slote. O so fråga an, om an kund få nogan tjénst tær.

Kundjin tykt, än an int hadd nogan pasli tjénst åt onon, int.

So tykt pojtjin åter, än om int kundjin sku hav hälst nogan förtjénst åt onon, han sku va nöjd fast mä kva för äin tjénst som hälst.

So sá kundjin: „Tu mo nu to få blí trappsópare".

O pojtjin han bläi to glader straks mä te ný tjénsten sín.

Nu hadd kundjin äin ormgård, som va trí drakar yty. Äin drak hadd nu äitt huvu, som drakana nu vánlit brúkar hav, men te anan dratjin hadd två huvur o te tridi dratjin hadd trí huvur.

Nu hadd kundjin ládd äitt slika påbúd tær i lánde, än tom drakana alti sku hava äin mäniša ti dájin. Men nær tínn börja koma, än kundjis äjji prinsässon sku trägg offras åt drakana, to luva kundjin, än han som sku va stond ti tá líve å tom drakana, so sku an få prinsässon ti jimål. Men drakana sku int få šútas, tom sku bara up ana sätt lívtagas.

No, so kom e to prinsar ifrån all værdens kanter o sku försøka ti få líve å dom. Men nær dom fór ti ormgårdn, o drakana kom imót dom, so bläi däiras hästar rädda o spragg ti skójin, sön dámbe stó ett dom bara.

Men so fråga han, trappsóparn, å kundjin, om han o sku slipp tí ti sía.

Men kundjin sá bara: „Kva djör tu lilpýre tí, int kan tu nogontigg tær biställa".

Men pojtjin tykt än, om an nu änto sku slipp tí bara líte o få sía, än han o sku få sía tilgandjin, hur an sku va.

So sá kundjin: „Tu mo nu fara“, o gá åt'n äin gamal häst, som dom kalla ti vatukogkarn, ti ríde upa.

No, pojtjin satt se up hästryddjyn bákländjis o klappa hästn sakta up gompn o šuggd äin munter víso: „Häj jó, o häj o hí!“

So räid an nér ti skójin, o so lämma an vatukogkarn tær o tó senn stålskódd häst o sín värjo. O so fór an mäddom ti djúrgårdn ti sía.

Nær to dratjin kom imót onon, so hugd an huvu å onon mä första huddji.

No, so fór an tibáka ti skójin o lämma senn stålskódd häst tær o tó vatukogkarn dærifrån o fór ti slote tibákas. So fråga kundjin å onon, om an så nogontigg o.

No, pojtjin sá: „Nó så ja“, sá an.

So anan dáin, so sku dom ti försøka åter, prinsana.

Nær dratjin åter kom, so fór hästana däiras ti skójin, sön snúse skaka up dom.

So sá pojtjin åter åt kundjin, om int han o sku slipp o sía.

„Já, kva djör tu tí“, sá kundjin, „int kan tu nogontigg tær biställa hälder úträtta“. Men pojtjin läit int säj se, útan fråga änto, om an int sku slippa. So sá kundjin: „Tu mo nu fara o tá vatukogkarn åter“.

Pojtjin satt se up ryddjyn åter bara o klappa hästn up gompn o šuggd senn muntra sogg: „Häj o ho, o häj o hí!“ bara. So bar e å nér ti skójin.

To lämma an vatukogkarn tær åter o tó senn silverskódd häst o sín värjo. O so räid an ti ormgårdn.

No, so kom tvåhuvudratjin imót onon o vild it upp onon up ställe. Men pojtjin räid up dratjin, o hästn trampa äitt huvu å mä fótn, pojtjin hugd ana huvu å mä värjon sín. So va tvåhuvudratjin dø to.

No, pojtjin räid ti skójin tibákas o tó vatukogkarn senn o räid ti slote.

Kundjin frågar å'n åter, om an så nogontigg.

„Nó så ja“, sá pojtjin o djikk åter ti sett vánliga arbäit.

No, tridi dáin so sku dom åter ti försøka onýo, prinsana alla först. Nær tríhuvudratjin kom imót dom, so bläi hästana rädda o vénd omm o spragg ti skóks, sön små stäinar flöug krigg ørona.

Nær trappsóparn åter líkasom tom áder dagana fråga lov, om an sku slipp o sía, so sá kundjin: „No, tu ä nu riktit äin brotfäligg, som o ska tí kvar äinda dá. Kva må tu djör tí, int får tu igga vita o sía änto, int“.

No, pojtjin tykt bara: „Nó får ja sía, bara ja slipper tí, int ä he nogon sák mä he, int“.

No, kundjin sá to: „Tu mo nu fara o tá vatukogkarn mädde o sí o djör, kva šít du vil“.

No, pojtjin, han satt se åter bákländjis up ryddjyn bara, o so fór an å ti skójin o šuggd mä véjin líkasom tom áder dagana förút. To tó an senn gullskódd häst o sín värjo, o so räid an, sön jugg-äildn stó ett hästrompon bara.

No, nær an kom ti ormgårdn, so kom tríhuvudratjin imót onon. So räid pojtjin bara rákt upa dratjin åter, sön hästn trampa mä båda frammføtren två huvur å dratjin. Te tridi hugd an šölv å mä värjon. So vénd an omm o fór som äin píl tibáka ti skójin o tó senn vatu-kogkare o fór ti slote åter.

So fråga åter kundjin å onon, om an så nogontigg.

„Nó så ja“, tykt pojtjin.

So fråga kundjin to, kvemm som hadd tajji líve å drakana. So va dær indjin, som våga tjännas ivider to, int. Men so trødd kundjin änto, än nodjin å prinsana sku ha djórd e. Men han satt änto för dom äitt nýtt pró, kvemm som sku va stond ti ríd upp i äitt höukt glasbjärg ti prinsässon.

O so börja dom to försøka äin ett te anan, men iggan slapp upp, hästana däiras stalp ikull, sön poron stó upp bara.

No, so fråga pojtjin uto kundjin, om int han sku slipp tí ti sía o.

Men kundjin sá bara, än int han sku kuna biställa nogontigg tí.

Pojtjin han fråga bara mäir, om int han sku slippa. No, so sá kundjin: „Tu mo nu slippa!“

Pojtjin fikk vatukogkarn senn åter o sattist bákländjis o fór ti skójin líkasom förút o tó senn stålskódd häst o sín grannkléder upa.

O so räid an to ti bjärji o räid äitt gott stykk upp, men nær an int slapp lägger, so vénd an omm o fór ti slote. So fråga åter kundjin, om an så nogontigg dær.

„Nó så ja“, sá pojtjin bara.

No, anan dáin sku dom åter ti försøka up nýtt. So fór åter all prinsana, o iggan va stond ti slipp upp, bara hästana stalp ikull, sön bäklana stó i vädre. So fór pojtjin åter å mä vatukogkarn.

So tó an senn silverskódd häst från skójin o fór upp ti halva bjärji, än bara bitana stó krigg ørona.

No, nær an åter kom tibáka, so fråga åter kundjin, om an hadd sítt nogontigg.

„Nó så ja“, tykt pojtjin o djikk bara ti sín vánliga sýslo.

No, tridi dáin so sku dom åter all prinsana ti försøka. Tom räid, o tom skrapa, o tom försøkt up alt mód, men hästana däiras fór mä näsana i bjärji o støtt téndren úr munn, än dom bläi líksom tannlöus tjäliggor, men upp slapp dom indjin.

Pojtjin fråga åter, om an tridi gaggon sku slipp ti sía. Han slapp líkasom förút, o fór mä senn vatukogkare ti skójin.

So tó an senn gullskódda häst o sín grannkléder upa, o so räid an, sön e skrapa krigg ørona bara. So räid an upp ti prinsässon mä första táji. So tjyst un onon up änne, o so bläi dær äin røder fläkk bakett.

No, so vénd an omm o fór som äin rakett tibáka ti skójin o tó senn vatukogkare åter o fór ti slote. So fråga kundjin å onon, om an så nogontigg o.

„Nó så ja", sá an bara.

No, nær to prinsässon kom nér o birätta, än äina va upprídand til ena, o än un hadd ládd märk åt'n, so sku dom alla ti sýnas to, kvemm som hadd märtji, men iggan prins hadd noga märk. So sýnast alla krigg häila lánde, men iggan hadd märk. No, ti sísta slút so träffa prinsässon trappsóparn o sá åt onon, än an sku tá bort dútjin ifrån änne sett. Men han va blýger o šämdist o vild int tá bort dútjin. Men hun sá: „Tu most tá, än ja får sía". No, pojtjin träggd tá bort dútjin, o so hadd an märtji i änne. O so sá un åt'n: „Tu ä riktit äin stakkare, pakk de ett dín hästar o ett dín kléder o ett dín sáker!" sá un.

So fór un inn o sá åt kundjin, o han bläi riktit förvåna. O so börja an fråg å pojtjin, kva an riktit va för äin. No, pojtjin han träggd birätta altihóp, hur häila tilgandjin va.

O so fór an ett sín hästar o sín granna kléder o sín värjo. So kom an rídand, sön jórden duna, o alla pórtar up slote ypnast för onon, vaktren stó bara mä myssona i hánden o bukka. So komber kundjin imót onon mä prinsässon, o so bá dom onon up nýtt va vælkommen. So tó bitjéntren hans hästar, o kundjis stallmästarn fikk dom i senn vård.

So bläi e förlåvnigg, som räkt i trí dagar. So tærbakett so bläi e bröllop, o so šikkast e ett all tom bästa musikantren, som e fantist i häila lánde. Nær dom to alla stämd upp musík, so va e ännu néstan för svåger musík. So findist e ännu äitt instrument, som häitt säkkipyllo. Men nu va säkkipyllo i Håpjärv *) ti tétas, hun hadd djisna. Men te blåsarn, som sku spæla mä ena, träggd hav šú hästar, innan han va stond ti få ena dærifrån. Nær an to kom mä ena ti slote o börja blåsa o trumba, so börja korstäinspípona darra. So tykt kundjin: „Slika instrument ha int ja ännu sítt", o va riktit nöjd mä musítjin. So bläi dær äitt kalás, som ännu indjin hadd sítt. Tom dansa, o tom huppa, o tom djórd all möjli krusifikser. Äin o anan so börja dom to súpa o smak upa, o börja ró

*) Namn på ett träsk i Liljendal.

se up te víse o líte. No, tom börja nu drikk vín o puns o øl o brännvin o all sorter, som e nu brúkar va up kalásen. To so fikk ja nu líte smak upa o dær mäddom, o alt sidan mäir o mäir, o ti síst börja man få líte ilt i huvu. O he va äitt slika kalás, som int ja ha sítt up jórden hälder hørd ti talas omm. Tom börja nu alla ti slúte hupp kråko o bläi líkasom tassoga. So tägkt ja: „Nu brýr ja int me omm ider mäir", o so räist ja å.

---

129. Om torparns säks syner, som bläi förvandla ti gråstäinar o te šundi, som frälst dom.

(Embom i Liljendal).

He va äin torpare, som had šú pojkar, o tom sku all hav hostror åt se. So sku dom to bör djäv se i vég ett hostror. Säks å dom älder fór, men te šundi va för ugger, han kund int fara.

Tom börja mars idjinun skójin, so kom dom om afton ti äitt gamalt slot o lå tær yvy natten. Tær i te slote bódd äin gamal bisi hälder äitt skókströll.

Han fråga å dom, kvart dom sku fara.

Pojkana sá, än dom sku far sok åt se hostror.

Bisin han bá dom hänt äina åt se o. Tom luva to hänt åt'n, om dom sku få, o än e sku passa. Han luva åt dom äin gó bilønigg, nær dom sku kom tibáka, om dom sku hav hostro åt honon o.

So räkt e äin lítn tíd, so kom dom tibáka o hadd šú flikkor mässe, äin för kvar bróder. Tom kom to åter ti sama bisin, o han fråga å dom, om dom hänta nogon åt honon o. Men tom sá, än dom int fikk åt onon.

No, bisin han tala igga vídare to, int, bara laga åt dom mát, o hadd dom ti ita alla ti bórde. O so trölla an dom alla ti gråstäinar. Bara te šundi, te yggsta å flikkona, bläi kvár.

Flikkan börja sörga o sá åt bisin: „Int vil ja hav ider, som ä so gamal, ni kan snárt dø, so blír ja äimsander i skójin".

Men bisin han sá, än han alder sku dø, útan påstó bara, än an sku va i líve alti.

So sá flikkan åter: „Kvaför ska int ni dø?"

So svara bisin: „Näj, ja dør int, mett järta ä int jær".

So sá flikkan åter: „No, kvart ä idart järta to?"

Men bisin sá int straks, bara fór bort.

No, undi tínn, som bisin va bort, so laga flikkan blómkransar o häggd up dörn.

Nær to bisin kom häim, so sá flikkan: „Ä idart järta tær i tom tær blómkransana?“

Bisin sá bara: „Näj, mett järta ä laggt jærifrån“.

Anan dáin fór bisin bort åter. So laga åter flikkan blómkransar o klédd säggtättji grant. Nær to bisin åter kom häim o så te grann säggtättji, so fråga flikkan åter, om hans järta va tær. Men bisin sá näj bara.

Flikkan börja ti gråta o sá: „Ni júger!“ No, ettarst so modist bisin säjja, än järta hans va i äin lítn fogel, o te fogeln va innyty äin gamal tjörka, o so djikk tær åter äin stórer kanál ikrigg te tjörkan, o ikrigg kanáln djikk äin stórer stäinmúr, sön int äin mäniša va stond ti slipp tí.

Nær to igga tom säks brødren kom häim, so börja te yggsta bródern far o sok ett dom. So börja an marsa djinun skójin, o so kom an om afton ti sama slote. So va dær äin ugger flikka inn, o han bäidist nattkvartér å henna. Hun fråga, kvart an sku fara o kvartifrån han va. So sá an, än an sku far o djift se. So bläi un so glader o sá, än tom alla va tær, men än bisin hadd förvandla dom alla ti gråstäinar. Men nær e va so næra ti afton, so sá un, än an int sku blí tær yvy natten, „för bisin komber snárt häim, so kan an tröll te o ti äin gråstäin“. Men so laga un åt poitjin äin stórer matapusa. O so sá un för onon, hur an sku få líve å bisin, bara han sku hitt up äin stórer múr o slipp inn tær o slipp yvy te stór kanáln, „o so ä dær äin gamal tjörka“, sá un, „o inn i tjörkan ä äin lítn fogel“, sá un, o bara an sku få fast te fogeln o få líve å onon, so sku bisin dø, „o so sku ja slipp jærifrån“, sá hun.

No, pojtjin tó te stór matapusan, o fór o soka. Om anan dáin, nær e bläi frúkostdaks, so satt pojtjin se nér ti it frúkost, o so sá an för se šölv: „Fins jær indjin, som vil kom o spís frúkost mämme?“

So kom äitt svýn från skójin o sá: „Uff, uff!“

Pojtjin sá: „Va gó o säss ti ita!“

O svýne åt magan mätt o sá: „Ja kan igga ana djäv åt de“, sá svýne „bara om du fäilas nogontigg, so róp up svýne“, o so spragg e ti skóks.

Nær e to börja blí middáin, so sattist pojtjin åter ti ita. So sá an åter: „Fins jær indjin, som vil spís midda mämme?“ „Böu, vöu!“ sá uksn o kom út spriggandist mä rompon i vädre ifrån skójin.

„Va so gó o it bara“, sá pojtjin åter. Uksn åt o duktit, sön an fikk magan mätt, o so sá an: „Nu hár ja igga ti djäv åt de, men om e fatas de noga, so rópa up uksn“.

So bläi e afton, o pojtjin satt se ti ita aftonmåltíd. So sá an åter: „Fins jær indjin, som vil spís kvälsvád mämme?“ tykt an.

So kom stóra grípn nér, sön e svartna yvy häila jórden. So sá pojtjin åt'n: „Va gó o it bara!"

Nær grípn hadd iti se mätt, so sá an: „Ja hár iggan anan bilonigg ti djäv åt de, bara om de fatas noga, so rópa up grípn".

So om tridi morin, so börja pojtjin vander åter. O so kom an ti först ti äin höuger stäinmúr. So djikk an ikrigg múrn ti sía, om an sku slipp yvy hälder slipp inn. „Näj", tykt pojtjin, „int slipper ja tí nu", tykt an.

Mä sama kom an ihog svýne. So rópa an: „Aj, om svýne sku va jær, he sku ruff hol åt me", tykt an. Mä sama kom svýne spriggandist mä rompon i kurr. So spragg svýne mä näsan mót múrn o knuffa äitt stórt hol upa. O so krak pojtjin inn. So kom an ti kanáln. So stó an o så o så, o iggan båt findist dær. Igga va an stond ti slipp yvy.

So kom an ihog uksn. O so sá an: „Om uksn sku va jær, han sku nó drikk onon torr", tykt an. Mä sama so kom uksn spriggand o böuland. O so börja an drikka. O i äitt mopp, so va kanáln torr. O so pojtjin ti sprigg yvy.

So kom an ti tjörkan, men tjörkan va stäggd. Men han börja bråka o arbäita o so fikk an dörn ypy o fór inn. O so fikk an sí äin lítn fogel, som bara flöug o fladra krigg tjörkan so rýsamt. He va umöjlit ti få fast onon.

Mä sama so kom an ihog grípn, o so rópa an: „Om grípn sku va jær, han sku væl gríp de". O so komd stór grípn, än e svartna yvy alt. So tó han fast fogeln.

O so fikk pojtjin fogeln o satt'n i pusan senn. O so fór an tibákas ti tröllslote. Nær an kom inn, so birätta an, än an hadd fått fast fogeln. So bad flikkan pojtjin lägg se undi sändjin, för hun vänta snárt bisin häim. Pojtjin ládd se undi sändjin mä fogeln i hánden.

He räkt igga lägg to, so va bisin häim. O so pínast an so rýsamt šúker.

„Ja väit int kva ja fäilas nu", sá an. O so ládd an se up sändjin ti kvíla. So knäip pojtjin huvu å fogeln. O so bläi te gámbel trölle dø. No, so bläi pojtjin o flikkan so uändelit glada.

So fór flikkan upp i vinn o börja søka, o so hitta un upa tröllstakan. So kom un uffer o djikk o sló ti gråstäinana, trí smällar ti kvár stäin. O so bläi dom alla ti mänišor åter. O so bläi dom alla glada. O so hadd dom alla kvár sín hostror. O so börja dom alla far bort dærifrån o fór häim. O alt gull o silver, som trölle hadd, so tó dom bort mässe.

No, nær dom to kom häim, so fíra dom alla bröllop. O tom söup, o somliga drakk knorrar, o somliga drakk toddi, no, nogra drakk

nu líte øl o. Snárt so börja nogan blí fulder o. No, tom börja šugga, o tom börja dansa, o tom börja stampa, o júd bläi e upp i tatji, men mest va e nér up golve. O ti síst bläi ja líte full o. So vild ja igga just lägger va mäddom, o so sá ja: „Farvæl mä ider nu!“ o so djikk ja.

---

130. Om kárn, som rädda prinsässon.

(Ingå).

He va én goggo en prinsässo, som bläi bortstuliger fron London. So šikka kundjin út et šäp, som sku far o søk ätt un.

Šäpe va senn borta i trí års tíd, o he hørdist igga åv e.

So komd e en kár opp ti kundjin o frægа, om an sku få far út o søk ätt prinsässon. Han fikk låv o ti fara.

So lá an se i en slúp ti sova, o slúpen fikk fara, vart den vild. Den fór út ti šoss o komd ti šäpe. So bijæra an, om an sku få blí matrós omból. He va rýslit brá för kaftén, för én matrós a døtt o én fatast. Men so sá kárn: „Nær månan ä fulder, so går ja från ból, fast he ä vart som hälst“, o so jórd an o. Men an hadd igga åror, so sá kaftén: „Int kan tu fara útan åror“.

So sá kárn: „Int bihøver ja nogo åror“, o so fór an i båtn. Som an komd i båtn, so lá an se ti sova, o båtn fikk ijänn fara, vart den vild.

So sló den mót strann, o tær dró an opp båtn o stjälft omm den. Senn djikk an opp ti skódjin, o tær va en røvarkúlo. He va šú, som va tisammans tær, men e va int bara én himma. So frægа røvarn senn, va an va för en kár.

„Nuk ä ja šørøvare“, sá an.

„He ä brá, he“, tykt den ander, „vi ä hær šú røvare förút, vi ska slå os ihóp“.

Om kväldn nær tom ander komd himm, so birätta an, at an va en šorøvare, o at an sku kom i déras bólag. So åt tom, men bäst e va, so börja tom slåss. Tom slógdist omm, hokon som sku få far ti prinsässon, som tom hadd undi kamargolve, men ätt en stunn, so försvann én.

Ander dás moron fór røvarena ti lans o røva, o an fór ti šøss.

Om kväldn nær tom komd himm, so gá an ot tom en gulldukát o sá: „De hær a ja vunni“.

Men int va an út o røva nogo; an lå bara i båtn o sovd. Tom tykt senn, at an va mytji brá; tom a vari säks út o vunni indjin-

tigg. So åt tom o börja slåss ijänn líkasom förút, o bäst e va so va én bort, o igga vist an, vart an a tajji vædjin. Ander dádjin fór tom åter säks — si, én bläi alti himma — o šoman, an fór ti båtn o sova.

Om kväldn, nær an komber himm, so jér an ot tom två dukáter o sær: „Ja a int fått mytji, men ja hár änto nogo líte“.

Tom ander bläi glada; si, tom a int fått indjintigg. So åt tom o slógdist som kväldn förút.

Ander dás moron fór tom út ijänn po sama sätt som förút, o nær e bläi kvälder, so hadd an trí dukáter mässe, o tom va gláda.

Po sama sätt djikk e, tärt an hadd šú dukáter šúndi dádjin ot tom.

Den ottondi dádjin bläi an himma šölv, o tó opp lukkon po golve. Tær så an en grander kamardör o djikk tí o knapra po un o fræga, hokon som bódd tær.

„Prinsässon från Londom, som a blivi bortstuliger“, svara he innifrån.

„Ja ä útšikkager från Londom o sok réda po un“, sá kárn.

Prinsässon bläi gláder o komd út från kamarn. So tár an alla päggar, som an a jivi, o ännu mera til, o so fár tom nér ti båtn o säter se í denn.

Nær tom senn va po šon, so sovd an bara, o båtn rak i lann po en krógarstrann. Tí opp fór tom o tó nattkvartér o åt kvällsvál.

Nu va kaftén o stýrman tær o, o tom va so opptajjiga, at tom sattist ti äta i tom bäter rummena. Men kárn o prinsässon fikk äta po styvubórde, o nær tom a äti, satt an undi sin taldrik én dukát o un två undi sinn. To fikk tom sí, at ä va bäter folk. Tom bläi senn bäddaga i bästa rummena ti sova, när tom va so ríka.

Om moron nær an stíger opp, so lägger an se ti sova i båtn, o bäst e va, so sló båtn fast i šäpssúdn. So bá an, om an sku få fölg mæ et líti styttji. Han fikk låv ti kom om ból o. Tom gá ot an et rép ti bind båtn fast i šäpe mæ. Kaftén tó imót prinsässon, o mä he sama kápa tom répe. Si kárn sku gå tibáks ätt kappon ennas.

So lá an se ti sova i båtn, o an fikk fara, vart an vild. Ti sista slúte so sló an i lann, o so djikk kárn opp o stjölft ikull an.

So hørd an et förskräkklit ygklit læte i skódjin. Han djikk tí, o to va he en skräddare o en skumakare, som a vari doa i šú år, som karnabbast mä varann. Skräddarn a blivi šyldiger ot skumakarns fár för et par halvsulur, so ländji an levd. So djikk kárn ti skumakarn o bitala halvsuluna, o tykt, at tom sku förlíkas o vara i fréd o ró. So tykt skräddarn, at an o sku bevís an nogo gott tibáks. So gá an ot an en ný båt o en sýnål o en saks o en knív

o en sýl o en pänsil o so sá an: „Nær tu komber ti Londoms bró, so ska tu šynd de i lann, — si, båtn šugker djínast. So går tu ti en skumakare. Si, he ä grúvlit brått i Londom, bo skräddare o skumakare o alla hár dom brått. So ska tu säj, at tu ä en vandrandi jisäll o søker arbit. Tu bihøver int vídare bara stikka mä sýln o šära mä kníven, so blír e skóplagg, bo större o minder. So går tu ti skräddarn o säjjer, at tu ä en skräddarjisäll, som går o søker arbit. Tu bihøver int bara stikk mä nåln o klipp mä saksn, so ä pladdji færdit. So går tu ti målarn o säjjer, at tu ä en målarjisäll".

Kárn jórd, som skräddarn bá, o nær an komd ti Londom, so djikk an djínast ti en skumakare. So stakk an mä sýln o skár mä kníven sin, o so hadd an alt skumakarns lädre sýtt. So djikk an inn ti skumakarn o sá, at alt va færdit.

„Nu most vi gå opp ti kundjin o få bitált", sá skumakarn.

„Näjj", sá kárn, „ja most gå bort líte först".

So djikk an ti skräddarn, o nær an komd tí, so va tær týgpakkor, o an jórd po sama sätt: stakk mä nåln o klift mä saksn. So djikk an inn ti skräddarn o sá: „Ja hár alt færdit".

So tykt skräddarn: „Tu most kom mæ ti kundjin o få bitált".

Si, skräddarn hadd int so mytji päggar, som an sku bitál an mæ.

„Näjj", sá kárn, „ja most gå bort líte först".

So djikk an ti målarn, o målarn satt i sändjin o grét. Han sku há arbite færdit ot kundjin ti en bistämder dá o hadd indjin målare.

„Å", sá kárn, „he ä bótliger sák e".

So tó an pänsiln från fikkon o bijynt strýk opp i tátji, o so va hela rumme o alt målat.

„Nu most tu kom opp ti kundjin mæ o få bitált", sá målarn.

„Näjj, ja most gå bort líte först", tykt kárn ijänn.

So djikk an ti skumakarn, o skumakarn o an fölgdist opp ti kundjin o fikk sin bitálnigg uto kundjin.

So djikk an ti skräddarn o fölgdist mä an ti kundjin.

Nær an komd tí, so fræga kundjin, va an va för en kár, som va bo skumakare o skräddare.

„He ska ja säj, nær ja komber tridi goggon opp", sá kárn.

So fór an mä målarn ti kundjins gål o to tó an prinsässons kappo mässe. So fræga kundjin åter, va an va för én.

„Jó", sá kárn, „ja ä den sama, som a frälsi prinsässon".

„Ä he sant he o?" sá kundjin; „bo kaftén o prinsässon säjjer, at he va kaftén, som frälst un".

„Bé un kom inn bara, so får vi sí", sá kárn åter.

Prinsässon komd inn, o an stég opp o búga se o gá kappon ot un.

So tó un an om halsn o pussa an o sá, at an va sama kárn, som a frälst un. To vänd un se ti fádran o sá, at un modist jör tokon éd för kaftén, för un va hótager ti líve. So ávlívast kaftén o bisättnindjin aristérast, o kárn, som a hitta un, fikk un ti jimål.

---

131. Háns, som frälst prinsässan från šorovarena.

(Sarvlaks i Pärnå).

He va i förra tíder äin arbetskárssonn, som bläi satt i fläira sorters læror. Men pojtjin, som häitt Háns, bläi int nogan hantvärkare, fast an hadd vari i so magg sorters læror.

Nu händ e so, än kunjin i Pröjsn hadd äin stórer jakt út i sín skógar. O alla uto häila kuggliga húse va mæ, bodi jindráler o alla, tilomä kunjis äjji prinsässan va mæ.

O undi tínn va e äin hóp mä šorovare o ládd mä senn oggbåt i lánd o va o rova bort prinsässan; hästn hittast, men iggon prinsässa. Kunjin läit soka häila skójin ijinun, men igga hittast prinsässan. So läit kunjin förhýra folk up äin brigg o šikka út o soka ti šoss ett prinsässan, nær un int hittast up lánde. Han, som sku va stond ti hitta up enna, sku få enna ti jimål åt se.

Undi tínn fikk Háns o hora omm he tær. O Háns tó hýro o gav se ti šoss o tägkt, än an sku va passli ti šoss, nær an int dogd anarstäns.

O nær dom hadd sigla i två månar, so jórd dom äitt lítet haverí. So full Háns i šonn, men hadd lykko ti få äin plagko mässe. O som kukk so hadd an äitt bräitt bält o äin knív o mässe.

Nær an hadd fluti mä vågona äitt par dygn, so flöit an ti äitt lánd, som an igga tjänd. Trottoger som an va, nær an komd i lánd, so orka han int mäira gá nogarstäns, útan träggd sok se nogarstäns, kvart an sku få ligga. Up jórden våga an int hälder lägg se, för an va rädd för vilda djúr; tærföri so tó an o takla upp i äitt stórt træ, som dær va i nærhäiten, o láddist ti sova tær.

Om morin, nær an vakna, so jikk an hoger upp i træ, än an sku få sía hur te lánde riktit så út, o hur stórt e sku va. So hord an noga júd, líkasom uto nogan mašín. Nær an börja sí nógare ett, so så an äin lítn oggbåt, som va ti agkars; o i stránden va äin šobódo o äin bryddjo, som jikk äitt stykk út i vatne. O nær an så o så äin lítn tíd, so så an äin fínt klédd härre, som komd marsandist o som an tródd, än va kaptäin. Bakett honon komd äin säks

šú áder karar, som an tródd, än e va šofolk. O so jikk dom ombórd up oggbåtn o lätta agkare o gav se ti šoss.

So tägkt Háns: „Ja ska gá ti strándbódon sía, kva dom riktit hár dær“. So va dær äin häil hóp mä sigel o trossar o šomanskléder, som äin däil va blódoga tilomä, o häggd alt runterikrigg väggana.

„Aha, mina härrar“, tägkt Háns, „he ä ni, som ha fari å mä prinsässan“.

Ifrån bróen jikk uppåt skóin äin lítn smálder vég. Háns börja gá mä sama véjin. Nær an hadd ganji äitt lítet stykk, so bläi véjin slút. O nær an så nógare för se, so så an äin lítn lúkko hälder dōr, líkasom äin putétsgrópsdör. Háns tó ypi te dörn, o nær an så ett, so va dí äin áron dör imót. Háns bulta up dörn. So rópa äin gamal tjäligg o fråga: „Kva e glomd, kva e glomd?“

Háns svara int noga. Nær tjälinjin ypnar dörn, so stäig Háns inn o hugd tjälinjin mä knívn i armn. So häggd dær äin sabbil up väddjin. So tó Háns sabbiln o hugd nakkan å enna. So så Háns ikrigg se vídare, o so så an ännu äin dör. So ypna han dörn, o so så an trí prinsässor, som sat tí innanföri o sýdd o virka. So fråga han: „Ä Pröjsns prinsässan jær?“ So stäig te yggsta å dom upp o näig för onon o sá: „Nó ä ja från Pröjsn“.

So fråga han, om un sku vila bort dærifrån, so sku an fräls enna. O hun va mytji glad ti slipp bort.

So jikk dom nér ti stránden båda o börja flagga. Háns va rädd änto, än dom sku kun koma i nogon ólykko, o so bijærd an, än an sku få halva rinjin å prinsässan. Hun jikk inn up e, o so klöiv dom rinjin o tó kvar sín halvo.

Undi tínn hadd tom, som va up briddjin, som Háns hadd vari upa, vari i land o repréra sett fártýg o gav se út ti šoss åter. So nær Háns flagga, so så dom mä tjíkarn från briddjin, än dær va nogan, som bihovd jölp.

Nær dom komd némare lánd, so komd kaptäin mä äin lítn båt ti stránden o hord ett, kva dom sku vila. So träffa han prinsässan o Háns tær. Kaptäin jórd se mytji glad, nær an hitta up prinsässan o Háns tær, än an int träggd fara lägger bort.

So ford an dom ombórd up fártýji. Men kaptäin tó jínarst prinsässan mässe i kajútan, o Háns fikk stá i kabýsn o kóka líkasom förút. So tvigga kaptäin prinsässan ti jäv äitt löfte, än un sku säjja för kunjin, än e hadd vari kaptäin, som hadd frälst enna, o int Háns. So tala kaptäin mä bisättninjin, än dom alla sku sanna mæ, än e hadd vari kaptäin, som hadd frälst prinsässan, so sku an jäv åt dom äin summo päggar. O so vild an ännu, än dom sku kasta Háns i šon, o satt äin viss dá, som e sku šé.

Háns hadd äin kambrát, som va äin mytji gó vänn mä onon, som birätta för onon: „Te afton kastar kaptäin de i šøn. Lag nu åt de i årnigg äin lúkko o äitt räip, o bind te räipe omm de o anan éndan fast i lúkkon. So kan du fräls de änto sidan up noga sätt, nær du blír kasta yvi bórd“.

Nær te afton komd, som va útsatt tärmín, so ställd Háns se, som an sku a vari halvdø, ti stá laggsmä räilinjin. So komd kaptäin o jórd äitt hurraróp. Mä te sama so kasta dom Háns i šøn. O kaptäin fór häiman mytji glad o bläi mytji væl imóttajji uto kunjin. O so rustast dær ti bröllop.

Undi tínn hadd Háns fluti i lánd ti äin holma, som hadd vari fästnigg upa, o va mytji glad, än an slapp ti láns mä líve, fast an va mytji huggroger o útfari. So láddist an ti sova o sku kvíl se.

Nær an to lå, so hord an äitt knaplanjúd. So så an upp. So så an två dødor ti slåas. So stäig an upp o fråga: „Kvaför slåss ni?“

So sá te äina: „Já, han va šyldo åt me päggar, medan an livd, som an alder bitála tibáka. O tærföri slår ja onon“.

„No, men om ja bitálar för onon, får an int va i frid to“, sá Háns.

„Jó“, svara te døda to, „nó får an to va i frid“.

O Háns bitála to skulden mä tom sísta päggana, som an hadd.

To sá te ana døda åt Háns: „Nu hár ja int ana ti jäv åt de, men om du bihøver noga jölp, so ska du rópa: Bäinraggel o riddare, kom o jölp, so ska ja koma o jölpa de“.

Háns lá se ti kvíla åter o fikk riktit sov i frid.

Nær an vakna o stäig upp, so börja han fundéra, hur an sku slipp ti Pröjsn. Mä te sama komd an ihog riddarn, so sá an: „Bäinraggel o riddare, jölp me ti Pröjsn!“ Mä te sama va riddarn tær o sá: „Sät de up menn rygg, so ska ja før de“.

Háns sattist up bäinraggle, o so fór e, so än e fræst ikrigg ørona.

Nær an komd ti Pröjsn, so jikk an ti kunjis gårn. So jikk an ti slotsskrædarn o sá, än an va äin útrítjis skrædarjisell o fråga, om an sku få arbäit.

Skrædarn bläi rýslit glad, för han sku jör åt prinsässan brúklénigg útan mått o útan mönster; han sku bara sí, hur stór prinsässan va. Men hun vild hav kléninjin jórd mytji fínt o up útritjis mód.

Jiselln åtó se ti jöra kléninjin útan bitálnigg, bara han šölv sku få føra häim onon. O so bijærd an äitt šilt rúm. O mästarn gá åt onon týg o rúm, o alt kva han bijærd.

Men första dáin arbäita han int noga, bara kvíla se. Nær mästarn komd inn o sku sía up arbäite, so hadd igga jiselln börja änn. So tródd mästarn, än te jiselln sku va äin stór skojjare, än e int sku va noga mä hansis arbäit.

Men Háns sá: „I moron bitti so ä kléninjin færdi“.

Nær afton komd, so sá Háns: „Bäinraggel o riddare, kom o jölp me mä tetta arbäite!“ O ett noger minúter, so va kléninjin færdi.

Om moron, nær mästarn komd inn, so häggd kléninjin upa väddjin, o va so fínt söima, än int äin söim sýndist. So bäidist jiselln lov, än an sku få føra kléninjin ti prinsässan. O skrædarn gav lov, sosom akorde va. Nær an komd i tjøtji, so førdist kléninjin ti prinsässan, o hun märka up se onon, o te kléninjin passa mytji brá, o prinsässan va nöjd mä onon. So šikka prinsässan út äitt glas vín åt jiselln. So släft an te halva gullrinjin óförmärkt i glase o sá, än an int brúka drikk vín o bá, än dom sku føra víne tibáka åt prinsässan. So fikk un räido upa, än dær va te halva rinjin i glase, o va o märka ihóp mä te halvon, som un šölv hadd, o så, än e va uto sama rinjin, som un hadd däila mä Háns. O so jikk un i tjøtji o sku sía, kva e sku va för äin jisell.

Nær un fikk sía Háns, so jikk un til onon o pussa onon mitt up munn o rópa: „Jær ä han, som ha frälst me!“

So jikk un o sá åt kunjin, än han va tær, som hadd frälst enna. O so tala hun omm alt, hur e hadd ganji häila räison.

So stó kunjin o fundéra. O so gav an åt onon šilt rúm o läit kléd o stæd upp onon, än an va som äin fíner härre, o hadd onon jomas alt ända ti bröllopsdáin. Nær som jästren alla sat ve bórde bröllopsdáin o hadd iti, so fråga kunjin, kvaför äin dóm äin slíker mann sku få, som hadd tajji líve å äin slikan, som hadd frälst äitt lív. So sá brugomn to, än e sku va smält blý i halsn åt äin slíker, som va so ógudaktoger.

So sá kunjin: „Nu ha kaptäin domd se šölv“. O so tóddist an fast o bandist. O so fikk Háns te æran, som an hadd förtjéna, än an fikk blí mäg åt kunjin.

---

132. Vallpojtjin, som bläi kugg i Spanjän.

(Eskilom i Liljendal).

He va äin bisi, som djikk vall mä häila býsses kríturen. So fikk pojtjin hansis bör fölg mæ ifrån lítu, än han o sku bör lær se ti gá vall.

Nær an bläi so hév, än an kund bör gá vall, so börja an gá äisamber mä häila býsses jórden.

Nær han to va i skójin, so ládd kuddona se ti sova i äin bakka, o šölv ládd an se ti ligg undi äitt stórt træ. So drømd an, än an

sku få prinsässon i Spanjän ti jimål, o šölv sku an få blí kugg. Nær an dräiv häim kuddona sín om afton, so birätta an för fádern o módron, hur an hadd drømd, o to bläi föräldrana förarga o börja græl up onon. So tägkt an för se šölv: „Drømber ja äin gaggo til, so far ja sækert tí“.

Anan dáin so fór an åter ti skójin o ládd se undi sama træ, o so drømd an åter líka. So tägkt an: „Drømber ja äin gaggo til, so ä e sækert än ja far“.

Tridi dáin so drømd an líka, o so dräiv an kuddona häim mitt om dáin.

Tær bläi äitt græl o äitt tjív i häila býin, nær an hänta kuddona häim so tídit. Men han brýdd int se om he, bara ládd å ti fíla so brått, som om an sku ha tägkt hinn ti Spanjän sama dáin. Men nó vist man, hur lagkt han sku hinna, so bläi han trøttoger up véjin o láddist ti sova i äin skóksbakka. So hørd an júd å noga folk o so tägkt an: „Nu får ja sækert nattkvartér“.

So kom dær fýra røvare, som hadd vari út o stuli, o so börja han fölga ett dom, o so smøgd an se inn i stuvun o djømd se imillan halmn up britsn.

O so kom røvarens høvdindjin framm o fråga, kva dom hadd stuli.

So stäig te första framm o sá, än han hadd stuli äin hatt, som šöut ifrån all fýra sídor, o ju mäir an skaka up hattn, ju mäira šöut an.

So stäig te anan framm o sá, än an hadd stuli äitt sværd, o nær man sló mä te sværde i jórden, so stäig äitt rijimente ett te ana mä væl rusta soldáter úr jórden.

O so stäig te tridi framm, o han hadd stuli äitt par läderbyksor, o nær an skaka up tom byksona, so kom e bara päggar úr dom.

So stäig te fjærde framm, o han hadd stuli äitt par šúmíla styvlar.

So sá høvdindjin: „Dett ær brá!“ O so traktéra han dom so, än dom bläi mitt i fyllon, o so sovna dom.

So nær dom to sovna, so stäig pojtjin upp o klédd up se häila rustnindjin, som dom hadd stuli. O innan som sólen ännu hadd stigi upp, so va pojtjin räidan inn i huvustán i Spanjän o tó inn up äitt värshús. O so fråga han ett slote. O värshúsværdn bjöud se jinast ti vísa o fråga, om int han vist, som va militær, för he va ófrid i lánde.

So räist an å jinast ti kundjin. So sá kundjin åt'n jinast, än om an sku va stond ti biségra fíendena, so sku an få prinsässon. Hískeli fórt so fór an ti krídji o biségra alla fíendena o kom häim ti prinsässon.

Nær an kom häim, so fikk an prinsässon, o so gav an tibáka alla sákren, som an hadd tajji. Tom sákren va stuli uto äin majór. So fór an mä hästar o vagn ett fádern o módron. O so fíra dom bröllop i äin viku. O so fikk an blí kugg.

---

133. Képmanspojkin, som såld saltfártígi åt kuggin.

(Weckjärvi i Borgå).

He va äin képman, som hadd trí siner. So gav an äitt fártíg åt dom ti mans.

So sigla te älsta äin lítn stomp, so kom han tibáka åter.

O so fór te millersta út. So sigla han ännu líte läŋger.

Sedan fór te alli iŋgsta út, o han fór alli läŋgst.

Han hadd äitt saltfártíg. So sigla an alt ända ti kuŋgis slote.

So kóka kuŋgis kokkin suppo. So kasta an äin näva salt tí i suppgríton hansis.

„Kva täŋkt du nu upa, som kasta slikt tær i mín gríto?“ tikt kokkin.

So sá an, än e va krídder, som an hadd.

O so férd kokkin suppon framm åt kuŋgin.

So tikt an: „Hur ha du fått kóka so gó suppo i dá?“ tikt an.

So sá kokkin: „Hær va äin kár, som kasta krídder i gríton mín“.

So sá kuŋgin: „Gá bäd'n kom hí, än ja får tal mæ onon“, tikt kuŋgin.

„Kva hár tu fär krídder, som tu kasta i kokkis suppgríton, som suppon smakast so brá?“

„Ja hár äitt saltfártíg“, tikt an. „Vi brúkar slík krídder tí åt vonn sído.“

„Tu kan säl åt me te tær saltfártígi, som tu hár“, tikt kuŋgin.

So sá pojkin: „Ja kan int säl e, fär ja ska tá häim e“.

„No, tu kan nu gäv åt me e“, sá kuŋgin, „tu ska få halva mett ríki o dótron ti gumma åt de“.

„Já no“, tikt pojkin, „up tom vilkona kan ja nó säl e“.

No, so lämma an saltfártígi sett tí.

So sku an far häiman. So kom brúden hans to mæ, som an sku far o vís åt senn fáder.

Sedan up vægin, nær han fór, so méter han te älder bródern.

„Nu ha ja vonni mä menn räiso so miki“, tikt te tær iŋger.

O so sá te älder: „Igga får tu far lägger nu“, tikt an. O so tó an o kasta onon i šénn.

So tó te älder brúden, o so fór han häiman.

Sedan kom válfiskin o slúka í se te igger bródern. O so sprúta an úr se onon åter up äitt häll, tær äin érn hadd sett bó.

Sedan so bärja an vistas tær nær te érn, som te érn hadd uggar, som an bärja mata.

So kom érn o sá åt uggana: „Ä ni noga huggroga o?“ tikt érn om afton.

„Hær ä äina, som ha hänta mát åt os“, tikt uggana.

„Hur stórer ä an? Ä an so tær stór?“ tikt érn o lift líte up viggana.

„Nó ä han stére“, tikt uggana.

„No, ä an so tær stór?“ tikt érn o lift líte mäir up viggana.

„Nó ä han stére änn“, tikt åter uggana.

„No, ä an so tær stór?“ tikt érn o sló út mä viggana.

„Jó, so stór ä an“, tikt åter uggana.

„No, to är e äin fullstór kár — ja vil sí te kárn“, tikt érn.

„Näj, int vísar vi onon; kanski ni tár líve å onon“, tikt uggana.

„Int tár ja líve å onon, int“, sá érn, som bara sku hav framm onon.

So vísa dom to up'n. So sá érn to: „Hur i værden ha tu komi hí?“

„Jó, vi hadd äitt fártíg“, bärja han färklara, „vi hadd äitt fártíg ti mans — vi va trí pojkar, o ja sigla alli läggst ända ti kuggis slote. O tom áder brédren sigla int so laŋkt. O so kom ja mä saltfártígi tærtil. O so kóka kuggis kokkin suppo. So kasta ja äin näva salt tæriti. O so tikt kuggin: „Hur ha du fått so gó suppo i dá?“ So sá kokkin: „Hær va äin kár, som kasta krídder i gríton“. Men kuggin, han tikt, än suppon va riktit gó. Sedan so sá an: „Bäd nu te kárn kom hí, än ja får tal mæ onon“. So sá an: „Kva ä he fär krídder, som tu kasta i kokkis gríton?“ So sá ja: „Slík krídder brúkar vi tí åt vonn sído“. So tikt kuggin: „Tu kan säl åt me te saltfártígi“. So sá ja: „Ja kan int säl e, ja ska tá häim e“. So sá kuggin: „Tu ska få mett halva ríki o mín dótro ti gumma åt de, bara du gäver te saltfártígi åt me“, sá an. O sedan so fór ja häiman mä kuggis dótron mämme. O so räist vi, o so métt vi te älder bródren åter up vægin. So birätta ja alt fär onon, hur ja hadd vonni mä mín skúto. „Nu ska ja far häim mä mín brúd o vís åt fár“, tikt ja. „O sedan so ska vi háld bröllop.“ O sedan so kasta te älder bródren me i šénn. O so kom válfiskin o slúka me í se. O sedan so sprúta an me úr se up äitt bjärg, tær, som érn hadd uggar. O so kom ja hí!“

No, nær nu pojkin sá, hur ettan han hadd blivi bihandla, so sá érn: „I afton är e brällop up sama kuggis gårdn, tær tu va mä

kríddren, mä tenn älsta bróder o kuggis dótron. O nu ska du säss up menn rigg, so ska vi flíg ivi tí ti te slote“.

O so lämma érn onon tí, nær kuggis vallbisin.

So gikk te brällope so lagkt, innan prästn kom tí. So sá kuggin: „Skikk ett vallbisin, än an komber hí o talar gåtor nu so lägg tett prästn komber“.

So sá képmanspojkin åt vallbisin: „Tu kan nu lät me far o tala fär de. So gäver du tín jakko o misso åt me“, tikt képmanspojkin.

O so fór pojkin o kom inn i brällopssáln líksom i vallbisis ställe. So bärja an: „He va äin képman, som hadd trí siner. So gá an äitt fártíg ti mans åt dom. O so sigla te älsta äin lítn stomp o te anan líte lägger, o te tridi sigla to o kom mä saltskúton sín ända ti kuggis slote. Tær so kóka kuggis kokkin suppo. So tó an äin näva salt o kasta iti gríton. So nær suppon va færdi, nær an férd inn enna, fråga kuggin: „Hur ha du kóka så gó suppo i dá?“ So sá kokkin: „Hær va äina, som kasta krídder i gríton mín“. O so sá kuggin: „Bäd onon kom inn, än ja får tal mæ onon“. So sá an: „Kva ä he fär krídder, som tu kasta i kokkis gríton?“ „He va äin näva salt; vi brúkar ha slík krídder tí åt vonn sído“, tikt te anan. So sá an: „Tu kan säl åt me tom kríddren dín“, tikt kuggin. „Näj, ja kan int säl dom, ja most fér häim dom“, tikt te anan. „No, säl nu“, tikt kuggin, „ja gäver halva mett ríki o dótron mín ti hostro åt de“, tikt kuggin. No, han såld ti sísta slúte. So sku dom to far häiman. So méter an te älder bródern up vægin, som dom sigla — — —“.

„Tíg! Tu får igga tala mäir!“ rópa brugomn.

„Näj, näj, lät gubbn tal sín gåto út“, tikt kuggin.

— — „O so tó an brúden å me, o so kasta an me i šénn“, sá an. „O so kom válfiskin o slúka me í se. O so sprúta an úr me åter tí up äitt höukt bjärg, som érn hadd bó. O so bärja ja bär mát åt érns uggana. O so kom érn om afton o fråga å uggana: „Ä ni noga huggroga o i afton?“ „Näj“, tikt uggana, „hær ä äin, som ha hänta åt os mát“. So kom érn anan afton åter o fræga uta uggana: „Ä ni noga huggroga o?“ So sá uggana än: „Näj, hær ä äin, som ha hänta mát åt os. Vi ska säjja, kvart an ä, bara ni int slår ijæl onon“. „Näj, int slår ja ijæl onon“, tikt érn, „bara ni bara sær“. O sedan so kom ja framm, o so färklára ja mett eländi fär érn, hur ja bläi illa bihandla. O so sá érn: „Nu ska du säss up menn rigg, so ska ja flíg mädde ti kuggis slote — tí ä brällop i afton“. So flöug an tærtil, som vallbisin gikk vall mä kuggis kudduna. O so tikt kuggin, än nær he räkker so lägg, tist prästn komber, so ska vi hav vallbisin ti tal gåtor. Sedan so sá ja åt vallbisin: „Släpp me ti

tala fär de". O han släft me. O hær ä ja just te sama nu, som dom ha bihandla so illa."

„No, ä du riktit sæker up de?" sá kuggin.

„Jó", sá brúden. „Nó ä han te sama."

„Hær ä riggin, som ja fikk ti minne å enna", sá pojkin. O so slapp an to ti blí måg åt kuggin, men te älder bródern lät dom skjút ijæl.

---

134. Kuggliga hórngardi.

(Hommansby i Liljendal).

He va äin forvislöus pojtji, som va útan fáder o módro. So va e äitt folk, som tó onon o sku fóster upp onon, til an sku blí stori. Nær an to hadd vari tær äin tíd o bläi stori, so šikka dom út onon, än an sku sok se vallställe. O so djikk an, o kom ti äitt härrgårsställe, o so fikk an valltjénst tær. Men so fikk an äitt dålit gardi, som an sku bör gá vall mä, fikk int ana bara kattor o hundar.

Första dáin som an va vall, so va hundana o bäit onon, o kattona klost onon, sön an va mytjy ónöjder mä vallgandjin senn.

So kom frún o fråga å onon, kva an tykt om garde sett. Men so tykt an, än e va mytjy dålit ti gá vall, nær hundana bäit onon o kattona klost onon. So sá frún: „Vi ska gá út o sía upa dett garde, hur dom läiker tisamans". So hadd an äin lítn hunn änto ifrån sama sälskape, som alder hadd djórd noga illa åt onon. So stó pojtjin i forstodörn o fundéra, om an sku bör rýma hälder, kva han sku bör djöra, för han vild int gá vall, int. So kom to te tær lil hunn, som alder hadd djórd noga illa åt onon, o dró onon i byksbäine, líksom an sku ha vila hav onon ti kom bakett se. Nær hunn hadd drajji líte, so släft an å o börja gá åt äin skaffrídör, som dær va. Men pojtjin han förstó int hunns mäinindjin o djikk int iggarstäns.

So kom hunn åter til onon o djórd up sama sätte.

Nær hunn ännu kom tridi gaggon o djórd líka, so börja pojtjin förstå, än e va nogontigg, o börja gá bakett. So tó an ypy skaffrídörn, o so djikk hunn föri inn. So börja hunn ti soka i knútana o so hänta an framm åt onon äitt par skónar o äin tjäpp. O so kund hunn bör tala, o so sá han åt onon: „Täss jær skónana ska du hálda, för tom blír ti stór nytto åt de i frammtínn. Än om du vil nogon gaggo fórt framm, so bara du säter täss jær skónana up de o tvinnar de trí kvarv ikrigg, so ä du tí, som du ämnar de".

Te tær tjäppn, som an gav åt onon, so va han slikan, än a alti sku bjär onon i hánden, o nær an sku kom ti gá yvy noga si ver, so sku tjäppn flýga två gaggor i vädre, o nær an sku gá yv gull, so sku tjäppn flýga trí gaggor i vädre.

So va pojtjin o röum dærifrån o fór ifrån sett vallställ. Skó nana o tjäppn tó an mässe. Nær an kom up véjin, so fundéra an „Nu sku e va rólit ti fá sía te stán, som kundjin bór yty“. So tó an sín skónar up fotren o tvinna se trí gaggor ikrigg o önska se ti te stán, som kundjin bódd yty. Mä sama som an tvinna se tridi kvarve, so va han tí o.

Nær an to kom i äin so stórer stád o va so dålit klédder, so fundéra an, hur an riktit sku bör tá se framm dær.

So kom äin härre marsandist mä gátan. To fråga pojtjin å te härrn, kvart kundjin bódd.

So sá härrn: „He ä nu tesama för te kvart kundjin bór, int slipper tu inn til honon änto, int“.

Men so vísa an onon tí änto, o so fór pojtjin tí ti kundjis slote.

Nær an kom tí, so stó dær vakter útanför pórtn.

So fråga vaktren å'n: „Kva vil tu hava?“

So sá an: „Ja sku vil inn ti tals mä kundjin“.

So tykt vaktren som so: „Tí slipper du int!“

So fråga vaktn åter: „Kva sku du hav för ærand ti kundjin?“

So sá pojtjin: „Ja sku vil fråg å'n, om an sku vil kom rída hälder sprigga i káp mämme“.

So sá vaktn åter: „Tykker du, än du sku va stond ti sprigga?“

„Jó“, tykt pojtjin. So djikk äin å vaktren inn ti kundjin o sá: „Jær ä äin lítn pojtji útanför pórtn, som sku vil fråg å kundjin, om an sku vil kom o rída hälder sprigga i káp mä onon“.

So kom kundjin út o fråga å pojtjin, om an va stond ti sprigga.

„Jó“, sá pojtjin, „he ä te sama, om kundjin vil kom o sprigga hälder rída mä te bäst hästn senn“.

So sá kundjin åter: „Säter du upp líve dett, so komber ja o rída mädde“.

So tykt pojtjin åter: „Jó, nó komber ja“.

Kundjin han sku to fara o rída i káp mä pojtjin mä te bäst hästn senn. Galjin läit an alt ställ i årnigg, som pojtjin sku häggas yty, om an int sku ork sprigga.

So mäta dom upp äitt háld, som pojtjin sku sprigga, o kundjin sku rída mä. So tó dom to äitt stykk mässe, som dom sku fora ti éndan up te hálde o lämm e tær. O han som sku koma bakett, so sku han hänt e tibáka.

So va dær mytjy folk ti åskodare, som sku sía, nær kundjin sku rída o pojtjin sku sprigga. So satt kundjin se up hästryddjyn, o so

spänd an spurana i sídon o fór dærifrån, o pojtjin bläi stá tær. So börja foltji skratta o sá: „Nu mister du líve dett". So börja pojtjin sprigga o undi tínn, som an spragg, so spragg an út tom tær trí kvarven, o so va han tær ti te hálde, som an sku til, o lämma styttji sett tær, o so tvinna an omm se up sín skónar, o so va an tibáka. O so va kundjin först halva véjin, nær pojtjin kom tibáka.

Nær to kundjin kom ti sama ställe, so fikk an tá pojtjis styttji, o so fikk an kom tibáka. O so sá kundjin åt pojtjin: „Nu most du blí jær åt me ti búdbärare o bräivførare", sá an. Si he fantist igga tilifúner o tiligrammer änn te tínn. So va kundjin o klédd upp onon to líkasom äin prins. So tó pojtjin to skónana sín o fór ti skumakárn mäddom o läit reprér o blagk upp dom. Mä tjäppn fór an o ti snikkarn o läit puléra upp onon.

So hadd kundjin äin prinsässo o, som va i sama oldern som pojtjin. O so läikt dom tisamans för kvar dá i kundjis trägårn. Men nær dom bläi stori o älderi, so börja dom tal om frierí. So hørd kundjin äin dá, än dom tala om frierí, o so sá an åt pojtjin, än om an int sku háld upp mä he, so sku an trägg mist líve sett. So luva pojtjin to, än an int sku djör e mäira.

So djikk dom åter tisaman äin tíd i trägårn. So va e äin dá, nær pojtjin djikk i trägårn, so flöug tjäppn úr hánden hansis två gaggor i vädre. So sá pojtjin åt prinsässon: „Jær fins silver".

So djikk pojtjin upp ti kundjin o sá: „Kundjin hár silver i trägårn senn".

So sá kundjin: „Säter du upp líve dett, so läter ja gräva, men int annors", sá an.

„Jó", tykt pojtjin.

So läit kundjin gräva, o he fantist silver uvánlit mytjy.

So djikk dom åter tisamans äin tíd, prinsässon o pojtjin, i trägårn. So börja åter pojtjin tal om frierí. So stó kundjin o hørd. So bläi an so förarga up pojtjin, än an läit kall framm bødlana o sku hav dom ti tá líve å onon. Men just nær an sku dødas, so sá an åt onon, än om an sku va úr lánd o rík innom tjugu tímar, so sku an änto få va i líve. Men so tó kundjin å'n skónana o tjäppn, o so fikk an fara. O so knalla pojtjin i vég.

Nær an to hadd sprondji häila dáin, so komd an ti äin stórer odimark. So djikk an inn i skójin, o so tó an se nattkvartér. So ládd an se undi äitt stórt træ, o so sovd an tær ända ti morin.

Nær dáin komd, so va an bodi huggro o trøtto, o int våga an se hälder ti nogan bý, int. So börja an vandra i skójin, o so kom an ti äitt stórt frukttræ, som va mä svarta frukter upa. So djikk an upp i træ o tó nér noger frukter, än an sku få bör smak up dom, för han va so rýslit huggro. O so sattist han ti ita. Fruktren

smaka brá, men nær an hadd iti äin stond, so tjänd an, än e börja koma små knolar i huvu up onon. O nær an hadd slúta ti ita, so hadd an fullväksta hórn i huvu. So tykt an: „Nu ä ja aldäilis ólykkli, för nu täks ja int vís me för nogan mäniša mäir hälder, int“.

So börja han åter vandra lägger innåt skójin. So kom an ti äitt ana frukttræ, som va mä roda frukter upa. So tykt an: „Tom budi int va sämber som dom första fruktren, ja budi smak up tom o“. So tó an äin par trí stykkna å tom o, o so börja an ita å dom. Nær an hadd iti äin lítn stond, so tjänd an, än hansis hórn börja minskas, o nær an hadd slúta ti ita, so va han aldäilis útan hórn. So tägkt an för se šölv: „Tetta kan va líka stór lykko åt me líkasom tjäppn o skónana“. So tó an nóga räido up skójin, hur dær va, o so djikk an ti lánsvéjin tibáka.

So kom an ti äin bý, o i början up býin so va dær äin smiddjo. So djikk an inn o bäidist åt se arbäit. O so fikk an arbäit, tom tó onon líkasom ti smidilærigg. O so fikk an äin lítn dakspägg fōr kvar dá. So nær an hadd vari äin tíd, än an hadd fått sámbla åt se líte päggar, so kosta han åt se äin frakk. So va an ännu äin lítn tíd dær, o so tjøft an åt se äin hatt o ti sísta slúte äitt löusšägg. So tó an räispass å sminn o fór dærifrån. O so tjøft an ännu äin korg mä lok upa åt se, o so djikk an upp ti sama skójin, som an hadd komi ifrån. O so tó an åt se frukter korjin full, o so fór an tibáka ti sama stán, som kundjin bódd yty.

So djikk an upp ti kuggliga slote. To fråga vaktren å onon, kva han vild. So svara an, än an hadd frukter ti sálo. So djikk äin å vaktren inn ti kuttjin o sá, än dær va äina, som hadd frukter ti sálo. So kom kuttjin út ti sí up dom o fråga lov, om an sku få før äin par stykkna upp ti slote ti vísas.

Jó, han gav lov, men han satt to äitt mytjy höukt prís up *sin* frukter.

Nær to kuttjin hadd vari inn o vísa tom fruktren o kom tibáka, so sá han: „Tom mo kosta, kva dom vil, vi tár dom alla“. O so knalla pojtjin ostá åter, nær an hadd fått senn bitálnigg.

Kuttjin åter ståld ti äin stórer middá o laga fruktrena ti stúnigg. Nær e to va dúka, so sattist häila kuggliga svítn ti ita. So djikk kundjin ti först ti bórde o tom andra alla ett årnigg, so än prinsässon, som va yggst, sattist alli síst vider bórde.

Nær dom to hadd iti äin stond, so sá kundjin, nær an så up prinsässon: „Kva ä he för knolar, som tu hár i huvu dett?“

O so börja dom sí up kvarádra, o so hadd dom allihóp knolar. Ett äin stond, so sprakk e út fullväksta hórn.

So sá kundjin: „Härijésta, kvart ska vi nu tá véjin, nu ä vi alla äitt hórngardi“.

So läit an gá lýsniggar o bräiv ikrigg all værdens trakter ett doktórer, som sku kom o bót dom. O so luva an, än han, som sku kun bót te šúkon, so sku an djäv åt onon halva rítji o päggar ännu til, so mytjy an bara sku vil hava. So kom e doktórer från all værdens kanter o alla försøkt ti bót te šúkon, men indjin kund.

Men so tägkt pojtjin: „Nu ska ja försøk ti far o bót te šúkon". O so såmbla an ihóp all sorters gräs o örter, o so tjoft an ännu til äin bók, som an låddist läsa ifrån, o so fór an ti slote to.

Nær an kom ti slote, so sá an: „Ja ha hørd, än jær up slote ska va äin svår šúkdóm, o ja sku kom o bót te šúkon. Men ja sku vila høra först, kvaför äin bilønigg man kan få, om man bótar te šúkon".

„He ja ha luva, halva rítji o päggar til, he ska du få", svara kundjin.

„Já he ä néstan för líte", sá pojtjin, „men om ja får häila rítji o päggar til, to ska ja bóta".

„He kan ja int djäva", sá kundjin, „men ni kan ju nu försøka änto".

„Ja kan ju nu försøka, so får kundjin sía, om ja int ä værd he för mett arbäit."

So börja an ti kóka, o so kóka han äin häil dá midisíner. So kom prinsässon to o fråga, om int midisínen snárt börja blí færdiga.

So svara an: „Jó, men nó kan he räkk ännu".

Men so sá han: „Sku int prinsässon önsk se ti blí djift?"

„Já", svara hun tibáka, „kvemm sku vila há os, som ä äitt slika hórngardi?"

„No, men om ja sku tá bort hórnen å prinsässon, kanhända än prinsässon sku djift se mä me."

Nu tjänd prinsässon pojtjin up røstn o sá: „Aj, ä int tu tesama, som ha läikt tisamans mä me?"

So kund int han háld se bara svara: „Jó".

So sá prinsässon to: „Om e ä so, än du kan tá hórnen bort å me, so ska vi djift os, o so ska du tá hórnen ännu å all tom ádra, men int å kundjin".

So sló han nér sín midisíner, som an huld upa ti kóka, o so börja an kók å sín frukter to.

No, nær midisínen bläi kóka, so sá an til to, än tom kuggliga sku få sät se ti bórs, kundjin först o tom alla andra bakett, men prinsässon sku få sät se ti síst. O so hadd an äin kupp, som an ládd midisínen yty, o hadd útträkna, än an sku djäv två šäidblad åt kvar o äin, men nær an sku kom ti kundjin, so sku han va útan.

So gav an två šäidblad åt prinsässon, o so börja han stá o läsa i sín bók. O so gav an dýlíkt åt tom ádra, o stó o las för kvar o äin.

So så kundjin, än prinsässos hórnen börja minskas, so bläi an so rýslit glader. Men nær pojtjin kom ti kundjin, so va an útan midisíner. So sá an åt kundjin: „Sku ja int vara værd för mett arbäit ti få he, som ja ha bäidast, o nu tár ja int hórnen å kundjin, om ja int fár häila rítji“.

So sá kundjin: „Näj, he kan ja int djäva, men kom i menn skrubbkamare o tá tærifrån tom dýrbárast styttjin, som dær fins“.

So vist pojtjin, än skónana o tjäppn mostist finnas tí. So djikk kundjin förút, o pojtjin kom bakett. So sá kundjin to: „Si, jær hár du nu, väl åt de nu, kva du vil hava“. So djikk pojtjin upp ti knútn, tær som an så, än skónana o tjäppn stó, o so tó an tom. So tó an skónana up fotren o tjäppn i hánden, o so räiv an šäddji å se o sá åt kundjin: „Kanhända ni tjänder me nu?“

Nær an hadd sakt he, so tvinna han se ikrigg up skónana o so räist an å. So va alla ádra útan hórn, men kundjin bläi mä hórn. So bläi kundjin i stór sorg, nær an int kund vistas tisamans mä tom ádra kuggana, nær an hadd hórn i huvu.

Men so hadd prinsässon o pojtjin to räidan förút tala mä kvarádra, sön prinsässon vist, kvart pojtjin va.

So va e äin tíd to bakett, som pojtjin hadd fari dærifrån, so tykt kundjin: „Om nu pojtjin sku kom tibáka o tá hórnena å me, so sku han få häila rítji“.

„Jó“, tykt prinsässon, „nó komber han tibáka, ja skríver ett onon“.

O so komd pojtjin tibáka, o so sá kundjin åt onon: „Ja djäver häila rítji åt de, bara du tár hórnen å me“.

So svara pojtjin: „Jó, bara kundjin djäver åt me prinsässon ti frú“.

„Näj, he sku ja int vila, he“, tykt kundjin.

„Já, so tár ja int hórnen bort hälder“, tykt pojtjin.

Men ti slút so träggd kundjin luva, än an sku djäv prinsässon åt pojtjin o rítji til, bara han sku tá bort hórnen.

„Jó, men ja tár int ännu bort hórnen, förän kundjin skríver åt me häila rítji först o prinsässon til“.

O to träggd kundjin skríva rítji åt pojtjin o prinsässon til. Men so tó an int ännu hórnen bort, förän han fikk háldi bröllop mä prinsässon. Men nær häila rítji va skrivi åt onon, o bröllope va háldi mä prinsässon, to först tó an hórnena bort å kundjin. To va pojtjin kugg, o kundjin va indjintigg.

---

135. Om skrædarn, som fikk å jättn äin dúk o äin käpp o förvärva se ríki.

(Öfvitsböle i Mörskom).

He va trí skrædare, som jikk út o vandra, he va so fati tíder. Bäst dom vandra hitta två å dom i skógin silverknuppar, som va líksom äpel. O tom plukka so myky åt se, som dom tykt, at dom sku bihova. Men te tridi han hitta igga.

No, dom fór häim dom två, som fikk, men te tridi han bläi o soka ännu. O so kom han ti äin gamal jätt, som lå o kampast mä dodn. O han bá, at han sku slå ijæl onon. Han hadd kampast i femti år, o igga kristit folk hadd komi o tajji líve å onon.

„No“, tykt han, „ja hár igga, kva ja sku slå mæ“.

To sá jättn: „Tær ä äin klobbo bák huvu; tá henna o slå“.

„Men int jör ja he útan bilonigg“, sá skrædarn.

„No“, tykt jättn, „ja hár igga vídare ti bilon de mä, bara äin gamal dúk o äin käpp. Nær du vil hav mát, so bräider du út dúkin o slår mä käppn trí gaggor, so komber he mát alladi sorter“.

No, han gjórd so, sló ijæl'n o fikk dúkin o käppn.

O senn va han o mott äin stafett, som kom rídandist. O han sá: „Ja ä so huggroger“.

„No“, tykt skrædarn, „vi ska tá o försoka ti få líte ti muns“. O so bräidd han út dúkin, o so fikk han ita. O senn nær dom to hadd iti, so bijærd stafettn te dúkin. O han hadd äin pípo. Nær han sku blås i te äin éndan, sku he kom tibáka alt, som va förlóra, o i anan éndan, so sku he kom kriksfolk.

Nær skrædarn jikk åter, bläi han huggro. Men nær han blåst i éndan, fikk han dúkin tibáka, o so fikk han ita. Nær skrædarn jikk häiman, sá han åt sín hostro: „Lag alt i senn årnigg räint“.

So va han to o bjöud myky jäster. So sá tom ádra: „Sí kva han ä tókoger. Nu ska han it upp o drikk upp te lilla, vi gav åt'n“. Men han hadd nó.

Senn blåst han i pípon, o so kom he kriksfolk. So börja dom šúta o kríga o šöut kuggis flýgeln å. So laga kuggin ti sía, kvaför äin främand krikshärre, som sku ha komi. O so jälft igga he hälder, fast dom va o sía. O to modist kuggin út šälv ti bisí, kva he sku vara. So va he bara skrædarns tilstälniggar.

O so laga han senn dúk o laga åt kuggin ti måts o. So va kuggin to o bijærd te dúkin o gav äin däil å sett ríki för dúkin åt skrædarn. Nær he to líte va, va skrædarn o blåst i pípon, so fikk han dúkin. O so hadd han ríki, o so bläi skrædarn rætt rík, fast han hadd vari rætt fati.

---

136. Torvil-Háns.

(Öfvitsböle i Mörskom).

So va e åter trí brøder, två stóra o äin lítn. So va he äin prinsässa, som dom alder fikk ti skratta. Alla, som tí sku gá, sku hav rólit mæ enna, nogra prädíka som šú präster, o nogra šuggd som šú klukkare. Men iggin fikk henna ti skratta. Men so sku he tagas trí räimar úr ryggin up honon, som int sku få enna ti skratta.

To fråga te minsta bródern å fádern: „Får int ja gá tí o?"

„Gá bara, men so tár dom trí räimar úr ryggin up de". O te pojkin, han häitt Torvil-Háns.

No, so sá han: „Igga ämnar ja gá tí o lag enna ti skratta. Ja ska fräst gá ti drägg åt kuggin".

Han jikk, o so fråga han, om han sku få blí drägg åt kuggin.

„No", tykt kuggin, „kva sku tu to jöra, tu som iggintigg orkar o iggintigg kan?"

„No", tykt pojkin, „ja mo nu bär inn véd o vatn".

So bar han vatn inn. So nær han va ett vatn, so va dær äin furu i bäkkin, o som han tó vatne, fikk han äin fisk, som va äin gullfisk, i ämbare sett. O so kom äin gumma marsandist, som läidd ett se äin gullgåso. O so sá gumman åt'n: „Vili vi býta".

Hun gav gåson åt honon, o han gav fiskin åt henna. Om nogin sku koma o känn upa gåson, so sku pojkin säjja: „Vil du va mæ, so sit på".

So kom äin gumma först, o so sá han: „Vil du va mæ, so sit på". So fasna gumman fast.

Senn kom äin kár o sku spark gumman loss. So sá pojkin åter: „Vil du va mæ, so sit på". So fasna han fast, so han fikk hupp up äitt bäin.

So komber sminn o sku mä taggin tá löus onon.

„Vil du va mæ, so sit på", sá pojkin. So fasna sminn kvár. Senn läidd han dom alla ti køksfönstre.

So kom økspígan út o hadd släiven o vispiln i hánden, o so gár hun tí o sku känn up dom. So sá pojkin åt henna o: „Vil du va mæ, so sit på". O so fasna hun fast. So läidd han häila hópn útanför prinsässans fönster, o to skratta hun so, at kuggin modist háld í enna, at hun int sku stjälp ikull. O tær fikk Torvil-Háns häila prinsässan.

137. Gullgåsn.

(Tenala).

He va én gogg en bónde, som va ríker o hadd trí söner. Han sá ot den älsta sonn, at an sku gå hugg fammvéd.

Han jikk, o to komd ti an en vítklædder mann, som bijærd líte mát, för an va so huggroger.

Pojtjin sá: „Int jér ja, för ja bihover e šölv“.

Gobben jikk från an, o pojtjin börja ti hugga. De första træ an hugd, so hugd an se i hann o fikk gå himm.

Nu säter bón ander dájin den millersta pojtjin út. To komd tí åter sama mann, sorsli o bidrøvager, o bijærd líte mát, men an fikk sama bišéd, som å den första pojtjin.

To an bijynt hugg, so hugd an se i bäine o orka int kom tädan, men grannana, som o va ti skójin, jölft' himm an.

Tridi dájin säter dom út den yggsta.

To komd åter sama mann ti den plassn o bijærd mát.

„He ska ni fulvæl få“, sá pojtjin, „ja åt frukost himma, so ja nó kan slå me út útan mát“.

Gobben börja to äta, va pojtjin gá, o an šölv sku bör ti hugg.

Men to sá gobben: „Hugg int änn, sät de nu nér so länji ja äter, so ska ja senn vís ot de, var du ska hugga“.

Pojtjin jórd so.

Nær gobben hadd äti, so jikk dom ti en ék, o den sku pojtjin hugga.

„Nær étjin senn falder“, tykt gobben, „so tár tu e, som ä undi rötren. Senn bihøver tu int far himm mér, útan gå út i værdn o søk din lykko“.

Pojtjin börja hugga, o gobben jikk bort. Nær étjin stalp, so va dær en gullgås undi. Pojtjin tó opp un, o gá se po vandernigg, men vist int, vart an sku gå. Nær an hadd vandra hela dájin, so komd an ti et rusthold o bijærd nattkvartér. He fikk an o.

Nu va i rustholde trí flikkor, én fullstórer o två tvilliggsflikkor. Den stór flikkon fræga, om un sku få en fjäder å gullgåsn, men pojtjin tykt, at un int sku kun få. To tägkt flikkon: „Ba tu nu somnar i natt, so ska ja nó kom o tá åv de“.

Pojtjin jikk i sitt rumm o lá se o satt gullgåsn bräivi sändjin.

Nær alt va tyst o stilla, so sær den stór flikkon ti dom små: „Nu ha an somna, o ja ska gå ätt en fjäder åv gåsn, men om ja blír för länji, so ska ni kom ätt me“. Hun smøg se nu inn, men nær un tó i fjädren, so fasna un tí. Dom små komd to ti søk un, men nær dom sku tá ennas händer loss, so bläi dom o dær.

Ander moron stäig pojtjin opp i gó tíd, tó gullgåsn o gá se út på vandernigg; flikkona fikk följ mä an, all trí.

Nær nu rustholderskan vakna, so sku un gå väkk opp sina flikkor, men dom va bort. So jikk un i he rumme, dær an hadd liga, o an va o bort. Hun jikk nu ti rustholdarn o sá: „Sí po dom baddars flikkona, nu ha dom alla fari bort mä den pojtjin, stíg nu opp, so vi får far o søk!“

Rustholdarn stäig opp, o so fór dom o søkt. Dom hitta o po dom, men nær rustholdarn mæ nu sku tá händren däiras loss, so bläi dom o dær. So kom dær två dítjisgrävare, o nær dom sku brýt loss händren däiras mä spadana, so bläi dom o dær. Ju lägger pojtjin jikk, täss méra folk fikk an.

Slútlijen komd an ti en grévisgål. Den gréven hadd en dótro, som alder hadd skratta. Gréven hadd sakt, at den, som sku få un ti skratt, sku få un, om an so sku va gréve hälder drägg. To nu pojtjin komd mä hela sitt följi, so börja un slå händren ihóp o skratta, to un fikk sí hela kogkaroggin.

Gréven komd dí o fræga, va som va po færde.

„Pappa komber o sí, so ska ni få sí, toko som ni alder änn ha sítt“, tykt un, o un stormskratta, so un rätt vild dígna nér.

Men gréven stó vi sitt órd, o pojtjin fikk grévedótron ti hustru.

Pojtjin, han rópa nu: „Loss!“ So slapp dom all från gåsn o fór ti sitt, men pojtjin, han bläi gréve senn, han.

138. Om bón, som fikk fämm önskniggar för fýra kalvfötter o en fjærndel bro.

(Tenala).

He va en fati bónde, som hadd sold kræk o skóg, so an int égd bara húsen o mytji bárn o hustru, men igga mát. Bånen larma ätt mát, dom, men an vist int, va an sku få ti jé dom.

Én moron stíger an opp o sku far hugg et lass véd o sölg e, so at an sku få líte ti bro. Vi första træ jikk yksn sunder, o so satt an se po træ ti gråta.

Nu komd tí en gobbe o fræga, vafför an grét.

„Sku du kun jölp me, so sku ja nó säj“, sá bón.

„Säj nu bara!“ tykt gobben. Han birätta to, hur he va po raku mä an, hur an hadd sold alt bort för mátn o ti slút hadd yksn hansis gått sunder för an. Grannas mór hadd jétt ot an fýra kalvfötter o en fjærndel bro ti mát ti skójin.

„Vil tu jé ot me den mátn“, tykt gobben, „so ska tu få önsk ot de étt tigg för vár fót o étt för brøbitan“.

„Nuk ä ja brá útan o sku trägg hold den mátn šölv, men nuk ska ja jé an änto“, svara bón.

Nær bón sku gå himm, so sku an senn få jör dom fämm önskniggana, o för brøbitan sku an önsk se he nødvändigasti.

Bón går himm.

So önska an se först för brøbitan Guts nåd, som alla bihøver. För första kalvfótn önska an, at hansis visthús alltin sku va fult, för den ander at hansis tjällare alltin sku va full, för den tridi, at föuse hansis sku va fult åv kræk o lädun full åv hø, o för den fjærdi so önska'n, at hansis pugg sku va full åv päggar.

Han går nu himm o säter se bakom bóle. Senn sá an: „Tu ha väl inte laga ti mát, gumma?“

„Já, va sku ja laga åv?“ tykt un.

„Gå nu ti visthúse o søk, om int dær ä nogo, som dúger äta!“ sá bón.

Nær un komd ti visthúse, so va e fult mä rog, ärter, fläsk o alt möjlit. So va he bara ti tá inn o äta. Nær dom hadd äti, bá bón gumman ti gå ti tjällarn o søk drikka. Gumman jikk, fast un tródd, at dær int sku finnas. Men nær un komd ti tjällarn, stó fraggan úr øltunnona, o so va e bara ti tá inn o drikka.

Nær dom hadd drukki, so sær bón: „Ha du vari o jétt mát ot kríandin?“

„Vist fänin ha tu blivi full åv øle nu“, tykt gumman, „hälder va talar tu i ónødon, int hár vi ju nogo kræk“.

„Men ja tykt än he röuta i föuse, nær ja komd himm, so at gå nu bara“, svara bisin åter.

Gumman jikk.

Nær un komd tí, so stó all bås o tjättor fulla åv kræk. He va it nogo vídare to bara ti jé mát ot dom, ättsom lädun o va fulder åv hø. Nær un komd inn från föuse, so börja un fundér, hur he nu alt hadd gått té. Bón birätta to ot un.

Som nu tjäriggar alder kan hold í se nogo, so fór un ti granngålsmor o skrávla omm e. Nu va int grannbón himm. Men nær an komd, so tykt gumman, at an o sku far ti skójin o hugg véd, so sku un lägg ot an fýra kalvfötter o et hélt brø. Han lova fara, men an va ríker. Nær an nu hugd första træ, so jikk yksn sunder, o an satt se nér, förstås, ti gråta.

To komd sama gobbe ti an o fræga, vaför an grét.

To börja bón júga o sá, at an va so fatiger, at an int sku få yksn stålsatter, o at an int hadd mér mát som fýra kalvfötter o étt brø.

„Vil tu jé ot me de, som tu hár i posan, so ska tu fá önsk de étt för vár kalvfót, men int nogo för bro?“ sá gobben.

„Nó ä ja nu útan, men ja ska änto jé“, svara bón. Po væjin sku an senn få önsk se.

So jikk an himm. Nær an komd himm, so fråga hustrun hur e hadd gått, o om an sku få önsk se nogo.

„Jó“, tykt bón, „men ja sku nu lät de önska“. To bläi gumman so gláder, so un önska för första fótn, at hela stuvun sku bōr dansa. Nær stuvun börja dansa, so börja alt ti rambel o gå sunder. To mostist bón önska för ander fótn, at stuvun sku stå stilla. Nær stuvun stanna o an fikk sí, at alt va sunder, so bläi an arger o önska för den tridi fótn, at an sku fasn i den ónytto munn po gumman. Int kund un gå o bär kalvfótn all sin tíd, útan un modist fōr den fjærdi fótn önsk bort un, o so va dom int fléran.

---

139. Skräddarns trí söner.

(Passila i Sjundeå).

De va ién goggo ién skräddare, som add trí söner. Ién blié svarvare, den ander snikkare o den tridi skräddare. Dom kalla skräddarn ti den logga, snikkarn ti den tjokka o svarvarn ti den dumba.

So fór snikkarn först út o gá säj ti vandra, o anses riéskost blié slút. Senn komd an ti ién stórer skóg, o dær myøtt an ién kár, som fruåga, va sors yrki an add. Han sá, at an va snikkare. So bá den dær kárn onom ti följ mässäj. Senn komd dom ti iétt riktit vakert slot, o dær bódd kárn. Dom tó riktit væl imót snikkarn o gá ot onom kvällsvál, o ander dágin so fikk an arbet.

Nær an senn a vari dær ién vika, so sá den dær kárn, at an int bihyøvd onom lägger, at an sku fuå gå. Nær an sku bital onom, so gá an int päggar bara iétt bórd o bá onom säjja, nær an sku blí huggroger: „Bórd, dúka däj!“ so sku de var fult ota dom fínaste máterna.

So fór snikkarn himm mä bórde sit, men dom stjál de uå onom po vægin.

Nær snikkarn komd himm, so fór skräddarn út o vandra. Hanses riéskost blié o slút, o an komd ti sama skóg som bródran hanses. Dær myøtt an o ién kár, som fruåga, va sors yrki an add.

„Skräddare“, svara an onom. Do bá an, at an sku följ mä onom. Dom komd ijänn ti sama slot, o skräddarn blié myki væl imóttajiger. Anderdás moron fikk skräddarn arbet, o nær an a vari

dær ién vika, so sá kárn: „Nu bihyøver int ja däj lägger; ja vil ærlit bitál däj, men int mä päggar, ja ska gié ot däj ién åsna, o nær du säjjer: häj hopp, min åsna! so fár den över bodi bärg o skógar“.

So fór skräddarn himm, men po vægin stjál dom åsnan uå onom.

Äfter ién tíd gá svarvarn säj ti vandra, o anses mataposa blié o slút. So komd an ti ién stórer mörker skóg. Dær komd sama kár imót onom o fruåga, va sors yrki an add.

„Svarvare“, svara an.

„Följ mä mäj do“, sá kárn.

Svarvarn jórd så o. Dom komd ijänn ti sama slot, o svarvarn blié myki væl imóttajiger. Nær an a vari po slote ién vika o arbiéta, so sá kárn, at an sku fuå gå, o gá ti bitálnigg ot onom ién säkk mä ién knyølpuåk í. Han sku bara bihyova säjja: „Úr säkkin mä däj, knyølpuåk!“ so sku den koma ota säkkin o sluå o dägga, tiss an sku säjja: „I säkkin mä däj, knyølpuåk!“ So sá den dær kárn senn: „Dina bryoder a läggi stjäla uå säj alt, va dom a fuått, hur ska de int gå mä däj, som ä dumber“.

Nær svarvarn fór himm senn, so va dom o o stjál den uå onom. Do skriék an: „Úr säkkin mä däj, knyølpuåk!“

Knyølpuåkin ti sluå tjývøn, tiss an modist gié tibáks bodi säkkin o bórde o åsnan. Si, de va sama tjýv, som a stuli alt.

Nær svarvarn a fuått sina o bryødernas sáker, fór an himm, o dom ställd ti iétt stórt kalás dær senn, men int fikk ja var mæ po de.

---

140. Hur bón bläi ríker.

(Ingå).

He va én goggo en bónde, som hadd trí syner. Én dá senn sá den älsta ot fádran, at an sku vila a út sin arvilott. Han sku far út o søk sin lykko i værdn. So fikk an o o gá se út ti vandra.

Nær an a gått en bít, so mott an en gobbe po vædjin, som fræga, vart an sku gå.

„Út o søk lykkon“, sá pojtjin.

„Jé ot me päggana dina, so ska ja jé de lykko“, tykt gobben.

Pojtjin jórd så o. So gá gobben ot an et bórd, o an sku bara bihøv säj: „Bórd, dúk opp!“ so sku an få gó mát. Senn tó pojtjin bórde sit o fór o sova i et krógarställe.

Om nattn senn sá krógarmór ot gobben sin: „Vi hár et dýlíkt bórd, vi ska tá o být mä an“. — Si, un va bara po tjúvsko.

Om moron, nær an stég opp, so tó an e bórde, som tom stäld ot an, o fór himm o stäld e i såln. Senn fór an út o bá mytji folk ti kalás, o nær alla va tær, so rópa an: „Bórd, dúk opp!“ men igga dúka he nogo.

So bá den ander sonen, at an sku få sin arvilott út. Han sku o far sok sin lykko.

Nær an djikk, so mott an åter sama gobbe po vædjin. Gobben fræga o uta an, vart an sku gå.

„O sok lykkon min“, tykt pojtjin.

„Vil tu jé ot me dina päggar, so ska ja jé ot de lykko. Tu ska få en åsno, o bara tu säjjer: „Åsno, slå opp!“ so jér den ot de mytji gullpäggar. Pojtjin jórd så o. Han gá ot gobben alla sina päggar o tó åsnon. So fór an ti sama krógarställe, som bródran o víla om nattn. Undi tídn an sovd, so va krógarfoltji o ymsa åsno ot an. Tom tó hansis o gá en anan i ställe. Nær pojtjin vakna, so tó an åsnon o fór himm o stäld un i stalle. Senn va an o bjod alla sina vänner, at tom sku kom sí, va an a fått. Nær tom komd i stalle, so sá an: „Åsno, spark opp!“ men åsnon stó tær som en anan træmärr, o igga sló un opp.

So vild den yggsta pojtjin há út sitt arv. Han sku o far út o försok sin lykko.

So mott an alt sama gobbe som brodren hansis. Gobben fræga ijänn uta honom, vart an sku fara.

„Ti sok lykkon min i værdn“, sá pojtjin.

„Jé ot me dina päggar, so ska ja jé ot de lykko“, tykt gobben åter. Pojtjin gá o. So fikk an en tjäpp, som gobben kalla ti knolpåk, o an bihovd bara säj: „Tjäpp, dansa!“ so dansa an, o „Tjäpp, slå!“ so sló an.

So fór an o tó nattkvartér po sama króg, som brodren hansis a vari. Tær tó krógarmór åter o ymsa tjäpp ot an.

Men nær pojtjin vakna, so rópa an: „Knolpåk, var ä tu?“

„I kamarn“, sá knolpåtjin.

„Knolpåk, va värksam po tom, som a fori de tí!“ sá pojtjin.

Knolpåtjin po krógarmór o ti slå.

„Knolpåk, va värksam po tom, som a tajji brór mins bórde!“

Knolpåtjin po krógarmór åter o sló, tärt un modist jé framm bórde.

„Knolpåk, va värksam po tom, som tó brór mins åsnon!“ sá pojtjin.

So fikk an altsamans o fór himm. Tær stäld an bórde i såln o bjod mytji vänner o främan ti sí, va an hadd.

So sá an: „Bórd, dúk opp!“ O bórde dúka opp tom all bästa rättren, som fantist. Nær tom alla a äti, so fór tom ti stalle.

Tær sá an: „Åsno, slå opp!“ O åsnon sló opp gullpäggar, so at e small i ander väddjin bara.

So sku tom far tí o plokk ot se, men to sá an: „Knølpåk, va värksam!“ Knølpåtjin ti mänt omm alla, o igga päggar fikk tom int. So bläi an so ríker, nær an fikk brødrens lykkor mæ, men tom bläi fatiga.

---

141. Om den ugga dränjin, som sló ijæl rovarn.

(Tenala).

He va én gogg en drägg o en pígo, som sku jift se. Dom hadd tjéna tisamans i trí år o fått tjærlék ti varann. E fjærdi åre tó dom int tjänst mér, útan bódd tisamans i en lítn stuvu. He va líte po jægarsídon mä den dränjin.

Én dá jikk an ti skójin o šot líte.

Ander dájin jikk an åter út o tägkt få mér, men to møtt an šú røvare. Dränjin va ugger o starker. Han sló ijæl säks, men den šundi bläi vi líte lív o jikk int åt.

Nu fælast an alla dár i skójin, šøt o sold. To sku dom hold bröllop ti júln. Undi tídn bläi røvarn frisker o börja fælas ti flikkon om dagana, nær dränjin va borta, men ti kväldana fór an därifrån. Nu passa un int mér mytji po dränjin, senn un add fått tjærlék ti røvarn. Røvarn o flikkon börja to fundér, hur dom sku få líve åv dränjin.

To sá rovarn ti flikkon: „Säj i afton, at tu ä šúker o at tu blír frisker, om tu får vargmjölk. Nær an to far ti mjölk vargana, so tár dom ful líve åv an“.

Om kväldn jøg brúdn at un va šúker o vild, at an sku skaff vargmjölk, at un sku få drikk o blí frisker.

Dränjin tykt, at e va synd mä un, o jikk ti vargana. To komd en hél hóp vargar o sku rús po an, men en gamal varg sá: „Kanši an har nogo ærand, vi ska lät an först säj út“. Dom fræga va an vild, o an sá, at an sku vil há vargmjölk. En tíko jikk framm, o an mjölka stópe fult. Senn gá vargana ot an en pípo o sá: „Om tu komber i stór nød, so blås bara i den pípon, nu ska vi kom o jölp de“.

Han jikk himm, o flikkon drakk opp mjöltjin.

Senn fór an út o jaga åter. Nær dränjin jikk bort, so komd røvarn dí.

„Ä an i líve änn?“ sá røvarn.

„Jó, nuk ä han he“, tykt flikkon.

„No, nu ska tu int stíg opp, útan narr an i afton ti bjørnana o mjölka, nuk ska dom vällan tá líve åv an“. Flikkon jórd så o, o dränjin, som nuk vist, var bjørnana bódd, fór dí mä bläkkstópe. En hél hóp ugga bjørnar komd to framm o vild tá líve åv an, men dær va en gamal én, som sá: „Kanši han har ærand, vi ska lät an säj út ærande först“. Dom fræga åv an, va an vild, o to an sá sitt ærand, so fikk an mjölk en tíko. Dom gá o ot an en pípo, som an sku blås í, om an sku kom i nød, so sku an få mytji bjørnar ti jölp.

Dränjin jikk nu himm ti flikkon, o un drakk opp bjørnmjöltjin.

So fór an út på jakt åter. Int hadd an ró ti va himma.

Nær an hadd fari, so komd røvarn dí. Han fikk to åter vita, at an va i líve. To sá røvarn: „He va nó at int bjørnana tó líve åv an. Nu ska tu int stíg opp, útan i moron ska tu po sama sätt narr an ti läjjona ätt mjölk, tom ska nó tá líve åv an“.

Flikkon jórd som røvarn bá, o fikk an narra ti läjjona ätt mjölk, to un sá, at un sku blí frisker åv läjjonmjöltjin.

Dränjin bigá se åv följandi moron ti läjjona. Dær komd to út ugga läjjon o sku tá líve åv an, men et gamalt läjjon sá: „Vi ska först fråga, va an hár ti ærand“. To an sá at an sku vil há mjölk, stäig en tíko framm, o an mjölka hela stópe fult. Läjjona gá o ot an en pípo o sá: „Om du komber i stór nød, so blås bara í un, so får tu mytji läjjon ti jölp“.

Dränjin jikk senn himm ti flikkon, o un drakk opp läjjonmjöltjin.

Senn jikk an åter út jaga.

To komd røvarn åter ti flikkon o sá: „Va e int nó, at int läjjona tó líve åv an, men nu ska tu int stíg opp, útan säj, at tu sku blí frisker, ba tu får bada, o bé an éld bastun. So nær ni badar, ska tu säj, at tu int ha sítt nogon bákbundi. Senn ska tu bákbind an o sät räipe vi stigan o bör skrík. To komber ja mä kníven o tár líve åv an“.

Flikkon jórd alt va røvarn vild. Dränjin élda bastun. Denn dájin fikk an va himm o slapp int út jaga.

Om kväldn jikk dom bada. I bastun sá flikkon: „Hør tu, ja ha alder sítt nogon bákbundiger, lät me bákbind de“.

Han lá un o, för an tykt omm un. Hun band räipe vi stigan o börja ti skrík, o jínast va røvarn dær mä kníven. Han va nu væl i den nød skóksdjúren hadd sakt.

Han sá to: „Får ja leva änn en stund, so ska ni få hør en vaker musík?“ Dom tykt to, at an sku få sin sista vilja framm. Han tó senn framm vargpípon o blåst, men int komd dær nogon. To lova an änn jör vakrare musík o satt all trí pípona i munn o blåst. To komd dí bodi vargar, bjørnar o läjjon, o int rørd dom honom,

men sku inn i bastun. To va dær en gamal, som fråga, va dom sku jör ot dom. Han sá, at dom sku tänd éld po bastun o bränn opp dom. Dom jórd så o, o røvarn o flikkon fikk brinn opp.

Senn gá an se út po vandernigg o tó mässe en varg, en bjørn o et läjjon.

Han komd nu ti en kuggsgål. Dær hadd kunjin vari fast för et troll, som an int va stond ti slipp, förän an lova ot an prinsässon. Nu va he en viss dá, som trolle sku kom o tá prinsässon, men an sku int kom ti slote, útan un sku føras út ti en ypiger plass. To dom alla va so äggsliga po slote, so fræga dränjin, vaför dom va så. Han fikk to vita, at e va denn dájin prinsässon sku tás åv trolle. Dränjin fór to mä sina kræk ti den ypiga plassn. Nu šildist prinsässon från föräldrana sina o dær bläi šú sorger o níe bidrøvelser.

En kaftén sku nu før dí un, o om an sku va stond ti fräls un fron trolle, so sku an få un. Nær kaftén kómd et styttji po væjin, so våga an int gå nämmare. So fikk un gå aléna, o kaftén lät hästana stå o bläi dær. Nær un komd ti dränjin, so fræga an, vart un sku gå.

Hun tykt: „Int kan tu jölp me“.

Men an sá: „Nu kan ja, gå int lägger, útan blí nu hær bräivi me!“

Han satt se to nér.

To komd jyst o trolle o stó nér i bakkan o sku tá prinsässon.

Men dränjin sá: „Int får tu prinsässon, om tu int dansar trí goggor mä mitt läjjon“.

Dom börja to dans.

Först goggon dom dansa, so nøttist trolle opp jäms mä knænana, ander goggon jäms mä middjon, o tridi goggon va he slút mä an. Nu tó dränjin prinsässon o sku før un ti kunjin o säj, at an hadd rädda líve hennas.

Men nær dom jikk förbi vagnen, så an inn dí, o to kápa kaftén nakkan åv an.

Kaftén tó prinsässon i vagnen o hadd un ti jör éd på, at he va an, som hadd frälst un från trolle, annors sku an tá líve åv un.

Hun mostist e o birätta o så för föräldrana.

So sku he blí bröllop åv. Stór glädji bläi i slote, men dränjins djúren fikk stór sorg ätt sin hussbón.

To sá varjin: „Ja hár en gamal mór, ja ska gå ätt un, kanši un kan lag lív í an“.

Varjin jikk ti mór sin o birätta omm e. Han fikk to bara strýk för at dom, som va so mogga, int hadd tajji líve åv kaftén, men int fikk an nogo bót int. Varjin komd tibáka o birätta hur e hadd gått.

To jikk bjørn ti sin mór. Nuk fikk an o strýk jyssom varjin, men igga bót.

Nu går läjjone ti sin mór, o un lærd, hur dom sku jöra. Dom sku før an ti en bäkk o tvätt huvu o sät e åter po ställe, so sku e väks fast, o an sku åter bör leva. To läjjone komd tibáka, so jórd dom så, o so fikk dom åter dränjin ti leva. Nu komd an ihåg prinsässon. Han tó sina kræk o jikk inn i kunjins trægål. Dær va bråsko po kuggsgåln, för nu sku he blí bröllop.

To sá dränjin: „Nu ä dær väl råd po vétbrø, den som bara sku få líte?“ Nær varjin hørd he, so räist an åv ti tjøtji o tó den störst vétbullan o førd i trægåln.

To sá dränjin: „Nu hár vi vétbrø, nu sku vi bihøv fläsk o“.

Nær bjørn hørd e, so fór an inn ätt fläsk. Senn åt dom all fýra o bläi torstoga.

To önska dränjin vín, o he fikk läjjone skaffa. Nu så kunjin i fönstre o fråga, va he va för en lanstrýkare, som hadd sin djúr ti jör illa i tjøtji.

To komd prinsässon tí o va færdi brúd. Hun sá: „He ä injin lanstrýkare, he ä han, som frälst líve mitt. Men hur an ha fått lív, väit ja int, för kaftén tó líve åv an“.

To nu kaftén o prinsässon sku vígas, so sá kunjin, at he sku få stå, so länji an sku tal mä dränjin. Kunjin fræga to, om he va han, som hadd rädda prinsässons lív. „Já, int ha de nu vari ja präsíst, men ja ha bifalt krætjin mina ti jör e“, svara dränjin, o so birätta an alt, hur e hadd gått til. To nu prinsässon hadd sama tál. so fikk dränjin prinsässon. Hun pussa an jínast. So vígdist dom, o kaftén fikk dans fämm minúter mä läjjone, o so va e slút mä an. Dränjin bläi kugg ätt svärfádern, o djúren fikk vistas dær, so länji dom vild.

142. Om den trógna dränjin, som tjéna en bónde i trí år, men int fikk nogon løn.

(Tenala).

He va én gogg en drägg, som va mytji trójin i sin tjänst. Han tjéna en bónde i trí år o hadd int tajji út nogon løn, för an va so nóga. Han tägkt tá út alt i étt slág. Bón vild, at an sku tá út lønena, men an tó int. Po tridi åre brann býin opp o bóns päggskríne mæ. Nu va bón líka fatiger som dränjin. Han hadd int ti jé.

Den dränjin hadd brúd o. Hun tjéna i granngåln trí år. Nær høstn komd, so sku dränjin ti flytt. To sá bón: „Vafŏr ha tu int tajji út lønena, nu hár ja int mér nogo. Men to tu nu ska jift de, so ska ja jé de trí får, so får tu tjyt o päls ti vintern". Nu gá bón ot dom en lítn stuvu. Han tó igga daksvärkare he åre. To nu pígon o dränjin jift se, va dom líka fatiga båda. Dom bódd to bara tisamans o sku lät bröllope va, tärt dom sku få bäter råd.

Dom va dær noger vikar, so tó alt slút. To fundéra dom, hur dom sku få nogo ti brø. Dränjin sku to far út o sölg et får. Ander dájin jórd an så.

To møtt an en gobbe, som fræga, va an sku vil há för e.

„Päggar sku ja vil há, at ja sku få mát", tykt dränjin.

„Vil tu int jé e ot me? Ja ska jé de en bysso, mä hokon tu kan šúta alt va tu vil há", sá gobben.

Pojtjin tó bysson o gá ot an fåre.

Nær an komd himm, so va brúdn arger. „Å, kanši ja blír ríker änn?" tykt dränjin. „Ja ska i moron gå sölg he ander fåre, so får ja väl päggar." Han jórd så o.

To møtt an åter sama gobbe, o gá fåre ot an för en tjäpp. He va en tokon tjäpp, at om an sku slå po nogo o fræga, va e fäilast, so sku an få svár jínast.

Nær an nu komd himm o vísa tjäppen, so börja brúdn ti græl änn mér o sá: „Ja får ju rätt svält ijæl". To sló dränjin flikkon mä tjäppen po tjólana o fræga: „Tjäpp hojj, hur mogga fríare a den flikkon havi?"

„Tu lær ful vara den första", svara tjäppen. So tó dränjin e tridi fåre o sku far sölg e för päggar.

Men so träffa an åter sama gobbe o sold e ot an för en fiól o trí hundar. Hundana sku alltin stjydd an, o om an sku späla po fióln, so sku alt bör dans, som lív sku há. Den första hunn hétt Ál, den ander Tál o den tridi Áltál, o dom bihøvd injin mát.

Nær an nu komd himm, lær flikkon ha vari skaplit arg po an. To börja an späla o brúdn ti dansa so länji an späla.

Ander dájin jikk an út ti šút o fikk mytji foglar. To an sold dom, fikk an mytji päggar. So jikk e dá ätt dá, o dom börja leva brá.

Men nu jikk foltji o klaga ti bón, at dränjin jikk i skójin o šøt, o sá, at an sku tjør bort an.

Bón tó främan mann mässe, jikk dí o sá, at an sku flytt bort inom tjugufýra timmar. Nu vist dränjin int, vart an sku tá væjin. Han tó to brúdn o sitt mässe o jikk bort. Nær dom hadd gått, so komd dom ti den kojjon, dær gobben bódd, som hadd tajji fåren åv an. Nær dom komd inn, tjänd gobben o dränjin varander. To fræga gobben: „Hur komber tu nu hí?"

So sá an: „Bón tjørd bort me, nær ja šøt foglana. Men int lær ni nu sku vil lät me bó hær?"

„He ska tu nó få", sá gobben. Dom bläi dær, o dränjin fór út o jaga om dagana. Nu börja flikkon o gobben sí ot varander, o dom sku ha vila há líve åv dränjin. Dom fundéra to, hur dom sku få líve åv an. Gobben sá to, at un sku kók gó gröut o sät markurjon í, so sku an nó lägg bäklana i vädre. Hun jórd så o, men nær an komd himm, so satt an först líte mat ot hundana. Dom åt int, o nær int dom åt, so åt int an hälder. Han jikk óätiger fron bórde. To sá flikkon: „Vaför äter tu int den gó gröutn?"

„Han most int va gó, nær int hundana äter an", sá dränjin.

Ander moron fór an åter út po jakt o tjøft ot se mát, för an passa int på flikkon mér, to an hadd märt falskhét.

Gobben fikk nu flikkon ti bak vétbrø o sá, at un sku lägg toko í åter, kanši an nu sku äta, to nær an sku kom himm. Hun jórd så o, men nær dränjin komd himm, so brøt an först ot hundana, o nær int dom åt, so åt int an hälder, útan jikk sova útan mat.

To sá flikkon: „Ja trór, tu ha blivi tókoger nu om kväldana, som tu int äter mér. Ja väit int, va man ska lag ot de?"

„Int most he ha vari gott, nær int mina hundar hälder äter e". tykt dränjin.

Ander moron fór an int út po jakt mér. Nu sá an ot flikkon: „Vaför ha tu blivi so falsker nu? Nu försøker tu bara få líve åv me. Ja brýr me int mér om de, útan ja tár mitt o räis min væg". So jórd an o.

Nær an hadd gått et stykki po væjin, so møtt an en präst.

„Kan tu šúta po frí hann?" fræga prästn.

„Jó, he kan ja", tykt dränjin.

To komd dom ti en stórer grán, o dær sat en šøro, o bräivi grán va en törnboska.

„Kan tu šút nér den šøron, so mo tu va en fríšytt", sá prästn. Dränjin šøt, o šøron full nér i boskan. To sku prästn gå tá opp un. Men so börja dränjin späl po fióln o prästn ti dans i törnboskan, so an vild dans ijæl se.

Nær dränjin ti slút stanna, så prästn róliger út, nær an komd från törnboskan. Mä e sama fór an o sin væg.

Dränjin jikk vídare o komd om kväldn ti et bónställe. Han bijærd nattkvartér o fikk o.

Bón sku snárt hold bröllop ot älsta dótron sin, men an fäilast fogelstäik. Dränjin lova to skaff ot an, o i ställe sku an få bóns yggsta dótron.

Ander dajin šøt an en hél säkk. Bón va gláder o hänta flikkon ot an o fræga, va an tykt omm un.

Dränjin sló flikkon po tjóln o fræga: „Tjäpp hojj, hur mogga fríare a den hær flikkon havi?“

„Gå o räken poslínstaldrikana po hyllon!“ svara tjäppen. Dränjin räkna, o so va dom tjugufýra. To vild int dränjin mér há un, nær un hadd so mytji.

Nästa dájin jikk an därifrån o kom ti et stórt härrgålsställe. Han jikk in o fræga ätt nattkvartér. He fikk an o. Hær sku dom o hold bröllop, o härrn jórd opp mä an sama akord som bón, at an sku få hansis yggsta dótro, bara an sku skaff foglar ti bröllope.

Ander dájin fikk an åter hela sättjin mä foglar. Men an sló o härrns dótro po tjóln o fræga, hur mytji fríare un hadd.

„Gå o räken hästana i stalle!“ sá tjäppen.

Dränjin jórd so, o dom va älva. Han tó to int enna hälder, útan fór därifrån.

Nu lät bodi bón o härrn stämm dränjin, för at an hadd holdi dom ti spitátjil. He bläi tiggssák åv. Dómarn kalla an ti bórde o fræga, vaför an int hadd tajji mót bóns o härrns dötror, nær dom hadd bjudi.

„Ja vil int tá dom“, sá dränjin, „för ja väit, at dom ha havi so mytji fríare“.

„Hur väit tu he?“ sá dómarn.

„Nuk väit ja he“, sá dränjin, „o om dom komber hí, so ska ni alla få hør åv e“.

Två nämdimän fór to ätt flikkona. Én i sänder slapp dom inn. Först bónflikkon, o tjäppen gá sama svár. So jikk e o mä härrgålsflikkon. To tó dómarn o rättn he för trollerí, o so bläi an dømder ti halshuggas.

Först sku nu prästn biréd onom. Nær an to sku halshuggas, so komd dí folk, hur mytji som hälst. Innan an halshugdist, so fikk an ännu lov ti drá po fióln en gogg. Nu va denn prästn dær o, som hadd dansa i törnboskan. Han hadd dom ti bind se först fast i en kvistoger grán. Nær an nu börja späla, so börja alla dansa, o prästn räiv alt tarmana úr se i grán. Dómarn mostist to jé nåd ot an, ba an sku slút ti späla.

Dränjin fór nu ti en stád, dær e fantist en stóran draka, som vár dá sku há en mänša. Fikk an int he, so sprúta an jift po hela stán. Dränjin komd ti kuggsslote jyst to kunjins sista dótron sku út. Dær va stór sorg. Dränjin jikk nu út ti den plassn, dær drakan sku kom o tá un. Aléna komd un út dí o birätta ot an, hurdan død un sku få. Dränjin ygkast yvy un o lova fräls un. Mä he sama komd o drakan so he fjúa i luftn o sló se nér.

To sá dränjin: „Ál, Tál o Áltál, gåin ni brotas mä drakan!“ Dom jórd so o räiv an i bítar. To bläi prinsässon so gláder, at un

gá dränjin två pussar, o so jikk dom båda ti slote. Dær fírast senn bröllop millan dom. Kunjin va gláder, o alla va so gláda, o i sama glädjin komd ja himm åter.

Jmfr Nyland II, sagan 232.

143. Pojtjin, som tjéna nær bifallniggsmann.

(Säfträsk i Liljendal).

He va äin pojtji, som tjéna nær äin bifallniggsmann. Han hadd so lítn løn, bara äitt penni i åre. Nær an hadd vari tær i trí år, börja klédren hans blí so dåliga, o so sku an gá ti stánn o skaff åt se ný kléder. Men han hitta igga, han villast bort up véjin. So kom an ti äitt höukt bjärg o ládist ti sova.

Men to kom äin sondroger bisi o väkt upp onon o bad för Guds skull, än an sku få äitt penni.

Pojtjin tägkt: „Kanši ja nu får åt me kléder för två penni", o so gav an äitt penni åt bisin.

Sidan djikk an o djikk o kom høger upp up bjärji o ládist åter ti sova. So kom äin anan sondroger bisi o bäidist åter äitt penni.

Pojtjin gav he o.

Sidan djikk an åter äitt stykk o kom riktit upp up bjärji o ládist tær.

To kom åter äin bisi o bäidist äitt penni.

Pojtjin sá, än an int hadd bara äitt penni, men han tykt ygko yvy bisin o so gav an onon te sísta penni, som an hadd. O so börja an gá o sku søk ett véjin ti stánn. Men to rópa bisin, än an sku kom tibáka o so sá an, än e va han, som hadd fått all trí pennin å'n. „O nær du va so gójärtli, ska du få önsk de trí tigg, som du hälst vil hava, men önsk nu, so än e bitýder noga", sá bisin.

Pojtjin önska se först äin bysso, som alti sku träffa, men int tykt bisin, än nu he bitýdd noga.

So önska han äin sliker fjål, än alt sku dansa, bara an sku bör spæl up te fjåln.

„No, önsk nu noga bäter tridi gaggon", sá bisin.

„Ja önskar, än indjin ska kun näikk me, nær ja bäiss noga", sá pojtjin. He tykt bisin omm. O pojtjin fikk alt, som an önska se.

So djikk an ti stánn o kom inn ti skrædarn o bäidist äin ný mundérnigg. Skrædarn šynda se jinast ti tá från väddjin tom fínast klédren, som an hádd o gav åt onon häila mundernindjin.

Sidan djikk an ti skumakárn o fikk åt se styvlar. Men so modist an ännu gá tibáka ti skrædarn, han glømd ti bäidas åt se nýer mysso.

To va an uppklédd riktit från tupp o til tå, o so djikk an ti traktørn o åt o drakk, sön an rætt bläi mitt i fyllon.

Nær an to kom út, tjørd äin fínder härre inn up gårn o hadd äin sliker fördärvat grander häst o slida.

„Aj, djäv åt me te hästn", sá pojtjin.

„Jó, jó", sá härrn o stäig úr slidan, o so satt pojtjin se yty o fór häim.

Up véjin møtt an bifallniggsmann, men han tjänd igga pojtjin mäir. Men pojtjin rópa: „Häj, gudá, int ska tu va so stór up de mäir", o so börja dom språka. So så dom äin šåro up rýsamt lagkt háld upp i äin gränskata, o pojtjin luva šút nér ena mä bysson sín, men bifallniggsmann tykt, än an int sku kuna. So huld dom vád o satt upp hästar o slidar o ännu tässútom hundra mark. Pojtjin šöut o šåron full nider jinast. Men bifallniggsmann va nýfitji ti sí, om un nu rætt va døder, o so spragg an tí. Nu va dær äin förskräklit stórer törnboska nidanför træ, o tí i te boskan hadd šåron falli. Bifallniggsmann gräina o gräina o kom ettarst rætt mitt i boskan. To tó pojtjin framm fjåln o börja spæla o bifallniggsmann ti dansa. Han räiv alt sonder klédren sín o fikk mogg ställ hol up šinne, men pojtjin spæla bara. Nær an ettarst slúta, va bifallniggsmann mytjy värre sönderrivi än pojtjin, nær han fór först gaggon ti stánn.

So vénd pojtjin omm hästn o fór mä bå hästana ti stánn o gav åt härrn hästn tibáka, men såld bifallniggsmanns hästn.

To djikk bifallniggsmann o angav onon för stassbitjéntren, o tom sku kom tá fast onon. Men pojtjin tó fjåln o börja spæla, o to börja stassbitjéntren alla dansa.

Sidan šikka dom två kompaníer soldáter ti tá fast onon, men pojtjin spæla bara, o soldátren dansa, sön dom vild dø.

Men sidan djikk pojtjin ti traktørn åter o drakk so mytjy, än an sovna, o to tó dom fast onon o tó fjåln å onon. So førd dom onon út ti stúpstuttjin, men pojtjin bad, än an sku få säj noger órd ännu. Tom kund int näikk onon, o so bad an dom hänt fjåln. He modist dom o. Men bifallniggsmann, han bläi alt rädder räj, o sá, än dom sku bind fast onon vider bjärtjin.

Pojtjin fikk fjåln o börja spæla, o tom alla ti dansa, bo prästn o klukkarn o bitjéntren o alla, som va mæ. Men värst va e mä bifallniggsmann. Int kund han stá stilla, fast an va bondi. Han räiv alt sönder klédren o šinne o skava ettarst tjytbitana ur kruppn, nær an huppa o dansa mót bjärtjin. Sidan fråga prästn, kvaför pojtjin va so ílak mä bifallniggsmann, men pojtjin sá, än e va för he, än bifallniggsmann hadd plåga onon o tvigga onon ti tjéna o træla för so lítn løn.

Jmfr Nyland II, sagan 278.

144. Pojtjin mä te gó bysson o fjåln.

(Garpom i Liljendal.)

He va äin pojtji, som äin gaggo fikk äin stór flundro i émbare, nær an sku tá vatn úr tjéldon. So bad flundron so, än an sku släpp ena mä líve, so sku han få önsk se trí tigg, kva han sku vil hava. So önska pojtjin se, än an sku få äin bysso, än alt kva an sku sikta upa mä ena, so sku e modas falla. O te ana, som an önska se, va äin fjål, som alla sku modas dansa ett, nær an sku spæla. Te tridi, än an sku slippa ti himilrítji, nær an sku dø. O so fikk analt, som an önska se.

So äin dá, so tó an sín bysso o senn fjål up ryddjyn, nær an vandra út. O so møtt an äin stór härramann, som o va äin snäll šytt, o so börja han ti djör narr å onon o sá: „Alt kva tu šúter, so vil ja it upp ti äin frúkost“.

Mä sama so kom äin stórer orrtrupp flýgandist, o so sikta han up tom, o so full dær nér äitt halft lass orrar.

O so bläi härrn arg o stämd onon ti lág för tröllkonster. O härramann, som va rík o pojtjin fati, so bläi an dømd ti dønn. O so nær an sku ávrättas, so bijærd an, än an sku få fjåln mässe, än an sku få spæla líte ännu. He fikk an to lov til. So som an börja spæla, so börja dómarn sprigg förút i riggdans o dom andra bakett. O so tykt dómarn, än e sku va synd, än äin sliker sku lívtagas, som so kund róa ádra, o so bläi an binåda. O nu går pojtjin alt ännu omkrigg mä sín bysso o senn fjål.

---

145. Fjåln o bysson.

(Nickby i Sibbå).

De va äin bró, som va yvi äin fors. O han, som vild lær se späla, sku før senn fjål dí. O han, som va skytt o vild lær se ti skjúta po logga holl, sku før sín bysso dí. Men han, som førd senn fjål häller bysso dí, sku säta nóga märki på, för nær dom va dær yvi natten, so komd äin anan dýlik fjål häller bysso til. Dærför sku man säta nóga märki på, än man sku vita tá šinn égi. Nær man späla senn mä den fjåln, so mostist alt dansa, som lív o anda hadd, bara äin polska, som int kund slútas, förän nogon slapp ti skär å sträggana po fjåln.

So va e do äin pojki, som hadd førd bodi bysso o fjål dí. Senn so gá han se út po skytte, o tó bodi bysso o fjål mässe.

So va äin präst út po skytterí o.

So va dær äin fogel opp i äin træskata po loggkt ávstond, o prästn va trí, fýra goggor némare som pojkin, o huld de ti va för loggt, men pojkin sköut ifrån de ställe, som han va, o fogeln komd nér.

Dær róa e prästn ti gá o sía, hur po sätt de tó, nær de va so loggt.

Fogeln hadd falli i äin gámbel, torrer törnboska. Nær prästn kröup inn i törnboskan, so börja pojkin späla. Prästn ti bör dansa o räiv alt sönder, bo hénder o øgor o kléder. O so förarga han se po pojkin o stämd onon ti tiggi, för at an hadd yvifalli onon; för prästn täktist int säjja, än pojkin hadd späla, so än han hadd träggd dansa o po de sätte hadd rivi sönder se. Pojkin bläi dómfäld ti spød.

O nær tídn va inne, än an sku få sina spød, so hadd an fjåln mässe.

So róa de prästn o ti gå o sía, nær an sku få spød.

So bigærd pojkin lov uto länsman, än an sku få späla líte först, innan an sku blí oppdrátt po pålan. O pojkin fikk lov ti de. So vist nó prästn, hur tokon dansn sku blí. So stó dær äin kärrflaka opp mä äin vägg ríti. So stäld prästn se mä ryggin opp mä kärrflakan, o bá tom áder åskodaren bind onon fast tæri. O so nær prästn va fastbondi, so börja pojkin späla, o so alla ti dansa, o prästn mä kärrflakan po ryggin. Pojkin bläi befría från spød. O lägger va ja int mäddom.

Jmfr Nyland II, sagan 278.

---

146. Trí grúvli ólykkor.

(Böle i Ingå).

He va én gogg en konugg, som hadd trí syner. Dom sku senn far út o sok se hustrur o få var borta i trí år. Nær trí år va frammgådda, so šikka kundjin búd ätt tom; tom sku kom himm o få se hustrur himma.

Nær tom va po himmvædjin, so tó tom nattkvartér nær två trollpakkor. Nær tom senn om moron rést so glømd den älsta hanskana sina. So tykt an ot tom ander, at an sku far tibáks ätt hanskana.

Nær an komd tí, so stäld an se i farstun o lýddist, va tom tala. So sá den ygger ot den älder, at den yggsta ä en vaker kár.

„Já, men, han hár en grúvli ólykko po sin hédersdá“, tykt den älder.

„No, va sku he var?“ tykt den ygger.

„Nær an siter brävi bórde o äter, so får an fallšúkon o falder o slår sunder alt.“

„No, fins e int nogo bót för e?“ sá systron.

„Jó, bara tom šær an i vänster namløsfiggre o släpper trí blóddroppor út, so blír e brá.

„Já, men den millersta va o en grúvlit vaker kár“, sá den ygger.

„Jó, men an hár en svårer olykko po sin hédersda.“

„No, fins e int nogo bót för e?“ sá den ygger.

„Jó, bara han šäras i hoger loggfiggre, so blír e brá.“

„Den älsta va o en vaker kár“, sá den ygger ijänn.

„Jó, men an hár en grúvli ólykko po sin hédersdá“, sá den älder.

„Va e he, kan e int bótas?“ fræga den ygger åter.

„Näjj, igga kan e bótas. He komber en varg o äter opp an, nær an äter.“

So jikk an inn ätt sina hanskar, o so rést dom himm; o nær dom komd tí, so vild fádran, at den älsta sku jift se ti först. „Näjj, pappa“, sá an, „vi ska lägg den yggsta jift se först“.

So jikk e o. Bröllope bläi, o bäst an sat vi bórde, so fikk an fallšúkon o full o sló sunder alt. Bródran spragg djínast tí o skár an i vänster namløsfiggre o släft trí blóddroppor út, o so va he brá.

Senn vild fádran åter, at an sku jift se. Men an sá, at e va ander bródrans túrn.

Bröllope bläi, o nær bródran sku sät se vi bórde o äta, so bläi an so tómer, at an åt opp bo šédar o fát, koppar o mát. To spragg älsta bródran tí o skár an i høger hanns loggfiggre o släft blód út, o so va alt brá ijänn.

So sku fádran há han ti jift se, men an sá: „Näjj, so ha he gått mä mina brøder o so går e för me o. Nær ja äter, so komber en varg inn o äter opp me, o he kan int bótas.

„Å, lägg gå bara, ja svarar nuk för e“, sá fádran.

Han šikka út militærer mä hästar o hundar, at tom sku slå imót vardjin, men he týja indjintigg; vardjin komd bara. Senn fikk an šölv en häst o hunn o réd undan vardjin. So réd an o komd ti en gumma i skódjin. Uto henna fræga prinsn, om un sku kun jölp an.

„Näjj“, sá un, „men ja ska jé en bäter häst o en bäter hunn, ríd ti min ander systro“.

Nær prinsn komd tí, so fræga an, om un sku kun jölp an från vardjin.

„Näjj“, sá un, „men ja ska jé en bäter häst o en bäter hunn; ríd ti min älsta systro“. Nær an komd tí, so fræga an, om un sku kun jölp an för vardjin. So gá un ot an en tjäpp o bá an säjja: „Hél me o släpp me o släpp me ti et ana land“.

So bläi tær en stórer šo millan vardjin o prinsn. Senn fór an himm úttrottager o gá tjäppen sin ot kamarjomfrun o sá, at un sku bivár den væl. Senn jikk an opp i en kamare o bant alla sina hundar fast vi en pilare po golve. Šölver kasta an se útmattager i sändjin. So va vardjin tær o förskáft se ti en kvinno o bijærd uto kamarjomfrun tjäppen. Som un fikk tjäppen, so va un djinast förvandlager ti varg o fór opp i härrns kamare. Mä sama so rúsa hundana tí, o pilarn full ikull o sló vardjin ijæl. Én kló bläi bara héler, alt ana jikk sunder.

So stég prinsn opp uta sändjin o sá ot vardjin: „So mogg goggor ja a fari unda de, so ligger tu tær nu o kan int jör ot me nogo“.

Bäst e va, so fløg klón opp uta golve o fløg prinsn i bryste. Po den hunns hals, som an fikk uta älsta systron, va de en flasko o po den va he påskrivi, at om an sku blí skadager uta vardjin, so sku he smörgas mä he, som va i flaskon. So brot dom út klón senn o smörga såre, o so bläi an frisker åter.

147. Tom bå skrínen.

(Kullå i Borgå).

He va äin gaggo äin gumma, som hadd äin äigi dótro o äin stidótro. So va hun alti so ílaker mä te stidótron, men äigi dótron tikt un omm. Äin dá so baka un, o hur e va, so trilla äin bulla up golve o trilla alt út iginun därn. Stidótron spragg bakett o sku tá upp te bullan, men gumman bläi fërarga o rópa: „Far åt helviti!“

Flikkan spragg bakett bullan alt kva un orka, men bullan fór alti undan. So métt flikkan up vægin noga, kva e nu va, som sá åt enna: „Sprigg upa bara so läggi, som du komber ti två kistor, äin blåer o äin réder. Te blåa ska du tá bort, men te réda ska du lämma“.

Nær flikkan hadd sproggi äin stond, so komd un ti dom kistona, hälder he va líkasom noga skrín. Te äina va blått o te ana va rétt. Te blåa tó un bort, o te réda lämma un.

Nær un komd häim mæ e, so sá stimódron: „Kvart mo tu lägg te skríne hær? Men i svínstíon kan du nu just få lägg e“.

Flikkan férd sett skrín ti svínstíon. Nær un tó ipi loki to up te skríne, so bläi häila svínstíon full mä gullpäggar.

Nær stimódron fikk sía he o fikk héra, kvart flikkan hadd fått skríne ifrån, so stäld un åter ti baknigg. Nær un to hadd baka o

grädda o tó sín bullor úr únn, so släft un åter äin bulla up golve. So hadd un räidan färút tala mä äigi dótron, än un sku sprigga ett bullan, om un sku bär trilla. Bullan bärja trilla o, líkasom färra gaggon, o flikkan spragg bakett, sosom hun va bädi.

Upa vægin mött hun o äina, som sá, än bara hun sku sprigga äitt stikki, so sku hun träffa up äin réder kisto hälder skrín, o hun sku få tá bort e, om un sku vila. Flikkan spragg so läggi, tils un hitta up skríne, o so tó un bort e o férd e häim mässe.

Nær un komd i stuvun mæ e, so sku dom tá loki ipi åter o si ett, kva dí sku va i te skríne. So som dom fikk loki ipi, so sló bara äild út ifrån skríne, äildn sló út ikrigg häila stuvun o bränd upp alt, kva dom hadd.

Jmfr Nyland II, sagan 227.

---

148. Om hönspígon, som bläi kundjins jimål.

(Dal i Ingå).

He va én gogg en kugg, som hadd en aléna dótro. So sku an far ti kríg. Men an va rýslit rädder för dótron sin för pojkar, so an int tordist lämm un po slote. Han tó o bygd en underjórdisker kamare ot un o gá un mát ti trí års tíd.

Nær trí år va frammgådda, so börja un gräva innifrån ijinum. Bäst e va, so va he hol po väddjin. So gá un se út o vandra i skódjin o vist igga, vart un sku gå.

So träffa un en vallholigg o fræga uta henna, om un vist, om kundjin a komi himm från krídji rén.

„Den gambel kundjin bläi ijælslajjin i krídji, o hær fins nýer kugg nu o nýtt slot mæ“, svara vallholindjin.

„Gu nåda nu me, stakkars flikko, vart ska ja tá vædjin, vil tu va so bišéli o vís me vædjin ti he ný slote?“ sá prinsässon. Nær un komd tí, so hadd int un anan råd bara modist tá se ti hönspígo.

Kundjin va ójifter, o brúdn hansis va o laga se po tók mä stalsdrändjin, so at sama dá tom sku vígas, so fodd un bån i stalle.

Undi tídn som hästana sálast, so laga gummona, som alti ä full i fæn, po hönspígon, so un va líka vaker som kundjins brúden. So sá tom, än un int sku få säj, at un va hönspígon, bara at un va hansis brúd.

Nær un komd út po gåln, so jikk un ti en fola o sá:

„Stå, stå tu fola grå!
Hær a min sáliga far krontast uppå“.

„Va sá tu, min vänn?“ sá kundjin.
„Indjintigg, ja tala mä min häst“, sá hönspígon.
So komd tom ti en bró, so sá un:

„Holl, holl, tu smála bró!
Hær ríder två konuggabárn uppå!“

„Va sá tu, min vänn?“ sá an ijänn.
„Indjintigg, ja tala mä hästn min“, svara un.

So réd tom åter en bít, so komd tom ti en tall, o tær va en kukku, som gala i talln. So sá un:

„Gála, gála, tu jok i din tall!
Tu vét int, at kuggabrúdn a fødd bárn po stall“.

„Va sá tu, min vänn?“ sá kundjin ijänn.
„Indjintigg, ja tala mä min häst“, sá un.

So réd tom åter en bít o komd ti et sund, o tær va agkor, som sima i sunde. So sá un:

„Páras, páras agkor, vár vi sinn!
Nær kväldn komber mister ja minn“.

„Va sá tu, min vänn?“ sá an.
„Indjintigg, ja tala mä hästn min bara“, sá un.
Senn komd tom ti he gambel slote. So bijynt un gråt o sá:

„Hær a ja druttji bo mjød o vín.
Nu går e inn bo hundar o svín“.

„Va sá tu, min vänn?“ sá an.
„Indjintigg, ja tala mä min häst“, sá un.

So komd tom ti tjörkon o bläi vígda. So læst an en gulltjéd po halsn ot un, men nytjiln tó an sölv. Senn pína an en gullrigg po figgre ot un, som int sku kom tärifrån útan smé. So réd tom himm tibákas, o nær tom komd tí, so klædd tom å hönspígon o klædd på kundjins brúd.

So satt tom kundjins brúd i sändjin mä kundjin. Nær tom lå i sändjin, so fræga kundjin: „Va ména tu mä he? Nær vi va hær po bakkan, so sá tu:

Stå, stå, min fola grå!
Hær a min sáliga fár krøntast uppå.

Int va din fár krønter, int!“
„Int tala ja nogo“, sá un.
„Nær vi komd ti bróen, so sá tu:

Holl, holl, tu smala bró!
Hær ríder två konuggabárn uppå.

Int va din fár kugg int, va sku tu säj så!"
„Int sá ja nogo", sá un ijänn.
„Nær vi komd ti bakkan tí, som kukku rópa i talln, so sá tu:

Gála, gála, tu jøk i din tall!
Tu vét int at konuggabrúdn a fødd bárn po stall.

A tu fødd bárn po stall, tu?"
„Int a ja tala nogo", sá un.
„Hur sá tu, nær vi komd ti sunde:

Páras, páras, agkor vár vi sinn!
Nær kväldn komber, so mister ja minn?

Hár tu int me hær nu?"
„Int tala ja nogo", sá un bara.
„Nær vi komd ti he gambel slote, so sá tu:

Hær a ja druttji bo mjød o vín,
Nu går e inn bo hundar o svín.

Nær a tu druttji mjød o vín, tu?"
„Int sá ja nogo", sá un ijänn.
„No, vár ä gulltjédn, som ja læst po halsn din?" fræga an.
„En lägk brast, o ja tappa den, men hönspígon jikk bakätter o un hitta ful den", svara brúdn.
„No, änto gullrindjin, var hár tu den?" sá kundjin ijänn.
„Den va so trogger, at nær ja hold i týlana, so brast den, men hönspígon hitta ful den", sá un.
Nær hönspígon komd inn, so hadd un gulltjédn po halsn o rindjin po figgre. Hun kund svara po frågona. To sá kundjin: „Hær ä hun, som ja ä fäster mæ, o henna ska ska ja há". O po he sätte bläi un kundjins jimål i ställe för hönspígo.

Jmfr Nyland II, sagan 249.

---

149. Om torparflikkon, som bläi prinsässo.

(Böle i Ingå).

He va ti et torparfolk, som e én goggo komd en prins o bijæra nattkvartér. Han fikk o. Om nattn senn bläi torparhustrun šúker o sku føda bån. Torparn fór ätt en gumma, som sku kom tí o förlos un. Nær gumman komd tí, so sá un: „He ska jölpas o he ska šé, för un ska fød et vakert flikkbån, o he ska blí en prinsässo åv“.

Prinsn bläi lésn o tykt, at e va ómöjlit, at un sku blí en prinsässo, som va uta so rigga stond. So tjøft an e båne senn o lá e i en ask o kasta den i en å.

Astjin fløt senn ti en kvárn, o mölnarn tó opp astjin o så í'n. Nær an så, at e va et vakert flikkbån i astjın, so jikk an djína væjin ti gumman sin o sá: „Om tu sku vita, va ja a hitta i dá, so sku tu blí so gláder, at“ — si, mölnarfoltji hadd int nogo bån, int. „Ja a hitta et vakert bån i kvárnrännon“, sá an. „He ska vi tá ti vår fósterdótro o fóster opp e.“

Mölnarfoltji hadd un senn, tärt un va fämton år. Senn bijynt un gå vall mä fåren i åkern.

Én dá, nær un va tær o šuggd för se šölv, so komd sama prinsn åkandist mä væjin o bijynt språk mä un. Nær an fræga, va un va för én, so sá un, at e a vari en prins, som a satt un i en ask o kasta astjin i ån, at an sku tá líve å un. Senn komd e en mölnare o tó opp un från ån o bijynt fóster opp un.

To bläi prinsn so léssiger o fór inn ti mölnarfoltji o tjøft un åter. Senn førd an un logkt inn i bloka skódjin o læt spík opp un millan två trær. Nu ärhindra int an, at sigellédn jikk strakst po ander sídon. — Si, he va riktit lúnt väder. Tær lå et šäp útanföri jyst o svajja, o foltji po šäpe hørd e ygkliga læte. So sá kaftén ot bisätnindjin sin: „Vi ska far i land o sí, va he ä, som låter so illa tí opp i skódjin“.

Nær tom komd tí, so tóist un nér o følrdist omból på šäpe. Nu va un útmärkt vaker flikko, o kaftén va ójift o sku tá un ti hustru ot se.

Kaftén bódd senn i sama stá som kundjin, o nær an komd himm jikk an djínast ti kundjins slote o säj, at an sku jift se — si prinsn o kaftén va rýslit góa vänner.

So bijæra prinsn ti fo sí brúdn hansis. Nær an fikk sí un, so vild an há un ti jimål ot se šölver.

Kaftén gá un o ot an, o so jift prinsn se mä un. Igga tjänd an, at e va sama flikkon, som an vild tá líve å. Men un jikk alti mä vantar po händren sina.

Én moron senn so sá an: „Hor tu min vänn, vaför hár tu alti vantar po händren?“ So vild un int säj för an, men ti slút modist

un änto. So birätta un för an senn hela sin lévnashisturjo, hur e a vari en kár, som a tjoft un, nær un bläi fodder, o hur den kárn senn sku drägk un. O nær un komd ti de ställe, som un va oppspíkager i træ, so tó prinsn se so nær, at an dodd po flättjin.

---

150. Om aptékardótron o dom trí studentren.

(Tenala).

He va én gogg en aptékare i Svärji, som va mytji rík. Han hadd en vaker dótro.

So va e trí studenter, som fría ti un, men un va falsker o hold opp dom bara mä gó mín o gott tál.

Én gogg jikk e so logkt ti väga, at dom sku há já. Nu vist dom int åv varander at dom fría, útan den éna komd då o den ander då. Nu šikka un búd på dom én kväld, at dom sku koma alla trí, so sku dom få já. Den första sku koma klokkan šú, den ander otta o den tridi níe.

Nær klokkan va šú, komd den första. Han sá: „Nu ä ja hær, ska ja få já nu?"

„Näjj, ni kan int få já änn, men po tjörkgåln ä en ypin gráv. Om ni ligger dær hela nattn, ska ni få já, nær ni komber hí tibákas i moron bitti." Han jikk tí, o stilla lå an.

Klokkan otta komd den ander mä fióln i hann. Mä honom jikk e líka. Hun šikka onom ti sama gráven o späla hela nattn, so sku an få já. Han jikk.

So komd den tridi o fræga líkasom den första o andra. Flikkon tykt åter: „Om ni går o dansa po den dær gráven hela nattn, ska ni få já". So jikk an tí.

Den första va i gráven, den ander späla o den tridi dansa. Mörkt va he, o alla va dom rädda för varander. Indjin tala, bara vár o én fikk hold på mä sitt.

Nær klokkan va trí om moron, va an först i túrn, som hadd liga i gráven, ti gå därifrån.

To an komd ti flikkon, sá un: „Den, som läter kvinnfolk narr se, får igga já, útan gå er væg bara".

So jikk e mä dom ander o.

So komd dom därifrån alla trí.

Nu va dom alla trí studenter. Dom komd ti studéra i sama rumm, o so börja dom birätta, var dom hadd vari. Dom bläi nu klóka på, at dom alla hadd fría ti én o sama flikko. En so hogmódi flikko

som e va, et toko näderfall fikk un ti slút. Studentren bislot ti hämnas.

Där fantist en ugger rakkare, som så brá út, om an va fínt klædder. Dom førd an ti sýmagasíne o klædd opp an o sá, at an sku far fría o skrýta duktit, hur mytji an riktit hadd. Rakkarn klædd opp se, o studentren skaffa ot an häst o šæs, o så tjørd rakkarn rákt inn po aptékargåln, jikk inn o sá ærande sitt. Han vist nu int riktit, hur an sku säjja, to un int tjänd an. So börja an skrýta o sá:

„Väl hafver jag ett slott utaf bly;
Behagar sköna jungfrun spatsera däruti?
Rätta läkaren är ej kommen än.

Väl hafver jag tolf äppelgråa hästar;
Behagar sköna jungfrun gå rida på den bästa?
Rätta o. s. v.

Väl hafver jag både åker och jord
Och tio, tolf drängar, som duka upp mitt bord.
Rätta o. s. v.

Väl hafver jag både åker och äng
Och tio, tolf pigor, som bädda upp min säng.
Rätta o. s. v.“

Nu bläi un gláder, at un sku få en so ríker mann, o un gá já jínast.

So tó dom út lýsnigg o fíra bröllop, som räkt i fämm dygn.

Po fämti dygne šikka studentren rakkardrändjin ti rakkarn, at an sku kom tá šinne åv en häst, som hadd storkna po gátan. Nu vild un alldélis få slag, nær an komd o tala toko, to šölva biskoppen tilomä hadd vígd dom.

„Ä he hansis jöra, he?“ fræga brúdn.

„Já, vist ä e he“, sá drändjin. „Mästarn šölv brúkar drá šinne åv, o ja holder í.“

Va råd sku un nu tá se! Hun va vígder mä rakkarn o mostist fölg mä an ti hansis kojjo útanför stán, o dær va injintigg. To börja un fræg uta an:

„Och hör du rike mannen, hvad jag nu säger dig,
Hvar har du ditt slott utaf bly, som du lofte åt mig?“

„Aldrig har jag något slott utaf bly,
Och aldrig har jag någon skjorta ny.“

„Och hör du rike mannen, hvad jag nu säger dig,
Hvar har du dina äppelgråa hästar du lofte mig?“

„Aldrig har jag några äppelgråa hästar,
Men långa björkspön ha varit mitt bästa.“
(Si, han va basare mæ!)

„Och hör du o. s. v.
Hvar har du åker och jord åt mig?“

„Aldrig har jag åker och aldrig har jag jord,
Och aldrig har jag spisat vid ärlig mans bord.“

„Och hör du o. s. v.
Hvar har du den åker och äng du lofte åt mig?“

„Aldrig har jag åker och aldrig har jag äng,
Och aldrig har jag hvilat i ärlig mans säng.“

„Och hör du o. s. v.
Hvar har du dina pigor och drängar åt mig?“

„Aldrig har jag hvarken piga häller dräng,
Men mycken ohyra det har jag i min säng.“

„Rackarfrun går då strax till sin far,
Förbannar alla rackare, som i världen var.
Rätta läkaren är ej kommen än.“

Nu bläi fádran léssin mæ. Dom jikk ti biskoppen o sku há šilna, men fikk int, o rakkarfrú fikk un blí för hela sin lívstíd.
Si, høgmód går för fall.

---

151. Härrn, som va út o fría.

(Öfvitsböle i Mörskom).

He va äin härre, som sku gá út o fría, bara han sku hitt äin væl ríker o rasker flikka.

So vísa dom honon ti äin härrgård i skógin, o han fór tí to o hadd ræt gullvagn mä två hästar föri.

O so kom an ti äin tallskóg, o so tjord han ginum tallskógin. Senn kom an ti äin gränskóg, o he gikk alt brá.

O han tjord alt vídare, o so kom an ti äitt tjärr. Men i tjärre va grópar, o bäst an tjord, so šälft he, bodi vagn o alt šälft. O brugomn bläi sit i äin äinrísboska. O so fór vagnen o altsamans.

Men brugomn han tykt, at he int sku pass se för äin brugom ti gá ti fóts o fría. So fór han häim o tó silvervagn o två hästar föri. So tjørd han alt sama végin. O jórden, hun dofta o blóma o va so grann. Men äin stjóro sat o vippa up stjärtn o skratta åt'n. „Skratt tu, kva du vil, men sku ja hav mín bysso, so sku ja släpp de äitt skot i stjärtn.

So nær han to kom ander gaggon mä sín hästar o vagn, so mindist han igga grópen, som va i tjärre, o he šälft åter, o han bläi sit i sama äinrísboskan.

So tykt han åter, at he igga passa se för äin brugom ti gá ti fóts o fría. So fór han häim o tó tridi vagnen o två hästar. O so fór han tridi gaggon, men kom int ihog tjärre, útan šälft i sama äinrísboskan.

Men nær he nu jikk trí tág so hær, to jikk han ti fóts. O so nær han to kom ti härrgårdn, fråga dom, kvatt han sku fara.

So sá han, at han sku gá fría.

„Já, ti drägg kund du nu vara, men int ti fría", sá flikkan, si hun tykt, at han va för simpel.

„Ja ska hav honon, som hadd hästar o vagn o fór förbí."

„No, ja kan nu va ti drägg o bär inn véd o vatn åt pígan", tykt han.

„Já, o nær e so blír høst, kan du få den lill kokspígan", sá hun.

Men han va int ti hostn hälder, bara fór bort förút. So fråga han å enna, om han sku få te lill kokspígan. O hun hadd int bara äin klänigg, o han va blå o kvít, men alt, som hun hadd, va räint o häilt. O so tó han henna o skikka bitjént ti hans härrgård, än dom sku kom tí mä hästar o vagn.

Nær dom to kom, fråga kuskin, kvart som härrn va. So svara to brúden: „Int ä hær nogan härre".

„Jó, vist ska hær finnas härrn", svara han. To fikk brúden äin bråsko. To sku hun hav ný klänigg o dúk o šálar, o to sku hun far mæ. Men hun slapp int. Han tó bara te lill kokspígan. So ettan va he.

---

152. Om två pukelryggiga skräddare, som bódd i én bý.

(Tenala).

He va en gogg två pukelryggiga skräddare, som bódd i én bý. Den éna va rättvíser o hadd mytji arbit åv foltji.

Den ander va órättvíser o vild alder før himm arbite ot foltji. Alti fikk dom vänta. Ti slút vild injin for arbite ot an mäir.

Den bišéliga skräddarn fikk mäir arbit, än an orka mæ.

Nu tykt den órättrådiga, at e int kund va två skräddare på én trakt o vild, at den ander sku flytta, to an hadd komi sénare ti dom égona. Nu mostist an tá sitt prässjærn o sin saks o far lägger o søk se plass. Men líka, vart an komd, so va dær skräddare.

So komd an ti en bóngål o vild há nattkvartér. To sá bón: „Dær i ander stuvun får ni ligga". Han jikk tí o lá se om kväldn. Mitt i nattn kom tí inn en ugger rasker kár mä rakanborsta o saks o bá an vänd opp ryddjin. Nær an jórd e, so tó den ander från rakburtjin smörjo o smórd pukeln, o senn börja an raka. Skräddarn lå bara stilla, för e tó int sårt. So tó an se bák o tjänd, at an injin pukel hadd mäir, o so bläi an so gláder.

Ander moron nær an stíger opp, fár an himm ti den ander skräddarn o birätta, hur an hadd sluppi pukeln, o bá o den ander skräddarn far tí, at an o sku slipp sin pukel. Han fór o o slapp sova i sama stuvun. Han kund nu igga sova, bara lå o vänta po kárn.

To an ti sista slúte koḿd, sá skräddarn: „Vart ha tu vari so ländji, ja ha hær liga o vänta po de?"

„Va sku du to vila?" sá rakarn.

„Ja sku vil há bort pukeln", tykt an, o so vänd an opp ryddjin. Rakarn tó to ti kníven o börja šära, men an smórd igga. To börja skräddarn skríka, o rakarn slúta. Skräddarn tjänd ätt pukeln, o an va kvár.

„No, int raka tu bort an hälder", sá an to ot rakarn.

„Jåssá, tu ska há bort pukeln", tykt rakarn o lá en ander till. Nær nu skräddarn tjänd ätt, hadd an två puklar, o dom fikk an holl, för rakarn hadd fari. So fór an himm, o dær va an int gó mót den ander, ska ni tró. Den ander skräddarn mostist nu åter far bort. Han sold to prässjærne o saksn o gá se ti drägg ot en slaktare. Ätt en tíd jift an se o ställd opp äjji slakterí. Nær en tíd hadd vari, jikk an út o tjøft två kór. Om moron stäig an tídit opp o slakta dom i gó tíd. So bá an gumman ti gå sok nogon tjärigg mässe o vänd opp tarmana o slaktn. „Ja hár int tíd ja", tykt an.

Gumman jikk ti noger ställer, men fikk indjin. So komd un himm o sá, at an sku få koma šölv. Nær dom nu hold på ti vänd tarmana i šøstranden, komd läjjone tí o fræga, va e va för tarmar.

„He ä läjjontarmar", sá slaktarn.

„Varifrån ha ni fått dom?" tykt läjjone.

„Jægarn min ha skaffa dom", sá slaktarn. Läjjone jikk nu líte ot sídon.

To komd bjorn.

„Va ä he för tarmar?" sá bjørn.

„He ä bjorntarmar", sá slaktarn.

So komd åter vardjin o fræga, va e va för tarmar, o bón sá, at e va vargtarmar.

Nu tägkt all vildjúren far bort, men dom vild först sí jægarn. He lova slaktarn. Han satt dom nu alla i en bastu o satt på et fát mä líte mát o bá dom va væl stilla, so sku dom fo sí jægarn, nær an sku kom äta om nattn. Bjørn lá se po lavan, läjjone i en tjällare o vardjin po ún. Mitt i nattn släpper skräddarn inn en katt, o an börja jínast o äta úr fáte. Nu va dom alla rädda. Läjjone, som va i tjällarn, hadd svårt ti sí o lyft øgona mót en spriggo. Men et øra stakk út, o kattn, som tródd, at e sku va en rotto, rév halva øra åv läjjone. Nu rúsa dom alla út. Läjjone fór ti ander länder, men vardjin o bjørn, som va trøga ti sprigga, bläi hær i Finland.

---

153. Om trí bryøder, som sku tjiéna ién bónde.

(Passila i Sjundeå).

De va ién gogg trí bryøder, som sku tjiéna ién bónde.

So fór den älsta först o tó stäsel. O dom jórd tokon akord, at om int dom sku va nöjd mä varann, sku dom fuå hugg näsan ota varann. So fór dom ti rían o tryska.

Äfter ién stund komd bón o bá all ander ti äta bara int dräggin. So blié dom óvänner, o bón hugd näsan ota dräggin. Dräggin gá gudá ot altsammans o fór sin væg.

So komd den millersta o tjiéna ot bón. O dom fór ijänn ti rían o tryska. O bón bá folki ti kom o äta, men bá int dräggin.

Äfter ién tíd komd den yggsta o tó stäsel, o folki fór ijänn o tryska. So hänta bón kaffe ti rían o bá all ander ti kom o drikka bara int dräggin. Senn tó dräggin ién ruågtunna po ryggin o sku far o sölg den, at an sku fuå kyøp kaffe ot säj. Do myøtt an bón po vægin, o bón fruåga uå onom, vart an sku far.

„Út o sölg ruågin, at ja fuår kaffe ot mäj, o ä du int nöjder mä de, so skær ja näsan uå däj“.

„Jó, jó“, sá bón, si an blié rädder för näsan sin. Ién gogg senn fór mór o bón ti körkon, o bón bá onom kóka fläsksoppo ti midda o säta pärsilja í. Dom hädd senn ién hunn, som hiétt Pärsilja. O pojkin tó o sló hunn ijæl o lá skinne po dörahanntági o köte i grýton.

Nær dom komd himm, so fruåga dom, va an a jórt ota hunn diéras. So sá an: „Ja sku ju säta Pärsilja i soppon, o ä ni int nöjda mädde, so skær ja näsan ota bón“.

„Jó, jó“, sá bón, för an vild holla näsan sin. So blié bón rädder o sá, at den akordn int sku stå läɡɡer, som tiss kukku sku rópa. O so va an o fundiéra, hur kukku sku koma fórt; so tala an mä mór o sá, at un sku fara ti hagan o kukka i ién björk. Bón fór inn senn o sá ot dräɡɡin, at an sku koma út o hyora, hur kukku rópa. Men dräɡɡin vist uå de, at de va mór, som satt i træ, o stakk säj ti skógin o sló ti björkin, so at mór full niér o sló ijæl säj. So gikk dräɡɡin himm o sá, at an int va nöjder mä bón, o skar näsan uå onom.

154. Om torparpojkin, som gikk i tjývskólan.

(Svedja i Sjundeå).

De va ién goɡɡ ién torparpojki under ién prässguål, som va i skumakarlæran.

Äfter ién tíd tykt an: „Int ís ja läɡɡer var i skumakarlæran, ja ska bör gå i tjývskólan“. Han jórd så o.

Nær an senn komd himm därifruån, fruåga prästn: „Ä du fulllærder nu?“

„Jó“, sá pojkin.

„No, du ska fuå alt ti iégi, som du ä kár ti stjäla ota mäj“, tykt prästn — si an tródd, at an int sku va stond ti stjäla nogo.

„Ja hár ién kár, som ärjar po uåkorn mä iétt par oksar. Ä du kár ti stjäl dom?“ sá prästn. „Jó“, tykt pojkin. So gikk an opp po iétt hyøkt bärg brävi uåkorn o börja róp öfter jölp. Kárn fundiéra ién stund, men so gikk an o sí. Undi tídn so fór Jussi — so hiétt pojkin — o tó iéna oksn o skár rompon uå den o stakk den i munn ot den ander.

Nær kárn komd tibáks ti uåkorn o suå, so spraɡɡ an gínast ti prästn o sá: „Nu a den iéna oksn äti opp den ander“.

„Aha, nu a Jussi vari framm“, tykt prästn o fundiéra va an nästa goɡɡ sku lägg för onom.

Nær Jussi komd ti prässguåln, so fruåga prästn: „Kan du stjäla miéra?“

„Jó“, tykt Jussi, „ja kan stjäla, va ja vill“.

„Ja ska skikk fämm par oksar ti kvárnen, fuå sí om du kan stjäl ota domm o“, tykt prästn.

„Ja ska försyøk“, sá Jussi. So sá prästn ot karana, at dom sku akt säj för Jussi. Jussi gikk förút o ställd säj ti häɡɡ i ién grán.

„Aha, dær hägger an nu“, sá karana. „Int bihyøver vi var rädd för honom miér.“

Jussi komd niér ijänn o fór i ién ander grán o hägga, som dom sku fara förbí. Nær karana fikk sí onom dær, so sá ién diél: „Dær hár vi onom nu, de förra va bara hanses kombel“.

Hur dom striéd dær, so bislyøt dom ti far tibáks o sí. Undi tídn tó Jussi oksana o skár rompona uå dom o stakk ändana i jórdn. Karana fór himm o birätta de dær för prästn.

Nær Jussi ijänn komd ti prässguåln, so fruåga prästn, om an kund stjäla nogo vídare.

„Jó“, sá Jussi, „ja kan fast stjäla riggin ota próstns hann“.

„No, tá o försyøk do“, sá prästn.

Om nattn senn so tó Jussi o satt ién stiga opp mót prästns kamarfönstre, o so tó an ién dyøder mäniša från körkguåln o satt den po stigan.

„Si so, nu ä Jussi hær“, sá prästn ot frún sin o stiég opp o sló ti den dyøda, so at den trilla niér. Senn gá an riggin ot frún o tó den dyøda o fyord den ti ién tómer gráv po körkguåln. Si, prästn blié rädder, at an sku slipp ti Kakula.

Äfter ién lítn tíd komd Jussi inn ti frún o sá: „Tá hít riggin nu, int stíger an opp därifruån miér“. Si, an härma prästn.

Frún gá riggin ot onom o. Nær ién stund a gått, komd den riktiga prästn himm o bjæra riggin.

„Va sa“, sá frún, „fikk int du riggin jyst?“

Do suå prästn, at Jussi a vari dær.

Äfter noger dagar komd Jussi ijänn ti prässguåln.

„Va kan du ännu stjäla?“ fruåga prästn.

„Ja kan stjäla va ja vill“, sá Jussi.

„No, de fins i grannsókn ién ríker präst, kan du stjäl onom fatiger?“ tykt prästn.

„Jó“, sá Jussi o gá säj i væg dít. Han gikk gínast ti körkon o kliédd den riktit grander o tänd iéld po júsena. Nær prästn suå de dær ifruån prässguåln, so kíla han gínast ti körkon o nær han suå Jussi, som va opp po läktern, so fruåga han, va han va för ién kár.

„Ja ä den allviétandi Gúdn, ja“, sá Jussi.

„Aj, slipper ja snárt ti himmeln o?“ fruåga prästn.

„Jó“, sá Jussi, „bara du häntar hít alt, va du æger o hár“.

„Slipper gumman min o?“ sá prästn.

„Näjj, int kan un slipp ännu“, sá Jussi.

Prästn fór himm spriggandes o Jussi bákäfter o stäld säj bák fönstre o lýdist.

„Nu slipper ja ti himmeln“, sá prästn ot hustrun sin, „men ja most tá alt mämmäj, va ja æger“.

„No int kan du lämm mäj hær blott o bárer hälder, lämm nu päggana o silverkannon ot mäj“, sá frún. Prästn jórd så o.

So patika Jussi i væg tibáks ti körkon. Nær prästn komd inn mä dörn, rópa Jussi: „Du ä ién skryntare, var hár du päggana o silverkannon?“

Prästn kíla gínast himm o sá ot frún: „Han viét alt, nu fuår du blí útan; nu most ja tá päggana o silverkannon mämmäj ot onom, annos slipper int ja ti himmeln“.

Nær prästn komd ti körkon mä päggana o silverkannon, bá Jussi onom ti krýp i ién säkk, o so börja an taggla onom över stokkar o stiénar.

„Aj, aj, de tár so suårt“, vojja prästn säj.

„Já, a du int hyord, at den vægin ä svuår, som dráger ti líve?“ sá Jussi.

„No, ä de logkt änn?“ fruåga prästn.

„Näjj, hyor du int, hur ägglana šugger i himmeln“, sá Jussi. Si, an fyord onom næra ti ién gåskätta, o gössen kakla.

„Nu ä vi framm“, sá Jussi o kasta prästn i iétt liérgol.

So fór Jussi ti ander prästn o sá: „Nu ä an so fatiger han kan blí, o dær ligger an o slipper int därifruån útan jölp“.

Anm. Varianter af denna saga finnas upptecknade från Lappträsk och Strömfors.

---

155. Pojkin, som sku gá i skólan.

(Teissala i Borgå).

He va äin bisi o äin gumma, som sku hav pojkin senn ti gá i skólan. O tom färvára so onon, innan an gikk, än an int sku fá gá i stórt sälskap, o int sku an få drikk stark drikker, o kva dom alt permänta mæ'n.

Men bräiväder te sama vægin, som an sku gá mæ, va äin króg, o nær pojkin kom ti krógin, so gikk an inn tí, o tær va an häila dáin.

Nær an to sku gá häiman om afton, so vild igga vægin hinn til åt'n. Han slapp änto ettarst häim, men färäldrana så nó gínast, än e int stó ræt til mæ'n. Tom fråga to å onon, hur an nu hadd bärga se, än an kom häim up te víse. Men pojkin tikt bara, än an nó hadd gjórd som an hadd blivi lærd til; vatn kund an int drikka, fär kva ä starkare som vatne, he dríver ju bodi kværnar o sågar; i stórt sälskap sku an int hälder få gá, men om an sku ha gátt ti skólan, so sku an ha komi ti va i stórt sälskap, tærfäri tó an riktit

skilt rúm åt se, o tær va iggan anan mäniskja i fälgi mæ'n up häila dáin.

Anan dáin sku int pojkin få gá anarstäns bara i skólan. Nær an to gikk, so métt an äin tjúv upa vægin.

„Kvart ska du gá?“ fråga tjúvn.

„Ja ska gá i skólan“, svara pojkin.

„I kva fär äin skóla?“ fråga tjúvn åter.

„I läsanskólan“, mäina pojkin.

„No, men sku du int vil koma i stjälanskólan?“ sá tjúvn.

„Já no, he lær nu vara te sama, kvafär äin skóla ja gár iti“, tikt pojkin.

Tom bärja to fälgas åt båda. Allifärst so stjal dom äin stórer ukse.

Nær dom to gikk båda mä te uksn, so bärja pojkin fundéra, hur an äimsand sku få háld onon. Tær so träffa han ti há äitt par góa vantar i taskon. So spragg an ti skógin o skäit i te äin vantn o kasta onon up vægin, so än igga tjúvn så.

Nær to tjúvn kom o så te vantn, so sá an: „Tær ligger äin vant, men han ä so skitiger, igga ís vi tá te skiti vantn“, o so läit dom onon ligga.

Nær dom åter hadd gått äitt stikki, so kasta pojkin te anan vantn, men honon lämma han räinder. Nær to tjúvn åter så te vantn, so tikt an än: „Ha ja nu änto komi ti tá upp te anan vantn, so nu sku ja ha havi häila pare. Men tu kan nu stá hær o háld uksn so läggi“, tikt an åt pojkin, „so sprigger ja tibáka ett te anan vantn“.

Medan som tjúvn to spragg tibáka, so fór pojkin häim mä uksn.

„Kvart ha du fått te stór uksn ifrån?“ fråga färäldrana.

„Ja ha vari i stjälanskólan“, tikt pojkin, „o nu fikk ja äin slikan ukse räidan färst dáin; so nó tikker ja, sän e änto lénar se allibäst ti bär stjäla“, mäina an.

Färäldrana bärja to fundéra, kva dom nu sku bär gär mä pojkin, nær an ännu hadd bärja tá slík ódigder fär se. Käliggin räist å ti prästgårdn o biklága se fär prästn, hursliker pojki dom hadd, o bäiddist råd, kva dom sku bär gär mæ'n. Prästn tikt än dom sku skikk pojkin tí, sän an šälv sku få tal mæ'n.

Nær pojkin kom ti prästgårdn, so fråga prästn å'n, om an räidan va fullærd tjúv.

„Jó“, tikt pojkin.

„No, om du i natt ä stond ti stjäl mín båda arg hundar, so to ä du riktit äin tjúv“, sá prästn.

„Ja får væl färséka“, mäina pojkin. Pojkin gikk häim o tó äin stórer säkk; o nær e bläi märkt, so gikk an tibáka ti prästgårdn o bräidd út säkkin framfär hunnkojjona, tær som hundana lå o sovd

iti. Nær an to buldra, so spragg hundana inn i säkkin. Pojkin va int gamal ti bind säkkmunn fast o ti jägk se bort.

Om moron, nær prästn stäig upp, so va pojkin tær mä hundana i säkkin.

„Om du i nästa natt ä stond ti stjäl te stór svart higgstn, som ja hár i stalle, so to ä du riktit äin tjúv“, sá prästn. „He ska ja gära“, svara pojkin.

Om afton ládd prästn två karar ti vakta framfär stalldärn o te tridi ti sit up higgstns riggin i spilton. Sedan bakett so gikk pojkin ti stalle mä äin dukti brännvinsflasko mässe o bistó åt karana so miki dom vild súpa. Karana tó mäira duktit o, än e int sku bli kált fär dom ti stá dær häila natten.

Nær pojkin hadd vari bort äin stond, so komber an tibáka åter ti stalle, o to lå vaktren alla o sovd. To tikt an, sän e sku va bäst ti far å mä higgstn.

Tom karana, som lå bräiväder stalldärn o sovd, tom bihévd an int va rädd färí, men värre va e mä honon, som satt up hästriggin. Men pojkin va iggalunda rådlöuser. Som an hadd tajji äin räipstomp mässe, so tó an o band äina ændan fast i spiltstolpan, o anan ændan ställd an i hánden åt kárn, som satt up hästriggin. Nu va e te värsta, hur pojkin sku få onon bort från hästriggin, lítn o svåger som an va ti bär lift te stór kárn. Men hur an to jägka, än an färst fikk kárns äina bäine ivi spiltbalkin, o sedan stúa han ett so miki an orka, sän kárn bläi o rída up spiltbalkin. O so räist pojkin å mä higgstn.

Om moron, nær prästn vakna, so va e te färst arbäite ti gá o sí ett higgstn. Han så to gínast, än higgstn va bort, o vaktren lå alla o sovd. Tom som lå útanfär stalldärn fikk färst góa érfílar, sän tom vakna, o so gikk prästn i stalle o skräik åt honon, som satt o sovd up spiltbalkin. Nær an to vakna, so tródd an, än an alt ännu satt up higgstriggin; mä sama som an to ræta upp se, so rópa an: „Ptróó“, o so full an vídipi mitt i spilton, sän e smala bakett.

Ett äin stond komber pojkin åter vakert rídand mä higgstn ti prästgårdn.

Prästn tikt to åt pojkin: „Om du ännu ä stond ti stjäl riggana från frúns figgren, to ä du färst riktit äin tjúv“. He lova pojkin o gära.

Om natten gikk pojkin bakom säggkamarfänstre, tær som prästn o frún lå båda, o bärja knapra up fänstre. Prästn stäig upp o gikk út o sía, kva e sku vara. Medan so spragg pojkin anan vægin o gikk inn ti frún o sá sakta åt enna: „Gäv nu åt me riggana, än int te tær tjúvpojkin komber o far å mäddom“.

Frún dró riggana å figgren o gav åt pojkin. Nær prästn kom inn tibáka, so va bodi riggana o pojkin fari.

Dáin bakett, nær pojkin komd tibáka mä riggana ti prästgårdn, so tikt prästn, än ettsom pojkin hadd vísa se ti vara äin fullærd tjúv, so vist an int anan råd mæ'n, bara än an sku drägkas.

Prästn tó äin stórer säkk o stuppa pojkin iti, o so bar an onon nér ti ån. Men som e va om vintern o va kált, so hadd vakin frusi fast om natten, o prästn komd igga ihog hälder ti tá iks mässe, so träggd an lämm säkkin mä pojkin iti ti ligg up ísn, o šälv fikk an gá häim ett iks.

Medan so kom dær äin härre kérand färbí mä två hästar färi. Nær härrn to så säkkin, som lå up ísn, o pojkin lå bara i säkkin o sjuggd o tralla, so huld an hästana stilla o fråga, kvart han sku fara, som hadd so rólit.

„Ti himiln“, svara pojkin.

„No, men kan int ja slippa i tett ställe“, sá härrn, „so ska tu få mín båda hästar o slädan mæ ännu“.

„No já, sama ä he, bara ja slipper út härifrån“, tikt pojkin.

Härrn tó säkkbánde ipi o släft pojkin út från säkkin o gikk šälv i ställe. Pojkin band fast säkkin, o so räist an å mä hästana.

Nær prästn kom nér mä iksen, so hugd an färst vakin ipi, o so vältra han säkkin tí o trödd, än nu va vist værden åter mä äin tjúv minder.

Men he va int so væl. Ett äin viku kom pojkin åter ti prästgårdn släppand mä två slík duktiga hästar färi, sän e fræst bara. No, prästn bläi int líte häpiger, nær an så, än pojkin hadd blivi äin sliker äin härre, än an riktit kérd mä två hästar färi i ställe, som an sku ha budi vari dé räidan fär laggosedan.

„No, kvartifrån hár du nu fått slík granna hästar?“ fråga prästn.

„Häj, tí undi ísn fikk ja dom“, tikt pojkin.

„Fins dí mäir änn?“ sá prästn.

„Nó fins tí fast hur miki“, mäina pojkin.

„Sku du int vila va so gó o fér me tí undi ísn o, tí kvart dom miki hästana ä“, bad prästn.

„No, nó kan ja ju alti gär te tjénstn“, sá pojkin.

Prästn kröup to i äin stórer säkk, som pojkin åter band fast. O so bärja han slæpa säkkin mä prästn iti nér ti ån, o nær an kom tí, so vältra han prästn i vakin, o tí bläi an.

Jmfr Nyland II, sagan 272.

156. Nær gardiskárn o kuggin va o stjäla.

(Nickby i Sibbå).

De va äin gardiskár, som alti hadd súpanpäggar, för han slapp alti i bagkin o stjäla. So va dom o annmæla för kuggin o klaga, at gardiskárn brúka va i bagkin o stjäla. So vild kuggin sía, om e sku va sant, o so klédd an se i gardisuniform o. So gikk han ti honon o fræga, kvartifrån han alti fikk súpanpäggar. „Kom mæ o sía“, sá an, nær an va o fræga, „men tu får int tá bara säks skiligg“. Nær dom to gikk ti bagkin, so tó gardiskárn sina säks skiligg, o kuggin börja øs fikkona fulla.

Gardiskárn tó o dámba til onon äin dukti orfíl o sá: „Ja sá ju, din svínhunn, än du int sku få tá bara säks skiligg. Väit du int, än hans majistæt hár mogg tjývar?“

V Flocken.

Skämtesagor och -sägner.

---

157. Om bón, som va so ríker, at an alder bihøvd andras jölp.

(Tenala).

I Somero sókn bódd i svenska tídn en ríker bónde. Han skräiv po stuvuknútn: „Hær bór en ríker bónde, som alder bihøver lít andras jölp. Han bihøver alder tigg hälder lån åv andra, för han hár alt va an bihøver“.

Býin lå vi stóra lansvæjin, so at mogga fikk sí den lappen. Kundjin räist to o én gogg förbí o så lappen. Han šikka to ätt bón o fråga, om an va so ríker, at an alder bihøvd andras jölp.

„Já, he ä ja“, sá bón.

„He va underlit“, tykt kundjin. „Ja ä kugg o får so ofta lít andras jölp; men ätt trí vikar ska ja kom tibáks o ställ ti de frågor; kan tu svar po dom, so ska tu slipp mä líve, annors most tu dø.“

Kundjin räist bort, o bón börja fundäira starkt po dom frågona, hur e rätt sku gå mä an, to kundjin sku kom tibáka. Nær e börja líd ot sista dagana, biklaga bón se för drändjin.

Drändjin tykt to: „Jéin åt me dom klædren, som ni hadd sist, to kundjin va hær, so ska ja nuk gå út o svar för er“.

Nu sær bón: „Men om tu komber i fára, so ska tu int blí arger“.

„Igga“, tykt drändjin.

To den dájin komd, som kundjin sku innfinn se, tó drändjin bóns klædren, o bón jikk.

To kundjin kom, jikk drändjin út.

Kundjin tródd at e va bón o fræga: „Va trór tu ja nu ä værd, to ja rätt ä i mitt majestæt?“

„Já“, sá drändjin, „vår Härre o Frälsare kosta trätti silverpäggar, o ja tykker, at ni ä én billigare“.

To fræga kundjin: „Va kan en famm véd väga, senn an ä oppbränder?“

„No“, tykt drändjin, „först väger man opp askon, o rästn bistår åv røk o falsko“.

„Hur mogga såar vatn fins ä i værdsháve?“ fræga kundjin åter.

„Om én så sku va so stórer, at alt sku gå tí, so sku he int bihøvas fléra“, tykt drändjin.

Den fjærdi frågon, som kundjin stäld ti an, lýdd: „Sku tu slå de út mæ ti drikk opp alt vatn, som i háve fins?“

„Jó, om hans majistæt stägger all åar o bäkkar, som flýter út tí, so ska ja drikk opp e“, tykt drändjin.

Ti sista slúte fræga kundjin: „Väit tu, va ja nu tägker?“

„Jó, ni tägker, at ni ska tal mä bón, men he ä bara hansis drägg“, sá drändjin. Kundjin bläi misslýnter o fór bort, men bón bläi so gláder, at an gá älsta dótron sin o hela býn ot drändjin.

---

158. Mölnarn, som int hadd nogo bisvær.

(Tenala).

He va én gogg en mölnare, som int hadd mala po länji. Trí dräggar hadd an, som šott om kvárnen. Han bläi høgmódiger o skräiv po grinnstolpan: „Hær bór mölnarn, som lever útan bisvær“.

Mogga så lappen, men nær kunjin o räist förbí, tykt an int rätt omm e útan sá: „Ska he va nó, at en mölnare ska lev útan bisvær, o ja ä kugg o får há so mogg goggor bisvær“, o so šikka an bitjäntn ti bé út mölnarn.

To bitjäntn kom inn tródd mölnarn, at e sku va nogon bónde, som sku kom o mala. Han sá däför: „Før inn dina säkkar i kvárnen o tíg senn, för ja ska víl nu!“

Bitjäntn va int séner ti gå út o säj ot kunjin, hurdant svár an hadd fått. Kunjin bläi arger o tykt: „Nu ska vi få bisvær änn ot an“, o so räist an ostá jínast förbí mölnarns fönstre.

Nær to mölnarn så, at he va en gullkróno po vagnen, so jissa an, at e va kunjin, o at e hadd vari hansis bitjänt, som va inn, o so tykt an: „Gu nådi me nu för he sváre ja kom ti jé ot bitjäntn“.

Mölnarn lägger se åter ti víla. Två timmar tærätt so komber länsman ti an o sær, at an strakst sku innfinn se hós kunjin för ti få bisvær. Nu börja mölnarn fundäira o sörg so an, tjokker som an va, bläi po två dagar en halv áln smálare. Nær trí dagar hadd vari, börja an rust se. Han förvárna dräggana, at dom nu sku mala brá o šøt om kvárnen. Han hadd två gambel dräggar, som bódd i

kvárnkamarn, o én ugger én, som bara fikk bó i kvárnen, o han häitt Pälle. Nær an nu hadd bistýrd omm mä dom gambla, so börja an tal mä Pälle o tykt, at an nu sku va bišéli, nær han šölv sku va borta.

„Vart ska ni to fara?“ sá Pälle.

„Já, he ä nu sák sama, om ja sær e ot de hälder int“, sá mölnarn, „för int kan tu jölp me änto“.

To tykt Pälle: „Ni kan nu säj e änto“.

„Já“, sá mölnarn, „he lær ha vari kunjin, som fór hær förbí. Han šikka inn bitjäntn sin, o ja bá an tíga, to an bá út me, o nu lær he int gå brá för me, för nu ska ja ti kunjin o få bisvær. Kanši ja får et toko bisvær, so ja alder ork tibákas mäir.“

To sá Pälle: „Kan int ja få fara i ért ställe, int tjänder an ju oss als, so han kan tró, at ja ä mölnarn“.

„Men hur sku tu slå de út tær?“ tykt mölnarn.

„O, lägg me bara försøk“, sá åter Pälle.

„No, far to“, tykt mölnarn, „men šyll int po me, om tu komber i knípa“.

Pälle tó to sin mjöliga jakko po se o fór ti kuggsgåln. Nær an kom tí, so vísa pórtvaktn inn an i stóra sáln. To han kom inn tí, so va tær fult åv folk, o dom tródd, at he va mölnarn. Vi första fönstre satt en fíner kamarhärre o tala fína språk, men Pälle förstó e int, för han va int lærder po toko. Nær kamarhärrn hadd slúta sitt tál, so rópa kunjin: „Stíg opp høger ti me, mölnare, so ska ja fræg de trí frågor. Kan du svar po dom, so slipper tu mä líve, men annors tár ja líve åv de“.

Kunjin fræga to: „Huru många sandkorn tror du det fins i hafvet?“

Pälle lá se po golve o börja räken mä en krítbít, som an hadd räkna säkkana i kvárnen mæ.

To e va færdit, so sá an: „Étthundratúsen miljóner, fämtitúsn o trättitúsn miljóner ännu, o vil int härskape tró me, so kan den dær kamarhärrn, som siter tær i fönstre, gå räken šölv“.

So fræga kunjin ander frågon: „Huru långt är det mellan himmel och jord?“

„En knæsläggd“, sá Pälle.

„Huru vet du det?“ tykt kunjin.

„Jó“, sá Pälle, „he häiter i bíbeln, at himiln ä Guts stól o jórdn hansis fótapall, o to kan e int va bara én knæsläggd hälder“, sá Pälle.

Et stórt skratt bläi i sáln ot Pälles fiffiga svár.

Nu sær kunjin: „Nu skall jag fråga af dig tredje frågan“, o so dró an värjon framm. Frågon va: „Vet du hvad jag nu tänker på?“

„Jóu“, sá Pälle, „ni tägker, at he ä mölnarn, som ni talar mæ, men he ä bara hansis drägg“.

„Ja, det var rätt svaradt“, sá kunjin, o so fræga an åv Pälle va an sku vil há ti bilonigg. Pälle tykt, at an int vild há anan bilonigg, bara at kunjin sku lät mölnarn va po sitt ställe o int tvigg an ti slote, för han va int håvlærder, tykt an.

Stór glädji bläi he i kuggsgåln, o Pälle fikk en šäppo päggar. Han räist senn himm o birätta ot mölnarn alt, va an hadd sítt, va kunjin hadd fræga, o hur fånot kamarhärrn hadd tala. Mölnarn bläi so gláder, at an gá an dótron sin, o so bläi Pälle mölnare, o hár ni nogontigg ti mala, so farin bara ti Pälles kvárn, so ska ni få hor den hær ságan ännu bäter.

Jmfr Nyland II, sagorna 85—88.

---

159. Kuggin o pojkin.

(Weckjärvi i Borgå).

He va äin lítn kojjo, o tær bódd äin pojki. So komd kuggin rídandist o stäig inn o fråga: „Hokko ä hær inne?“

„Halvanan kár o äitt hästhuvu“, svara pojkin.

„Kvart ä fár din?“ fråga kuggin.

„Han ä ti skógin o hugga“, tikt pojkin.

„Kva hugger an?“ fråga åter kuggin.

„Han hugger te védn, som vi bränd i fjóderst“, tikt pojkin.

„No, kvart hár du mór din?“ fråga åter kuggin.

„Hun ä o gär åt grannmór slíkt, som int hun kan gär åt henna i værden“, tikt pojkin.

„No, kvart ä sister din?“ fråga åter kuggin.

„Hun gråter åt he, som un skratta åt i fjóderst“, tikt pojkin.

„No, kvart hár du brór din?“ fråga åter kuggin.

„Han ä út o foggar djúr, o tom, som an int får fast, so häntar an häiman“, svara pojkin.

So sá kuggin: „I moron ska du kom o klarér dina órd. Fär väit du, än ja ä kuggin, o du svarar me so stursk“, tikt an.

Pojkin gikk anan dáin til kuggin. So fråga kuggin: „Kva mäina du mä he, som du sá, än fár din va o hugd te védn, som ni bränd i fjóderst?“

„No, igga ana“, tikt pojkin, „än at i fjóderst brändist e svidiland, o nu va fár o hugd rästn slút, som int i fjóderst brändist alt klárt“.

„No, kva gjórd mór din åt grannmór, ettsom int hun sku kun gär te sama åt henna i værden?“ fråga kuggin åter.

„Hun va o tvétta grannmór, som va i lík“, tikt pojkin.

„He hár du riktit rætt í“, tikt kuggin åt pojkin.

„No, kva mäina du mä he, som du sá, än sister din gråter åt he, som hun skratta i fjóderst?“ fråga kuggin.

„No, int just ana än, at hun i fjóderst spragg i dansar o läikar, men i år so får un sita o gråta veder vaggon“, mäina pojkin.

„Já, he kan du há riktit rætt iti“, tikt kuggin åter.

„Men kva mäina du mä he, än brór din va o fogga djúr, o än an sku hänt häiman tom, som an int sku få fast?“ fråga kuggin.

„Jó, han va o kámba lissen úr huvu sett, o tom, som an int sku få fast, sku an hänt häiman“, tikt pojkin.

„Já, he hár du o riktit rætt iti“, tikt kuggin, nær an svara alt riktit.

---

160. Bónn o kundjin.

(Drombom i Liljendal).

Förr i værden so vild alti tom kuggliga há räido upa, hur som foltji levd. So kom kundjin äin gaggo ti äin bónde o fråga, hur an riktit hadd sett livnadsförhollande.

„Två kopék lånar ja út om dáin, äin kopék bitálar ja i gamal skuld o två kopék kastar ja út idjinun fönstre“, sá bónn.

Ett äin tíd, so kom kundjin tibáka o fråga, kva bónn riktit mäina mä he, som an hadd sakt.

To svara bónn: „Två kopék om dáin, som ja lånar út, so djäver ja åt mín pojkar; äin kopék, som ja bitálar i gamal skuld, so räknar ja he til, som ja foder menn gámbel fáder; två kopék, som ja kastar út idjinun fönstre, mäinar ja mä he, som ja djäver åt mín doter“.

---

161. Den snåla bón o drändjin.

(Tenala).

He va én gogg en snåler bónde, som va mytji ríker. Han vild int je mát ot tjénarn hälder o fikk int mäir tjénare, för an va so snåler. Nu händ e se po he víse, at an fikk en énfaldiger drägg,

som alder hadd tjéna förr. To jórd dom tokon akord, at an sku få líte lon, men int nogo mát bara först dájin, to sku an änto få súpa o äta so mytji an sku vila. Men sku drändjin tykk illa po bón, so sku an få káp øra å'n. Men sku bón tykk illa po drändjin, so sku an o få jöra po sama sätt.

Nu so kom drändjin tí om alhälgon.

Första dájin fikk an o alt. Ander dájin sku an ti trysk ärter. Nær frúkostn kom, so kom drändjin himm ti sok mát. Men bón sá: „Int får tu nogo mát, tu åt ju i går räi för hela åre".

To fikk drändjin gå ti rían tibáka o tryska ti middájin. So jikk an åter himm. Men bón gá ot an sama bišéde. To bläi drändjin arger o sá: „Int kan man arbita útan mát; so ä all annstans o. Men hær most man arbita o får injin mát".

„Tykker tu illa vara över e?" sá bón.

„Já, int tykker ja nu væl hälder", sá drändjin. So kápa bón øra å'n.

Drändjin fór to tärifrån. So møter an en šoman po væjin. Šoman fræga: „Var a tu vari, som sír so út? Tu a væl vari o slajdast?" sær šoman.

„Näjj", svara drändjin, „int ha ja vari po slaksmål; men ja kom ti jör en so tókoger akord mä en bónde".

O so birätta an, hur alt hadd gått té. Hur an líte börja sposla mä bón, o hur an sló øra.

„So va tu nu dumber o", sá šøman, som int bäter förstó. „Vís nu me tí, so ska ja jör sama akord, o so ska ja bót an." Drändjin vísa šøman tí, o šoman jör sama akord mä bón. Han bläi tær strakst o fikk äta o súpa den dájin, so mytji an orka, o ander dájin satt bón an ti trysk ärter. Han tryska ti frúkostn, o so bläi dom slút. To jikk an himm o sku ha mát. Men bón svara an po sama sätt som drändjin.

Šøman jikk tibáka, jórd ärtren réna o ford dom ti granngåln o tjoft se mát. Senn jikk an ti bón o sá, at ärtren va tryskaga o fræga, va han senn sku jöra.

To tykt bón: „Vi ska gå o mæt opp dom först". Nær dom kom ti lóan, va tær int et kórn po golve.

„Vart ha tu jórt åv ärtren?" tykt bón.

„Ja sold bort dom o tjøft mát. Tykker ni illa vara över e o?" sá šoman.

„Näjj, va sku ja nu tykk illa vara över he", sá bón. Nu satt dom an ti tjør træde po åkern. Šoman tjord so länji hä räkt o åt i granngåln, o nær he va slút, sold han oksar o plóg för mátn. So jikk an ti bón o fræga, va an nu sku jöra.

„Hár tu træde slút nu?"

„Jó“, sá šøman.

„Men vart hár tu oksana o plójin?“ tykt bón.

„Dom sold ja bort för mátn. Tykker ni illa vara över e o?“ sá šøman.

„Näjj, va sku ja tykk illa vara över he“, sá bón.

Nu satt dom an ti skódjin ti hugg tjúgu fammar véd.

Šøman hugd famm om dájin. Men vár kväld kom grann tí o tjørd fammana över ti sin skóg.

Nær nu šøman kom himm o fræga, va han sku jöra, so sá bón: „Vi ska först mæt opp fammana, at ja får sí, om tu hár torkanmån o po dom“.

Dom går ti skódjin, tær drändjin hadd hugd, men tær va bara stobbar o riskor.

„Var ä védn?“ sá bón. „Den sold ja bort för mátn“, sá šøman. „Tykker ni illa vara över e o?“

„Näjj“, sá bón, „va sku ja tykk illa vara över he“. Nu kom holdtúrn ti bón. Han šikka šøman ti hold mä två hästar o et duktit lass hø, men igga brø, som dom va so rädda, at an sku ät opp e. Šøman fór åv.

Holdtúrn sku räkk i šú dygn. Han fikk injin šúss, bara søp o åt dom šú dygnen. Nær túrn va slút, sold an hästar o tjärro ot jäššivarn för mátn, o so kom an ti fóts.

Nær an kom himm sá an, at holde va slút o bijærd nýtt arbit.

„Var ä hästana o tjärron?“ sá bón.

„Dom sold ja för mátn. Tykker ni illa vara över e o?“

„Näjj“, sá bón.

Nu vist dom int, va dom sku jé ot an ti arbit. Dom sku ha vila slipp an. Men an hadd bislúti, at int gå, förför dom sku jé an løn hälder an sku få øra åv bón.

To rusta dom an ti kvárnen ti mala mä den ugga hästn. Dom tykt, at an sku há försýn för an o int sölg an.

Nær an kom ti kvárnen, so sku an há konjak, kaffe o mát. So lät an mölnarn mala o šölv pläga an se. Senn sold an lass o häst o jikk himm ti fóts. Nær an nu kom himm o bijærd ana arbit, fræga bón, var kvárnlasse va.

„He sold ja för mátn. Tykker ni illa vara över he o?“

„Näjj“, sá bón, „men nu får tu gå“.

„Ja går int, innan ja får løn“, tykt drändjin.

Men bón vild int jé. Drändjin hadd injin bråsko ti far bort. Päggar hadd an nó o mát tó an i granngåln. Nu hadd dom en lítn vallflikko. Nær un kom himm mä kuddona o satt dom i fægåln, so fór šøman út o släft út all krætjin. So sträkker dom ti skóks allihópa.

„Va fán jör tu nu?“ sá bón. „Tykker ni illa vara?“ sá šoman. „Visst fæn tykker ja nu illa vara“, sá bón. To sló šoman ora áv bón, o so fór an.

Anm. En variant af denna saga är uppteckпad i Liljendal.

---

162. Hur pígan fikk en gó mann.

(Helsinge).

De va én gogg en rík bónde, som sku résa út o fría, o han vild há en hustru, som va rénli o snygg. Han rést, o so komd han ti en gård.

Dótron o pígan va himma, o dótron va nättare som pígan.

Han bijærd do å dom ti få tokon dég, som va vikagamal undi naglana, för han sku bóta hästn sin mädden, sá han.

Do sá pígan: „Ja hár int, ja; i går baka ja, o i dá solda ja, o int hár ja kvár nogo, men kanski húses dótro hár“, svara pígan.

„Jó, ja hár, för ja baka i förra vikan.“

„Jasså“, sá bón, „do vil ja gifta mäj mä pígan do, för hun ä rénli å säj, hun“. O so fikk pígan en gó mann, o gårdns dótro fikk blí útan.

---

163. „Ja tägka må, va bárne ska héta“.

(Lomböle i Borgå.)

He va äitt ställe, som äin sku kom o fría ett äin flikka. Hun hadd ännu módro o fáder i líve.

So nær han to komd dær, so sku dom gäv drikka åt'n, o so fór hun i källarn o tapp drikka, te brúden. So bläi hun tí i källarn, o tom bärja vänta o vänta, at hun sku kom tädan, men igga komd hun.

So fór módron tí bakett, o so fråga hun, hur hun sat tí so läggi.

So sá hun, at hun sat o fundéra, kva te först båne sku häita. So bläi módron sit tí o, o båda bläi o fundéra.

So vänta dom to brá läggi, o nær dom igga komd tädan, so fór fádern bakett o sku far ett dom to. O so nær fádern fór dí, so fråga han to, kva dom sat tí o fundéra.

„Komin tädan nu!“ sá an. So sá módron: „Vi fundérar, kva te först båne ska häita“. So bläi han o sit tí o fundéra mäddom, o brugomn bläi äimsand.

So sat han to o vänta äin stond, o när dom igga komd tädan, so ládd an äin stagg up lúkkon o undi táki, o so fór an bort o lämma dom sit tí.

164. Klóka Elsa.

(Eskilom i Liljendal).

He va äitt folk, som hadd äin dótro. Hun häitt Elsa o va so klóker. Nær un bläi älder o kom ti djiftanoldern fikk un fríare o. Nær dom to sat ve bórde o åt, fríarn o sværfádern o alla, so hadd dom igga drikka. So šikka dom Elsa i tjällarn ti tappa. To så un äin stäinhakko i vädertrattn, o so tägkt un: „Om nu Háns o ja djifter os o får bån, so kan tom gá hí i tjällarn, o te hakkon kan fall nider o slå dom i huvu“, o so börja un gråta.

Nær un bläi so lägg, djikk módron o sí, kva e fäilast, o flikkan förklára, kva un tägkt om hakkon, o so börja módron o gråta, nær te flikkon va so rýsamt klóker.

To djikk fádern i tjällarn o sku sí, kva e rætt fatast, men nær an fikk høra, hur e va, börja han o gråta.

Brugomn sat äinsam bakom bórde o börja skrap se bak øra, o so mostist an gá i tjällarn ti sí ett dom. Men to sá dom för onon, kva Elsa fundéra upa, nær un nu sku va so rýsamt klóker. Men han tykt to te brugomn, än an int bihøvd äin so rýsamt klóker hostro. O so lämma an dom tær ti fundéra to, o tær fundérar dom væl änn i dá.

165. Äin ugg bóndes fríerí.

(Hindsby i Sibbå).

He va äin ugg bónde, som tägkt narr åt se äin ríker brúd. So fór an ti äin ann sókn, som an int sku va kände, o tó mässe äin talumann, som væl sku kun skrýta, o sá åt honon, at han šölv sku nämm omm alt, som an hádd, o bá talumann sät mäir til, o fördubbel alt, som an sku nämm omm.

„Jó, he ska ja nó göra“, sær to talumann.

Nær dom komd ti äitt ríkt ställe, börja to brugomn nämma omm alt, som an hadd.

„Ja hár nu noger hästkrakar“, sær an förstan.

So sær to talumann: „He va int nogo krakar, he, som sír út líksom státshästar, o nær man släpper út dom ti vatnas, so lägger dom rompon opp o sprigger, so än man int vil få inn dom up halva dáen“.

„So hár ja nu noger kuddkragkor o“, sær brugomn to.

So sær to talumann: „He ä int illa nogo kragkor, he, som ä so fäita som šölana, o nær man släpper út dom, so lägger dom rompon opp o sprigger líksom om sumarn, nær dom bénder undan brömsen“.

„So hár ja nu noger fårkártar o“, sær brugomn. So sær talumann: „He ä int illa nogo kártar, he“, sær an åter, „som häila föuse ä fult mä slík får, som ä so ludiga, som —“ ja mins int hur talumann riktit vräid ihóp.

He va myki ännu, som brugomn birätta omm, kva an hadd, o talumann fördubbla alt, men ti síst nämd an om äitt, som sku ha budi vari ónämd. Han sá: „Ja hár äin lítn boldkvisu up låre, som ja hár svårt ti få sita föri“.

So sær talumann: „He ä int nogon lítn kvisu, som halva låre ä rutit“.

So tägkt brúden: „Te tár ja int, tu mo nu vara mä häila denn ríkidóm, nær du hár toko fäil“.

O so hadd dom igga för sett frierí.

---

166. „Nær vår gär kattn alt arbäite.“

(Teissala i Borgå).

He va äin gaggo äin flikka, som va so fáslit later. Ettarst fikk hun änto äin fríare o, som vild gift se mæ enna.

„Nó kund tu ju få enna“, sá fádern, „men hun ä so later, igga gär tu mä henna“.

„Int ä he iggan fára mä he“, tikt kárn, „nær vår gär kattn alt arbäite“.

„Já no, om e ä up te víse“, sá bisin, „so nó kan tu ju gærna få enna, men int ís hun noga gära, int“.

„Nó ä ja näjder ti tá enna sliker hun ä“, mäina te anan bara.

Han fikk to lov ti få enna, o so huld dom lísniggskalás o bröllop, líksom folki brúkar.

Nær dom to hadd flitta, o uggfár färst dáin gikk ti arbäits, so sá an åt kattn, innan an gikk: „I dá ska du lag däig!“

No, nó vist man kva kattn sku lag däig.

Nær uggfár komd häim om afton, so fråga han, om kattn hadd laga däig.

„Näj“, svara hostron, „hær ha kattn siti bräiväder me i korstäin häila dáin, int ha han laga noga däig“.

He fikk to blí tærmä væl te dáin.

Anan dáin åter, innan kárn gikk ti arbäits, so sá an åt kattn, än an sku lag däig, men igga bläi he mäira däig laga, som dáin färút hälder.

Tridi dáin sá kárn riktit skarft åt kattn: „Om du int i dá lagar däig, so vagkar e stŕík i afton, nær ja komber häim“.

No, nær an to komd häim tridi afton, o igga däigin ännu va laga, so sá an åt hostron, än un sku klæd träjjon å se, fär hun sku trägg va mä bara särkärmana, nær un sku ti háld i kattn, nær kattn sku få stŕík. Han ständ to kattn up hostros riggin, mä frammtassana ivi hennas akslar, o so sku hun to få hálda up te víse kattn fast. So som kárn to sló färst gaggon mä spraggon up kattns riggin, so spura kattn til o klést, sän hostron bärja bedja, än an fär Guds skuld int sku få slå mäira, nó sku hun gär arbäite, nó, int sku kattn bihéva gära noga mäir, int. O tærett so bläi hostron äin sliker äin arbäitsmäniskja, sän e int va líte hälder.

---

167. Te lídiga dótron.

(Lomböle i Borgå).

He va äin flikka, som sku gift se, o so huld dom to kalás. So sá módron åt enna o lærd enna: „Tu ska nu lägg bäinen up taldrikin o!“

Hon va so tær dumber o äinfaldoger å se. O so nær hun to sku lägg bäinen up taldrikin, ládd hun sín äigi bäin up bórde. So sá to módron åt enna, at hun int sættan sku gära, útan sku lägg fiskbäinen, o so ládd hun to.

O so sat hun o så bara ikrigg se o igga så up brugomn.

So sá módron åt enna: „Tu ska líte kast égona up brugomn o!“

So tó hun o bärja tá égona úr fiskin o kast up onon. O so mostist åter módron oprætt henna, at hun int sættan sku gära, at hun sku sí up honon. So gikk he til väder te bröllopsbórde.

---

168. Gobben o gumman, som bódd bräivi prästgåln.

(Tenala).

He va én gogg en fati gobbe o gumma, som bódd bräivi prästgåln. Båda va dom mytji orkisløsa. Gobben orka bara millan sändjin o spísn, men gumman va änto líte raskare.

Nu va gobben út en dá o hørd, at dom tryska po prästgåln. Han tala to mä gumman, at un sku gå ti gåln o bijær líte nýrog, so dom sku få gröut. „Int kan vi nu svält ijæl hälder“, tykt an.

Gumman jikk, men int ti prästgåln útan ti rían, tær dom jyst kasta o sku o så. To rópa un: „Gúd, jé tunno ätt tunno o näva ätt näva!“

So tjørd karana un tärifrån o sá: „Ska man int få mäir som tunno ätt tunno, va ä he to ti bót, at foltji plógar o šøter jórdn?“

Nu fór un himm ti gobben. Han lå o vänta, at an sku få nogo ti máts. „No, va fikk tu nu?“ tykt gobben.

„Int va ja ti prästgåln, bara ti rían“, sá gumman, „o tær kasta dom som bäst o sku út o så, o nær ja sá: Gúd, jé tunno ätt tunno o näva ätt näva, so tjørd dom mä tärifrån“.

„Va sku tu ti lóan jöra?“ tykt gobben. „O passar he ti säj so? Tu sku ha sakt: Gúd, jé túsnfalt ijänn!“

Hun ränder åv åter, men to jikk un ti prästgåln. Nu hadd pígona en stóran posa fulder mä kattuggar, som dom sku ti drägk. Gumman rópa to: „Gúd, jé túsnfalt ijänn!“

Flikkona tjord un tärifrån o tykt: „Önsk int oss túsnfalt ijänn, vi får nó änto drägk tiräklit“.

Gumman jikk åter himm o birätta, hur e hadd gått. To sá gobben: „Va sku du säj po he víse? Tu sku ha sakt: so førs all hóror o konor út!“

To går gumman åter ti gåln. Men nær un kom tí, so holder brúdsæton på o klær prästns dótro ti brúd. Tær sku blí bröllop den dájin. To tærnona lédd brúdn inn i sáln, so rópa tjärndjin: „So førs all hóror o konor út, so førs all hóror o konor út!“

To bröllopsfoltji fikk hør e, bläi dom rasandist arga o sá: „Lag de nu himm o kom int hí mäir!“

Hun fór åter ti gobben. So sá an: „Int ha tu fått nogo änn, va ha tu nu åter riktit jórd?“ Gumman birätta, hur prästns dótro va brúd o hur un skräik ot un. Nu bläi gobben förargager o tykt: „Int jölper he als ti tal mä de. Bäter ha e vari, om tu sku ha sakt: Gúd, jé tokon glädji i vár bý!“

Nu räist un åter ti prästgåln. To va éldn løs i prästns rían. Tí va grannar, bröllopsfolk o alla o släkka. Tjärndjin jikk to bákom

rían po en bärsklakk o skräik: „Gúd, jé tokon glädji i vár bý, tokon glädji i vár bý!“

Dom tjørd un tärifrån o fræga, om un tykt, at e va nogon glädji, nær rían brann, at un sku bihøv önsk e ti vár bý.

Nu fór un åter himm ti gobben sin. Alt lå an änn huggroger o vänta po mát. To an så, at gumman int hadd fått nogo, fråga an, hur e hadd gått. Gumman birätta to, at prästns ría brann, o hur un hadd rópa. Gobben svara to, at dom int hälder bihøvd jör ana bara tjør bort un, nær un skräik så. „Bäter ha e vari“, tykt an, „at tu sku ha tajji et vatuämbar o kasta på, so sku dom timinstnindjin ha sítt, at tu ha havi viljan, o so sku tu ha kuna få nogontigg för e“.

So fór gumman åter ti prästgåln. Rían va nu släkter, o alla va i sáln o sku få líte traktérnigg, förför prästn sku ti víga. Nær víkseln senn börja, so jikk tjärndjin i tjøtji o tó et fult vatuämbar o kasta över prästn o rópa: „Gúd släkki de, Gúd släkki de!“

Nu bläi hela bröllopsfoltji arga po un o sträkt út un úr säln o sá, at un sku lag se himm o alder kom tí mäir. Prästn mostist nu klæ omm se o sálsgolve torkas. Undi tídn fór tjärndjin. To sá gobben: „Tu ha ju int fått nogo nu hälder; hur stó he nu rätt té?“

Gumman birätta, at rían va släkter o at un hadd kasta vatn po prästn undi víkseln o rópa: „Gúd släkki de!“ Do tykt gobben, at un jórd rákt åv bara gálnskáper, o sá: „Tu sku ha vänt ørona té, so sku tu ha fått hør líte Guts órd o, för he sku tu nó bihøv“.

So fór un åter ti prästgåln. Víkseln va förrättager o un hadd räi jórt so mytji illa, at un int mäir våga gå inn, útan jikk i tjøksfarstun. Dær va stóra hundar, som åt opp et tjytstyttji. Tjärndjin pläggd se imillan dom o satt ørona millan hunnmunnana, at un sku få hør Guts órd. To bäit hundana nakkan åv un. Int kom un alder ti gobben mäir, o tær fikk den stakkarn dø, om int nogon förbarma se över an.

---

169. Om gobben, som add ién prátsammerska ti hustru.

(Purnus i Sjundeå).

De va ién gogg ién gobbe, som add ién prátsammerska ti hustru ot säj. Ién gogg hitta gobben ién skatt i jórdn o an vist int, hur an sku fuå himm den. So fór an o vitja sina bragder, o dær va ién tjäder i fällon o ién gäddo i rysjon. So satt an gäddon i fällon o tjädern i rysjon o gikk himm.

Om moron gikk gobben o gumman ti skógin o hänta **skattn**, o nær dom komd himm, sku gumman ti grannguåln mä alt **vold** ti birätt omm de.

Under tídn, som dom va dær i skógin, a fýra hälder fämm **hundar** ruåka i slaksmuål om ién kófót. So sá gobben ot **gumman**: „Hyør int du, hur hustrun sluår mann sin?“

„Jó, nu hyør ja“, sá gumman.

O nær gobben add skattn sin himm, gikk gumman **tídit om** moron ti grannguåln o sá: „Nu a vi hitta ién skatt i jórdn, **o nær** vi va o vitja, so va dær ién tjäder i rysjon o ién gäddo i **fällon**“.

„Nær går ién tjäder i rysjon tistu minder ién gäddo i **fällon**“, sá bón.

„Å ja, de ä sant“, sá gumman, „vi gikk hær förbí jyst, nær hustrun din píska opp däj“.

„Nær a min hustru píska mäj, du júger altsammans; pakk däj gínast bort!“ sá bón o blié arger o kyørd út henna, o öfter den bitan add gumman iggin lust ti gå ti grannguåln o birätta om skattn.

Anm. En variant af denna saga är upptecknad i Helsinge.

---

170. Prästn o vægvísarn.

(Bromarf).

En präst jikk út po jakt aléna o jikk vils. So kom an ti et torpställe o bijær ti få nogon vægvísare o får torparns lill sonn mässe. Under tídn som dom går, språkar dom om étt o ana. Prästn fræga åv pojtjin, hur logkt e va ti stán, men an kund int säj, hur logkt e va. Nu vist int pojtjin, at e va en präst an följd mæ. Prästn fræga nu vídare, hur dom sku få vita, hur logkt e va ti stass.

„Já, he ska ni væl få vita, nær vi komber ti prästn, so får härrn šölv sí“, tykt pojtjin.

Nær dom senn hadd gått en stund, kom dom ti stóra lansvæjin, o dær va en korsvæg. Dær står en stolpa som vægvísare mä én arm åt várdera væjin o namm o virsttále på.

To fræga prästn åv pojtjin: „Vaför kallar ni den dær stolpan ti prästn?“

„Jó“, svara pojtjin, däför at an står i vägašile o vísar ot båda vägana, men går int injindéra væjin šölv!“

---

171. Prästn o šölaskyttn.

(Hindsby i Sibbå).

He va äin šölaskytt, som äin goggo fikk myki šölar. O i te sóknen va slikat mód, än prästn sku få tíonde uto alt. Nær prästn fikk høra, än te šölaskyttn hadd fått so myki šölar, so fór han tí o vild hav tíendi uto alla, som an hadd fått.

Men so svara skyttn: „Väit pastorn, ja sköut alder bara níe ett kvart ana. Nær ten tíendi kom, so sá ja: tu hør prästn til, tu får fara. O so sköut ja åter níe. O po te víse tykker ja, än int pastorn kan få te tíendi, nær ja int sköut onon. Ä e nu so, än pastorn vil hav ten tíendi, so kan pastorn fara o skjút sín šölar šölv, för ja sköut alder ten tíendi“.

---

172. Gulldukátren, som färvandlast ti méhumblar.

(Teissala i Borgå).

He va äin präst, som hadd äggana sína mäira lagkt häimifrån. Nær e to bläi hégerstínn, so skikka han dräggin o månakárn sín tí, än dom sku bärg hé. O som e va om måndáin, to nær dom sku fara, so läit prästn lägg mát mäddom so miki, än dom int sku bihév kom häim up häila vikun.

Tom fór so o va borta häila vikun. Men som dí int va nogin o så ett dom, so íddist dom igga gära, bara som dom lå up lädubakkan o sóla se. Nær so lérdáin komd, o igga va gjórd, so bärja dom fundéra, kva dom sku säj åt prästn, nær dom sku kom häim.

Men tær so hitta dom up äitt méhumbelbó, som va fult mä méhumblar. So tó dom o stuppa te méhumbelbóe, mä kva tær va iti, i äin lítn pusa o tó häim mässe om afton, nær dom fór häiman.

Pusan vísa dom sedan åt prästn o sá: „Hær ä äin pusa full mä dukáter, som vi hitta tí i äggin. Int väit pastorn væl nogin, som sku a tappa äin slikan?“

„Jó, he väit ja vist“, tikt prästn, „fär he tær tiks just va sama pusan, som ja tappa i fjóderst, nær ja va tí ti sama äggin“.

„No, om e ä so, än e ä pastorns pusan tetta, so sku vi lämm onon åt pastorn“, sá dom. „Men om e int ä pastorns, so ska alla dom gulldukátren, som tær ä iti, färvándlas ti bara méhumblar; o alt te hé, som vi ha slajji i täsn vikun, so ska e stíg upp tibákas“.

Tom lämma to pusan åt prästn o gikk út.

Men ett äin lítn stond, so hérd prästn, än e bärja surra so underlit i pusan. Han ipna to pusamunn o så ett, om e sku ha gátt so, som karana sá.

No, nær han fikk pusamunn ipi, so så han, än dær va bara méhumblar i pusan. Prästn rópa to åt sonn senn, än han sku skind se væl fórt ti äggin o sía, om hé o sku ha bärja stíg upp tibáka.

Pojkin spragg ti äggin alt kva an orka.

Nær an komd tí, so så an, hur gräse stó o väkst líkasom e alder sku ha liga ikull hälder — som sant va — bara laggsmä lädudärn lå e líte ännu, tær som karana hadd liga o sóla se upa.

Nær prästns sonn to komd häim, so sá an åt fádern: „Gräse hadd alt stigi upp räidan up häila äggin, bara undi lädudärn lå e líte ännu, men he bärja jämst räidan småniggon ræt upp se“.

---

173. Iggman o prästn.

(Bromarf).

I Täinal fantist förr i værdn en bónde, som häitt Iggman, o en präst, som ja int mér mins, va an häitt. Dom va mytji komtanta, so dom kalla varander ti du, o grannar va dom o.

Nu hold Iggman bröllop ot dótron sin, o prästn va o víga. Et duktit bröllop va e, so dær int fäilast äta hälder súpa. Jästren va dær ti logkt inn po nattn, men sist å alla bläi prästn kvár, för an tykt, at an, som bódd so næra, nó alti sku hinn himm, o so brygd an åter en knorr.

Bón åter hold föri, at prästn ti först sku ha buda gå bort, o bläi ti slút läissen po an, nær an vild blí dær häila nattn. Ti slút fræga an åv prästn po de víse: „Väit tu, brór, hurdan färg jævlana riktit hár?“

Prästn vist int. Bón börja to räken opp all färjer an tjänd, men prästn sá alti, at dom int hadd den färjin.

Ti slút kom bón ti svart, o to sá prästn: „Já, svarta ä dom“.

„So ä all präster o“, sá bón. He jölft — prästn jikk jínast bort.

---

174. Pastorns ål.

(Lomböle i Borgå).

So va he äin präst, som va so snål ett ålar, at han gjórd kva som hälst, bara nogin gav åt'n nogan ål. Tær so tó äin bónde o laga o stoppa upp äitt ålskinn mä sánd o férd åt prästn. So sku prästn färlåt sindren hans, som han hadd gjórd so miki, so. So bikänd han all sín sinder, än han hadd slajji hostron mä stäveln i huvu. So hadd han klappa om pígan o slajji dräggin. O so hadd han sovi i kirkjon. O so sku to prästn färlåt alt, o han fikk färlåtelsi o.

So hadd pígan bärja räns te åln, o prästn gikk út o sía, o bónn han laga se bort. Tær so så prästn, än he va bara sánd, o han bläi so arger so o skräik: „Kom tibáka, stór sindare! Ó Pål, ó Pål méd din sandiga ål, du dräggdäggare o pígšändare, du ha sovi i Guds hús; dina sinder skóla dig aldri färlåtas!“

---

175. „Va säjjer Dávid?“

(Lomböle i Borgå).

So va he äin präst, som va so tær fati, än han int hadd råd ti bitál he, som han sku képa. O han tó up skuld nær äin handelsman, som häitt Dávid. Om sundasmoron skikka han äin gaggo dräggin senn ett noga våror ti handelsmann. O so nær han to va i stór skuld, so gav igga handelsmann mäir, färän han sku bitál te gambla. O so fór dräggin häim to o fór til kirkjon. To nu prästn prädíka o i sín prädíkan just hadd: „Va säjjer Dávid?“ To sá dräggin: „Han säjjer: Bitál färst bort te gámbel skulden, so får du bär tá up nítt ijänn!“

---

176. „Vemm ha útjivi lágin?“

(Lomböle i Borgå).

He va äin präst, som alti svór so miki, o so sku dom vil hav åvskéd åt'n. O so va he äin skomare, o dom tala to ihóp, hur dom sku få åvskéd åt te prästn. To tó skomarn o sló i prädikstóln nub-

bar o pliggar — si, han vist, än prästn alti brúka slå hánden i prädikstóln.

So sku prästn bär prädíka o lift upp hánden: „Vemm ha útjivi lágin?“ so sló han mä hánden i pliggana. „Ajj fán“, sá han, o so fikk han ávskéd, nær han svór i kirkjon.

---

177. Ién bónde, som int kund läsa.

(Purnus i Sjundeå).

De va ién gogg ién bónde, som int kund läsa. So lova han ot prästn iétt pár oksar, bara han sku säjja, hurtokon bít an sku fuå läsa po læsförhyøre. So sá prästn, at an sku läsa: „Går ut i hela världen och lärer alt folk, döpande dem i namn Faders och Sons och Den helige Andes“. O so nær bón sku läsa, so lämma han „Sonen“ bort. O prästn fruåga: „Var blié Sonen?“ „Han kommer äfter mä oksana“, svara bón.

---

178. Pojkin po læsförhyøre.

(Purnus i Sjundeå).

De va ién pojki, som va po læsförhyøre, men fádran va int mæ. So fruåga prästn ota pojkin: „Var blié pappa, nær an int ä mæ?“

„Han va út o stjäla i natt“, svara pojkin.

„Hujjuj“, tykt prästn, „de va för gróvt!“

„So tykt mamma o“, sá pojkin, „men pappa tykt, at nu dúger de ti säkkar ändo“.

---

179. Hur prästn kom ti ríd up galtn.

(Öfvitsböle i Mörskom).

Siskander *) va klukkare i Lappträsk o va äin slikan äin spión, än han altjämt narra pastorn o ana folk mæ. Äin gaggo jikk Siskander ti tjörkväktarn undi prädíkan o sá: „Nu ska du gá himm o släpp

*) Om denne Siskander, som „under svenska tiden“ (mot slutet däraf) var klokkare i Lappträsk s:n, går i Östra Nyland än i dag som är en mängd sägner och anek-

út din galt o, nær gudstjénsten blír slút, han som ä so tám o snäll, nó får vi honon inn i tjörkan“.

„Näj, fágkin“, sá tjörkväktarn, „slíkt vågspél vågar vi int“, sá han.

„Äh, int jör he iggintigg“, sá Siskander.

No, dom jikk o släft inn svíne, o senn løst dom dörnana fast.

Siskander sku gá ti sitt himm o jikk förbí tjörkan. So hørd han, än he va äitt júd som äitt svínruffel. Som han væl vist, kva he va, so jikk han ti prästn o sá: „Tí ä äitt óvánlit djúr i tjörkan, som líknar alldäilis äitt svín o hár svínjúd o“.

So sá pastorn: „Gá o sí!“

„Næi“, sá Siskander, „nó most pastorn, som ä äin mäir bildad o lærd kár, kom mæ“.

Nær dom kom ti tjörkan, sá pastorn åt Siskander: „Tá upp dörn!“

„Næi“, sá Siskander, „nó most pastorn tá, som ä äin mäira lærd kár“. Pastorn jikk némare o némare ti tjörkdörn, o so kom svíne alt némare o némare, nær he hørd folkjúd o søkt se útåt. Pastorn krøkt se åt döralåse o ämna småniggom tá dörn ypy. Nær dörn líte ypnast, o pastorn stó bräid i bäinen, spragg galtn út millan pastorns bäinen, o pastorn fasna up galtns ryggin o mä sama tó han adjø å Siskander o sá: „Adjø mädde nu, Siskander!“ Han hann igga vídare fundéra.

---

180. Hur Siskander såld hønan åt prästfrún.

(Öfvitsböle i Mörskom).

Nær pastorn altjämt bläi narra, sá prästfrún åt prästn: „Du ís nu alti låt den dær Siskander narra däj“.

So sá pastorn åt Siskander: „Hør du, Siskander“, sá han, „tá nu o försøk narr pastórskan, men int altför gróft“, sá han.

---

doter (Jmfr Nyland II, sägn. 300). Han tyckes att döma af de glada, stundom något för plumpa anekdoterna varit en sorglös och uppsluppen man, full af upptåg. Själf har han skildrat sitt lif i en i Lappträsk upptecknad visa, hvars första vers lyder:

„Hvad kan mig stå till tvång och nöd,
Då Sibbens*) mor mig föder;
Hon spisar mig med fisk och bröd
Och mig till svagdrickskippan leder.

*) Sibbens = namn på ett hemman i Kappelby.

„Jó“, sá Siskander, „nó ska ja jör he“.

Äin kväll — he va äin lørdasafto — kom Siskander ti prästgårdn. Som an va ójift kár o húsholla äimsand, birätta han, hur han hadd stäld ti tékóknigg åt se, o so hadd an stäld senn téservít út up bórde. O just som han sku sät se ti drikka, så han, at hønan flöug nér. O kva te hønan nu bläi rädd o flöug o hävd häila téservítn sonder bodi kuppor o alt, birätta han. „So bläi ja so arg uþ hønan“, sá han, „o tägkt hugg nakkan å enna“, sá han. „Men so kom ja ihog“, sá han, „at pastórskan alti ha önska äin kvít hona til henna, som pastórskan räidan har. To fundéra ja mä te sama, o so kom ja hí mä hønan“, sá han, „om pastórskan sku vil tjøp henna“, sá han.

„Jó, jó“, sá pastórskan, „för all tigg“, sá hun, „va sku Siskander nu hugg nakkan å én so vaker høna?“

So rópa hun ett flikkona: „Táin nu o førin te honan ti föuse“.

Men Siskander sá: „No, mä sama ja nu gár häim o gár förbí föuse“, sá han, „so nó kan ja ju før henna tí mä sama“, sá han.

No, om morin, nær flikkona jikk ti föuse, so sá pastórskan, nær flikkona kom inn: „No, hur mår nu Siskanders hona?“ sá hun. „Int så han nu sät den på nogon vagglo“, sá hun, „så ni henna dí o?“

„Näj, int ha tí vari bara te kvít hønan, som vi hár förút“, svara tom.

Mä sama som flikkona he sá, tägkt pastórskan: „Få sí, om Siskander ha narra me nu!“ So jikk hun inn ti pastorn i kamarn om sundásmorin o sá: „Nu trór ja, at Siskander fikk líkavæl narra me“. To bläi pastorn glad o sá: „Ähä, nu ha du alti sakt, än ja lägger Siskander narr me, men nu bläi du sälv narra o“.

---

181. Ién präst, som int vild fuå ot säj folk.

(Svedja i Sjundeå).

De va ién gogg ién präst, som int vild fuå ot säj folk. Ién gogg gikk an út o försyokt stäsel ot säj, o do myott an ién kár. Prästn stäsla den dær kárn, o so fruåga an, va an hiétt.

„Ja hiéter Iggin“, svara kárn.

Äfter ién tíd myøtt prästn sama kár ijänn, men igga vist prästn, at de va sama. Dær stäsla prästn kárn o fruåga, va an hiétt.

„Ja hiéter Jág“, svara kárn.

Po de dær sätte stäsla prästn onom ännu ién gogg. O nær an fruåga va an hiétt, so sá kárn: „Du“. Nu gikk prästn himm o birätta ot frún sin. „Nu har ja fuller besätnigg ti tryska. Nær Jág o Du ä i lóan o tryskar, so ä Iggin i rían“.

---

182. Klokkarn o prästn.

(Teissala i Borgå).

He va äin gaggo äin präst o äin klokkare, som va líksom líte gråa up kvarádra. Si, klokkarn, han lävd nu int rætt so ordentlit, som prästn tikt, än e sku ha tola, tærfäri so komd an líte ti græl up onon o tikt, än klokkarn sku vénd omm se från sett sindiga läverni. Klokkarn åter vist nó, än an int lävd riktit, som an sku ha bóda, men an tikt nu änto, än e int anngikk prästn, o tærmä so va an arg up onon o fundéra, hur an sku kun gär noga skälmstikk åt onon.

Äin moro so gikk klokkarn to ti prästgårdn o så so äinfäldoger út. Nær an to färst hadd hälsa, so sá an åt prästn: „Väit pastorn, ja hadd äin so underli drém i natt“.

„No, kva drémd du to?“ sá prästn.

„Já, han va so fárli, än ja väit int, om ja rætt ska tordas tal omm onon hälder“, tikt klokkarn åter.

„No, tu mo nu änto våga birätta fär me, vi som alti ha vari mäira góa vänner“, mäina prästn.

„Já, men bara int pastorn blír arg“, sá klokkarn, „fär he sku ja int vila“.

„Näj, no kva sku ja nu blí arg up te fär he“, svara prästn, „hokko kan nu šälv råda fär sín drémar?“

„Já no, ettsom pastorn šälv bäder me o int lovar blí arg, so nó kan ja ju birätta to“, sá klokkarn. „Ja tikt än ja va dé, o so sku ja far ti himiln, o nær ja to komd ti pórtn, so va an stäggd. No, ja bärja to bulta up pórtn. Pétrus komd to o rópa ginun nikilhole o fråga, kva ja va fär äin, o kvafäri ja stó tær o bulta up pórtn. No, ja ä nu klokkare tær o tærifrån, svara ja, o nu nær ja hár blivi dé, so sku ja bé, om ja sku kun slippa inn hær. — No ja, nó sku tu ju annors få koma, men tu ha int vari ti skrift up so o so magg år, o slíka släpper vi alder inn. — No, men nær e int væl mäir annors kan ändras, tikt ja, so sku e int gá ann, än ja sku få blí skrifta hær. — Näj, vi hár igga präster hær, svara Pétrus, o so räist an å“.

Nær prästn fikk héra, än dí igga präster va i himiln, so bläi an färarga o läit stämma klokkarn ti tiggi.

Nær klokkarn to komd inn i tiggssáln, so rópa dómarn åt'n gína vægin: „Kva ä he fär drémar, som tu hár?“

„Já, ja drémd i natt o“, svara klokkarn.

„No, kva drémd du to?“ sá dómarn.

„Já, ja väit int, om ja rætt sku tórdas tal omm e hälder, fär he va so fárlit“, mäina klokkarn.

„No, nó kan tu ju birätta änto“, tikt dómarn.

„Já, men bara ja int får noga skilt straff ännu fär he“, svara klokkarn åter.

„Näj, he får du int“, sá dómarn.

„No já, he ä nu snárt birätta“, tikt klokkarn.

„Ja drémd i natt åter, än ja va dé, o to tikt ja, än ja hadd komi i helviti. Nær ja to så äin plats, som va liduger, so sku ja gá tí o sässas neder, men to komd två jævlar gína vægin o sá: Int fár tu sita hær, tetta ä dómarns platsn“.

To bläi dómarn arg o läit kast út klokkarn. O up te víse komd an ti blí útan straff.

---

183. Bara äin frågo.

(Hindersby i Lappträsk).

He va äin gaggo äin kár, som hadd fått stämnigg till tindji. Han hadd förbruti se noga, kva an nu hadd förbruti se, men man hadd igga vitn up'n.

Dómarn fråga to å onor, om an hadd djórd e, men han va tyst som múrn.

„No, tu mo nu kuna svar já eller näj“, tykt dómarn.

„Näj, int kan man alti svar já eller näj, int“, tykt kárn.

„Jó, he kan man vist“, tykt dómarn.

„No, får ja först djör äin frågo åt nådi dómarn“, sá kárn, „so väit ja sidan, kva ja hár ti rättställ me ett“.

„No, fråg bara!“ sá dómarn.

„Tár nådi dómarn imót mútor änn?“ sá kárn. O tær va dómarn fast, för int kund an svar já o int kund an hälder svar näj, för to sku e rákt a sítt út som an änto förr sku a tajji imót mútor.

---

184. Foggin.

(Hindsby i Sibbå).

He va äin foggi, som stó innför rättn o sku dömmas ti straff. Men so sku han blí befría från straff, om han sku kuna göra äin tokon fråga, som int häila häradsrättn sku kun svara. So fikk han gå út.

Nær han komd inn, so sá an: „Råløs gikk út o råløs komd inn, fant råd o fant int, o fant šú šuggande tuggor i étt kropplost huvu“.

Han hadd hitta äitt fogelbó i äin gamal hästskalla o tær va šú ungar í, o he va tom tær šú šuggande tuggona, he. Iggin i häila häradsrättn kund svara po te frågon. O so gikk foggin frí.

---

185. Malkolfus.

(Öfvitsböle i Mörskom).

Malkolfus va hovnarr, som dom förr i værden huld narrar ti ró se, o va i myky æventýr. Äin gaggo sträid han mä kuggin, at natúrn sku va starkare som lærdómn. Men kuggin bisträid, at lærdómn sku övergá natúrn. So hadd kuggin äin katt, som va so lærd, at hun sku lýsa vi mátbórde. Som dom äter, so hadd Malkolfus trí myss i fikkon søkt åt se, o so släpper han äitt myss loss up bórde. O kattn hun hadd titta so gladlit, men våga int rør se. So släft han te ana mysse út; o he hadd rykt i häila kattn, men hun våga int rør se. Nær han tridi gaggon släft út mysse, kasta kattn júse o spänd he bums. So sa Malkolfus: „Ä int natúrn starkare som lærdómn nu?“ sá han.

---

186. Kuggins gästabud hós kolagobben.

(Palmgård i Sjundeå).

De va ién kugg som gikk út o jaga o so syokt an säj nattkvarter hós ién kolagobbe i skógin. Gobben tó myki væl imót an o bistó ot an ién prýdli kvälsvál. Senn nær dom add stigi opp ifruån bórde, so tó gobben framm älgastiék o sa: „Sku kugg Króknäsa vita de hær, so sku an int vara so gó po os“.

Kuggin uåt ota stiéki o tala int iggitigg. Senn so fruåga kuggin, nær gobben sku ti ríva mílon sin. Gobben sá, nær de sku skié. Do lät kuggin ställa til iétt stórt kalás, o so skikka an äfter kolagobben o, o an sku koma dít, so sótiger an va.

Nær an komd framm ti slote, so bjyodist an inn tokon an va. Vi kalásbórde so blié an fyorder opp i hyogsæte brävi kuggin. Do va kuggin försídder mä älgastiék o, o tó framm de o sá: „Sku kugg Króknäsa vita, at vi hár älgastiék, so sku an int vara för gó“.

Kolagobben blié fláter för säj o rädder mæ, at kuggin sku straff an. Han fikk int ändo igga straff bara förbjyodist hæräfter ti skúta älgar, som bara kuggin fikk skúta.

---

187. Hur de komd säj, at Bellman blié håvnarr.

(Skräddarskog i Sjundeå).

Ién goggo va kuggin út o rída, so komd an ti iétt torp, o dær va ién lítn pojki himma. „Ä du aliéna himma?“ sá kuggin.

„Näjj“, sá Bellman — si, de va han — „ja hár halver kár o halver häst mæ“. Styvudörn va opp, o kuggin riéd so næra.

„Var hár du pappa?“ sá kuggin.

„Han ä o bjær myki ota líte“, tykt pojkin.

„Var ä mór?“ sá kuggin.

„Hun ä o bakar toko bryø, som uåtist i fjól“, svara pojkin.

„No, var ä brór?“ fruåga kuggin.

„Han ä i skógin o jagar, o dom júren, som an fuår fast, so lämmar an i skógin, men dom, som an int fuår fast, tár an himm“, sá pojkin.

„No, var hár du systran din?“ sá kuggin.

„Hun ä i bastun o gruåter ot de, som un skratta i fjól ot“, svara Bellman.

„I moron ska du koma ti mäj“, sá kuggin, „men int om dágin o int om nattn, int nakiger o int mä klæderna puå o int uåkandes o int gåandes“. Bellman jórd så o.

I gruåniggin tó an en gamal rysiarm ikrigg säj, o so tó an en kälka o satt iéna miédan po vægin o ander po díkisbrantn, iéna biéne add an po kälkan o mä de ander so skuffa an äfter. Po vægin so hitta an ién gamal træskó o ién dyøder kruåko.

Nær an komd ti kuggins guål, so hold dom puå o stiékt kykliggar. So sá Bellman: „Stiékin ot mäj min kruåko o“.

„Vi hár iggin koppo ti sät den í“, sá dom.
„Hær ä väl koppo“, sá Bellman o gá træskón ot dom.
So stiékt dom kruåkon ot an, o an uåt opp den. Fruån den dágin blié Bellman senn håvnarr ot kuggin.

Jmfr sagan 159.

188. Hur Bellman jölpt kuggins stalsdrägg.

(Pulkbacka i Sjundeå).

Ién goggo som Bellman va tokon dær håvnarr po kuggins guål, so komd stalsdräggin o bá, at Bellman sku jölp onom — si, kuggins bästa hästn va šúker, o kuggin a sakt, at den, som sku koma o säjja, at hästn sku var dyø, sku kastas i fäggelse.

„Int ska du var rädder för de, ja går väl o säjja“, sá Bellman.

Ander moron va hästn dyøder. So gikk Bellman opp ti kuggin o sá: „Ja viét int va den hästn fiélas; den äter int o int drikker den, int ryør den säj hälder“.

„No, den ä dyø do“, sá kuggin.

„Ja, de ha iérs majistæt sakt, men int jág“, sá Bellman. Po de sätte gikk stalsdräggin frí.

189. Hur Bellman slapp sin lansförvísnigg.

(Nyby i Sjundeå).

Ién anan goggo a Bellman jórt nogo tämpor ijänn. So tó kuggin o lansförvíst an. Bellman fór ti Danmark o tó líte jórd himm mässäj. So lá an ota den dær jórdn, som an hadd mässäj, i stövlana.

Nær kuggin suå Bellman, so svór an o sá: „Ä du hær nu ijänn din kanalji“.

„Int ä ja po iérs majistæts mark nu“, sá Bellman, „ja ä po danska kuggins mark“. So vísa an muldn, som an add i stövlana, o birätta, hur de va, för kuggin. So lá kuggin an koma tibáks ti håve sitt ijänn.

190. Hur Bellman blié lansförvíster.

(Näsby i Sjundeå).

Ién anan gogg va Bellman o dró päggpuggin po ién kälka, nær som kuggin fór förbí.

„Vart ska du nu fara?“ sá kuggin.

„Jó, iérs majistæt“, sá Bellman, „ja most bigráv päggpuggin min, som den ä aldiélis tómer. Ja hár so myki skulder, at ja viét int, vart ja ska tá vægin“.

„No, ot vemm ä du skyldi?“ fruåga kuggin.

„Int ä ja bara ot tvuå“, sá Bellman.

„Ot vemm do?“ sá kuggin.

„Ot Yøster o Väster“, svara Bellman.

„No, int ä de so myki, vi ska lägga lýsa, so fuâr dom koma hít, so ska ja bitála“, tykt kuggin. Dom lýst i yøster o väster, o de komd folk som gruåa kattor — si, Bellman va myki skyldi. So blié kuggin arger po an o lansförvíst an. Do syøkt Bellman iétt gamalt hästskråv o lá säj inn i de, jyst nær kuggin sku fara förbí. Nær kuggin komd ti hästskrove, so stakk Bellman hyvu út.

Kuggin blié arger o sá: „Jassâ, du ä hær ändo, fast du int sku fuâ vara i mitt ríki“.

„Int ä ja i iérs majistæts ríki nu“, sá Bellman, „ja ä i korpanas ríki“.

Kuggin börja skratta o tó an tibáks ti sin guål ijänn.

191. Bellmans ruåd.

(Skräddarskog i Sjundeå).

Ién goggo sku ryssn kyøp ién holma ota svenska kuggin. Kuggin sku fuå myki päggar för den holman, o an va i stóra fundiériggar, om an sku gié den hälder int. So ruådfruåga an säj mä Bellman o an sá: „Sölg bara, men nær iérs majistæt a fuått päggana, so säj, at ryssn ska flytt bort holman härifruån o“.

192. Nær Bellman riéd i káp.

(Näsby i Sjundeå).

Ién goggo som dom i Stokkolm sku há toko dær spæl för säj, som dom sku luådas sluåss ti sí, hokon som sku vinna, so sku Bellman var mæ o. So vild kuggin gié ot an den bäst hästn, men Bellman sá: „Näjj, iérs majistæt, ja kan ríd nakkan uå mäj, o folki kan säjja, at ja a gått i undergogg, gié nu ot mäj ién sömber häst!“

Kuggin jórd så o, han gá den sömsta an add. Dom ander fryøs o vänta, at an sku koma. Ti sista slút komd Bellman o, o so rópa dom alla: „Vart a du vari so läggi?“

„Oj voj“, sá Bellman, „ni kan int tró, kära bryøder, hur ja ha havi svuårt ti slipp hít mä den gambel hästn. Ja ha försyøki alla tämpor tilomä den hær“. So dró han mä skrávlon iétt tág. Dom andras hästana főr ti skógin, so at kvistana flyøg bara. O po de sätte vann Bellman denn goggon.

---

193. Bónn o gródona.

(Garpom i Liljendal).

He va äin bónde, som slakta kuddan sín o főr ti stán ti söl tjyte. Nær an kom häim, so tjørd an förbí äin pott, som gródona läikt yty. So sá an åt gródona: „Ni ska int säjja seks, seks, för he va šú riksdáler, som ja fikk för tjyte“, sá han.

Gródona porla bara.

So sá an áron gaggon: „No, ja sá ju, än e va šú riksdáler, som ja fikk för tjyte, int ska ni säjja, än e va seks, seks“.

Men gródona tom porla upa bara.

So sá an to: „Ider dumma kræk, mä stóra munnar o glasøgor, som int kan räkna ti šú riksdáler fult!“ So kasta an alla päggar, som an hadd fått för tjyte yty pottn o sá: „Šú riksdáler va e som ja fikk, tær hár ni, räknin śölva!“

194. Bónn o drändjin.

(Pockar i Lappträsk).

He va äin gaggo två bonder, som sló ho up kvar senn däil up ändjin. Nu hadd dom kvar sín lädu o up sama lädubakka. Nu va te äina mäiran i légerváld. Nær an to tó ypi astjin, tær an hadd tjyt o, sá an ot drändjin: „Vi ska bara lådas it tjyt, nær tom áder sír“.

Nær dom sidan hadd kvílast o stäig upp ti slå, lossa drändjin lían från ärve o kasta onon ti skójin.

„Kva tägker du nu upa?“ sá bónn.

„Vi ska bara lådas slå, nær tom áder sír“, sá drändjin.

Sidan näikka int bónn onor mäir ti smak up tjyte o.

---

195. Hur dom salta grétn.

(Kroksnäs i Borgå).

He va äissen äin skrædare, som va äin stór filúr, o han häitt Blummkvist. Han va ti arbäits i Lonnbéle. He va just bästa anntínn, so at folki hadd brått mä arbäite sett.

So komd värdinnan inn o satt upa grétn. O nær an kóka, so salta un onon o.

Ett äin stond komd dótron inn o smaka igga up grétn. Hun rérd bara noger tág mä släiven o tó äin näva salt från káre o salta onon åter. O so gikk un åter út up arbäit.

Ett äin stond so komd pígan inn, o nær un så än grétn kóka, so rérd un o líte iti'n, o tí kasta un o äin näva salt.

To stäig skrædarn upp från bórde — han som hadd sítt häila spitákle — o satt o äin grabbnäva salt från káre i grétn.

No, om middáin, nær dom to sku bär it te grétn, so va an so skarpsalta, än dom bara spotta o baggast. To bläi e to fråga omm, hokko som hadd salta onon.

To sá värdinnan, än „nó satt ja salt í'n, o int väit ja, än ja sku a salta'n mäir än vánlit, int“. To sá dótron: „Härri Gud, salta ni onon räidan? Nær ja komd inn, so rérd ja i grétn o salta onon“. „Aj jéstandist“, sá to pígan. „Igga vist ja häller bäter. Nó va ja o o salta onon“.

To sá skrædarn: „Häj, ja tródd än e va brúklit hær i húse, än alla sku salt grétn. So nær ja så, än tom áder salta grétn, so gav ja onon o äin grabbnäva. Tærmä komd e se væl, än grétn ha blivi líte skarpsalta“.

---

196. Bónn, som hadd äin hostro, som igga sku få äta.

(Backböle i Mörskom). *)

He va äin bónde, som sku gift se, men han sku hav äin slikan, som igga sku äta. Ettarst fikk han äin. Men hun åt änto, fast hun åt stjälandist. Men so sá han åt dräggin: „Int väit ja“, sá han, „men he saknas so i mátn. Nó most hun äta“. Men dräggin han va falsker. Han huld mä henna, o hun huld mä honon. „Men hur sku ja få sía?“ sá han åt dräggin to.

„Igga väit ja“, sá dräggin, „bara hun int äter, nær hun kókar“.

„Já, hur ska ja kom åt ti sía?“ sá han.

„Ja ska lag eder tí i korstäinstútn, so får ni sía“, sá dräggin. No so laga han tí honon ti sía.

„Nu ska ni akt eder“, sá dräggin åt henna, „nu ska ni akt eder o igga äta, nær ni kókar; han ä tí i tútn, bónn“.

So sá hostron åt pígan, at hun sku gá ett líte äinrís, tom sku bär rék bikkliggar. O tí vild dom riktit tá líve å onon i rékin.

Nær han to jälft onon díifrån, sá dräggin: „No, fikk ni noga sía o?“ sá an.

„Igga“, sá han, „nu sku hun ti rék bikkliggar“, sá han, „o rætt vild hun tá líve å me mä te rékin“, sá han.

„Men om hun int iter i källarn“, sá dräggin, „nær hun ä o tappar drikka“, sá han.

„Já, hur ska ja kom åt ti sía?“ sá han.

So va dí äin stór tunno, som va gistiger tí i källarn, o so sá dräggin: „Ja ska lag eder tí i tunnon“, sá dräggin, „so ska ni lúra ginun spronde. „Nu ska ni int ita noga, nær ni gár tapp drikka i källarn, fár fár vonn ä tí i te stór tunnon“.

So sá hun åt pígan, at dom sku tæt te stór tunnon, som ä i källarn, o lag líte häitt äinrísvatn. No, tom bärja häll te varm äinrísvatne i tunnon, men bónn tordist igga tala. So nær to dräggin va o släft honon tíifrån, sá han: „No, fikk ni noga sía o?“ sá han.

„Näj, nu sku dom ti tæt tunnon, o rætt vild dom bränn upp me“, sá han. „Ja ä so full å blåsor, so“, sá han.

„Men bara hun int iter i bódon“, sá dräggin, „nær hun gár tí“.

„Já, hur ska ja kom åt ti få sía?“ sá bónn.

So va dí säggklæder upp i taki i te sama bódon. So sá dräggin: „Ja ska sprätt ipi äitt bolster, so kräker ni tí iti, o so får ni lúra“, sá han.

„Nu ska ni int äta noga, nær ni gár i bódon, för fár vonn ä tí i äitt bolster“, sá dräggin, „o han ska lúra“, sá han.

---

*) Borgå mål.

„Tu ska kom mæ“, sá hostron åt pígan, „vi ska kast út tom klædren o líte písk dámbe úr dom“.

No nær dom bärja dámba, so sló dom so färskräklit, so; alt, kva dom orka. No dräggin gikk sedan o släft tädan onon, o so fråga han: „Fikk ni noga sía o?“ sá han.

„Ojj, ojj, igga orkar ja mäir. Tom sló me so färskräklit, än nu fikk ja riktit dodsšúkon“, sá han. O han bläi šúker o, som dom bada honon so tí i te bolstre. Nær han to bläi šúker, sku hun stäik två kikeluggar, som han sku fá, nær han lå up šúksäggin. Men nær han igga orka, bärja hun stá väder säggin o äta o ríva framfär égona, o so tó e honon änn värre. Han kund igga tala, han va so šúk, bara „Bäggi två o altihóp“, sá han.

No, tom fór ett bifallniggsmann, o han undrast, kva he sku bitída: „Bäggi två o altihóp“.

„Han hár två häimand. Kanski han luvar tom bå gårdana åt me“, sá hostron, „o alt te ana“, sá hun. No, so fråga bifallniggsmann å honon: „Ska hun få bå gårdana o altihóp?“

No, han kund igga ana säjja bara: „Bäggi två o altihóp“, o so fikk hun altihóp. Bónn, han dó han, nær han va so snål.

---

197. Te allvísa doktórn.

(Pockar i Lappträsk).

He va äin gaggo äin bisi, som djikk vall mä býsses kuddona. So hadd an tær i skójin brándar o. So fikk an äin räv undi bránn.

So sá rävn: „Släpp nu me, so ska ja lær de äin gåto“.

„Tal nu gåton först“, sá bisin.

„Nær du gár i skójin“, sá rävn, „so ska du int stíg upa noga súrt træ, annors falder du omkull o stoter de“.

„Hár du int nogon bäter gåto?“ sá bisin o huld bara rävn i nakkan.

„Jó“, sá rävn, „om du väit, än dín grannar hár noga imillan se, so kan e va brá ti vita, men illa ti tal omm e“.

„Hár du iggon bäter gåto?“ sá bisin o huld alt bara rävn fast i nakkan.

„Jó“, sá rävn, „om du vil kuni bót all sorters šúkdómar o skaff framm stuli góds, so most du vita all tigg, fast du int väit noga als; he ä brá för te, o int ti skada för áder“.

So fundéra bisin líte o so släft an rävn.

So djikk an ti stán. So sku an först tjop åt se äin bók. So gav dom i bókládon åt onor äin ábisbók. So tjøft an åt se äin fullmakt o, o tær stó skrivi: „Här bor doktor allvetande; kan träffas hvilken tid på dagen som hälst“.

Nær an to komd häim, so spíka an te fullmakten up väddjin. So djikk an inn o tó sín bók o sattist ti sí up te grann kukkublade, som dær va. So undi tínn so komd äin härri räisandist, som hadd mista äin stór summo päggar.

So bá an kustjin háld stilla, än an sku få läs up plakáte. No, han las: „Här bor doktor allvetande; kan träffas hvilken tid på dagen som hälst“.

So tägkt härrn to: „Ettsom han ä allvétande, so väit an væl, kvart mín päggar ä o“.

So djikk an inn o fråga to, om härr doktórn sku va häiman.

„Si so“, tägkt bisin, „nu får ja räidan blí doktór“.

So sá härrn to: „Ja a komi hí mä hästar o vagn, om doktórn sku va so gó o föli mæ nu“.

Nær an komd ti härrgårn, so börja dær ställas til middá. So stäig härrn mä frún sín o doktórn ti bórs.

Nu hadd te sama härrn trí bitjénter, o he va tom, som hadd tajji tom päggana, som va bortan.

Räidan nær dom fikk høra, än kustjin sku fara ett te allvísa doktórn, so va dom so rýsamt rädda för se.

So sku första bitjéntn inn mä första rättn.

So sá bisin to: „Si, he va te första“. Si, han va so glád to mä senn rätt.

Nær han to komd út, so fråga dom andra bå bitjéntren: „Sá an noga o?“

„Jó“, sá bitjéntn, „han sá, än ja va te första“.

So sku te anan bitjéntn inn mä te anan rättn. Nær an komd inn mä te anan rättn, so bläi bisin so glád, nær an så so mytji gó mát, o sá: „Si, tær ä te anan“. Bisin mäina, än e va te anan rättn.

Nær bitjéntn komd út ti dom andra, so fråga dom: „Sá an o noga?“

„Jó, han sá, än ja va te anan; nó väit han alt“.

So fór te tridi inn mä te tridi rättn. So sá bisin åter: „Aj, si tær ä te tridi“, sá an.

Nær te bitjéntn åter komd út, so fråga dom åter båda: „Sá an åt te o noga?“

„Jó, han sá, än ja va te tridi“.

So sku doktórn få šilt rúm, än an sku få kvíl midda.

So va äin å bitjéntren o djømd se imillan múrn o väddjin, än an sku få hør, kva doktórn sku tal mä härrn.

So va doktórn åter o sku tá framm bótjin sín. Han sku åter sí up te grann kukkublade. So blädra an o søkt i bótjin, men va int stond ti hitt up kukkublade. To sá an: „Va nu bara djømas, va nu bara, nó lær tu äin gaggo ska trägg kom framm, nó“.

So stäig bitjéntn framm, som trródd, än e va honon an mäina, o sá: „Nu ska int härr doktórn va för strägg mä os, fast nó ä he vi, som a tajji härrns päggana“.

„Jaha, já, já“, svara bisin. O so komdérast bitjéntren inn, o so bitjänd dom.

Men härrn gav åt te allvísa doktórn äin stór bilønigg, o so šússast an häim tibáka. O sidan komd e folk ifrån östan o västan, o han vist alt, fast an igga vist noga mäir än áder. Si, han hadd tajji råd å rävn. O he a sidan blivi til äitt órdstæv, än man hár rävn bák øra.

Jmfr Nyland II, sagorna 310 och 311.

Anm. En variant af denna saga finnes upptecknad från Liljendal i Sv. litteratursällskapets samlingar.

---

198. Trí gummor, som hitta äin do varg.

(Finnby i Strömfors).

He va äin gaggo trí gummor, som hitta äin do varg. O so vild dom há onon all trí. So fór dom ti tinji, nær dom int fikk räido up afærn annorlunda.

Hun, som to sku va stond ti svar klókast, sku få varjin.

So kalla dómarn inn först äina å dom. So fråga an: „Kva väit ni säjja?“

„Te varjin, han ha nó spronji mäira i skójin, som up lánsvéjin“, sá gumman. O he va rætt nó svara.

So kalla an inn te áron. So fråga han å henna: „Kva väit ni säjja?“

So sá hun: „Nó ha han iti mäiran rått tjyt som kóka“, som an o væl hadd djórd.

No so kallast te tridi gumman inn. So fråga han å henna líka.

So svara hun: „Te varjin hadd alder vari so šúk, som nu nær an dó“. O he va sant. O hun mostist få varjin.

---

199. Om dom trí kontbisana.

(Helsinge).

De va én gogg trí kontbisar, som sló säj i slág mä varandra, o dom líktist so brá tisammans, at dom bisløt, at dom int sku skiljas, förän i bléka dødn. O däför so tó dom et bræd o laga trí hål í de, ett i mittn o ett i várdera ändan, o so trädd dom huvuna iginum holena; so at dom bläi riktit ihópóka.

Én dá komd dom senn ti Djúptåde, ja trór nästan de va i Sundom. O som kantren va høger som šölva vægin, so räktist int han, som va i mittn, mä föttren ti jórdn als, otan han fikk hägga o slägga framm o tibáks, o so dó han, för si han va int kár ti andas.

Dom två andra, dom bläi nu liksom líte rädda för säj. Men so tägkt dom, at dom nu ändo skü gé ot honom en ontli bigrávnigg, o so gikk dom ti próstn o tala mä honom om bigrávniggin.

So sær först den éna å kontbisana: „Vil int vördi próstn nu holla en granner líkpredíknigg över kambrátn vår? Vi ska gærna bitála va som hälst. Men va nu so snäll o gör honom so sáli som möjlit!“

Jó, de lova próstn.

Men när den døa væl va i jórdn, so sá den andra kontbisin: „Hudant mo de vara i himiln — mo dær ska finnas nogo brännvin o?“ sá han.

„Näj, för alt“, sá próstn, „dær fins igga brännvin!“ — „Já, do ä kambrátn vår nó tibáka innan moros kväll“. O so tykt dom, at de va ónødit ti gé ot próstn nogo för hans bisvær.

Nu gikk dom båda ijänn mä vægin, o so komd dom ti et íholit træ, o dær va de en gétiggspylla.

Do sá den éna: „Anfäkta, si hær får vi ju honugg“, tykt han, o so börja han o pota inn i træ o slå mä álnstakan, ti få líve å mø-humblona. Men gétiggana surra å út o stakk bisin so, at igga bi-høvd han tägka po nogo honugg mér. O den andra, han slapp nu jämt o nätt undan mä líve. O so va han énsam ijänn.

Dágin öfter de hær so kommer han ti Krabbrón. Dær moter han en tórndível.

„Oho! I går hadd du en randi tröja, i dá hár du en svart. Går du po brón, so går ja i bäkkin“, tykt kontbisin, o so hoppa han i bäkkin.

Men mä desama so spänd tórndíveln út viggana o börja flýga o surra. O do bläi kontbisin so rädder, at han gömd säj po bäkkis-botne, o dær ligger han ännu i denna dá, för han ha alder våga stikka opp huvu o titta öfter, om den svarta ha flygi bort.

200. Šømann, som hadd stuli äin hatt i Skåne.

(Hommansby i Liljendal).

He va äin šoman, som hadd vari fläira år út ti šoss. So up sín häimräiso kom an to ti gá upp i äin stád, som häitt Skåne, o tær va han to o stal äin hatt åt se.

Nær an to kom häim, so va an so rýslit rädd, än an int vild vís se åt noga folk, int. O so va an so rädd, än han int todist gá äimsand út hälder om afton sidan sólen hadd gandji nér, útan han mostist alti hav sín gumma mæ. So sku han út to åter äin afto up sín afærder, o so sku han åter hav gumman ti kom mässe. Nær dom to hadd komi út, so sá gumman: „Det lýser so klárt i fullmåne“.

„Kommer dær äitt šip ifrån Skåne?“ sá an.

So sá gumman åter: „Gúd jíve oss en rólig gód natt!“ sá un.

„Fræga dom äfter äin hatt?“ sá an.

---

201. Trí šømänns önskniggar.

(Pockar i Lappträsk).

He va äin gaggo trí šømänn, som komd inn up äin króg. Tær so börja dom ti kavér o skrýt, kvemm som sku va hévast ti önsk se ríkidómar.

„Ja sku önsk me“, sá to te äina, „än voron tjörka sku va full mä nålar, o än man mä tom nålan sku sý säkkar, tils dom sku va útsliti, o sidan än tom säkkan sku va full å päggar“.

„O ja“, sá te anan, „sku önsk än alt vatn up jórden sku va bläkk, o mä te blättji sku man skrív bara siffror; o so sku häila summan blí mín“.

„O ja sku önsk me“, sá te tridi, „än fæn sku tá ider båda, o ja sku få ärv ríkidóman ider“.

---

202. Lätin.

(Nickby i Sibbå).

De va trí hammbúsar, som lå laggsmä äin múr.

So komd trí härrar spasérand o sá: „Hokko å eder ä den latasta, so ska an få äin slant?“

So stäig äina opp o sá: „Nó ä de ja, nó“.

Te anan satt se opp o sá: „Nó ä de ja, nó“.

Te tridi skrúa se líte po sído o tó mä handen po fikkan o sá: „Stikk hí onon!“ O han bläi do vinnare po lätin.

---

203. Hur Helsiggi ha fott so mogga rustholl.

(Helsinge).

Förr i fórna tíder när lande först komd undi svenska välde o de sku gés namm ot ställena, om di sku blí rustholl häller bónställ, skikka svenska kuggin en kár hí, som sku déla út titlana. Två stóra säkkar lagast fulla; den éna mä bönder o den andra mä rusthollare.

Vi Gammelstas ån stég han i land mä säkkana o börja därifrån fara mä häst. Säkkana lassa han bákpo åkdóne, o šölv satt han säj frammpå o kord.

När han komd ti Malm, gikk den säkkin opp, som rusthollarena va í, o di börja rinna út mä vægin. Först, so läggi säkkin va full, so full di tætare o senn alt glésare o glésare. Däför ä rusthollen tætast i Malm.

Hur de nu skaka o gnava, so gikk de hål po den säkkin o, som böndren va í, sát nogon bónde imillanåt full út mæ. Däför hár Helsiggi okkson nogot bónställ.

När kárn mä säkkana komd ti Sibbo så han hur de hadd gott, men do va säkkin mä rusthollare nästan tóm. Sibbo fikk däför bara nogra rustholl o Borgo ännu minder.

När han komd ti Mörskom, hadd han bara et pár rustholl kvár, o domm lämma han dær. Mörskom hár däför bara två rustholl.

---

204. Vaför di stóra ádelsgódsen alla ä høger opp i lande.

(Helsinge).

Förr i tídn när fán hadd större välde som nu, so rést han ikrigg i útlande o samla ihóp ádelsmänn, som han senn mä et fártýg sku hämta ti Finland, för at di hær sku förtrykka böndren.

Résan gikk brá ända tils han komd útanför nýlänska kustn. Dær spragg fártýgi läkk o börja šugka. Nu vist int fán nogon anan råd bara ti bör híva lastn i land. Men när fán riktit kasta alt va han orka, fløg di ríkasta o största, som va tyggst, logkt opp i lande; di fatigare, som va lättare, full líte tídigare nér. Däför ä stórádeln høger opp i lande o di små ve kustn.

205. Hur Šundobóana fuått namme hummelposana.

(Kvarnby i Sjundeå).

De va förr i værdn, so fyørd man myki humla härifruån ti Svärji. Do add vár bónde riktit stóra hummelguålar, so at an kund fuå fliéri, fliéri pund humla om uåre. Nær den senn a torkast, so pakka man inn den i spíltrær. De skiédd po de sätte, at man satt spíltræ niére i visthúse ti stå po ända, o nu va de so logkt, at de räktist opp ti millantáki, o so tó man opp ién pár tiljor o däriginum stjölft man senn humlan i spíltræ o so ti pakka o stampa mä logga stávrar. Ibland add man fast nogon pojki ti trampa í. Senn nær de va fult, so slódist ändan fast líkasom po ién fisktunno, o so fyørdist den niér ti kustn. Dær add fliéri bönder slaji säj ihóp o byggi skäp, o dom kyøft senn humlan o fyørd den ti Svärji. Bland add noger bönder hær i sóknen šölv byggi farty ot säj o fór o sold humlan sin ti Svärji. Nær Šundobóana so dær myki handla mä humla, fikk dom yøknamme hummelposana.

206. Hur Loppis ha fuått sit namm.

(Pulkbacka i Sjundeå).

De va fán, som diéla sóknana förr i værdn, o nær an a diéla hiéla Finland, so komd an ti Loppis, o de ä bara kärr o morás. So ídist int an gå lägger, bara släft út ién ota sina karar ti fóde dær o sá po finska: „Olkoon loppu nyt!“ O därota ha Loppis fuått sit namm.

207. Hur Bämbøle fikk namm.

(Pockar i Lappträsk).

He va äin gaggo äin stórtjú, som stal alt kva an yvikom. Äin gaggo djikk an omm äin galg, tær dom dáin förút hadd häggd äin riksförrædari. Han hadd aldäilis gó laggskafta styvlar up føtren, o nýss halvsula va dom o. Tjún fikk lust til dom, men nu hadd føtren redan honni frýs fast, so än an int fikk löus dom mä minder, än an mostist hugg bäinen å onor.

Ti natten komd an sidan ti äin bý o bijærd nattkvartér.

„Häj, nó kan härrn få nattkvartér“, sá värdinnan o vísa onor inn i lilkamarn. Han ställd to te stuli gódse sett ti tín o lá se šölv ti sov.

Nu hadd nýss äin kuddo kalva tær i gårdn, o som e va kált te vintern, hadd dom hänta onor inn i stuvun. Hur e nu va, stomla an inn i kamarn om natten o stána bräivider styvlan o röuta til.

Tjún vakna o bläi skræmd, nær tom stuli styvlan mä føtren yti börja röut. Han út up äin dör o fór senn vég.

Men he bläi int äin lítn upstondelse, nær föltji om morin komd inn i kamarn o så, än kalvn hadd iti upp härrn, so än bara føtren fantist kvar i styvlan. Tí komd häila býin, o tom fann iggon áron råd än ti bränn upp te kalvn, som hadd börja it föltji. O tom sku bränn onor mä stuvu o alt.

Nær to stuvun börja brinn, o røtjin träggd framm yvi alt, stakk kalvn huvu út djinun hole up forstodörn o rópa: „Bäm-bøle! Bämbøle!“ O tærett börja dom sidan kall býin ti Bämbøle.

---

208. Hur Bämbél fikk namm.

(Teissala i Borgå).

He va äin gaggo äin gisäll, som gikk o vandra mä lánsvæin. O färr i værden som e va miki vargar, so hadd dom to níss färút iti upp äin kár, so än int ana va kvár bara stävlana, som hadd blivi ti ligga up lánsvæin mä fétren iti o bäinen jämsmä stävelskaften, som int vargana hadd vari stond ti kom åt. Nær to gisälln kom ti sama ställe o hitta stävlana mä fétren iti, so tikt an än: „Fast tær nu ä fétren iti o tom tiks va frusiga“ — si, he va kált om vintern o fétren hadd frusi i stävlana — „so nær e tiks va nía o starka stävlar, so kan ja tá dom mämme tærtil, som ja ligger ivi natten, so får ja tína upp dom, o to får ja nó fétren úr dom“.

Gisälln tó so stävlana mässe, o nær an gikk häila dáin, so komd an ti äin bí, o so gikk an inn tær ti äitt häimand o bäiddist nattkvartér. Húsfolki tikt än: „Vi hár nu mäira knaft om rúm hær i stuvun, men vi hár baston varm, om du vil gá tí, so tær kan du nó få ligga ivi natten“.

No, gisälln va miki näjd mä he, o so tó an stävlana mässe o gikk ligga i baston. Tréttoger som an va, so sovna an gína væin, an láddist. Nær an to va mitt i sín bästa svemm, so vakna an o känd, än noga vått snuta onon i égona. No, gisälln bläi rädd, som int va so miki ti undras ivi, o tó ti šappn o glémd stävlana ett se tilomä. Som dom hadd mäira lítet föus o miki kuddur up te sama ställe, so mostist dom hálda äin kalv i baston, fast dom int komd ihog om afton ti säjja åt gisälln, tærme bläi an so rädder om natten, nær kalvn komd ti snut onon i égona.

Om moron, nær húsfolki gikk sía ett kalvn i baston, so va igga gisälln tí mäir bara stävlana mä fétren iti, som an hadd glémd ett se. Tom tródd to, nær dom igga så ana bara kalvn o tom tær stävlana, än kalvn sku ha iti upp gisälln. So bärja dom fundéra, kva dom sku bär gära mä äin slikan kalv, som åt folk. Tom mäina to, än e sku va bäst ti drägk häila kalvn, o so ládd dom kalvn i båtn o ródd út up šén mæ onon. Nær to kalvn komd út up šén, so bärja an röuta o sá: „Boomboo!“ Folki bärja sedan kalla te bíin, tær som e händ se, ti Bämbél, o so häiter an änn.

---

209. Hur Korvbakkan fikk sett namm.

(Pockar i Lappträsk).

Bämboliggan hadd hord än prästsättjin ä botnlöus. So mäina dom bör försøk upa, om dom int sku kuni fyll onor. Tom slakta šú par uksar o laga å blón äin korva, som va so stór, än šú par uksar nätt o jämt orka drá'n. Prästn sat häim o smakka räidan gott, bara an tägkt up te stór korvan. Men so sprakk te korvan o bläi sidan til äin bakka, som dom kalla ti korvbakkan.

---

210. Hur Bämboliggan bar inn jús i tjörtjon.

(Pockar i Lappträsk).

Äissen når bämboliggan bygd åt se tjörka, glømd dom ti lag fönster o, o he bläi so mörkt i te tjörkan som i äin säkk.

„Kva sóten ska vi nu djör?“ fræga bämboliggan o så up kvaráder.

„Vili vi försok ti bjär inn líte sólšín“, sá äin.

Tom ti bör bjär inn sólšín mä sålde.

„Ä he nu visklit ti bjär inn júse mä sålde, som int hálder vatn äin gaggo“, sá äin anan bämbøligg.

So tó dom äin sésvakka mä sólšín. Men nær dom komd inn i tjörkan, va sólšíne ysom bortblåst i dráji, nær dom ládd dörn fast. So satt dom sólšíne i äin follbägk o ládd hakan upa. Men när dom komd inn i tjörkan o ypna follbäntjin, va e kolandi mörkt.

Nu vist dom int, kva dom sku bör tá se til. Men so komd e äin útbýssare tjørandist. Han stána o hugd fönster åt dom up tjörkan.

---

211. Hur bämbøliggan sådd salt i åkern senn.

(Pockar i Lappträsk).

Äin gaggo sådd bämbøliggan salt i åkern senn. He väkst bara fräkngräs o blístror, men nær bämboliggan smaka up dom, tykt dom: „Häj, nó smakar he alti líte ti salt änto“.

Jmfr Nyland II, sagan 353.

---

212. Hur bämboliggan sägkt tjörkklukkon i trästji.

(Pockar i Lappträsk).

So va e alt gott o væl, men so komd rýssn i lánde.

„Jésus jälp! Kva ska vi nu djör?“ fråga bämbøliggan.

Men tom som tó til pakun, sá: „Säntjin tjörkklukkon i trästji!“

Bämbøliggan ródd út up trästji. Men när tjörkklukkon djikk til botn, so än bloddrona stó up úr vatne, sá bämboliggan: „Men hur ska vi nu kom ihog kvar tjörkklukkon ligger?“

„Vi ska stjär hol i båtkantn“, sá han, som va hévast å dom. O so skar dom hol i båtkantn; men tjörkklukkon ligger i trästji änn i dá.

213. Bämbéliggana, som sku fogg íkórne.

(Teissala i Borgå).

He va äin gaggo två bämbéliggar, som va út o gikk i skógin. Tær so träffa dom up äitt íkórn, som satt upp i træ. Tom tikt to, än dom sku fogga e. Men än dom int båda sku bihév súm se, so tikt dom, än äina å dom sku sprigg häim ett gríto, medan te anan fogga íkórne, so kund dom alt få kóka e tær mä sama.

Tom gjórd so.

Han, som to bläi i skógin, krak upp i træ, tær som íkórne va, o sku ti tá fast e. Men íkórne bärja to huppa från te äina træ ti te ana. No, kárn sku to o bär färsék ti gär líka. Men tær so likkast e int bäter fär'n bara, än an full nér imillan trædren o sló mä hakun up äin tjärustobba, so än an dó up ställe.

Te anan, som va häim ett gríton, gikk e int stórt bäter mæ. Som an komd gävand mä gríton mässe o räidan hadd honni brá lagkt, so slinta fótn fär'n, o so full an o sló gríton i bjärgi, so än gríton fór ti bara bítar. Mä te sama så an kambrátn, hur han lå up stobban o grína, so som an hadd blivi, to nær an hadd falli neder. Han tródd to, än an bara sku ligg tær o grín åt honon, som sló gríton sonder. Tærfäri so rópa an to åt te anan ännu, som va dé: „Grín tu, kva tu grína vil, men halva skadan ska du bitála“.

---

214. Hur bämbéliggana gjórd, nær dom va ti talkon.

(Teissala i Borgå).

Bämbéliggana va äin gaggo ti äin vädatalko. So fór dom to ti skógin kérand o va fläira i äitt fälgi. Nær dom hadd kérd äitt stikki, so fäld han, som kérd färi, iksen ett se. O nær te kárn, som kérd tærnäst, så, än iksen lå up vægin, so sá an: „Tær, som grann lämma senn iks, so lämmar ja menn o“. O so kasta han iksen ett se.

No, tom andra, alt som dom komd kérand ett hánd o så, än tom, som kérd färi, hadd lämma iksana ett se, so tó tom o o kasta sín iksar dær.

Nær dom to komd ti skógin o sku bär hugg lass åt se, so va dom alla útan iksar. So stó dær äin tvågräinoger tall. Äina uto karana, som häitt Matte, sá to åt dom ander kambrátren: „Nu nær vi igga iksar hár mæ os, so hár vi svårt ti få lass annors, men mo int he sku gá ann, än vi sku drá ikull te gräinoga talln. Ja taklar

upp í onon o säter huvu imillan gräinana, o so tár ni me i fétren o drár, o värre som ja skríker, tisto värre ska ni drá“.

Tom andra tikt än: „Vi mo färséka!“

Matte krak upp i træ, o tom andra dró onon i fétren, sän nakkan brast, o huvu bläi up äina sídon om træ o kroppn up anan sídon, men igga komd talln ikull fär he.

So träggd dom gá tibáka ett iksana, o so hugd dom lass åt se. Tom kérd to häila dáin o läit Matte ligga i skógin. Hästn hansis band dom fast bräiväder o läit honon o stá tær. Om afton sedan, nær dom komd ett sísta lassen, so tó dom loss hästn o band Matte ti sita up slädan mä töumona i hændren, líksom an sku ha siti o kérd. Huvu hansis tó dom o o stäld ordentlit up kroppn, sän e så út i skímniggin, líksom an sku ha vari levandister. So släft dom hästn löus, o han fór häim, so som an va ván.

Nær hästn komd up stallbakkan, so stána an tær. Men nær igga Matte gikk å slädan, so gikk hostron hansis o sía, kva an sku fäilas. Hun trödd to, än an sku vara mitt i fillon, líkasom an brúka vara imillanåt, o so tó un o torva til onon, sän huvu trilla up bakkan.

Käliggin bläi först häpiger, nær un så, kva un hadd gjórd, men so bärja un fundéra, än kanski an räidan hadd skada se up noga sätt i skógin. Fär sækerhäits skuld, so gikk un to o fråga uto dom andra, som o hadd vari ti talkon, om Matte va riktit frísk o færdi, nær an skildist ifrån dom. Men tom svara bara, än dom igga fäil vist mä onon, nær dom síst så onon. O so bläi gumman i te trón, än un hadd slajji ijæl bisin senn. So fånot gjórd bämbéliggana färr i værden.

---

215. Hur bembölingarna sköto.

(Esbo).

Tjugu bembölingar hade en gång tillsammans köpt en bössa. När de hade beslutit att företaga något tillsammans, så skulle ju alltid de öfriga göra efter, hvad den första gjorde förut. Så också nu. När de skulle ladda, så laddade de efter hvarann hvar och en sitt skott i samma bössa. När de sedan skulle skjuta, skulle alla på en gång göra det, men så rymdes icke mer än nitton att hålla i bössan och så kommo de öfverens, att den tjugonde skulle ställa sig och titta i bössmynningen, när hela smörjan skulle komma ut.

---

216. Bembölingarnas stockforsling.

(Esbo).

En annan gång, när bembölingarna skulle föra stockar till Helsingfors, satte de stockarna tvärs öfver på sina slädar, och när de kommo till stadsporten, sluppo de naturligtvis icke igenom. De foro då hem tillbaka till skogen, och där svängde de sina stockar långsmed släden, foro så åter till staden igen och sluppo igenom.

217. Färden till Gammelstadskvarnen.

(Esbo).

Färden till Gammelstadskvarnen, då de dummaste af bembölingarna omkommo, gick så till: De följdes som vanligt åt alla tillsammans. När de voro på hemvägen med mjölet, körde den förste in på Klapp-träsket. Medan de andra höllo på med att få upp honom, gick en säck sönder och mjölet rann ner i träsket. De tykte det liknade sig till gröt och menade, att det ju kunde vara bra att få sig gröt så där utan vidare, hvarpå de alla tömde sina säckar i vaken. När de ansågo gröten vara färdig, klef Makas'n, en af männen, ned för att smaka på gröten. Då han icke kom upp igen, trodde de andra, att han blef där för att ensam äta upp altsammans. De kommo sins emellan öfverens om, att Makas'n icke skulle få äta upp deras gröt, utan kunde de ju alla krypa dit med och få hvar och en sin del. Sagdt och gjordt. I vaken kröpo de, den ena efter den andra, och de allra dummaste af bembölingarna var det, som sålunda drunknade.

218. Hur bembölingarna bygde kyrka.

(Esbo).

En gång skulle bembölingarna bygga sig en kyrka. De bygde den också och hade den så nära färdig, att de höllo på med att draga upp kroppåsen på den. Då tykte en af dem, att det skulle vara bra lustigt att se, huru den åsen skulle fara nedför igen, när de väl hade fått den högst uppe. Detsamma tykte de andra, och så läto de den fara ned tillbaka. Det tykte de såg så roligt ut, att de begynte kasta altsammans ned ända till grunden, och utan kyrka äro bembölingarna ännu i denna dag.

219. Äin sannsagu.

(Lomböle i Borgå).

He va äin kár, som gikk út o jaga, o han skjöut so miki, sän hans hagel bläi slút. Men äitt skot hadd han ännu kvár. So komd han ti sprigg ginun äin risuhaga mä bisspípon uppåtvænd. Tær so sló äin kvist mót égloki hans, sän he gnístra o sló äild up fäggpannon. O so brann skote å o tó mä te sama äin ló, som sat upp i äitt træ, sän han dó o full nér från gränen, o so tó han honon. Sedan komd han ti äitt träsk, o so va tær trí holskrákstuppar. So va han útan hagel, o so ládd han laddstokkin i bisson, o so skjöut han út honon, o so fór he ginun dom all trí. O so tó han laddstokkin o band honon ikrigg se o band ændana ihóp. O tær so bärja dom o flíga o flöug upp ti månan mæ onon. O tærifrån va han int stond ti slipp nér. So träggd han ti kép äitt pund hampo, hälder he most nu kanski ha vari två pund, o so träggd han läig käriggar ti spinna. O so laga han äin lagger tråd. O innan han komd nér ti jórden, bläi trådn slút, so han igga vist, hur han sku slipp nér. Tær so släft han se to, o so full han inn i äin ruti álstobba. So va han int i stond ti slipp tädan, útan träggd häim ett äin iks, o so hugd han se tærifrån.

VI Flocken.

Historiska sagor, sägner, notiser m. m.

I. Sagor och sägner om den svenska befolkningens bosättning i Nyland, ortsnamns uppkomst m. m.

220. Hur svenskana a komi hít ti lande.

(Palmgård i Sjundeå).

Förr i værdn i hédnatídn brúkast i Svärji po riksdagana bislútas, at alla, som va säkstifýra uår, so sku dom ávlívas, o po ién riksdá so komber ién ota riksdasgobbana himm, o do fikk dótron hanses hyøra dom ålderstígnas dóm uåter. Do útrópa hun: „Va ska vi do göra ota vuår góa famu, som nu ä i uåren inne! Men fantist de nu iggin, som kund gié ot kuggin nogo bäter ruåd“, tykt flikkan, „än ti sluå ijæl óskyldiga mänišor? A ja vari dær, nu a ja vita bäter ruåd, ja nu“.

Senn bá un fár sin vandra ti kuggin o fruåga, om int un sku slippa ti táls mä kuggin, hun sku nó vita gié bäter ruåd. Fádran gikk o hänta ti dótron ién tokon hälsnigg, at un sku innfinn säj innom iétt uår, men int i ný o int i nedan, int dá o int natt, int tvättager o int ótvättager, int klædder o int óklædder, int sku un fuå uåka o int rída, int guå o int kräka o int rulla. Sku un int innfinn säj po sagder tíd, so sku un i spíktunnon.

Flikkan lova ti fara. Först so räknar un út tídn för muånasömsniggin millan daksmärk o sólgogg, som i den tídn int räknast för dá hälder natt. Senn satt un säj ti riésa mä ién giétabokk i sälskáp, o nær un nalkast slote po útsagder tíd, so tvuådd un iéna hann o halva ansikte o sviépt hiéla sin kropp i ién flórsdúk. Senn tár un giétabokkin i hórne o säter iéna knæ sit po magkan hanses o guår mä ander biéne, o po de sätte komber un framm ti slote. Hun giér senn tikänna, at riksdasmans Stína ä dær po útsatter tíd. Kuggin fuår vita de o kallar opp henna.

Senn sammankallas ný riksdá, o den sku do bara lýda för dom gambla. Po riksdágin blír Stína tilfruågager, va ruåd un add bäter än ti åvliva dom gambla. „Jó, mä yødmjúkhiét mitt hyøga ruåd", va hennas svár, „at gié dom gambla ién hansk mä hávra i den iéna hann o ién kratto i den ander o skipa dom út i yødimarkin, o vill dom int senn leva dær, so mo dom dyø".

Hennas ruåd blié gilla. Dom ålderstígna skipast út i yødimarkin, o dær bósatt dom säj senn näst ti hávskustn, som finnana riédan líte add arbeta puå. Dom ódla mark o fogga júr, men värst va de, at dom igga peniggsvíl hadd. Diéras handel gikk i býte ota varandras váror. Men senn so fikk dom underrättelse fruån Svärji, at dom fuått tilstond ti koma o handla dít o sölga sina vildjúrshúdar o fuå säj peniggsmynt.

Riksdágin blié nu slút, o Stína vandra lyklit himm ijänn.

Líte lägger framm fuår hennas fár ný bifalnigg ti innfinn säj hós kuggin. Do uålägger kuggin an, at dótron hanses sku förskaffa ién fiól ota sitrónskál. Fádran komber himm bidryøvager o fyør framm hälsniggin ti dótron.

„Iggin fára!" sá dótron. „Lägg ni, fár, kuggin vita, at den ä rién færdi, bara kuggin säter strokan til".

Fádran fár uåter mä båd ti kuggin, at fióln va færdi rién, o do säter kuggin gínast sina grannasti hästar föri o skikkar äfter flikkan o íklær säj äktnskáp mä henna, o so bläi un, som va riksdasmansdótro, drotnigg i Svärji.

O gínast nær un add blivi drotnigg, so komd dom fruån yødimarkena mä sina skinn o oppställer so ién ný markna, o den kallast Justínamarknan äfter drotniggin. Den vára läggi o væl i Svärji.

Nær dom gambla alla uår sedermiéra skipast út alt miér ti yødimarkena omkrigg Svärji, so plantast o svenska bifolkniggin lägger o lägger o komd o hít ti Finland o bósatt säj hær po kustn.

---

221. Hur svenskana ha komi hí ti lande.

(Helsinge).

De hadd förr i værdn bislútast po riksdágin, at alla gambla sku sätas i varmt vatn o åderlåtas o dyødas po de sätte.

Nær nu riksdasmannen kom himm, so va de äin gumma, som gikk o fræga, hur de sku gå mä dom gambel. „Som förút bara, at dom ska dødas", tykt riksdasman.

„He va äitt dålit bislút“, sá gumman o laga so, at un slapp ti táls mä kuggin. Nær un kom inn, so sá un ot kuggin, at de va äitt dålit bislút, at hun vist bäter.

„Já“, sá kuggin, „ja har nu int tíd o tillfälle ti tal mäddäj i dá, men äin anan gogg får du koma, men int i ný o int i nedan, int dá o int natt, int rídandest o int gåandest“.

O hun kom o. Nu tó'n äin gét o stodd säj mä äina knæ po gétn, o so kom un framm, nær de va nýtännigg i skymniggin om afton. Hun kom ti kuggin o sá, at „de fins äitt land dí över, skikk dom dí o gé dom líte proviant mæ o líte ti börja mä!“ Kuggin tykt, at de va bäter, o dom bläi senn överskikka hí, o po de sätte börjast svenska bifolkniggin hær i lande.

---

222. Hur Nýland bläi bibódd.

(Nickby i Sibbå).

De va äin bónde, som va ti riksdágin. O nær han komd himm, so fråga dótran, hur dí bläi bisluti. So sá han, än de bläi bistämd, än nær folki sku koma ti äin viss older, so sku dom slåss ijæl.

So svara dótran: „Ohhoh, ja ä äin rigga kvinna, men bäter råd ha ja kuna finna“.

So gikk rykte omkrigg om de, som hun sá, o gikk so logkt, än de komd ti kuggin. So bläi hun åládd, än un sku ti svárs för kuggin. Men hun sku int få koma i ný o int i nedan, int klædd o int óklædd, int åkand o int rídand o int gåand.

So tæmd dom äin galt, än un kund stýra honon, hur un vild. So passa hun på just i de minútrena, som nýe tändist. O nær hun börja sin räiso, so klædd hun å se alla sina klæder, bara sväift äin nótkärso ikrigg se. O so huld hun äina fótn po galtns ryggin o den ander ligka hun brevé po jórdn mä. So komd hun do ti kuggin po de sätte.

So fråga kuggin å henna, om un hadd sakt: „Ja ä äin rigga kvinna, men bäter råd ha ja kuna finna“.

„Jó, de ha ja sakt, Hans Majestæt!“

„No, va råd sku du ha funni do?“

„Jó, dær i nórdn ä äitt land, som ä óbibódd, skikk dí folki o há dom ti bör arbeta dær, men slå int ijæl dom“. — O hær ä vi nu alla nórdbaggar, som hí ä flytta.

---

223. Kjefsalöbornas härkomst.

Kjefsalöborna i Pärnå skola enligt en gammal sägen härstamma från Ormsö (Wormsö).

224. Hur svenskana ha komi hí ti Torparbýn.

(Rönnbacka torp i Tusby).

De va äin härre, som häitt Nýstén, o han kom hí ti Maríefors mogga år förn ryssn kom i lande, o han hänta myki svenskar mässäj från Svärji. O dom hadd fått jórd ti arbita opp hær i Torparbýn, o dom ha arbita opp de hær torpe mä (Rönnbacka). Dom bihøvd igga bitála ti gårdn för jórdn, nær dom laga opp'n. O nær dom hadd fått äitt torp opplaga færdit, so fór dom ti äitt ana ställe o laga opp de åter. Po de sätte lagast hær opp fläiri ställer ota grömma skógin.

O dom svenskana va brá mogga hær, o dom bröut so po svenska.

225. Om bóare i Stikka kärre.

(Helsinge).

I Stikka kärre hí opp i gårs skógin most folki a bódd förr i gambla tider. Dær ä alt tómtn kvár ännu, stäinfótn o alt, o dær sku a vari äitt träsk, fast de int fins nu mäira, o dom sku a bódd i träskisstrann.

Nu väkser dær alt stórer skóg, men stäinana syns ännu i skógin, o dom ä so radaga i rád, som stäinfótn ska vara.

226. Den första gård i Ingå.

(Ingå).

Den första gård i Ingå säges vara Malmgård i Degerby församling. Hvarifrån de första inbyggarna härstammade, uppger sägnen icke.

227. Kungskällan, Kungsböle, Kungshamn och Kungsbacken.

Invid Borgå finnes en Kungskälla, som har sitt namn däraf, att en svensk kung — några säga Gustaf III — druckit ur densamma.

Nära Andersböle haltpunkt finnes likaså en källa, som bär sitt namn, Kungskällan, af en liknande anledning.

Kungsböle i Strömfors socken har sitt namn däraf, att en af Sverges konungar under en resa i landet där rastat. En backe, hvarest han spisat middag, visas ännu. Denna backe kallas Ratubacken, emedan konungen säges hafva kallat den så „för dess ohyggelighets skull“.

K. G. Leinberg, sid. 47.

I Pyttis skärgård finnes en hamn, kallad Kungshamn, som fått sitt namn däraf, att konung Karl IX, under det han kryssade emot ryska flottan, någon tid legat där med fyra skepp.

K. G. Leinberg, sid. 49.

På Kungsbacken nära Mosakrogen i Borgå socken skall svenska kungen blifvit påskjuten. Där bredvid finnes Kungsängen, genom hvilken Kungsbäcken flyter, där han hade tvättat blodet af sig.

En annan sägen, måhända mera sannolik än den föregående, är förknippad med Kungsbacken. Härtig Karl hemsökte Hans Johansson Stålarm, som hörde till hans vedersakare. Härtigen sökte honom först hemma på Dregsby, men där träffade han blott Stålarms hustru Elin Flemming, som tog väl emot honom. Därpå vände han sig med sitt följe åt Borgå till. Här i Kungsbacken blef det härtigliga följet påskjutet af Stålarm, som här lagt sig i försåt. Man lyckades ej träffa härtigen, men en i hans följe sårades, och man berättar, att dennes sår tvättades i den nedanför Kungsbacken flytande bäcken. Stålarm åter måste rädda sig genom flykten.

---

228. Om Mickelspiltom.

(Liljendal).

Mickelspiltom by har enligt folksägnen följande tilldragelse att tacka för sitt namn:

En rysk officer af hög rang blef en gång under en marsch på vägen från Lappträsk till Mörskom äfverfallen af omnäjdens allmoge och med sin trupp i trakten af ofvannämda by instängd liksom i en spilta och där nedgjord.

229. Sägner om Öfvitsböle.

(Öfvitsböle i Mörskom).

Ett brådødn va i häila býin bara äin píga up Pétbakkan. O senn va täsin býin ti krónan, o so kom he äin som häitt Stål, som menn fáders fáfá jikk i skólan nær, o han va nu ti šøss. Nær han hadd vari ti šøss noger år, sku han kom häim o bitál Ståln för skólan. O han hadd hänta kuparplåtar i äin säkk, men Ståln hadd sakt: „Far du o förtjén mäir päggar, int hinder he tær til“. So fór han ti Lovísa. Tær bitála han trí års skatt, som Ståln va skyldi til krónan. O to fikk Ståln šé út. O so komd han to o tó Finnes o Eskos. Senn nær han to bläi bónde, tó han senn svåger ti jälp. Han såld to äin däil åt svågern senn. O so börja dom bygga. To häitt e Ødisbøl, men sedan ändrast he ti Øvitsbøl.

I Skumarbøl va int hälder bara äin skumare, nær brådødn tó líve å folki.

230. Heickbackas uppkomst.

Västersundom skall i äldre tider legat på Gölabacka invid vikbottnen af Borgarstrandvik, som nu är uppgrundad. Då handeln, fisket och sjöfarten begynte blifva mindre lönande, började Västersundomboarna egna sig åt åkerbruk. Heickas hemmans åboar voro de, som enligt traditionen först bröto upp från Gölabacka. De flyttade $^1/_4$ mil uppåt land. De andra följde småningom deras exempel. De flyttade alt högre och högre uppåt land, uppodlade åt sig åker och röjde äng. Men inbyggarna kallas ännu i dag, som är, Heickbackaboarna.

Reinholmska s.

231. Om Dregsby.

Dregsby i Borgå socken skrefs i äldre tider (1548) Dragsby samt sedermera omväxlande Drachsby och Drexby, tils skrifsättet i vårt århundrade stadgade sig till det visserligen icke rätta Dregsby.

Enligt sägnen hade Svartsån fordom förmedlat någon trafik mellan orterna norrut och hafvet. Om så varit fallet, har man möjligen sökt skaffa sig fram till farbart vatten genom att undvika den s. k. Riddare- i Borgå målet Rídanforsen äfvensom Björkviks- (Björkvika-)forsen. Då bildade den gent emot Dregsby på Munkbysidan nu för tiden gående „bäcklégden“ eller dalen en naturlig fåra, hvaraf man i så fall kunde betjäna sig. Sägnen vet ock förtälja, att i den nuvarande s. k. „Munkbylégden“ fordom varit så mycket vatten, att där fiskats med rysjor. Öfver det grundaste stället måste då farkosterna dragas. Själfva ordet *drag* hade betydelsen smalt ställe eller näs; däraf namnet Dragsby, nu Dregsby.

232. Om Köttboda.

Köttboda, beläget under Kardrag gård i Borgå socken, har visat sig ha förmågan att låta personer hopfantisera rätt roliga förklaringsgrunder till detta sitt namn. Här må blott anföras den sägen, som, utgående från namnet, tyckes ha en viss sannolikhet för sig. Fiskaren på den närbelägna Korsön berättade, att hans far angifvit namnets uppkomst sålunda: „Förr i tiden hette stället „Bóda“. Mellan Köttboda nuvarande stugubyggnad och nothus finnes en gytjig dalsänka. I äldre tider var denna dalsänka till stor fara för korna, som öfver den sträfvade fram till den betesrika landtungan, men någon gång blefvo i sänkan och omkommo. Blefvo sedan korna borta någon afton, hette det: „Nå, ni har dem väl nog i köttbodan“. Däraf namnet.

233. Hur Trímansmosan fikk namm.

(Esbo).

Nær ryssn komd i lande, so va folki undanflytta ti Mösnkärr, men noger sku a gått imout ryssn, nær an komd över från Helsiggi, o dær sku dom ha døda trí kasakker o grävi nér dom dær næra en mosa, o däför ska mosan ännu héta Trímansmosan.

---

234. Ryss-stenen.

(Östersundom).

En hög sten bakom Krogars ria i Östersundom har sitt namn, Ryss-stenen, däraf, att en rysse en dag under stora ofredens tider klättrat upp på den och ropat: „Komin inn o äta!“ åt folket, som hade gömt sig i skogen. Men folket lämnade icke sitt gömställe.

Lass-Bengts värden i Östersundom hade ryssarna bundit naken i en björk och piskat till döds.

---

235. Rysjholmens växlande namn.

Rysjholmen kallas i 1500-talets handlingar en holme i Sibbå skärgård — förmodligen af där utlagda rysjor.

Senare bar holmen under svenska tiden länge namnet Krügersholmen efter handlanden Krügers fartyg, som där förliste.

Då namnet Rysjholmen åter senare togs till godo, hade det af folketymologin ombildats till Ryssholmen och kallas numera Torstenholm.

---

236. Repuksholmen*), Ängsholmen och Lomnäs.

Repuksholmen i Helsinge skärgård lär någon tid omotiveradt burit namnet Repoholmen.

*) Repuks = siklöja.

Ängsholmen („Äggisholman“), belägen något väster om Borgå ås mynning, omdöptes för några årtionden sedan till Kaunissaari. Numera tyckes „Borgå ångsåg“ i sin tur vara på väg att tillbakatränga detta namn.

Lomnäs gård i Lappträsk har sedan seklets förra hälft bland omnäjdens allmoge burit namnet Vallis efter en Walle, som under någon tid var innehafvare af nämda egendom.

II. Sagor och sägner om städer, borgar, grufvor m. m.

237. Tuna.

Det gamla Tuna påstås egentligen varit på prästgårdens mangård, trägård, potatisland och grannens under prästgården mot stranden belägna åker. Selin*) upptog från denna plats mycket sten från de forna stadstomterna och bygde af den staket-rundlar upp till toppen af den framför prästgården vid åstranden belägna kullen, hvilken han kallade Lustigkulla, en lång stengård på öfre sidan af åkern till kyrkan m. m.

Reinholmska s.

---

238. Om Visborg och Gennäs.**)

På Degernäs udde nordost om Fiskars bruk ligga Visborgs uråldriga ruiner, en rektangel af löst radad sten och några jordvallar, som antyda den forna byggnadens utsträckning. På Degersjöns östra strand finnes ett par källarhvalf kvar af Gennäs borg, nu tjänande som grundval för den nya byggnaden.

Gennäs upphof är lika höljdt i mörker som Visborgs, men folksägnen vet, att riddarna på de båda borgarna drabbat samman i blo-

---

*) Präst i Snappertuna.

**) Hvad sägnerna ha att förmäla om Visborg i Pojo, Junkarsborg och Grabbacka i Karis, Raseborg i Snappertuna, en fornborg i Helsinge på n. v. Borgs rusthålls ägor, Sibbesborg i Sibbå och Borgbacken i Borgå, hafva vi tidigare refererat. (Jmfr Nyland IV, sidd. 2—3.)

diga fäjder, samt att Gennäs-herrarna farit fram med sjöröfveri och plundring. Sedermera har Gennäs varit släkten Boijes stamgods. Nu tillhör både detta gods och Visborg Fiskars bruk. Vid Gennäs finnes en 1736 bygd bod med Carl Klicks och Märta Boijes initialer öfver dörren.

Reseruter i Finland II.

---

239. Från Raseborgs slott.

Sägnen vet ännu att förtälja om det tyranni, som Levenhaupptarna utöfvade mot sina underlydande. I östra delen af borgen skall fångkättan hafva funnits, dit människor kastades in bland ormar, om man får tro sägnen. Borgen gick nu sitt förfall till mötes. När den omsider öfvergafs, är obekant; i 300 år har den säkert stått öde. Folksägnen berättar, att danskarna förstört den genom bombardement. De landstego vid Sandudd, drogo kanonerna upp på Uvalabärget vänster om ån och besköto fästet därifrån.

Reseruter i Finland II.

---

240. Från Raseborgs slott.

Från Uvalabärget säger ett ännu allmänt gängse rykte, att slottet blifvit beskjutet och tvunget att gifva sig. Fienden, som sägnen föregifver varit danskarna, skall sjöledes ha kommit till Sandsund och därifrån dragit sina fältstycken öfver Knopböle bys så kallade Bomans äng. Därpå har han först dragit sig ifrån Uvalabärg, avancerande småningom längs bärgsryggen framåt. Vid belägringen skall slottets garnison gjort föga eller intet motstånd, och då den som öfvervunnen därför blifvit hånad af sina besegrare, skall densamma begärt, att på Uvalabärg måtte uppsättas ett mål, mot hvilket den ville skjuta, för att visa sin färdighet. Då uppsattes på ett stenröse en tunna, hvilken vid första skottet så träffades, att spillrorna däraf kringspredos i luften.

Reinholmska s.

---

241. Från Raseborgs slott.

På yttre sidan af bottenvåningen till tornet på sydöstra hörnet skall, enligt folksägnen, en fogde å öfverstebostället med några af ställets underhafvande på 1700-talet gjort försök att genombryta muren (hvarefter spåren till en god famnsvidd och $1^1/_2$ alns djup äro åskådliga) för att åtkomma en förment myntkista och andra dyrbara klenoder, de där skola kvarblifvit förborgade uti en mörk lya, till hvilken de invigde endast krypande kunnat intränga genom ett manstjokt hål, hvilket efter hvarje besök oigenkännligen tillmurats. Företaget hämmades likväl, icke så mycket af gårdsherrens upprepade förbud, som fastmera af murens fasta föresats att trotsa åtminstone ett årtusende.

Reinholmska s.

---

242. Om Raseborg, Grabbacka och Junkarsborg.

Bo Jonsson Grip skall i sällskap med tvänne sina bröder anländt från Sverge till Finland.

Han skall då ha uppfört åt sig Raseborg, medan hans bröder hvar för sig uppbygt den ene Grabbacka, den andre Junkarsborg.

Ungefär två km. från Svartå, där ån faller ut i Mangårdsträsk, ligger en holme, hvars växtlighet betäcker de ringa lämningarna af Junkarsborg, om hvilken historien icke har något minne. Fordomtima hafva Junkarsborg, Grabbacka och Raseborg stått i vattenkommunikation med hvarandra genom en kanal från Läppträsk till Karis å, hvaraf ännu synas spår nära Kila, väster om Karis station.

Reseruter i Finland II.

Huruvida Junkarsborg funnits mera än till namnet, tyckes icke en gång folksägnen med visshet kunna afgöra. Vid Romsarby ström, där Svartå å faller i Mangårdsträsk, synes ännu en bågformig lägre jordhöjning, liknande en medeltida borgvall. Stället har redan länge varit så öfvervuxet med buskar och löfskog, att man icke med säkerhet kunnat konstatera, om dessa vallar äro annat än naturliga åbräddar, möjligen förorsakade af den gräfning strömmen gjort, då nämda å banat sig väg till Mangårdsträsket.

Traditionen vet, att här funnits spillror af en kalkugn, där man bränt kalk till murbruk vid borgens uppförande. Andra tro, att den här brända kalken blifvit använd vid Karis kyrkobyggnad.

Kalksten finnes icke på orten, utan har säkerligen blifvit hithämtad annanstädes ifrån.

Spår af en stengata har man vid gräfning funnit å ängen mellan Junkarsborgs ström och Romsarby.

En sägen vill veta, att man värkligen börjat uppföra Junkarsborg, men då grunden beständigt sjunkit, alt eftersom arbetet fortgått, har man varit tvungen att upphöra med företaget. En annan sägen åter vet, att borgen varit färdig, och att en enka en gång bott här. Hon skall sedan gift om sig med en enkling och då blifvit så elak mot sin styfson, att denne varit tvungen att söka sig tjänst som dräng på Mölnarby Antas.

Suomi 1866, sid. 305.

---

243. Sibbåvallsbacken, Slottsbärget, Borgbybärget och Kilbärget.

Sibbåvall skall ha varit en gammal amiral, som fordom haft under sig mycket land i Sibbå. Storängsbacken kallas ännu allmänt „Sibbovallsbakkan“, som förmodas hafva varit befäst.

Jmfr Nyland IV, sid. 2.

Slottsbärget kallas den i Helsinge socken vid ändan af Botby viken belägna, fordom befästa bärgsklacken.

Reinholmska s.

Borgbybärget hade för omkring 70 år sedan stensatta vallar, som, ehuru i nedrasadt skick, synbarligen rundt om garnerat bärget.

Reinholmska s.

I Baggböle i Borgå socken har sjön gått och går ännu vid högt vatten upp till det s. k. Kilbärget. I bärget skall ha funnits järnringar och i trakten fartygsvrak.

---

244. Jerusalems gator.

Invid Bärgstad i Borgå socken finnes en bärgsklack, hvilken enligt folktron Jesus af Nazaret under sin jordiska vandring beträdt. Som illustration härtill afbilda tre stycken hällristningar den korsfäste. På bärgets topp funnos (1871) lagda fem labyrintplaner eller „jungfrudanser", här kallade „Jerusalems gator".

---

245. Kasabärget, Skeppsängen.

Vid Borgarstrandviken i Västersundom ligger Kasabärget, hvarom traditionen vet, att där under forna fientligheter varit eldar upptända till signalering af fientliga anfall.

Förr hade på bärgstoppen varit uppstälda stenar, så att dessa bildat en i cirkel gående mur med en fördjupning därinom — måhända en fornborg. Hvarför heter väl viken Borgarstranden?

Labbas hemman har vid Borgarstrand en äng, kallad Skeppsängen, som har sitt namn däraf, att där, enligt gammalt folks berättelser, förr skall ha legat ett tremastadt fartyg.

---

246. Järngrufvor.

I Tavastby af Helsinge socken upptog man i slutet af 1700-talet och äfven senare järnmalm. Man arbetade i fem mindre grufvor, af hvilka den djupaste lär varit tretton famnar. Malmen, som, ehuru icke särdeles rik, skall gifvit godt järn, släpades till en masugn vid Kvarnbacka fors i Vanda å, där silfvermalm från Degerö i forna tider bearbetades. Det hämtades järnmalm äfven från Sillböle grufva, upptäkt omkring medlet af 1700-talet, äfvensom från Munksnäs, bägge belägna inom Helsinge socken.

Borgå Tidning 1839, N:o 85.

---

247. Vajhålet.

Vajhålet, en passage mellan fastlandet och några klippor $^1/_2$ mil väster om Djupsund i Sibbå, skall förr varit berömdt för sitt utmärkta strömmingsfiske. Invid god fiskmarknadsplats.

Här bröt Ehrensvärd kalk för Sveaborg.

Reinholmska s.

---

248. Om äldre farleder.

I Karis å skall vattnet fordom stått så högt, att hon blifvit befaren af stora pråmar och farkoster, hvilka färdats högt upp i landet.

Uppför Borgå å skola i äldre tider färdats stora fartyg. Det märkeliga är, att denna sägen i all korthet anföres på samma sätt redan i handlingar från medlet af 1500-talet.

---

249. Vägar i äldre tider.

(Hindersby i Lappträsk).

Vattenvägen var förr i världen den enda. Senare fick man en ridväg till kyrkan. Den tiden gick skjutsningen på hästryggen. Man hade visst bultkärror (kärror med stora trähjul utan hjulring af järn), men liken måste man forsla sommar liksom vinter på släde.

III. Sagor och sägner om kyrkor, kyrkklockor m. m.

250. Om Pojo kyrkas uppbyggarinna.

Inhysesmannen f. d. nämdemannen Karl Holmberg i Västerby har berättat, att han i sin ungdom hört af sin farfars halfbror, som fordom bott i Skuru, att en hälgonbild föreställande en kvinna med trenne barn i famn och uppstäld i kyrkans numera borttagna södra förstuga, skulle ha varit kyrkans uppbyggarinna. Hennes namn hade han uppgifvit vara Regina. En tradition säger, att kyrkans plats först varit i Trädbolstad (Trälbolstad), men att genom något under,

förmodligen af sagda Regina, den nuvarande platsen blifvit anvisad.

En marknad eller mässa har fordom och ända till senare hälften af förra seklet hållits å Slättböle nära kyrkan — såsom det tros — i september månad.

Reinholmska s.

251. Pojo kyrkas skyddshälgon.

En öfver sjuttio år gammal man, vid namn Fors, på Fiskars bruk sade sig ha hört af sina föräldrar, att Pojo kyrka haft Maria till skyddshälgon, och att ryssarna under stora ofreden därför ej begagnat den till stall, såsom de gjorde med andra kyrkor t. ex. Karis.

Reinholmska s.

252. Om Šundo körkon.

(Petäjärvi i Kyrkslätt).

Šundo körkon lær dom först a tägki bygga dær, som Šunby stórbygniggin nu ä. Men de som karana bygd opp éna dágin, de bläi om nattn nédrivi. Éna gáveln bläi líkavæl ti stå, o den lær ännu vara kvár i Šunby bygniggin.

Én natt, nær klokkan va millan älva o tolv, lær klokkskällona ha börja flýga. Nær dom komd ti Bolstaträski, lær en flikkhasso ha rópa: „Körkskällona flýger nu!“ Do plumsa éna inn, so at de sá pull, pull äfter bara, men den ander fløg ti de ställe, som körkon nu står. Senn satt dom et par oksar ti drá en stén, men iggin sku få stýr dom; dom sku få fara dí dom vild. Dom oksana stanna o dær, som skällon a stanna. So lær dom a börja bygga körkon dær, o do lær de ha gått brá. I Šunby ska dom ändo ha predíka i trätifämm år.

253. Om Sjundby kyrka.

(Sjundeå).

En skjutsgosse berättade 1878, att hans för femton år sedan aflidne sextio- à sjuttioåriga far sagt sig hafva hört af någon äldre person, att denne skulle i sin tidigaste ålder varit inne i Sjundby kyrkan under gudstjänst.

Reinholmska s.

---

254. Om Körslät körkon.

(Petäjärvi i Kyrkslätt).

Körslät körkon a förr i værdn vari et kloster. Nunnona bódd i körkon o senn komd dí karar o, o dom fikk far o bó ti et ställe, som héter Muŋkulla, o de ä int als loŋkt ifrån körkon.

Muŋkana lær a laga ot säj en underjórdisker goŋg, o den goŋgin ska int a vari brédare bara at én kár a kuna gå í den. I Muŋkulla ändan, säjjer folki, at a vari en stóran jærndör. Nu ha man försøki søk äfter den, men igga ha man hitta.

---

255. Om en kyrka i Helsinge.

Midtemot Forsby gård i Helsinge socken finnes vid landsvägen den s. k. Altarstenen. Äfven där tros hafva varit en kyrka och en begrafningsplats.

---

256. Om Norrkulla kyrka i Sibbå.

Nära Norrkulla egendom i Sibbå har man i den s. k. Kyrkbacken hittat en stenläggning, och säges där förut hafva stått en kyrka.

Att där varit en begrafningsplats, förmodar man däraf, att människoben ymnigt hittats där. En liten åker „rundtomkring hympeln“ därstädes kallas ännu Kyrkåkern.

Reinholmska s.

---

257. Om Sibbå „gamla kyrka“.

En annan sägen förtäljer följande: Kyrkan skulle byggas på den kulle, där nu Norrkulla vackert belägna karaktärsbyggnad tronar. Men hvad som om dagarna bygdes upp, nedrefs om nätterna af onda makter. Man enades då om att spänna två starka oxar för en släde, låta dem gå samt bygga kyrkan, där de skulle stanna. Oxarna blefvo stående midt på Broböle bron. Men då man icke kunde placera kyrkan i ett rinnande vatten, påmanades djuren ännu en gång, och de gingo då till det ställe, där kyrkan nu är belägen.

258. Om Sibbå hälgonet.

På Siffertlandet fans förr en ringformig jättehög med stenrundlar. En stor tall, två alnar tolf tum i omkrets, paraderade midt på högen.

Jättarna höllo, berättar sägnen, sin gudstjänst på Siffertlandet.

Sibbå hälgonet var Sigfrid.

Jmfr Gottlunds resa 1859.

259. Om kyrkan invid Vajhålet.

Vajhålet, kalkbrott m. m. (Jmfr sid. 265). Sjötrakten hade då för de talrika arbetarna härstädes egen präst och egen kyrka.

Reinholmska s.

260. Om Pärnå kyrka.

Flere sägner gå äfven om kyrkobyggnaden i Pärnå.

Den skulle först byggas på en malm invid Malmgård. Emellertid skulle den för sitt obekvämliga läge för skärgårdsboarna blifvit flyttad till Sarvlaks. Då jättarna om natten här nedrifvit, hvad man bygt om dagen, skall den blifvit flyttad dit, där den nu står.

Jmfr Nyland IV, sid. 125.

261. Om Pyttis älsta kyrka.

I Pyttis skärgård kallas ett ställe Malmlandet, där lämningarna af en gammal kyrka uppvisas. När denna kyrka blifvit uppförd, vet ingen numera. Den påstås hafva varit den första i hela näjden.

K. G. Leinberg, Bidrag.

---

262. Om Pyttis kyrka.

Pyttis nuvarande kyrka hade äfven varit ämnad att uppföras på ett annat ställe, men alt, hvad om dagen blef bygdt och muradt, kullföll om natten. Omsider hade en obekant liten fågel sjungit: „Pyttis, Pyttis", hvilket blef tydt såsom en anvisning att uppbygga kyrkan vid Pyttis by, där den nu står.

K. G. Leinberg, Bidrag.

---

263. Om begrafningsplatser i Pojo.

På Ängsholmen skall ha funnits en hälgedom, kyrkogård eller dylikt.

På östra sidan af Jussarö (emot Lill-Jussarö) var en kyrkogård, där människoben och skatter hittades den tid stranden planerades till lastageplats för järnmalm (1850-talets början).

En grafsten med en oförklarlig inskrift lär ha hittats på ön. Denna sten togs 1840 till byggnadsmaterial vid uppförandet af en tillandningsbrygga.

Reinholmska s.

---

264. Om grafvar i Ekenäs skärgård.

På Julön mellan Hangö och Jussarö hittades (1850) lämningar af ett trästaket. Innanför detta funnos åtskilliga gropar, uppenbarligen grafvar, och i midten en pyramid af knappersten. Enligt sägnen skola de i ett „ryskt-svenskt krig för ett sekel sedan" fallna krigarena här blifvit begrafna.

Reinholmska s.

265. Om en stor pest i Helsinge.

Under en stor pest hade i Helsinge Malmby alla — så när som på en enda människa — bortdött. Inbyggarna i de mindre smittade grannbyarna, som kände medlidande med de af folktomheten lidande kreaturen, men icke vågade komma in i byn, inkastade åt dessa hö öfver staketen.

266. Om pest och bråddöd i Sibbå.

En förfärlig pest skall i äldre tider i många byar i Sibbå utrotat hvarenda människa och det så hastigt, att i familjerna hvar efter annan föll ned „nästan med ens“. Nysning var dess första symptom. Man gaf sig då ej tid att uppkasta grafvar, utan gräfde långa diken, i hvilka liken blefvo lagda bredvid och på hvarandra.

Många finnar skola denna tid kommit från de öfra socknarna och nedsatt sig i de öde byarna Borgby, Paipis m. fl. De till Paipis inflyttade skola gifvit den backe, där liken begrofvos, namnet Kuolemanmäki, hvarför den ock än i dag kallas „Kålbakkan“.

En senare pest skall hafva härjat mindre.

I Sibbå Pigby finnas grafvar från bråddödens tider i den s. k. Storängsbacken.

Nära Östersundom by ligger den s. k. Tågsbacken, där man begrof under pesten 1710. Alla hade dött i byn med undantag af värdinnan på Krogars.

267. Om en begrafningsplats i Borgå socken.

På Andersmalm mellan Kullå och Mickelsböle i Borgå socken finnes en gammal begrafningsplats, ur hvilken man vid sandkörning uppgräft ben.

268. Brådødn.

(Öfvitsböle i Mörskom).

Nær brådødn i værden va, so hadd två karar vari út o šúta. Tom lå yvi natten i skógin. Bäst dom tær lå, hadd he komi två. O so hadd dom sakt te äina åt te ana: „Ska ja stikka?“ — „Stikk nu!“ sá te ana. O senn åter nær dom dansa o dansa, sá te äina: „Ska ja stikka?“ — „Næi“, sá te ana, „han hør væl bøviln til“. O so bläi han kvár. Slika, som tó líve å folki, va he vist. Brådødn gjórd se ti all sorter. Hitta man fast äin rídanspraggo o tó yty henna, kund man dø.

---

269. Šundo stórklokkon.

(Krejans i Sjundeå).

Förr i værdn, nær ryssn grasiéra hær i lande, lær dom a modast gömm undan bodi körksilver o körkklokkor o alt. Šundo stórklokkon ska dom a fyøri ti Bolstaträski o sägki niér den dær brävi en bärgisklakk, som dom kallar ti Skällbärsnokkon.

Senn nær de ijänn blié friéd i lande, lær dom a försyøki hál opp den. Folki prátar, at dom a havi den rién ti buåtsúdn, men at dær a vari ién kärigg, som a rópa: „Si so, nu komber Šundo stórbombon opp!“ Som un rópa de, so fór den ti botns, so at porlona flyøg bara. Senn lær de int miér a vari vært ti försyok fuå opp den.

---

270. Om Espo stourbombon.

(Esbo).

I et stourt göl i Körkby ån, so sku dom ha sägki nér Espo körkklokkon, nær ryssn komd i lande. Senn sku dom tá opp den o hadd havi et par tvilliggsoksar föri, o dom hadd fått den et stykki opp o, men so hadd de o komi en gamal gumma o sakt: „Nu komber Espo stourbombon opp ijänn“, o so hadd kättiggin brusti, o klokkon hadd fari tibáks i göle.

---

271. Om Helsigg körkbigarn.

(Källarhult i Hausjärvi). *)

Hí opp i Nurmo fins äitt stórt bärg, o inn i de bärgi ä líkasom rúm, dær trollena ska ha bódd í förr i værdn, o dær sýns ännu dörnar i bärgi. Äin gogg ska äin dragón från Helsigg sókn ha ridi dær förbí om júlmoron o sítt jús brinna i alla fönster. Han ríder inn o sía, o do sír an, än dær bór troll. So bijær an drikka, o do häntar dom ot'n mä kuddhórn o toko. Do fræga an, om dom int hár bäter drykkiskärild, o do häntar dom ot'n mä äin silverbigare, men igga drakk han, bara kasta de över vänster akslan, o de va so starkt, än nær de full bák po hästryggin so førd e alt hårena bort. So hadd an vändi omm o fari bort o førd bigarn mässäj. O han hadd ridi so myki hästn hadd för líve orka, men ändo so vild trollena få fast'n. Do hadd e rópa ot'n från höjdn, än an sku rída po välsígnader jórd, po åkorjórd, o do hadd dom int havi makt ti följa'n. Men dom hadd vari so næra räidan, än dom hadd laga bigarn ti smälta i äina kantn. Han räid senn ti Helsigg körka o fór mä sama fártn inn i körkan o gá bigarn ot prästn, som just stó för altare. o nær han välsígna bigarn, so hadd int trollena nogon makt mäiran.

272. Om några kyrkklockor i Helsinge.

På Bäskis åker i Helsinge Staffansby gick en gammal karl, kallad „Gambel Jusse“ och plöjde. Hästen stannade plötsligt, emedan något tog emot plogen. „Gambel Jusse“ hade då svurit och — kyrkklockan — ty det var en kyrkklocka — hade med en klämtning sjunkit, så att man icke fann spår af den engång.

Vid Tväran i Vanda å i Helsinge Staffansby finnes en kyrkklocka, hvilken man försökt taga upp med tvillingsoxar. Men då hade en gumma kommit och sagt: „Si so, nu får di opp Helsigg stórböularn!“ hvarpå klockan sjönk.

Likaså tros i Klockpott vid Henriksdal i Helsinge socken kyrkklockor vara nedsänkta.

Invid Gammelstaden skall äfven i saltsjön en kyrkklocka finnas nedsänkt.

*) I denna tavastländska sockens sydligaste del är en hop svenskar bosatt, hvilkas förfäder ditflyttat från Nyland — ifall man får sluta af dialekten från Tusby och Helsinge socknar.

273. Om Borgå kyrkklocka.

I Mätäjärvi *) är äfven en kyrkklocka nedsänkt. Man försökte en gång taga upp den, men då kom en gumma gående längs landsvägen och sade: „Si so, nu får dom opp Borgo stórbombon!“ Så sjönk den och har sedan dess aldrig mer visat sig.

Samma klocka var enligt sägnen så stor, att man, medan den hängde i klockstapeln, icke vågade ringa med den under fisketiden.

274. Om Pærno tjörkklukkon.

(Pärnå).

Tom gámbel bisana jær i sóknen ha äin gaggo, når som te stór ófridn va i lánde, säntji nider te stór tjörkklukkon i jölen upa Nýgårs änjin vider Pærnovítjin, än int rýssn sku far å mä henna. Äina ha sítt klukkon uvanupa jölisbrýne o tala omm e för tom ádra. To jikk dom tí o ládd stavurn undi klukkon. Men når som klukkon räidan va upp i vatubrýne, kom dær äin tjäligg róandist yvi vítjin, o når hun bläi várs klukkon, skräik hun: „Häjj, si tær får dom upp Pærno stórbombon!“ To brast stavurn, o klukkon fór jinast ti botn åter, o alder mäira fikk dom sí Pærno stórbombon. Slikon skada jör tjäliggona i værden.

275. Om en skatt.

På Johannisbärgs gård i Tusby socken hade plötsligen dykt upp från ån en brännvinspanna full med penningar.

Ett par oxar skulle förmå draga upp den, så lydde offerlöftet.

Men just i det afgörande ögonblicket ropade någon: „Se, nu kommer den upp!“ och så sjönk pannan tillbaka, och man har icke sedan dess sett af den.

---

*) Fordom ett litet, numera torrlagdt träsk invid Borgå stad.

276. Om en skatt.

På Svedja gård i Sjundeå, berättar folktron, finnes en stor skatt begrafven. Här bodde en gång en fru, som i många år förgäfves sökte denna skatt. Slutligen fick hon höra, att i Stockholm fans en spåkvinna, som af jordens beskaffenhet kunde utgrunda, om någon skatt låg gömd i den. Då begaf sig frun till Stockholm med jord i skilda strutar från gårdens alla källare. Spåkvinnan bestämde också ganska riktigt, i hvilken jordart skatten skulle finnas, men o ve, under vägen förväxlades strutarna, och skatten blef omöjlig att finna.

Roseruter i Finland II.

277. Ringning med „lilklukkon" vid jordfästning.

Förr i världen voro Pellingeboarna sjöröfvare.

En höstnatt förliste ett fartyg utanför Pellinge. Kaptenen ensam lyckades hålla sig fast vid relingen.

När Pellingebåten kom för att lägga till, såg han, att man tog fram sina yxor.

„Ni kan ta alt, blott Ni skonar mitt lif", sade kaptenen, i det han räkte sin guldklocka emot dem. Männen studsade. Men då sade han, som satt vid rodret: „Tänk på barnen!" I detsamma glimmade yxan, och kaptenen störtade i hafvet.

Men denna gång undgingo de icke sitt straff. Och det ringdes under långa tider för Pellingebor, när de skulle „i jorden", blott med „lilklukkon".

278. Den blödande stenen i Vånå kyrkomur.

(Borgå).

He berättas, än e sku a vari äin kár i værden, som sku a blivi óskildit annklaga för noga sors stórt brot. O nær an int hadd nogin, som kund vitna, än an vá óskildi, bläi an démd ti dédn.

Men just färän an sku ávrättas, sat an up äin stäin o sá: „Ettsom iggin kan vitna, än ja ä óskildi, so ska væl täsn stäinn gär e. Líka sækert som e ä, än ja ä óskildi, líka sækert ä e, än täsn stäinn ska bléda blód".

O so gikk an. O tom som a räist färbí Våno kirkjo, ha sítt sama stäinn, o han ä änn i dá aldäilis blódré. So än he lær vara riktit sant.

IV. Sagor och sägner om historiska personligheter.

279. Sagan om släkten Bondes upphöjande i adligt stånd.

(Kyrkslätt).

Det hände sig en gång, att konungen blef sjuk och ordinerad att rida en timme hvarje dag för sin hälsa. En dag förlorade han då sin medaljong. Sedan lät han kungöra i kyrkorna, att den, som hittade medaljongen, skulle föra den till slottet och få en hederlig belöning.

Så hände sig, att en bonde hittade den och gick med den upp till slottet, men så träffade han en falsk vakt, som sade åt honom: „Hvart skall du taga vägen, bonde?“

Bonden svarade: „Jag har hittat konungens medaljong; skall jag icke slippa in för att lämna den åt honom?“

„Icke slipper du fram annars, om du icke lofvar gifva åt mig något af din hittelön“.

„Det må vara. Du skall få en fjärdedel“.

Han slapp då igenom och kom till den andra vakten, som äfven frågade: „Hvart skall du, bonde?“

„Jag vill fram till konungen med medaljongen, som jag hittat. Jag lofvade åt den första vakten en fjärdedel, så släpte han mig igenom“.

„Nå, efter du gaf åt den första en fjärdedel, så kan du äfven gifva åt mig en fjärdedel, så slipper du“.

Det lofvade han och gick då fram till den tredje vakten, som också frågade af honom: „Hvart skall du, bonde?“

„Jag skall fram till konungen med medaljongen, som jag hittat“.

„Ja, men du slipper ej fram, om du ej betalar något. Huru har du sluppit fram för de andra vakterna?“

„Jag lofvade åt dem en fjärdedel till mans af min hittelön“.

„Ja, då måste du också gifva åt mig någonting“.

„Nå, det må vara, du skall få det, som blir öfver“.

Han slapp så fram och gick opp till konungen med medaljongen och sade: „Nu har jag kommit hit, för att återställa medaljongen, som jag hittat“.

„Tack skall du ha för det. Hvad vill du ha i hittelön?“

„Förti par spö“.

„Är du galen eller hvad felas dig? Icke vill jag straffa dig, jag vill belöna dig“.

„Hans Majestät har ju sagt, att jag skall få, hvad jag begär. Det har jag begärt, och det måste jag få“.

„Nå, efter du nödvändigt vill hafva det, så måste jag väl begå så, att du kan få det“.

De gingo ner, och när de kommo till första vakten, så sade bonden: „Följ nu med, så skall du få, hvad jag lofvade dig“.

„Hvad har han med att göra, och hvad har du lofvat åt honom?“ frågade kungen.

„De släpte mig ej genom, om jag ej skulle gifva dem någon del af min hittelön. Åt den första vakten lofvade jag en fjärdedel, åt den andra också en fjärdedel och åt den här, hvad som blir öfver“.

„Jaså, det är väl förtjänt“, sade kungen.

De fingo nu hvar och en sin del af hittelönen, men då sade kungen åt bonden: „Du skall icke häller bli obelönad. Kom upp i morgon till slottet, så skall jag adla dig“.

Bonden gick nu hem, men följande dag gick han upp till slottet, och där var tillredd en stor måltid, och höga herrar voro inbjudna. Bonden fick nu gå till bords med alla de stora herrarna, och när måltiden var slut, adlade kungen bonden och kom med en guldked på en tallrik och satte den på hans hals och lade sedan sin hand på hans hufvud och sade: „Nu skall jag adla dig och gifva dig grefvetitel, och du skall heta grefve Bonde“.

---

280. Fäktmästaren och bonden.

(Karis).

En gång reste en utländsk officer som fäktmästare omkring ifrån land till land. Han kom äfven till Finland. Officeren var en så skicklig fäktare, att ingen ville pröfva sin konst med honom. Så var det en bonde, hvilken låg i fängelse och var dömd till döden. Han fick tillåtelse att fäkta med den utländska fäktmästaren. Skulle bonden vinna, vore han fri sitt straff; blefve han ihjälslagen, finge han skylla sig själf.

Då man gaf honom värjan, svarade han: „Hvad gör man med den?“ I stället tog han en påk.

De begåfvo sig därpå till en holme, där de skulle försöka sin konst.

Då de voro framkomne, sköt bonden ut ena båten i sjön.

„Hvarför gjorde du detta?“ frågade fäktmästaren.

„Det behöfs icke mera än en båt; icke komma vi ändå bägge härifrån med lifvet“, tykte bonden.

De begynte fäkta.

„Akta dig för hugg och stick!“ sade fäktmästaren åt bonden.

„Akta dig för bondeknep och påkeslängar“, svarade bonden.

När de nu fäktade, slog bonden med påken till fäktmästarens värja, så att det klingade i luften, då den föll i bitar ur hans hand. Därpå „smockade“ han fäktmästaren med påken i hufvudet, så att han dog.

Jmfr sägnen om Mats Kurk.

---

281. Bó Jónson Gríp.

(Väjby i Lojo). *)

Bó Jónson a byggi Rasibors slot. Han vild blí kugg över Finland líkasom Flemmigg. Han skriév ién gogg ti kugg Iérik, at an sku kom ti Johanne ti visít, men an sku int fuå koma útan kúlor o krút, för ti Johanne sku an fuå slote so færdit, at de sku stoppa. Iérik komd o lá til mä sit skäp. Som kuggin skyot, so skyot an strakst sönder iéna sídan ota slote.

I sama slote fantist de ién källare mä jærndör, o ién överst, som bódd po Rasibors bóställe, a fari ti slote mä ién dragón som ornans ti sí, va innsatser dær sku var. Dom band ién truåd ota iétt siégelgárnsnystan omm an, at an sku hitta tibáka. Dragón suå dær bara ormar, so at an mostist koma därifruån. — Bó Jónson ä bigrávager po Iggo körkguåln.

*) Sjundeå mål.

282. Nils Grabbe.

(Karis).

Nils Grabbe skall ha bebott Grabbacka i Karis (Jmfr sid. 262). En gång skall denne Grabbe kommit i gräl med fogden på Raseborg. I sin förargelse skall han då bundit ett hästtäcke för ögonen på sin häst och ridit ned från ett brant bärg (Slottbärget) nära Grabbacka och sålunda omkommit.

En annan sägen vet, att han vid lutherdomens införande fallit hos regeringen i Stockholm i onåd för sin grymhet och sitt omänskliga beteende mot bönderna. Af fruktan för straff skall han då på ofvannämda sätt afhändt sig lifvet.

Som en stor bondeplågare framställer honom sägnen. „Han var så sträng mot sitt folk, att han lät fastbinda människor nakna vid träna i skogen och lät myror, myggor och modd äta dem till döds“.

---

283. Om slottsherrn på Raseborg.

Det var en gång en slottsherre, hård och grym. Han röfvade åt sig en brud från omnäjden, obekymrad om, att hon hade en fästman förut. Vid bröllopet infann sig en gråskäggig man och bad att få på harpa spela upp till dans. Det fick han lof till och spelade, så att unga bruden blef både röd och varm.

Under följande nätter satt hon i ett torn och lyssnade till harpolåt från vattendraget utanför. Riddaren frågade, hvad hon hörde på.

„Tyst, där sjunger en fågel så fagert för mig!“ svarade hon.

„Den fågeln vill jag knäppa“, sade han, tog så sin stålbåge och sköt med en pil ihjäl spelmannen — den samme, som infunnit sig vid bröllopet, slottsfruns förra fästman.

I sin vrede lät borgherren då sätta sin gemål med bakbundna armar på en otämd springare och lofvade tro på hennes oskuld, om hon kunde rida tre hvarf omkring på murarna. Tvänne hvarf red hon lyckligt och väl, men vid det tredje skrämde hennes svajande upplösta hår hästen, och båda försvunno i djupet.

Finsk Tidskr. 1890, sid. 383.

---

284. Om prins Gustaf.

Den varmhjärtade prins Gustaf, Erik XIV:s och Karin Månsdotters olyckliga, landsförvista son, skall en gång i hemlighet sökt sig öfver till Finland, för att där sammanträffa med sin moder. Han skall hafva landstigit i Pellinge, där gammalt folk ännu vet utpeka landstigningsstället, som bär namnet Kungshamn.

Ifrån Pellinge styrde den olyckliga prinsen sin kosa till Dregsby. Hans Stålarm, som å ena sidan var föga vänligt stämd mot Johan III och å andra sidan rörd öfver den unga prinsens hårda öde, hade befrämjat hans sammanträffande med modern,

På vägen blef han emellertid af konung Johans utsände upphunnen och förföljd.

Då han red uppför den sedermera s. k. Kungsbacken, hade man genom ett skott lyckats såra honom.

Han undkom emellertid och lyckades dölja sig under en trumma vid vägen. I bäcken, som flyter nedanom ofvannämda backe, skall han hafva tvättat sina nedblodade kläder. Däraf namnet Kungsbäcken. (Jmfr sid. 256). Äfven i Sibbå går en sägen om prins Gustaf, som säges hafva landstigit i Vajpört.

285. Om prins Julus.

I Halkis by i Borgnäs kapell af Borgå socken fortlefver än i dag (1839) en tradition, att för flera mansåldrar tillbaka en prins, förföljd af en sin bror eller farbror, som varit Sverges konung, skall jämte några få följeslagar hafva tagit sin tillflykt till denna, då för tiden från allmänna vägar aflägsna och föga odlade trakt. Åboarna anvisade flyktingarna till vistelseort tvänne från bolstaden nära en half mil invid hvarandra belägna små skogbeväxta kullar, omgifna på alla sidor af kärr. På den ena af dessa nedsatte sig prinsen och på den andra hans folk, sedan de på bägge ställena uppfört sig kojor. Prinsens namn skall hafva varit Julus (bägge stafvelserna korta), hvarföre den ena kullen ännu kallas Juluksensaari (Julus holme) och den väg, som därifrån till hemmanets bolstad af prinsen och hans följeslagar blifvit upptrampad, Juluksen tie (Julus väg), hvilken dock numera, sedan kärren blifvit farbara ängar, icke begagnas. Den ena af kullarna tillhör Nikula, den andra Huovila hemman, och värden på hvartdera af dem påstår, att hans holme, ej grannens, varit Julus sannskyldiga vistelseort. För någon tid sedan skall man

på bägge funnit spår till byggnader, men sedan stenarna från det ena stället blifvit bortsläpade till en koja för hästvaktare, kunde upptecknaren, då han för en tid sedan besökte orten, endast på det andra upptäcka bestämda spår till en koja med eldstad, hvars stenar äro mycket brända och sköra. Julus skall dagligen, under det man uppeldade hans koja, kommit till byn, för att hämta föda, och under sina färder städse varit klädd i kvinnokläder.

En gång skola konungens utskickade hafva ankommit till Nikula hemman, under det prinsen fans där, och yfves värdinnan än i dag öfver den rådighet, som en af hennes företräderskor då visat. Denna skall nämligen med stränghet hafva förebrått konungasonen, det han ej skyndat med att tvätta några mjölkbunkar samt i detsamma kastat honom i händerna en näfverklut, hvarmed han begifvit sig till mjölkrummet.

Efter att i ödemarken hafva tillbragt åtminstone en vinter, skall prinsen förnummit, att han utan fara kunde öfvergifva sitt gömställe, hvarefter han försvunnit från Halkis.

Sådan är traditionen. En gubbe på stället menade, att dessa tilldragelser skulle varit samtida med Klubbekriget i Finland. Att Julus ej är någon diktad person synes påtagligt; men hvem han varit, lärer icke vara lätt att utreda.

Vi föreställa oss, att förhållandet möjligen varit följande. Prinsen kom jämte sina följeslagar till Nyland, men viste icke, huruvida härtig Karl eller konung Sigismund vore den egentligen härskande i landet, och ville därför till en början utforska såväl detta, som huru sinnade hvardera de om tronen stridande parterna kunde vara emot den sannskyldiga tronarfvingen. Han dolde sig således såsom hans farfar fordom i Dalarna. Men ryktet om prins Gustafs resa genom Lifland och Estland samt hans ankomst till Finland nådde emellertid Flemming, som utsände personer att uppsnappa honom. Desse voro de, som med oförrättadt ärende bortveko från Nikula. Någon tid därefter hade prinsen genom sina kunskapare förnummit, det Flemming icke, såsom konung Johan i hans barndom, traktade efter hans lif. Då begaf han sig under sitt värkliga namn på resa till honom och möttes af Nervius med anmodan att vända om, men med tillåtelse för hans trotjänare Cathon att framföra ärendet till härskaren.

Borgå Tidning 1839, N:o 92.

286. Om Pontus de la Gardi.

(Helsinge).

De va äin gindrál, o han häitt Pontus de la Gardi. Han add laga víborska smälln. Han add äin stórer kitil, o va an nu hadd dær i kitiln, so väit ja int, men so hadd'n givi ot äin kärigg gullklokko, at un sku rør i kitiln, o po bistämder tíd so sku'n kasta äin katt í, o de hadd'n jórd, o do hadd de smälli so, att ryssana hadd blivi rädda o fari.

Nær som an jórd so illa ot ryssana, so hadd dom vila køp'n uta svenska kuggin. Han bá kuggin söl'n bara, o kuggin lova'n ot ryssana, bara dom sku gé so myky päggar, som sku täkka'n aldäilis, silverrúblar radaga runt ikrigg'n. Han vist nó, at dom int sku ha makt ti holl'n änto, nær an förút hadd sold säj ot fán, o so sold kuggin an ot ryssn o fikk so myky silverrúblar, som rúmdist ikrigg'n.

Nær ryssana hadd fått'n, so sku dom ávlíva'n, men so hadd'n bétt om ti få so myky tíd ännu, förför an sku sätas po stúpstokkin, at an sku få ríta äitt skip, at dom o sku lær säj ti bygg skip, o so myky tíd fikk'n o. Nær'n fikk skipe ríta, so hadd'n sakt: „Blås Kajsa! Stýrman ä ja šölv“, o so bár de å för'n. Do fór'n ti Svärji o igga fikk ryssana honon. Va sku dom, nær som an add jórd förbund mä fán!

---

287. Om Pontus de la Gardi.

(Helsinge).

Han va so inmáriger o, at int fán hälder fikk'n. Han lova säj do, nær'n va i full mundérnigg, men nu klædd'n säj so, at'n hadd stövel po äina fótn o skó po den ander. So gikk'n, o po de sätte fikk int fán honon, nær'n int alder va i full uggiform.

---

288. Om Pontus de la Gardi.

(Helsinge).

Den dær sama de la Gardi fræga äin gogg uta äin dragón, om an kund rída o.

„He no, dærti ä ja nu læri“, sá dragón.

So fræga'n å den ander, om han kund rída.

„Jó no, dærti ä ja nu læri“, sá dragón, „vist most ja nu kuna“. So fræga'n å den tridi.

Han sá: „Ja kan rída fast på šölva hålan“.

„De ä brá, du ska få fara o rída“.

So gá'n äitt bräiv ot'n o äitt bäisel o sá: „Nær du skakar po de hær bäisle, so komber de äin stórer svarter häst, o so ríder du mä denn ti Svärji o før bräive. Nær du komber framm ti Stokkholms stá, so släpper du'n løst bara, o nær du ska tibáks, so skakar du i bäisle bara, so komber'n åter“.

Dragón fór o førd bräive o jórd alt, som gindráln bá. Nær'n sku tibáks, so skaka'n po bäisle, so komd sama hästn framm åter. Nær'n so sku stíga po ryggin o hadd fått äina fótn i stibýln, so hadd hästn nappa ti sprigga so starkt, at förför han fikk ander fótn över ryggin, so va'n över ottonde körkkamban räidan, o han komd lyklit tibáks ti gindráln ijänn.

289. Pontus.

(Pockar i Lappträsk).

Nær Pontus va o bada, läit an alti äin soldát postér útanför dören. Bäst an nu huld upa ti bad upp upa lavan, komd rýssen. Vaktn ypna dören o sá bara: „Rýssen komber!“ To stäig Pontus nider ifrån lavan o tó fiderdýnon, som an alti hadd mässe. Sidan djikk an ti dören o börja skak fidren úr dýnon o sá: „Häst o kár! Häst o kár!“ För kvart fider, som full úr dýnon, bläi e äin häst o äin kár.

290. Pontus.

(Pockar i Lappträsk).

Äin gaggo nær Pontus hadd blivi tifoggatajji å rýssen o førd ti Péterbor, sku dom halshugg onor, för he an hadd spéla so magg spitákel mäddom. Men to fræga Pontus, om an int sku få ynsk se änn äin sák, förän dom nu tó líve å onor.

No, tom läit onor ynsk se, o han bá to ti få rít äitt stjip i sánn, förän an sku do. Men nær nu stjipe va ríta, bá an dom stíg inn ti sí, om e va noga monlit stjip o. Nær to all djinráler o am-

råler o åder höug härrar hadd stidji inn, fræga an dom, om e fatast noga änn. Tom tykt nu, än e int fatast noga.

„Näj, jær fatas bara väder o vind! Blås, Kajsa!“ sá Pontus. O sò førd an dom all mässe ti Stukkholm.

---

291. Om Pontus de la Gardi.

(Esbo).

Nær Pontus härrn va út i kríg, so satt an säj ti äta förast. Fíenden stoppa på o skøt kúlor i smöraskin hansis. „Va ä de för blåbær!“ sá an o kasta út dom uta askin. Nær an a äti, so stég an opp o tó en fjäderdýno o ypna opp den o skaka, o nær som fjädrana blåst út, so sá an: „Häst o kár! Häst o kár!“ o so bläi de o, o do hadd an folk nou ti kríg mæ.

---

292. Flemmigg po Svidja.

(Sjundeå).

De sku a vari ién amma, som a vari úte mä buåne. Dær a un fari ti brännerí o sí o a havi buåne po armen. So a un titta i blanniggskáre o buåne a sparka til, o fari i hiéta blanniggin o dói.

Hun sku do fuå iétt svuårt straff för de. Nu add an ién stór kitil, o dæri sku hun o buåne hennas kókas levandes. Nær dom komd i vatne, so hadd buåne rópa: „Aj, aj, mamma, va hær ä kalt!“

„Nu blír de varmt ännu, buåne mit“, a un svara tibáka.

Sama kitil a dom senn grävi niér i jórdn, o hanntági ska synnas ibland tilomä; o fliéri a vari o försyøki ti fuå opp den, men iggin ha fuått.

Ién gogg hadd an läggi säta ién i galgan po Svidja uåkorn, bara däför, at an a blivi ota grannana sina óskyldit anngivi, at an sku a vari o stjuli sæd fruån Svidja uåkorn, fast de int va sant hälder, o fliéri andra illgærniggar gjórd an.

De bläi vitlit för kuggin, o an lät kalla Flemmigg ti säj, men Flemmigg fór int. Kuggin lá kalla an fliéri goggor.

Nær an int komd, so sku kuggin koma mä kriksmakt o aristiéra an. Flemmigg boda opp Finlans folk, o dró imót kuggins folk, o dom sku ha myøttast bakom Uåbo. Nær kuggins folk briéd út sin

fána, so suå Finlans folk, at de va iégin fána, o do tó dom int imót. Dom skyøt nu va dom skyot. Si, dom va rädda för Flemmigg o modist ändo skúta, men skyøt mä förladdniggar. Nær Flemmigg suå, at de igga folk full, fast dom skyot, so vänd an om o riést himm o kuggin äfter. Dom va so næra po varann, at nær den iéna a riési fruån gässgivarguåln, so a den ander vari dær, o Flemmigg hann ändo so myki förút, at an hann tá inn förgift o a nu vari dyø riédan o oppburin i bygniggin, nær kuggin komd framm. Do a an guått ti an o sítt, at an nu va dyø, o a taji an i skäggi o sakt, at „sku du leva bara, nu sku ja vita, va ja sku göra ot däj“.

„Já“, a Flemmiggs hustru svara, „sku an leva, so a de ful int vari so ti tá an i skäggi“. Dær so blié un gínast aristiérager o fyørder ti halshuggas o buånena mæ, bara iétt lítet, de add blivi binuådat, men fyordist ändo ti andra länder; de fikk int vara hær miér hälder.

---

293. Om Flemmigg.

(Sjundeå).

Flemmigg bódd po Svidja guål i Šundo. Han va strogger o ílaker. Ién gogg gikk bárnamman hanses mä iétt ota buånen po armen ti bränneríe. Nær un komd ti iétt stórt blanniggskár mä hiétt vatn, so sá un: „Va straff sku ja fuå, om ja sku häv de hær buåne i káre?“

Knaft a órde guått un ota munn, so full buåne i káre o dó. Nær Flemmigg fuår vita de, so lägger an säta amman mä buåne hennas i ién stórer kitil fuller mä vatn. Nær dom satt dít dom, so sá buåne: „Huj, mamma, de ä so kalt!“

„Tyst, mit bárn, nu blír de snárt varmare“, svara módran.

Dom iélda nu, o den stakkars amman mä buåne hennas blié levandes kókter. Kitiln va niérgräviger i jórdn næra käldon. Ién gróp so stórer som ién varggróp syns dær ännu. Dom, som a bódd po Svidja, a försyoki gräva opp den dær kitiln, men den a alti śugki júpari, ju miér dom a försyoki ti fuå opp den.

Annos sær o folki, at den dær kitiln ä innmúrager i källarmúrn i hyvubygniggin. Under denn ä fliéra valv o källarer, dær Flemmigg a havi foggana ti vara í. Dær ä ännu hål i väggin, dær dom a räkki inn mát ot dom. Senn sku kuggin ha fuått vita, hur Flemmigg a leva mä folki sit o sku straff an för de. Do tár Flemmigg inn förgift o dyør.

---

294. Flemmigg.

(Väjby i Lojo). *)

Ién gogg a ién bónde stjuli ién stakk fruån Flemmiggs uåkor o tryska den. Senn a nogon sakt de ot Flemmigg. Han lá do strakst göra ién galga po sama uåkorn, dær stakkin a stuått, o häggd tjýven.

295. Flemmigg.

(Väjby i Lojo). *)

Flemmigg täggkt göra säj ti kugg över Finland. Han sambla kriksfolk o fór ti Uåbo ti stríd mä svenska kuggin.

Do kuggin komd, so hissa an opp svenska flaggan. Do Flemmiggs soldáter suå de, so skyøt dom över hälder o mä bara förladdniggar. Do mostist Flemmigg vänd omm. Svenska kuggin fölgd do bakäfter o va næra puå ti hinn opp an. Flemmigg hann jyst riésa bort fruån ién gässgivarguål, nær kuggin komd. Flemmigg skynda se ti Svidja. Senn do Flemmigg komd ti Svidja, tó an inn ién drykk o dó. Do kuggin komd o suå líki hanses, tó an an i skäggi o sá: „Hör du gubbe, om du hade lefvat, nog vet jag hvad jag skulle hafva gjort med dig“.

Friherinnan sá do: „Hade den gubben lefvat, hade det icke varit godt att taga honom i skägget“.

Po kuggins bifalnigg blié Flemmiggs kropp innmúrager i källarvalve i bygniggin hanses.

296. Laiska Jáko.

(Väjby i Lojo). *)

Laiska Jáko fyørd kríg mä ryssana o hold puå läggi o væl. Senn so blié an tifoggatajin ota ryssana o fyørd ti sárn ti Mosko. Dom vild nu vita, va dom sku göra mä an. Sárn va väl int imót ti lägg dyøda onom, men an sá: „Han most först lær os skäpsbyggerí“.

*) Sjundeå mål.

Jáko sá do ot gindrálerna: „Fyørin noger plagkor niér ti šyon“. Do de va jórt, so gikk an mä dom dær ryska gindrálerna niér ti strann o bá dom stíg puå. Dom jórd så o. Laiska Jáko stiég do šölv o puå o sparka äfter mä fótn, o so bár de uå ti Upsala.

Jáko gikk do opp ti kuggin o sá, at an add ryska gindrálerna hær. „Va ska vi göra mäddom? Ska vi tá líve uå dom?“ fruåga Laiska Jáko.

„Lägg dom fara!“ tykt kuggin.

Jáko fyord dom do niér ti plagkona. O nær dom komd po dom, so sparka Jáko mä fótn o so bár de uå ti Ryssland.

297. Laiska Jáko.

(Väjby i Lojo). *)

Frún po Prästkulla, som va gifter för nogo hundrafämti uår senn, lær a brúka birätta om Laiska Jáko, at an add iéna stövelskafte niérviki. Nær an va i sälskap, so satt an mä figgrana o pota om stövelskafte.

Ién gogg senn i iétt sälskap, so gá bitjäntn an ién yorfíl. Jáko tägkt först blí arger, men nær bitjäntn vísa po stöveln hanses, so takka Jáko an för puåminnelsen. Sku an a havi stövelskafte oppviki, sku fæn a fari uå mä an.

298. Laiska Jakob.

(Kila i Karis).

Laiska Jakob begärde en gång af kungen tillåtelse att få taga bort ryska flottan.

„Nej, vi skola låta Gud råda“, sade kungen.

„Får jag då taga eld af ryssen?“ frågade åter Laiska Jakob utaf kungen. Han fick lof. Han tog då eld af ryssen, och ryssen fick skjuta bäst han ville, då han var utan eld.

*) Sjundeå mål.

299. Räntmästaren Thomas Adlercreutz lefvernesbeskrifning. *)

Anno 1643 den 30 september föddes min salige fader kungl. räntmästaren Thomas Adlercreutz i Nyland, Raseborgs västra härad, på Tötar hemman i Karis socken **), af ärliga föräldrar. Fadern var bonden Erik Thomasson, ägare af förbemälta hemman, modern åter Karin Persdotter, bondedotter från något hemman där i näjden. De hade tretton barn, mest söner, alla uppfödda till plogen förutom älsta sonen Erik och yngsta sonen Thomas, min salige fader. Sonen Erik blef strax i ungdomen satt i Lojo sockenskola, där han gjorde sådana framsteg, att han själf blef skolmästare i bemälta skola och för sin lärdoms skull där i orten kallades *Erik biskop*, hvadan hemmanet Tötar än i dag kallas *Biskopshemmanet*. Min sal. fader, ehuruväl han som dräng måste arbeta vid hemmanet samt utan skonsmål göra alt förefallande arbete — såsom bl. a. att kola och föra kol till det därintill gränsande bruket Svartå — använde dock sin broders information så till vida sig till godo, att han inhämtade de första grunderna i skrifning, räkning och latin, på grund hvaraf han lär ha fattat något högre tankar om sig, än att han velat lefva och dö som bonde. Men hvad som i synnerhet föranledde honom att lämna sina förfäders stånd, var förtrytelsen öfver den korg han erhöll af en förmögen bondedotter, till hvilken han, som då var 22 år gammal, friade. Han förfogade sig därför år 1665 sjöledes till Stockholm, hvarest han tänkte — som ordspråket lyder — „skära guld med tälgknifven“, men dock hade svårt att komma sig fram. Ändtligen, sedan han anmält sig hos kungl. rådet herr Erik Flemming, hvilken såsom varande finne och således patron af landet han höll före, att bäst kunde befordra hans önskningar, blef han af högbemälte herre antagen till husdräng. Och som han stälde sig ärlig och trogen samt bl. a. äfven kom i gunst hos bokhållaren i huset, hvilken lärde honom bokhålleri mot det att han för sin möda bekom en silfverked såsom det enda Thomas Adlercreutz (jämte tolf kakor bröd) ifrån sitt fädernehem medbragt, så befordrades han därefter till lakej, sedan till taffeltäckare och omsider till bokhållare. Vid sistnämda tidpunkt kallade han sig efter hemmanet Tötar och en där förbi löpande ström *Teutterström*, hvilket namn han behöll till dess han blef nobiliterad. — Detta sitt herrskaps goda ynnest vann han sedermera så alldeles, att de angelägnaste sysslor blefvo honom anförtrodda, såsom bl. a. att resa till Est- och Lifland, hvarest herr-

*) Efter ett af hofrättsrådet Erik Adlercreutz efterlämnadt dokument.

**) Tötar hör numera till Lojo.

skapet hade ansenliga gods, bl. a. grefskapet Lais, för att efterse, huru ämbetsmännen höllo hus med herrskapets gods. Af denna sin bokhållarebeställning hade han sin goda utkomst, men hans traktan och begär gingo icke desto mindre ut på att kunna komma i publik tjänst. Därtill såg han sig hafva så mycket mindre bistånd af sitt herrskap, som det icke ville släppa honom ifrån sig, utan måste han mot dess vilja skilja sig därifrån, så lagandes, att han år 1669 såsom extra ordinarius fick komma in uti ett under kungl. kammarkollegium lydande kontor, i hvilken befattning han en rund tid måste hålla ut under brist och trångmål.

Huru som den gode Guden icke desto mindre sedermera underligen förde och välsignade honom med den ena hederliga tjänsten efter den andra, är att inhämta af hans sköldebref (nobil. 26 sept. 1700, introd. 1703). Under sitt vistande i Skåne, där han hade ett arbete vid indelningskommissionen, gifte han sig år 1688 vid 45 års ålder med öfverkommissarien Jöns Ehrenborgs dotter Sofia, med hvilken han sedermera hade nio barn. Han dog uti pesten i Stockholm den 15 oktober 1710 i en ålder af 67 år 15 dagar; såsom andra konungens betjänte för räntekammaren fick han nämligen icke tillstånd att aflägsna sig från staden. Hans hustru afled trenne år därefter, den 13 oktober 1713, i sitt 49:de åldersår.

Rörande de förhållanden, som gåfvo Thomas anledning att lämna faderns hus, äro berättelserna olika. Somliga säga, att vid ett tillfälle då han förde kol till Svartå bruk, bokhållaren därstädes gaf honom en örfil, hvilket högeligen förtröt honom, emedan de altsedan ungdomen varit kamrater och bägge bondesöner. På vägen därifrån hemåt råkade han en resande till Stockholm, hvilken han bad att såsom dräng få medfölja, hvartill denne äfven samtykte. Han förde då oxarna och kolskrindan hem och begaf sig sedan på väg.

Efter ankomsten till Stockholm kom han i tjänst hos Flemming först som stalldräng och sedermera som kusk. Under denna tid lärde han af bokhållaren därstädes bokhålleri och försummade därför som oftast de göromål honom såsom kusk egentligen ålågo. Däröfver blef Flemming flere gånger vred och beslöt att skilja honom ifrån sig, men på grefvinnans förbön, och sedan han en gång, då han väntade på sin vagn, fick se, att Thomas i stället för att spänna för hästarna sysselsatte sig med räkning, klädde han upp honom och flyttade honom till kontoret, där han blef anstäld som bokhållare.

300. Bonden, som blef adlad.

(Ingå).

Under Karl XI:s tid lefde i Sverge en förmögen bonde, som tillika var känd för sin ordentlighet. När kungen fick höra detta, beslöt han att besöka bonden. Klädd i en allmogemans dräkt kom han till bondens gård som en annan resande och begärde nattkvarter. Om kvällen, när de skulle sätta sig till bords, skulle kungen, som ville försöka sin värd, börja spisa utan att välsigna maten.

„Nej, håll! Maten skall först välsignas“, tykte bonden och fattade i kungens arm.

Sedan maten vardt välsignad och de börjat spisa, frågade bonden af kungen: „Hvad heter du?“

„Karl“, svarade kungen.

„Ja, Karl heter du, och Karl heter jag; Karl heter äfven vår nådige konung, och Gud välsigne honom, där han är“, genmälde bonden.

Kungen svarade ingenting.

Väl undfägnad efter ortens sed och bruk, lämnade kungen stället, sedan han hjärtligen tackat sin värd, som ingenting tog för nattkvarteret.

En tid därefter fick samme bonde befallning att infinna sig på slottet i Stockholm. „Få se om icke den främmande, som låg här öfver natten, var kungen själf, ty han heter ock Karl“, tänkte bonden och vardt litet illa till mods.

Han for till hofvet. Här vardt han väl emottagen. När han satte sig till bords, gaf kungen akt på, om han välsignade maten. Bonden gjorde så. När måltiden var slut, sade kungen åt bonden: „Det var jag, som gästade dig för en tid sedan. Du tillrättavisade mig, när jag för att pröfva dig, ämnade börja måltiden utan att välsigna maten. Hade du här icke gjort detsamma, som du fordrade af mig, hade du blifvit straffad. Men du välsignade maten, förrän du började spisa. Detta alt är bevis på ordentlighet, och därför blir du nu adlad“.

———

301. Kundjin o kolabrännarn.

(Hommansby i Liljendal).

Ain gaggo gav kundjin se åter út up räiso o klédd út se i sivíla kléder. O so tó an för se ti far út i skójin o bör jaga. So marsa an häila dáin i te skójin, o so villast an, än an int hitta ti nogan bý, int. Men ti slút hitta an up äin kolabrännare, som bränd kol i skójin.

Nær an to kom tær, so hälsa an först o so fråga an, om an sku få blí tær mä honon yvy natten, „för ja ha villast i dá o hittar int änto ti nogan bý“, tykt an sidan.

„No, kvaför kan du nu int få blí jær, om du vil ligga i kojjon mä me, för ja hár varmer kojjo“, tykt kolabrännarn.

No, nær dom to kom i kojjon, so tykt kundjin: „Hár du int noga mát ti djäv åt me; ja ä so rýslit huggroger, för ja a igga fått noga ti ita up häila dáin“.

„No, kvaför kan du nu int få, bara du ä stond ti háld munn denn“, sá kolabrännarn.

„No, nó ä ja tyst“, tykt kundjin.

„Jó, si du, ja hár slika, som man int hár lov ti hava“, tykt an, „för he ä älitjyt, som ja hár“, sá an.

So tó han framm senn pusa, o so sku dom to ti bör ita båda.

So tó an framm sett tjytstykk, o so skar an dærifrån äin bita. So tó an te bitan o skaka frammför kundjis näsan o tykt: „Sku nu kugg Gusta Króknäbb vita, kva vi iter, men han sku int va glader“.

No, so börja dom ita. Nær e hadd vari äin stond, so tykt åter bisin: „Sku nu bara kugg Gusta Króknäbb vita, kva vi iter, men han sku int va glader“.

So tykt kundjin: „Kva väit han, kva vi båda iter jær i skójin“. Nær dom to hadd iti, so láddist dom ti sova. O nær e to bläi dáin, so vísa kolabrännarn kundjin ti véjin. So räist kundjin häim.

Nær an to kom häim, so šikka han ekstra order ett kolabrännarn, än an sku innfinn se ti kundjin, o so sku an koma so sótoger o svarter, som an va to, ifrån skójin.

So tägkt kolabrännarn: „Nu ha an vari o djävi ann me, te baddarn, som ja hadd mämme jær i natt. Få sí bara, hur e riktit ska bör gá mämme“.

No, nær an to kom upp ti kuggliga slote, so kom kundjin šölv o tó imót onon. So tjänd igga kolabrännarn til onon, för an hadd klédd up se áder kléder. So bá kundjin onon ti kom inn.

So hadd kundjin o stäld ti midda o hadd o älitjyt åt se skaffa. So bá an kolabrännarn stíga ti bórs mässe. Nær dom to börja ita båda, so tó kundjin knívn o skar äin bita uto älitjyte. So sá han

o: „Vi hár nu slika o jær, som vi int riktit sku hav lov ti hava. Men om du nu kan háld munn denn o int talar omm för kundjin, för ja hár älitjyt“.

Já, so förstó kolabrännarn nó, kva e va för äin kár, som an hadd havi mässe i skójin. So tó kundjin to knívn o skar äin bita uto tjytstyttji o huld framm för kolabrännarns näsan o tykt: „Sku nu kugg Gusta Króknäbb vita, kva vi iter, men han sku int va glader“. Men so gá int kundjin änto noga straff åt kolabrännarn, för nær an änto hadd djävi mát åt onon i skójin. O so fikk kolabrännarn räis häim.

Anm. En variant af denna saga är upptecknad i Horslök i Pärnå socken.

---

302. Kunjin i sivíla kléder.

(Horslök i Pärnå).

He va förr i svenska tídren, so räist äin uto svenska kuggana hær ijinun Finland o komd ti äin sókn, fast ja int mins, kvaför äin sókn e va, som an to komd äin afto ti tjörkbýin o jikk inn ti próstn o bijærd nattkvartér, o han gá int nattkvartér åt onon. Om an ha vita, än e va kunjin, so ha an væl tróligen jétt, men nær an va klédd i sivíla kléder, so tródd próstn, än e va äin anan räisander. Kunjin sá injitigg vídare hälder, bara jikk ti kaplánn o bijærd tær nattkvartér.

Kaplánn tykt, än dom hadd mäiran knaft om húsrúm, men om an sku nöjja se mä te tilstälninjin, som dom hadd, so sku han nó fâ vara dær. O kunjin va nöjd. Senn om natten fikk prästns frún, som lå i rúme bräivé, äin arvigg, so än kunjin bläi størd, än an int fikk sova po häila natten.

Om moron, nær bitjéntn komd inn ti kunjin o hälsa o fråga, hur Hans Majistæt hadd sovi, so sá an, än an nó annors sku ha sovi brá, „men jær i rúme bräivé komd äin støri räisand som ja, o han óróa me líte“.

So fråga bitjéntn, kva he kund va för äin räisander, som va støri som Hans Majistæt. O to úttýdd kunjin för onon häila förhollande, än e va äin nýfødigg, som hadd komi, o han va int ti ófréda, han, han mostist frammför all andra há nattkvartér. Nær kunjin hadd stigi upp, so va han o ávsatt próstn från sín tjénst o ládd kaplánn i ställe ti próst.

Nær an to sku fara vídare, so jikk an ti jässjivargårn o bijærd hästar. O jässjivarn luva. Undi tínn komd sóknes länsman o sku

há hästar, o tær fans int to fläiri. Jässjivarn sá to åt länsmann: „Hær e äin ann räisander, som ha bisteld hästar o most få ti först“.

To sá länsmann: „He mo vara, vemm de vara må, men ja most få ti först, för ni väit, än ja ä äin fäit kár, som most fara ti Stukkholm o låta spinna ístre úr me“.

To jikk jässjivarn inn ti kunjin o sá, än länsmann va tær o sku há hästana, för han vild int vänta.

So bá kunjin, om int han sku få lov ti skríva äitt bräiv o šikka mæ honon ti Stukkholm til äin bekant.

„Jó, men he ska gá fórt, för ja hár int tíd ti vänta“, sá länsmann. Kunjin skräiv to bräive, o länsmann tó e mässe o räist å.

Nær an komd ti Stukkholm o ford bräive tí, som e sku, so bläi an fasttajji o ládd i spíksmiddjon ti slå up jærne äitt år. O nær äitt år to va gått, so jikk kunjin tí o sí ett onon o fråga å onon, om an va lagum fäit, „hälder kanši e tol äitt halft år til“.

So fikk länsmann vara äitt halft år til. O nær e to åter va lidi, so jikk åter kunjin ti sí ett onon o släft to loss onon o läit onon få tjénsten, men po dom vilkona, än an sku sí til, än andra sku få hästar o slipp framm, šölv sku han få vänta; för han va tærtil ládd, än an sku sí ett, än foltji sku slipp framm.

303. Kunjin, som bivísa bodi gott o unt.

(Horslök i Pärnå).

Kunjin lær äin gaggo i værden ha läti ró se yvi från Sjøgårn ti Pærno. So hadd an fråga å honon, som ródd onon, kva an tykt om kunjin, — si kunjin va klédd i sivíla kléder, än igga kárn, som ródd onon vist, än e va kunjin; tærföri vild an prøva, än an sku få høra, kva foltji tägkt omm onon. „No, int väit ja nu bistämt, kva ja ska säj omm onon“, sá kárn, „för int a han nu bivísa me varken unt hälder gott“, sá an. Kunjin tala to igga vídare, men nær dom komd ti áron stránden, tí som dom ämna se, so tó an o sló kárn två duktiga ørfílar; mä sama so tó an o gá åt onon äin dukti summo päggar. „Nu kan du säjja, än kunjin ha bivísa de bodi unt o gott“, sá an. To vist kárn, än e va kunjin.

304. Om Háns Rönn.

(Helsinge).

Förr i værdn sku min fafas fár, Háns Rönn, blivi bortrovager ota kasákrena, o han sku a vari bónson frå Kärras i Hétbakka, o han add do vari níe år. Kasákkin sku senn a sold'n ot löjtnantn o fått tjugufämm rúbel. So hadd ryssana fari opp ti Österbotn, o han add dær träffa äin svensker skumakare, o han add fræga ota Rönn, om an int sku vila ti svenskana.

„Jó", hadd an tykki, „men hur ska ja slippa dí?"

Skumakarn hadd do lova ti føra'n ti svenskana. Men nu va de so, at dom modist gå ginun ryska lägre, o do hadd dom klædi út pojkin i kvinnfolks klæder, o so tó dom äin nót po äin logg stogg o gikk o bár den, o po de sätte slapp dom ginun lägre. So førd den dær skumakarn pojkin över ti svenska armäin, o do hadd an vari i níe år mä ryssana.

Senn dró svenskana över norska fjällen, o han föld mæ, o dær hadd vari so kalt opp po dom bärgana, at kárn, som an add siti po hästryggin, so hadd'n frusi ijæl, o dom hadd kuffa nér'n, o dær hadd'n blivi. De sku a vari so kalt, at de hadd frusi logga ísstiklar från näsan nér ti sálknappen.

Nu hadd lósn déras frusi ti först, o dom hadd senn gått vils, som iggin hitta vægin. So hadd de fassna för dom äitt klælass i snøn, o nær dom hadd gått äitt dygn, so kom dom tibáks ti sama ställe ijänn. Dom hadd int havi iggitigg ti élständil, o do hadd dom modast spita bysstokkana sönder ti tändil. Dær hadd nu mogga frusi ijæl, men han add ändo havi äin duktiger vammalspäls, o han bärga säj brá mä denn, o kom lyklit över fjällen ti Norji. Senn kom'n ti Svärji o därifrån slapp'n himm tibáks.

Nær an hadd komi himm ti mór sin — hun levd nu do ännu — so hadd'n börja fræga, om un int hadd nogon sonn. Do hadd un svara: „Nu hadd ja äin, men ryssana fór å mæ'n", o do hadd'n sakt, at an va den sama, o hun hadd blivi so gláder, at un rätt gräit i bara glädji.

Nær ryssana kom ijänn hí i lande, so hadd dom komi ti äitt torp, Lindo, hí i Nakkbøle, som han, Rönn, do hadd havi, o dær hadd dom bäita hästana i äggin hans. Nær dom senn hadd sovi, kasákrena, so hadd an gått o tátt äin kavaj ota kasákren o klædd'n på säj, o do kund an gå vart som hälst mä ryssjakkon, o han sku senn ha gjórd mogga kaskunáler ot ryssana.

---

305. Karolinen Sigfrid Poitz.

Vid Åby fjärden, som intränger i östra delen af Borgå socken, ligger Kahalaks eller Kalaks, bestående af Öfver- och Nedergård allodialsäterier, hvartdera om $^1/_2$ mantal, samt Sigfrids frälsehemman. Kaptenen Mårten Poitz, hvilkens stamfader Olof Poitz adlades 1463, omtalas 1585 såsom ägare af Kahalaks. Hans sista ättling var löjtnanten Sigfrid Poitz, hvilken enligt sägnen hade ett mycket sorgligt slut.

Under stora ofreden, då folket gömde sig i skogarna för att undgå ryssarnas förföljelser, förskansade sig löjtnant Poitz på sin egendom för att försvara sin fäderneärfda jord emot en härjande fiende. Dagen efter det Borgå, oaktadt ett tappert motstånd från stadsboarnas sida, blifvit intaget, plundradt och uppbrändt, hvilket skedde den 12 maj 1708, ankom en ströfkår kosacker till Kahalaks, men blef af löjtnant Poitz och hans huskarlar, som lågo uti djupa skottgropar på en invid den till gården ledande vägen belägen sandbacke, emottagen med en så väl riktad salfva, att den efter stor förlust måste draga sig tillbaka.

Då emellertid löjtnanten fruktade, att fienden skulle återkomma med förstärkta krafter och kringgå hans ställning, öfvergaf han skottgroparna och förskansade sig i sitt hus, som han försett med skottgluggar. Fienden lät icke häller vänta på sig. Flere krigare framrusade ur skogen och stormade efter en blodig strid huset. Sedan husfolket stupat, öfvermannade fienderna den svårt sårade hjälten och bakbundo honom. De plundrade all hans egendom och stucko hans gård i brand. Och därpå afsleto de ryggskinnet och skuro tungan ur hans hals samt kastade den tappra löjtnantens kropp i lågorna, som härjade hans fädernehem.

En modig kvinna hade i sista stunden kämpat vid hans sida samt äfven blifvit fängslad, men under villervallan undkommit och sedan berättat om karolinens sista strid.

Nyl. Alb. VIII.

---

306. Om rusthollarn, som bläi kaptén.

(Helsinge).

De va äin rusthollare i Espo, som hadd misti häst o kår i krígi. So sku an skikka anan dragón út, men nu hadd'n int iggin kár ti skikka, o dær so fikk'n fara šölv. So va de äin gogg senn som dom

stó mót fíendn færdiga ti bör tá nappatág. De va ryssana, som dom do kríga mót.

So hadd de ridi äin rysker gindrál, o han sku do sí út ställe, som dom sku kríga. So hadd kuggin sakt ot härrana sina: „Vemm ota ér får dí o skúter nér den dær gindráln?“

Dom så po varander, o iggin våga på ti fara. Do hadd den hær rusthollarn ridi framm o bétt ti få fara.

„Va ska du gå dí o gör ända mä däj“, hadd kuggin tykki, „nu ä hær andra“.

„Já no“, hadd han tykki, „om ja nu faller, so ä de int so stór skada mämmäj häller“.

O nær iggin ann våga, so fikk'n fara. So hadd'n ridi mót gindráln fult i sträkk, o gó häst hadd'n havi, o so nær dom kom i skothold, so sköut dom várdäira, men för iggindäira brann de å. Do hadd rusthollarn ridi närmare o klíta gindráln mä pistóln i huvu so líve gikk úr'n po ställe. So stäig'n nér o tó gindrálns polettena o päggana, o va'n nu hadd, o so kom'n tibáks o bläi kaptén för de o hadd bóställe dær i Espo.

---

307. Om dálkárn vi Anjala.

(Helsinge).

De va vi Anjala, nær svenskana tóist mä ryssn, so hadd de vari äin gindrál, som add vari falsker, o dær hadd'n blivi korsfäster po läduväggin. Do hadd svenskana vari po vinstn denn goggon o fått äin opsér ti fogga, o han add do säti värjan sin i jórdn o holli händren so dær opp ett an ti tékn, at dom int sku dod'n, men so va de äin dálkár, som add gått framm o sakt: „Däför ha ja gått äitt hundra míl, at ja ska sí hans järtiblód“, o so hadd'n ränni bajunettn ginun magan på'n.

---

308. Om dalagubben.

(Helsinge).

De va förr, som ryssn lå hær i lande, so hadd danskin träggi inn från ander sídon i Svärji, o do hadd de vari äin dalagubbe, som hadd sambla tríhundra mann o gått ti kuggin o sakt: „Ja trór, kugg Gusta, at vi a fått illmäsk i lande“.

„Vi a so fått, já“, sá kuggin, „men ja väntar jölptroppar över från Finland, nu ska vi píska út de snárt“.

„Näj, nu gínast vil ja gå på“, svara dalagubben, „o går ja mæ, so hár ja šú söner himma änn“, o han lät int säjja säj.

Kuggin lät'n do gå, o nær an kom ti skógin, so lät'n vár mann hugga äin buska ot säj, som dom hold för säj.

Nær danskana så de dær, so sá dom sins imillan: „Hør du smokki brór, ja trór, at skóven krúper“, o po de sätte kom dom ovanpo danskana, o dom hadd havi klobbor mä hästsömmar íslajji, o mä toko hadd dom klobba danskana.

Han, dalagubben, hadd ändo havi äin gamal rósto bysso. Dom, som int hadd vila lägg klobba säj, so hadd fari i äin älv, som add fluti dær undi til, o den hadd vari bräider, o dær ommkomist dom senn.

---

309. Gustaf III som diakon.

(Östersundom).

Konung Gustaf III hade blifvit instängd i Viborgska viken. Han hade då kommit till Björkö prästgård. När han varit där en stund, kom en rysk officer med sitt följe för att söka den svenska konungen. Då han nu såg den ryska officeren komma, utropade han förtviflad: „Nu är jag förlorad“.

Men pastorn i Björkö uppmanade konungen att så fort som möjligt afkläda sig och kläda sig i prästens kläder. Konungen gjorde så. Då nu officeren kommit in och undersökt alla ställen, talade han om hvarjehanda och frågade slutligen pekande på konungen: „Nå, hvad är det för en karl?“

„Det är min diakon“, svarade prästen.

Officeren ville nu se kyrkan. Pastorn tog fram nycklarna och räkte dem åt sin „diakon“, som naturligtvis måste lyda. Men pastorn skickade en pojke, som hjälpte konungen att öppna dörrarna. Officeren besökte kyrkan, konungen posterade vid dörren, och då alt var väl, begaf sig officeren bort. Konungen fick nu återtaga sina kläder. Efteråt skänkte han af tacksamhet för sin räddning till Björkö kyrka en dyrbar kalk, hvilken ännu skall finnas där.

---

310. Gustaf III instängd i Viborgska viken.

(Ingå).

Då Gustaf III med sin flotta låg instängd i Viborgska viken, hörde han en natt följande vers sjungas:

Jag tänker nu i tid förgöra
Och utrota dem utur mitt land,
Som ogudaktig vandel föra,
Att ondskan ej får öfverhand.

Sedan hade konungen ett stort fartyg, som hette Styrbjörn. Denna stora fregatt var bygd af Stockholms borgerskap och beslagen med koppar.

På tredje dagen seglade Styrbjörn i spetsen för andra fartyg ut ur Viborgska viken och slog sig igenom de ryska skeppen, som stängde inloppet till sagda vik. Samma fartyg bevaras ännu vid Sveaborg (enl. sägnen förstås).

---

311. Gustaf III som fadder.

(Lojo). *)

Ién gogg do Gusta den tridi va o jaga i skógin, so va an om afton so läggi, at an mostist víla över nattn i iétt torp. Do an komd i styvun, fruåga an, om an sku fuå nattkvarter, nær de rién va so mörkt, at an int kund fara lägger. Torparn, som int känd kuggin, svara: „Gærna, men hustrun min ska fuå buån i natt, so de ä svuårt ti var hær inne, men ja hár varmer bastu, om främande vil far dít“.

Kuggin gikk. Senn om moron gikk torparn ti bastun o väkt främande o birätta för an nattns æventýr o bá kuggin inn på ién súp. Kuggin gikk, o torparn gá an ién duktiger súp. Sama moron sku torparn fara o göra daksvärk ti kuggsguåln.

„Jag ska far ti daksvärk i dá för däj“, tykt kuggin. Han gikk o. Nær an komd ti guåln, so fikk an strakst uå rättarn ién yorfíl, för at an komd ién timma för siént.

Kuggin hold ti gódo o fruåga, om an int sku fuå bitál daksvärki mä päggar.

De fikk an o.

*) Sjundeå mål.

Senn so gikk an tibáks ti torpe o birätta, hur de gikk mä daksvärki.

So va de sama dág kristnigg dær, o torparn, som tykt, at an add fuått iétt gott nattfrämand, som gikk o bitála daksvärki anses, fruåga, om an int vild var fadder för buåne anses.

„Jó“, tykt kuggin o lova vara mä dom andra. Do prästn a kristna buåne o sku skrív opp faddranas namm, so fruåga an uå kuggin: „Hur heter du, min gosse?“

„Gusta“, svara kuggin.

„Visserligen har du äfven något annat namn med“, tykt prästn o vild göra líte spitákel mä an.

„Säter man trí iéttor äfter Gusta, so ä ja känder i hiéla Svärji“, svara kuggin. Nær dom hyord de, so blié dom häpiga o mäst torparn, som lá kuggin sova i bastun. Nær hiéla förrätniggin va jórder, so sá kuggin: „Man brúkar gié fadderguåva o“, o so gá an kuggsguåln ti fadderguåva ot de dær buåne, som an stó fadder ot.

---

312. Kundjin, som va útklédd.

(Hommansby i Liljendal).

Kung Gusta tó se föri o va út o jaga, o innan an djikk o jaga, so klédd an se i sivíla kléder. So djikk an to äin dá i skójin o marsa häila dáin ti afton o sku bör søk se ti äin bý. O so kom an to alli först ti äitt skógstorp. Nær an to kom inn, so sá an åt gumman, som va dær, om an sku kuna få nattkvartér.

„Näj“, tykt gumman, „jær ä mytjy dålit, vi kan int tá mót noga främanda, nó ä he bäst, än ni søker ider nér åt býin. Men vi hár varmer basto“, tykt un, „om du nu vil gá tí o ligga“.

„No, he ä nu te sama, kvar äin fatin ligger“, tykt an, o so djikk an to ti baston ti ligga.

Men om morin, nær an hadd stidji upp o djikk inn i stuvun, so sá an åt torpargumman: „Alt hár ni jær líka brått i morin, som ni hadd i aftost“.

„Jó, jó, än du sær“, sá un, „i natt fikk ännu sonahostron voron äin arvindji jær. Jó, jó, o nu sku ja ännu a hava äin kár ti daksvärk i dá, o nu hár ja int“, tykt gumman.

„Kanši du nu sku ha vila gá ti daksvärk för os i dá, om du int hár mytjy brått“.

„Jó, kvaför int“, tykt an.

No, gumman vísa onon, kvart härrgårn va, o so laga un mát i kontn åt onon, o so djikk an ti härrgårn. O nær an kom ti härrgårn, so stó spektórn o svór mä tom áder daksvärkaren räidan. O so fór dom to kvar o äin åt sett háld ti arbäis.

To stäig an framm ti spektórn o sá: „Ja ä nu útšikka ifrån te o te ställe ti daksvärk i dá, för tom hadd int ádra ti šikka".

„Ä e tíd ti koma ti daksvärk nu", skräik spektórn til o gav äin gó ørfíl. „Gá jærifrån", sá an.

„Näj, ja kan int, umöjlit int", sá te anan, „för ja sku vila bitál tetta daksvärtji mä päggar".

„Jær táss int mót noga päggar!"

„No, men sku ja int kuna slippa ti tals mä härrn?"

So tykt spektórn: „Gá to", tykt an.

No, nær an kom upp ti härrn, so tykt härrn: „Kva hár ni ti säjja?"

So sá han: „Ja ä útšikka ifrån te o te ställe ti daksvärk, o nu sær spektórn, än ja ha komi för säint, o nu sku ja vila bitála tetta daksvärtji mä päggar".

No, härrn tó bitált, o so tó an trí gaggor mäira bitált, som daksvärtji va vært. So djikk an tíbáka ti torpe, som an bläi útšikka ti daksvärk ifrån. No, nær an kom häim, so sá torpargumman: „Nu lær vi há pliktdá".

„Näj, ja bitála daksvärtji mä päggar", sá an. So bläi torpargumman glad. So satt un mát up bórde o bad onon ti gá ita. O medan som an åt, so sá gumman: „Vi ska nu få präst häim jær i dá, som ska kristna te båne, som bläi fødd i natt; tu kan nu blí jær ti fadders o".

„Jó, kvaför int", sá an.

No, so kom prästn, som sku kristna båne. So tom ti bjär framm båne to, o so sku faddrana stíg mæ. So bläi e tilfråga, kva som faddranas namme va, o so svara dom ádra faddrana först. So bläi to kundjin tilfråga. So svara an, än an häitt Gusta.

„No, men nó most he finnas noga vídare namm o, noga tilnamm", tykt prästn. So stó an först o fundera, men so sá an: „Sät nu två äittor ett kvaráder".

So förstó nó prästn, kva e va för äin mann. So fór kundjin häim to. So skräiv an äkstra order, än härrn o spektórn ifrån te o te gårn, som an fikk strýk ifrån, sku ti tals mä kundjin. So gav an åt spektórn fäggelsistraff för he, som an va ílak mót foltji, o uto härrn tó an égendómn, o bitála, kva an va værd. O so šägkt an égendómn ti faddergåvo åt te båne, som an hadd stajji fadder åt.

313. Om starka Flemmigg.

(Sjundeå).

I Körslät va tvuå bönder. Stór-Hilin o Lill-Hilin. Stór-Hilin va ién stórer, grotter o starker kár. Nu a Flemmigg fuått hyøra om onom, at an sku vara starker, o den sama Hilin add guål i stán o. Nu passa Flemmigg po an ién gogg i stán o träffa an o gikk ti an o fruåga, om an va den sama, som sku vara so starker.

„Jó“, a Hilin svara, „styrkan kan vara vist po sitt sätt äfter kropsbygnan, men nu kan de finnas nogon starkare ändo“, a Hilin svara.

„Já, men ska vi int tá iétt kast?“ a Flemmigg tykki.

Hilin a int jyst brýdd säj omm de dær, men gikk nu senn ändo. Hilin va nu stórer o logger, o Flemmigg va korter o tjokker o so dær undersätsi kár. No, dom tó ihóp, men int a Flemmigg brýdd säj omm ti kasta útan a vila at Hilin sku kasta. No, an kasta o fikk an po knæ, men int därifruån.

„Jáa“, a Flemmigg tykki, „nu a folki sakt, at du sku vara stórer o starker, men nu ä du o nogot“, o so a an taji framm sin snúsdóso, som va ota silver, o givi ot an. Den dær sama snúsdóson add Hilins sonn senn, o an a tilomä vísa den ot denn, som birätta omm de för mäj, nær an a vari i Lämpas Ollas, därifruån an va gifter, o i den dóson stó Flemmiggs namme í. Han va nu myki starker, o de birättas, at an sku a fuått sin styrko däriginum, at fádran add ti göra mä den unda. Ién gogg po visser tíd sku dom há nogo ti göra mä varann, men do a int Flemmigg vari tistædes, nær den unda a komi.

„Jasså“, a den unda tykki, „de ä do po bidrægerí! Ja kan do int ana göra, bara ställ so til, at an ska fuå ién sonn, o han ska fuå ién bisynnerli styrko“, o so sku an a fari, o de sku a skiédd så o, som den unda sá.

V. Män ur „de djupa leden“ från 1808—1809 års krig.

Under samtal med äldre personer finner man ganska snart, att de indelta krigarna i många trakter af vårt land efterlämnat ett vackert minne. De voro, efter hvad sägner och likaså gamla handlingar gifva vid handen, i de flesta fall sina „rotebönders högtidsgäster“ och sina byamäns glädje och stolthet. Det goda förhållande, hvari de stodo till omgifningen, berodde väl därpå, att de voro jord-

brukare på samma gång de voro krigare. De lärde sig nämligen till följd däraf sätta värde på idoghet och arbetsamhet, ja de föregingo ofta själfva de egentliga jordbrukarna med godt exempel. De intogo ungefär samma ståndpunkt till sin omgifning som i skärgården lotsarna till de öfriga skärgårdsboarna. Likasom lotsen ute på öppna hafvet under kamp med stormande vågor utför mannabragder, som icke enhvar varit med om, så kunde de indelte under örlog vinna utmärkelse för tapperhet och rykte om mannaduglighet. I fredstid vande de sig under fältmötena vid ordningssinne och drift i hvad de företogo. Lifvet är en god skola; de sågo mera och inhämtade mera än de, som aldrig rört sig utom hemknutarna. Vid hemkomsten tillämpade de sitt större vetande och sin förökade erfarenhet vid odlingen af sina små åkertäppor.

Liksom i skären ofta samma släkt led efter led fortfar med lotsyrket på samma gång den öfvar fiskarens, någon gång äfven jordbrukarens, likaså var det äfven fallet med de indelte. Med tillräckligt arbete och tillräckliga inkomster växa lotsarna, då och då pröfvade under kampen mot stormarna och farorna ute på hafvet, så att säga till i roten och blifva ett kraftfullt och dugande släkte. Så tyckes det i någon mån äfven varit fallet med de indelte. Deras hem blefvo plantskolor för duktiga krigare, troget och dugande tjänstefolk m. m.

Det är till icke ringa del därför de indeltes minne ännu mångenstädes i vårt fädernesland lefver i kär hågkomst. Och ha vi här i sammanhang med den historiska afdelningen från den svenska delen af Nyland, velat kalla till en sista vapenmönstring „några män ur de djupa leden“, de få bland dem, hvilkas minne saga och sägn icke än låtit för alltid sjunka i glömskans flod.

314. Nylands dragoners hederskänsla.

De indelta trupperna voro ett urval af landets unga allmogemän. Boställena voro i allmänhet goda; det fans därför aldrig brist på rekryter, och desse kunde alltid väljas bland socknens raskaste gossar. Isynnerhet täflade man om att ingå vid dragonerna såsom beridne och bättre aflönade. Nylands dragonkår skall ock hafva varit en kostelig tropp att skåda. Om den hederskänsla, som var utmärkande för Nylands dragoner, berättar ett ögonvittne *) följande:

„Vid den sista generalmönstringen före krigets utbrott, som af den åldrige generalen Ehrnrooth i konungens stad och ställe förrättades å Lojo malm med 1:sta bataljonen af Nylands dragonregemente,

*) Jägerschiöld.

inträffade ett minnesvärdt bevis på den fina hederskänsla, som äfven hos truppen var rådande, och hvilken uttalade sig, utan att någon af befälet det anade.

Efter slutad mönstring och generalexercis frågade enligt reglementet mönsterherren truppen, om den utfått alt hvad Kunglig Majestät och Kronan den bestått, hvarvid som vanligt ett enhälligt: ja! svarades. Då uppmanade mönsterherren enligt författningarna truppen att fritt och öppet anmäla, om den i något afseende trodde sig äga skäl till klagomål. Vid denna uppmaning såg jag och samtliga officerare med förvåning den högra flygelkarlen af ryttmästar Kuhlefelts skvadron utrycka en half hästlängd ur ledet, skyllra med sabeln och yttra: „Ett sorgligt uppdrag är mig af skvadronen ålagdt: det att frambära vår gemensamma anklagan mot dragonen N:o . . ., som för ett hemma å orten begånget snatteri är misstänkt; vi hafva, utan att vilja med denna vid vår kår så ovanliga tilldragelse bedröfva vårt älskade befäl, gjort alt för att till fullkomligt bevis leda denna sak; det har icke varit möjligt, men de mest grundade misstankar stanna dock dragonen till last — så att vi nödgas anse vår uniform fläckad, om han den längre bära får. Vi våga därför nu uppsäga all tjänstgöring med honom, anhållande ödmjukast, att han måtte ur rullorna strykas“.

Ett allmänt deltagande, jag tillägger en viss beundran, intog hela befälet. Rörd vände sig vår förträfflige öfverste Adlercreutz *) till generalmönsterherren, yttrande: „Lagen förbjuder att på en blott misstanke, om än aldrig så sannolik, beröfva en rusthållare hans anvärfvade dragon, äfvensom att brännmärka en icke inför laglig domstol förvunnen brottslig krigare genom att utstryka honom ur rullorna. Jag anhåller således hos generalmönsterherren, under villkor att officerskåren och jag på vår enskilda bekostnad anskaffa en ny dragon, att ifrågavarande karl måtte som afskedad, icke som utstruken, ur rullorna afföras; dragonens rätt honom dock bevarad, att, om han så önskar, erhålla laglig undersökning efter det ytterligare förhör jag genast efter slutad generalmönstring anbefaller“.

*) Adlercreutz härstammade från en allmogesläkt i Lojo, Tötar hemman. (Jmfr sid. 287).

315. Loman, dragon från Hindersby i Lappträsk.*)

He va äin bråsko o færdi, nær rýssn komd yvi. Stórby dragónn komd rídand som äildn sku a siti í onor ti vonn dragón, som häitt Lóman, mä bode, än rýssn va yvi gränsn. Tom sku sámblas i Stórbýin, sá an, o so fór an åter.

Fämm minúter bihover äin dogli krónans kár ti rust se, o ett fämm minúter va Lóman rusta, fast e va kált, sön e smäld i kvistn.

När an hadd fått sála hästn, so band an onor vider forstotrappon. So komd an inn o djikk djinarst o tó sabbiln från knaggan o sku knäpp onor omm se.

„Komber pappa häim snárt o?“ fråga te båne, som va yggst.

„Gud djävi e so vist“, sá an o vénd se so hastot mót väddjin — man så, än an hadd svårt ti bärg se för tårar. So tó an hastot farvæl o räid nér ti býin, o alder så tom bånen senn fáder sidan mäiran.

316. Hindersby dragonernas afsked.

Hindersby dragonerna samlades i Storbyn. Där redo de från stuga till stuga och togo farväl. Blott en af dem kom tillbaka från kriget.

317. Ny, dragon från Lindkoski i Lappträsk,

omtalas såsom den enda af socknens dragoner, som hämtade sin häst med sig från kriget.

318. Alm, dragon från Pockar i Lappträsk.

„Jásså, härrn vil hav dragónen änn äin gaggo ti rída? Já, nó hadd Nýstusen jær äin dragón o. Han häitt Alm, o pistóln hansis hägger ännu i anan kamarn up gávelväddjin. Já, he ska a vari

*) Hindersby är beläget omkring 2 mil från dåvarande ryska gräns.

äin dukti dragón, Alm. Int lær han a vari noga stórer kár, útan mäiran lítn. Men kvikk o rask sku an a vari. Hästn sku int hälder a vari noga stórer, útan mäiran lítn, men væl lærd o kvikk ti sprigg som äin äild. Fast an spragg mitt i fýrn, so sku e bara a bihovdast, än Almn tó mä figgre up týln, o so sku an a stána som djuti.

Äin gaggo, nær Almn sku ti mönstrindjin til Elimä, komd an ti tá noger knappar i jakkon i Tjimubøle, o tær komd an ti súm se líte. Nu va an rädd för se, än an sku få noger dusin tjäppar. Nær an to komd rídandist tí næra djinráln, läit an ysom i miste ränsiln fall i bakkan. So vénd an tvärt, räid om ränsiln o komd sätandist tibáka so mytji hästn bara orka, men va änto pojtji ti tá upp ränsiln senn. O förlåtelsi fikk an o, för he an va so vigulanter.

Äin gaggo hadd fonn Postn *) blivi tajji å rýssen. Tom huld jyst upa ti bör ró onon up äin fluta yvi älvn — om e nu va vi Tjymmene hälder kvar e nu va. Men to komd Almn rídandist o rykt fonn Postn bort mässe, sön rýssen int hann mäir än välsín se o sväri, so fórt va an bort ifrån stránden.

O alt sku han a vari líka róli o full å stjälmstykk, når an åter komd häim tibáka från kríji.

Vonn fafa tala so magg gaggor omm, hur Almn brúka åk faskan. He va igga ti fölg véjin åt. He sku gá yvi dík o stobbar, so än han, som va mæ'n i slidan, va i líte lív för onor.

---

319. Lång, dragon från Pockar i Lappträsk.

Logg va dragón nær Slétis. Han sku a vari äin gó stjytt. Äin gaggo, nær dom va i skójin mä byssona sín, lå kambråten räidan undi bjørn. So komdéra Logg o sá: „Kan du líte vénd huvu åt sído, so än ja får sikt up te rikti prikkan“.

Kambråten kund líte vénd up huvu, so smäld skote, o bjørn vénd tassan i vädre.

---

*) von Post, ägare af Pockar gård och ryttmästare vid Nylands dragoner.

320. Ström, dragon från Pockar i Lappträsk.

Logg o Alm, tom komd häim från kríji, men Strömmn*), han bläi dí. Han va dragón nær Gámbelgårs. He va te tínn fatit nær Gámbelgårs líksom up magg áder ställ, o hostron hänta åt hästn bara háversådor, nær Strömmn va o sku bid farvæl. He tó to onor so sårt, än an stäig upp o sá: „Tjæra mór“, sá an, „Ni förstár int ti hurslík fárlihäiter ja o hästn gár“, sá an. „Ni förstár e int, tjæra mór“, sá an, „annors sku Ni int djäv åt hästn bara háversådor“. Hostron sku to gá ti bódon ett hávra, men han vild int vänt, útan fór bara — o tí bläi an.

321. Kyl och Gunnars, Nylands dragoner.

Under den ärofulla striden vid Siikajoki skyddade ryttmästar von Post med sin skvadron härens högra flygel mot kosackernas anfall från sjösidan. Efter en uthållande eld i flanken och flere anfall med blanka vapen, nödsakades von Post att något draga sig tillbaka för den mångdubbelt öfverlägsna ryska styrkan. Under handgemänget tröttnade von Posts häst, som han utan hvila nödgats rida hela dygnet. Dragonerna Kyl och Gunnars sågo sin älskade ryttmästare, nära att af fienden upphinnas, fåfängt sporra sin häst för att uppnå skvadronen. Genast kastade dessa tappra män om sina hästar, sprängde in bland de närmast följande kosackerna och lyckades med skott och hugg uppehålla dem, till dess skvadronen, som saknade sin ryttmästare, saktande ridten upptog honom i sina led. Gunnars hade redan fallit genomborrad af pikstygn i denna vackra strid mot öfvermakten, då Kyls häst stupar för ett pistolskott och ryttaren själf sårad befinner sig till fots i den djupa snön. Full af mod och litande på sin kroppsstyrka sönderhögg han flere kosackpikar och i stället för att gifva sig, värjde han sig manligen, tils vid ett krafthugg af hans starka hand sabelklingan brast. Han fattar då med förtviflans mod i en kosackpik, rycker ryttaren ur sadeln och fäktar med piken, tils han ytterligare sårad dignar ned afväpnad. Sålunda tillfångatagen tvangs han att blödande springa mellan tvänne kosackers hästar, tils han afdånad infördes på ett ryskt sjukhus. Af mänsklighet och af aktning för det tappra försvaret vårdades han af en läkare, som frälste hans lif. Tillfrisknad,

*) Efter Ström bär Strömsängen sitt namn.

undkom han sina väktare, och biträdd af allmogen, lyckades han återfinna skvadronen. Med den delade han farorna och äran af kriget, till dess han slutligen af den härjande fältsjukan i Torneå bortryktes.

Efter Jägerschiöld.

322. Isberg, dragon från Pärnå.

Nylands dragoner hade alt sedan trettioåriga krigets tider bibehållit sin rang som ett af de bästa rytteriregementena i svenska armén. Äfven i 1808—1809 års krig häfdade de i talrika strider sitt gamla anseende. Så tumlade de en bister vinterdag den 24 februari 1808 om på isen af Pärnå viken med kosackerna, hvilka de äfven lyckades tillbakakasta.

Men befälhafvaren öfver den styrka, som stod vid Forsby, insåg, att han lätt skulle kunna kringgås af en större styrka och beslöt därför att anträda återtåget. Bland de återtågande dragonerna var äfven en från Erlandsböle i Pärnå socken, som hette Isberg.

Isberg var bosatt å det s. k. isbergska torpet invid allmänna landsvägen mellan Backas och Kristinaborgs rusthåll i nämda by. Då nu Isberg tillsammans med den öfriga truppen tågade åt Borgå till, kom han således att tåga alldeles förbi sitt hem. Han vek då in för att ännu en gång taga afsked af sin unga hustru. Huru länge han då dröjde, är icke så noga kändt. Men alt nog, då han började se de förföljande kosackerna, hvilka kommo samma väg, skulle han hoppa upp på sin häst, för att sedan söka upphinna den trupp han tillhörde; men som han lärer varit en storväxt karl, brast hästens rygg, då han i brådskan altför häftigt hoppade i sadeln.

Innan han sedan fått den andra hästen sadlad samt kommit lyckligt upp i sadeln, hade kosackerna redan hunnit så nära, att det var hart omöjligt att hinna undan. Djärf som han var, försökte han det dock, men snart begynte kulorna hvina omkring honom, och då han redan hunnit högst uppe på krönet af den höga backe, ett stycke från Isbergs torp åt Borgå till, öfver hvilken landsvägen då gick, träffades han af en fientlig kula, hvilken dödade honom på stället.

Då hans hustru från fönstret såg detta, skyndade hon att med en kälke draga hem sin nyss så lifskraftiga make. Hennes sorg kan man lätt tänka sig; men de förbitågande ryssarna hade endast skrattat åt henne.

323. Gammelin och Kandelin, Nylands dragoner.

Vid det ofvannämda återtåget från Forsby lämnade sig tvänne dragoner, Kandelin från Kankböle i Mörskom socken och Gammelin från Gammelby i Pärnå socken efter sina kamrater och redo till Gammelby för att „som hastigast“ hälsa på Gammelins mor och syster, med hvilken senare Kandelin lärer varit trolofvad. Men just som de första varma hälsningarna utbyttes, kom ett ilbud och berättade, att kosackerna redan visade sig vid Greggböle, hvarför afsked i hast måste tagas. De två dragonerna redo bort i sporrsträck för att uppnå sin trupp, innan den hunnit fram till Borgå och deras frånvara skulle märkas. Men just som de från Gammelby tåget svängde in på stora landsvägen, och innan de uppnått Brännbro, sprängde fem kosacker mot dem. En het dust uppstår. I trängseln kunna kosackerna, huru de än tumla om sina hästar i drifvorna, ej begagna sina pikar. Den främsta kosacken, en jättelik man med vild uppsyn, rider mot Gammelin, höjer sin sabel och hugger till, men Gammelin parerar hugget och slår kosacken med sabelfästet mot bröstet, så att blodet frustar ur mun och näsa, och den väldiga krigaren tumlar liflös från hästen. Gammelin rycker därpå sin pistol ur hölstret och nedskjuter den andra kosacken, som hastat sin kamrat till hjälp. Kandelin fäller äfven sin man. När de tvänne öfriga kosackerna se den ena efter den andra af de sina falla och dragonerna med oförminskad kraft hugga in på dem, sporra de sina hästar och taga till flykten. De två dragonerna började därpå undersöka de fallne, och då en kosack befans vara vid lif, bundo de honom på en häst och förde honom som fånge med sig. Späjande åt alla håll, redo de därefter framåt och kommo utan vidare äfventyr till Borgå. Utanför stadens rådhus lämnade de sin fånge samt uppvisade såsom ett segertecken den fallna jättens sabel, uti hvars klinga ett tumsdjupt(!) ärr var inhugget. Så kraftigt var det hugg Gammelin slog med sin svenska stålklinga.

Den sjuttioåriga gumma, som år 1860 för aflidne rektor Cajander berättade om denna fäktning, kunde ej meddela några vidare upplysningar om de två dragonerna.

324. Pellingeborna.

Pellingeborna berättas vid underrättelsen om krigets utbrott tågat man ur huse och i väpnad flock närmat sig Borgå stad. De fingo emellertid underrättelse om, att svenskarna lämnat staden och att ryssarna nyss där hållit sitt intåg. Det återstod då ej annat för dem än att sakteliga tåga hem igen.

325. Mårtensbyborna.

Äfven i Sibbå Mårtensby band man liar på stänger och begaf sig till Borgå. Ryssarna fråntogo därför, då de kommit till Sibbå, invånarna i Mårtensby alla skjutvapen, hvilka återgåfvos först, efter det fred blifvit sluten.

326. En barmhärtig fiende.

En skärmytsel hade stått. Slagfältet var ödsligt och öfvergifvet. På ett ställe vid skogsbrynet, där striden brunnit hetast, utsträkte flere fallna krigare sina stelnade lemmar, och bakom en blodbestänkt videbuske hvilade på gräsmattan en ung soldat, medvetslös, men med flämtande bröst. Alt var tyst som på en kyrkogård. Men då mörkret inbröt, nalkades några ryska likplundrare platsen. De smögo sig fram till liken och plundrade dem. Den unga, sanslösa mannen blef äfven plundrad inpå bara kroppen. Likplundrarna smögo sig därpå lika tyst tillbaka som de kommit. Dock icke alla. En af dem, som troligen märkt, att lifvet ännu icke flytt från den unga krigarens bröst, stannade kvar, tils de öfriga gått bort. Han föll på knä vid den sårades sida och förband hans sår. Han afdrog därefter sin kappa, svepte den omkring den sårades nakna kropp och rullade honom sakta ned uti ett uttorkadt dike samt lade några grästufvor under hans hufvud.

Timme efter timme förflöt. Morgonrodnaden begynte färga himlabrynet. Då visade sig en trupp krigare åter på slagfältet, men i stället för sablar och blixtrande bajonetter buro de bårar, för att upphämta de sårade, vare sig vän eller fiende. Bland dessa „barmhärtiga samaritaner“ befann sig soldaten vid Nylands infanterirege-

mente Simon Braf, hvilken flera år därefter berättade om den unga krigarens räddning, och i hvilket tillstånd de funno honom.

„Efter en stunds vandring“, berättade Simon Braf, „påträffade vi uti ett dike en svårt sårad, men förbunden krigare, som hade blifvit plundrad inpå bara kroppen, men låg insvept i en rysk soldatkappa. Vi ansågo honom först för rysse, men han uttalade några ord under transporten och igenkändes ganska riktigt såsom en ung soldat af vårt regemente, den där efter skärmytslingen saknades och troddes vara död eller fången“.

---

327. Häger, Nylands jägare från Pockar i Lappträsk.

Å Svartholm hade vid krigets början bland andra trupper två kompanier Nylands jägare blifvit förlagda. Som bekant gaf sig fästningen, utan att fienden lyckats skjuta en bresch, än mindre företaga en stormning. „Till Svartholms eröfring“, säger en rysk författare, „begagnades samma medel som till Sveaborgs“.

Häger, hemma från Pockar, omtalade ännu som gammal gubbe med förbittring, huru fästningen blef såld, utan att något försök till motstånd gjordes. „Ísn riktit bogna undi os, nær vi tåga út; he va som skammen so sku a trykt os“.

---

328. Mats Björkström, fiskare från Pörtö i Borgå socken.

Fiskaren Mats Björkström från Borgå skärgård uppköpte vintern 1808 smör och ost m. m. från landsbygden, och som han för tillfället ägde häst, förde han med den sina varor till Sveaborg, där han sålde dessa åt fästningens försvarare.

Allmogen i omnäjden täflade här liksom tidigare vid Svartholm att förse fästningen med matvaror. Man var vid sådana tillfällen försedd med laddade bössor och beredd att med lif och blod försvara sig för att kunna, såsom de sade, förekomma svält hos garnisonen.

Fiskaren Mats Björkström hade gjort åtskilliga resor till Sveaborg, hvilka alla lyckats väl. Nu var han en vinternatt åter stadd på en dylik resa, hvilken dock icke fick en lika lycklig utgång som de föregående.

Han hade redan hunnit till fästningens närhet, då han märkte, att en ryttare närmade sig, som det tyktes, i fientlig afsikt. Fiskaren stannade sin häst och redde sig till försvar. Han lade sin medhafda lodbössa till örat för att skjuta på sin motståndare, då denne kom inom skotthåll.

Ryttaren vände om. Då började fiskaren köra framåt igen; men efter en stund såg han en annan ryttare åter närma sig på samma sätt som den föregående. Han beredde sig också nu till försvar liksom den förra gången.

Äfven denna ryttare vände om.

Men efter en stund syntes en ryttare igen. Också nu beredde sig fiskaren till försvar liksom de föregående gångerna, men denna ryttare vände icke om, utan närmade sig fortfarande. Nu ämnade fiskaren skjuta; men skottet brann ej af, hvarför hans motståndare slapp så nära, att han kunde slå fiskaren med piken i hufvudet, så att denne miste sansen.

Då han sedan kom till medvetande, var han utan både häst och lass; själf låg han på samma ställe på isen, där striden hade stått. Af blodförlust var han så svag, att han ej orkade gå; han måste därför krypa på alla fyra och slapp så in till fästningen, där han erhöll nödig läkarevård.

Han tillfrisknade sedan så småningom, att han kunde bege sig hem, då det blef öppet vatten.

---

329. Om Magguåls soldátn.

(Palmgård i Sjundeå).

Nær ryssn komd i lande o fikk fästniggin ginum bidrægerí, som folki talar, so va dær ota Nýlans soldáter mæ. O dom va so förbittraga, nær dom mostist gié säj, at dom tägkt skúta niér bifæle. Ién ota soldáterna, han va himm ifruån Karis Magguål ändo den sama, han a jórd ién tokon iéd, at an int sku gié säj förför an a färga sina vápn mä ryssblód o an hold iédn sin o. Nær dom fikk bifalnigg ti gié säj, so dró an säj undan o nær ryssn komd inn po fästniggin, so gikk an o ränd bajunettn ginum trí ryssar o komd mä ién bärandes po bajunettn o gikk framm för bifæle sit o kasta ryssn dær o sá: „De hær a ja jórd, o tokon va min iéd, o nu fuår ni gör mämmäj, va ni vill“. Han sku nu a buda dyødas, men alla tykt, som sanniggin va, at an hold sin iéd, som an svór, o at iggin kund skämma an för de, o an blié po de sätte binuådager.

---

330. Romberg, en Nylands dragon som adjutant.

Under kriget begärde von Fieandt af den tidigare nämda ryttmästaren von Post en underofficer, passande att begagna som adjutant i nödens stund. von Post gaf honom en man från sin skvadron vid namn Romberg, dragon för Romby rusthåll under Prästkulla gård i Tenala socken. Tvekande mottog väl von Fieandt karlen, men blef snart öfvertygad om hans duglighet; här behöfde Fieandt ej med karbasen gifva ökad fart åt buden, de framfördes ändå med hastighet, köld och redighet äfven i de tätaste kulregnen. Där faran var störst, fann Fieandt alltid Romberg vid sin sida. Så utmärkte han sig en gång såsom behjälplig att återtaga en redan förlorad kanon, hvarom uppstod ett värkligt blodbad.

Redan uti 1788—1790 års krig hade Romberg utmärkt sig, kämpande äfven på flottan, och blef då belönad med medalj. Prydd med detta välförtjänta hederstecken, med sin raska hållning, sin skarpa blick var Rombergs hela personlighet typen för en käck dragon. De befallningar, de rapporter han skulle framföra fattade han hastigt och klart och meddelade dem tydligt; det bestämdaste lugn utmärkte alltid hans raska krigsbragder.

Efter Jägerschiöld.

---

331. Karl Johan Svan från Snappertuna.

Om Karl Johan Svan eller Sjölund, som han tidigare hette, hemma från Snappertuna, finnes en hel mängd historier, bland hvilka Svan själf gärna plägat tala om följande:

Under kriget hade man ingått en kort vapenhvila med ryssarna. Svan, som var skicklig skytt, beslöt att gå ut på jakt i de angränsande skogsmarkerna. Han hade gått länge och väl utan att träffa på något villebråd och hade redan förlorat alt hopp om att få medföra en välkommen stek till de vanligtvis klena måltider, som bestodos soldaterna. Då fick han helt oförmodadt se en stor tjäder i en gran. Han lade an och skulle just affyra skottet, då han såg i en buske en rysk soldat, som också siktade på samma tjäder.

„Do“, plägade Svan säga, „börja ja ti fundér, hokondéra ja sku šút: tjädern hälder ryssn, o hur ja fundéra, so knäft ja ryssn“.

En annan rysse, som var i närheten, såg hvad Svan gjorde och kom för att hämnas sin kamrat. Det värsta var, att det skett under vapenhvila, då det var förbjudet att anfalla och döda en fiende. Svan ansåg det därför vara bäst att taga till benen, i synnerhet som han

icke hunnit ladda om sitt gevär. Ryssen sprang efter honom. Svan var flere gånger nära att blifva gripen, men höll dock modigt ut, tils han kom till ett stort kärr. Detta var så sankt, att han föll in och fastnade i gytjan. I ett nu slapp han åter upp, men sina storstöflar måste han lämna i kärret. „Fast va ja, o rädder va ja mæ“, brukade han alltid säga, då han omtalade detta minne från sin ungdom. Man bör ihågkomma, att han sköt ryssen under en vapenhvila.

General Döbeln („Dybbeln“) kände han särdeles väl och berömde honom mycket. „Add Dybbeln vari djinrál, tamme djæveln, om ryssn tátt lánde“, kunde han säga på tal om den „ädla, tappra, varma generalen“.

Då den folkkära generalen såg sina gossar gå tysta och modstulna, brukade han, efter Svans berättelse, fråga: „Hvad brister, gossar? Fattas det tobak eller brännvin?“ Härvid lät han trossen stanna och lät utdela både tobak och brännvin. Ofta tog han då första tåren och sade: „Jag tror just gossar, att vi ta oss en sup“.

I slaget vid Siikajoki skall Döbeln kort före slagets början hafva sagt: „Int skolen Ni gossar här vara ängsliga, ta mig djäfvulen, det är bara som på ett bondbröllop“.

Likaså skall han i ett kritiskt ögonblick i slaget vid Siikajoki utbrustit: „Om jag nu hade en bataljon af mina tappra nylänningar här!“ Han hade nämligen i början af kriget varit sekundchef för Nyl. infanteriregemente och därunder hunnit förvärfva aktning för sina förra truppers tapperhet och mannaduglighet.

Land och Stad.

---

332. Korpral Lund från Ingå.

Korpral Lund var född i Lojo socken 1780. Vid 16 års ålder hade han ingått i krigstjänst, i hvilken han kvarstod, tils han hunnit en ålder af 30 år. Han skall ha varit med i sjutton drabbningar, af hvilka han ansåg den vid Siikajoki som den hetaste. Då man i en af de strider, i hvilka han deltog, märkt, att man antingen måste gifva sig fången eller fatta mod och tränga sig igenom, och både deras chef, som hette Rehausen, och de själfva valde det senare, påstod han sig i det handgemäng, som då utspann sig, med bösskolfven hafva dödat sju fiender.

Under sin krigstid fick han tvänne silfvermedaljer, af hvilka han erhöll den ena efter striden vid Ruona, där han af en kula blef träffad i ena benet. Då han en gång talade om sina medaljer, yttrade han med ett leende: „Ja sír, at soldátren nu för tínn tilomä går

mä gullpägg up bryste". Han märkte nog, att det dåmera icke tyktes vara någon synnerlig konst att förskaffa sig sådana.

Lund bodde i 20 år i Ingå på sitt eget torp i Ingarskila by. Han uppnådde en ålder af 80 år. Trots sin höga ålder och sin grånade hjässa bibehöll han till det sista utseendet af en äkta krigare, och hans raka och ståtliga gestalt vittnade om mod, tapperhet och uppriktighet.

R. Schauman.

333. Johan Bäck, Nylands dragon.

Bäck var dragon för Kattelus rusthåll i Karis-Lojo socken. Han deltog i 1788—90 och 1808—9 års krig och säges ha deltagit i 24 bataljer. Då han en gång förlorat sin häst, var han jägare, tils man hunnit anskaffa ny häst åt honom.

Till sitt yttre var Bäck medelstor, axelbred och stark samt modig i alla krigets skiften. Rättfram, nykter, sakta och tystlåten ville han gärna gå sin egen väg. Ofta fick han öfva ostyriga hästar, som icke ville låta tämja sig. Han fruktade ej faran, ty han trodde, att kulor icke beto på honom. I ett slag hade Bäck vid sin sida en räddhågad kamrat, som stod på knä, hvar gång han laddade. Bäst han så en gång stod i knäböjande ställning och laddade sitt gevär, fick han en kula i magen. Då Bäck såg detta, svor han och sade: „Du skulle ha stått, skulle kulan gått mellan dina knän".

En gång då Bäck under 1788—90 års krig en natt var ställd på post, kom konungen ridande, ty han ville pröfva sina soldaters pålitlighet. Som konungen icke kände lösen, släpte Bäck honom icke fram, utan satte sabeln mot bröstet på hans häst. Hade icke korpralen infunnit sig på stället, hade Bäck huggit sabeln i bringan på konungens häst.

Å Bastubacka — en fjärdingsväg från Ingå kyrka vid Backassund — hade svenskarna under 1788 års krig uppfört ett batteri, hvars ruiner ännu kvarstå. Då hände, att ett ryskt örlogsfartyg inlopp i sagda sund och började beskjuta batteriet. Svenskarna besvarade länge elden med att skjuta på fartyget. Slutligen sågo de sig tvungna att draga sig undan. Men Bäck sade: „Jag skall ännu ge den sista salvan". Därmed fattade han i den rykande luntan och affyrade en på batteriet laddad kanon med den påföljd, att den ryska fregatten fick ett grundskott och sank. Skrofvet däraf påstås ännu finnas på bottnen af Backassund.

Äfven ifrån 1808—1809 års krig kom Bäck oskadd.

334. Glad och Loman, Nylands dragoner.

(Väjby i Lojo).

Dragon Glad från Kistböle i Sjundeå var jämte dragon Loman ordonans åt en generaladjutant i slaget vid Siikajoki. Vid Torneå stupade Loman. Då Loman blef skjuten, blef adjutanten rädd och gömde sig bakom prästgårdens ria. Detsamma gjorde Glad.

„Hvad, blef Loman skjuten?“ frågade Glad.

„Ja“, svarade adjutanten.

De voro bakom rian, tils slaget var slut.

I Limingo stod äfven ett slag. En kväll samlades armén i byn. Samma afton skickades åbolänningarna till en björkskog för att bevaka stället. Därifrån gick en stark gärdesgård öfver ängen, och öfver vägen var en grind. En hop dragoner patrullerade på ängen och vid grinden. — Glad var äfven där. Då kom en skara kosacker, och när dragonerna sågo dem, drogo de sig tillbaka upp mot skogen, emedan de voro färre och hade sämre hästar än kosackerna. Men då kosackerna sågo dragonerna, vände de äfven om.

I soluppgången följande morgon kommo ryssarna. En het strid uppstod nu vid gärdesgården och grinden. Ryssarna blefvo slagna, och när striden var slut, var hela gärdesgården full med pikar, som voro afbrutna.

En gång var Glad äfven med i en strid på isen. Här rusade adjutanten ensam så långt fram mot ryssarna, att de togo honom till fånga. Glad blef att stå med adjutantens klocka, sjöskumspipa och tobakspung i handen. Alt detta togo de andra herrarna af honom, i det de sade: „Nog blir du af med dem ändå“.

Efter krigets slut kom Glad hem och lefde ända till 1849.

---

335. Gustaf Glansberg, korpral vid Nylands regemente.

I Helsingfors Dagblad för den 27 februari 1868 finnes införd en så lydande dödsannons:

„Korpralen vid Kongl. Nylands regemente, bärande Svärdsordens silfvermedalj med påskrift: „För tapperhet i fält“

Gustaf Glansberg,

född i Lovisa 1779, dog i Laihela den $^{19}/_{2}$ 1868, saknad af dotter, svärson och några vänner.

Esaia 44 kap. 22 v.“

I samma blad läses följande vackra dödsruna af märket Kr. (Kristian Svanljung):

Veteranen Gustaf Glansberg.

„Du gubbe där med svensk medalj
uppå ditt breda bröst —
hvem är du?“ Så vid trupprevyn
ljöd generalens röst.
— „Vid Nylands regemente var
jag fordomdags korpral
och kunde slås nog skarpt, fast jag
är gammal nu och skral!“

„Hvad? Nylands regemente? — Hm!
Det känner icke jag!“
— „Nog lärde ryssen känna oss
i månget blodigt slag.
Tre fyra dussin nappatag
med honom hade vi;
hårdt pröfvade vi krigets lek
och härdades däri“.

„Rätt bra, rätt bra! Men, gubbe min,
säg hur du enögd blef?“
— „En närgången kosackpik bort
mitt högra öga ref!“
„Du haltar litet — hvad har du
i benet, gamle stut?“
— „En kula fick jag dit en gång,
men den togs genast ut“.

„Så räck mig handen! Men din arm,
den är ju styf, min vän?“
„En sabelklinga, något hvass,
bekantskap gjort med den.
Vid Ruona jag från striden bar
en fallen officer —
förföljdes, sårades och blef
omsider fången där“.

„Tag dessa silfverrublar! Drick
ditt regementes skål!
Om alla däri liknat dig,
en grundlig skål det tål!
Din jätteskepnad glömmer jag
vid Gud ej förr'n jag dör;
och nu skall hela truppen här
få göra dig honnör!“

Honnören gjordes. Annan har
ej gubben Glansberg fått
i sina lefnadsdar. — Han nyss
till evigheten gått.
Bland forna krigskamrater nu
i någon stjärneborg
han bor och tänker icke mer
på jordisk nöd och sorg.

Efter Aftonbladet (1893) lämna vi några ytterligare uppgifter om den hädangångne veteranen.

Glansberg bodde under senaste delen af sin långa lefnad hos sin måg i Laihela. Därifrån företog han emellertid då och då, ehuru långt in på åttiotalet, vandringar till det vidpass tre mil aflägsna Vasa, där han brukade uppvakta rådman Svanljung, som alltid med största vänlighet emottog den åldriga veteranen — för öfrigt en värklig kämpagestalt, mer än tre alnar lång samt därtill axelbred och groft bygd. Då veteranen infann sig efter ankomsten till Vasa uti rådman Svanljungs kök, undfägnades han vanligen genast med ett dricksglas brännvin och par skifvor bröd som tilltugg. Glaset tömde han ofta i ett drag, utan att det tyktes bekomma gubben det ringaste. Efter slutadt besök i staden återvände den gamle åter till fots den tremila vägen, hvilket skall hafva skett ännu några år före hans död (vid nittio års ålder). Vid ett af dessa Vasabesök dröjde gubben Glansberg öfver natten i staden och logerade då på en bänk i den så kallade finnstugan, för tillfället upptagen jämväl af andra gäster, bland dem flere yngre allmogemän. Desse störde emellertid Glansbergs sömn genom prat och gyckel, hvilket flere gånger nedtystades af den gamle. Då detta emellertid icke halp och en af ungdomarna var djärf nog att låta skämtet öfvergå i handgripligt ofredande af den hvilande, blef gubben Glansberg slutligen vred, reste sig upp i hela sin jätteskepnad, tog fast i gyckelmakaren och begynte med honom såsom vapen drifva ut det öfriga sällskapet. Inom kort hade Glansberg äfven rensat hela stugan, hvarefter han tillbommade dess dörr och lade sig därpå ånyo att sofva, hvilket han ock sedan ostördt fick göra hela natten igenom. Gubben var då mellan 80 och 90 år.

På veteranens graf i Laihela restes sedermera af Nylands studenter en minnesvård.

Rättelser.

Sid.	2^{25}	står:	so en	läs:	so än
„	3^{19}	„	fräga	„	fråga
„	5^{9}	„	ju	„	jʉ
„	5^{20}	„	dörn	„	därn
„	8^{24}, 31^{14}	„	in	„	en
„	12^{35}, 13^{26}	„	brevi	„	brävi
„	17^{10}	„	lífvʉll	„	lívfʉll
„	17^{13}	„	šøter, Šøtin	„	stjøter, Stjøtin
„	17^{29}	„	allti	„	alti
„	18^{20}	„	stäjtjin	„	stäjtji
„	29^{6}	„	šikka	„	stjikka
„	36^{6}	„	Kʉppar-Stína	„	Kuppar-Stína
„	36^{7}	„	ʉp	„	up
„	45^{18}	„	bórds	„	bórs
„	50^{38}	„	tifå	„	ti få
„	54^{29}	„	Hurtig	„	Hurti
„	69^{2}	„	äiji	„	äjji
I sag.	83	„	Bón	„	Bónn
Sid.	153^{38}	„	kvár	„	kvar
„	164^{24}	„	sku	„	skʉ
„	188^{9}	„	analt	„	an alt
„	219^{29}	„	Hon	„	Hun
„	230^{27}	„	kʉna	„	kʉni
„	231^{25}	„	gästabud	„	gästabúd
„	233^{6}	„	jölpt	„	jölft
„	237^{39}	„	för	„	fär
„	$239^{27, 33}$	„	dom andra	„	tom áder
„	239^{41}	„	šilt	„	stjilt
„	240^{7}	„	päggana	„	päggan
„	240^{9}	„	šússast	„	stjússast
„	247^{1}	„	Bämbøliggan	„	bämbøliggan
„	247^{16}	„	útbýssare	„	úrbýssare
I sägn.	210	„	sólšín	„	sólstjín
„	319	„	kambráten	„	kambrátn

Ordförklaringar.*)

Bistól, pl. -er, m. Pistol. Si.
Blåfatiger, n. -it, adj. Utfattig. Ö. N.
Faska, pl. obr. m. Fastlagen. Lptr.
Fjål, pl. -ar, m. Fiol. Ö. N.
Jätur, pl. -ar? m. Jätte. Pä.
Knaplanjúd, n. Ljud, som uppkommer vid hamrande. Pä.
Knipil, pl. -plar, m. Bit, stump. Lptr.
Kýpertræ, pl. -træder, n. Cypress? M.
Línnukko, pl. -or, f. Lindocka. Lptr.
Läddjar m. Led, förek. i det allitererande tales. lider o läddjar. Lptr.
Mossor, förek. endast i pl., f. De mjuka delarna af människans bakkropp. Sj. Ksl.
Mölnklimp, pl. -ar, m. Molntapp. M.
Nattslipu, pl. -ur, f. Fladdermus. M.
Noitankonster, förek. endast i pl. f. Trollkonster. He.
Nävakojjo, pl. -or, f. Bondost. Ksl.
Otan, konj. Utan. He.
Révarbatterí, pl. -íer, n. Röfvarhop. B.
Rådder, f. adj. Hafvande. Ing.
Sát, konj. Så att. He.
Séslåra, pl. -ar, m. Sädeslår. Lptr.
Séttan (sættan), adv. Sålunda. Ö. N.
Smålæt, n. t. adj. Enfaldig, dum. B.
Snysk, pl. obr. n. Fnöske. Ing.
Svínruffel, pl. obr. n. Grymtande. M.
Sön, konj. Så att. Ljd.
Söl, pl. -ar, m. Säl. Si.
Trunthórn, pl. lika, n. Vallhorn. B.
Úrbýssare, pl. lika, m. En från en annan by. Lptr.
Unnislöus, n. t. adj. Afundsjuk. B.
Vídere adv. Vidare. B. He.

*) Beträffande öfriga obekanta ord få vi hänvisa till häftet I, Samlingar af ord ur nyländska allmogemålet, ordnade af Herman Vendell.

Innehållsförteckning.

II Flocken. Sagor och sägner af kristligt-mytiskt innehåll. 82—101.

III Flocken. Djursagor och -sägner ... 102—115.

IV Flocken. Äfventyr ... 116—208.

V Flocken. Skämtesagor och -sägner 209—251.

VI Flocken. Historiska sagor, sägner, notiser m. m. ..... 252—316.

I. Sagor och sägner om den svenska befolkningens bosättning i Nyland, ortsnamns uppkomst m. m.

II. Sagor och sägner om städer, borgar, grufvor m. m.

III. Sagor och sägner om kyrkor, kyrkklockor m. m.

IV. Sagor och sägner om historiska personligheter.

V. Män ur „de djupa leden“ från 1808—1809 års krig.

Under den gemensamma rubriken NYLAND har Nyländska studentafdelningen för afsikt att utgifva de samlingar från fosterbygden, hvilka, hufvudsakligen med understöd ur Kiseleffska donationsfondens räntemedel, sammanbragts af hennes medlemmar och hvilkas offentliggörande hon trott kunna gagna forskningen på det ena eller andra området. År 1884 utkom:

I. Samlingar af ord ur nyländska allmogemålet, ordnade af H. Wendell. Pris: 6 mark.

På våren 1887 utkom:

II. Nyländska folksagor, ordnade af G. A. Åberg. Pris: 7 mark.

På hösten samma år:

III. Nyländska folkvisor, ordnade och utgifna af Ernst Lagus, första delen. Pris: 8 mark.

År 1889 utkom:

IV. Nyländska folkseder och bruk, vidskepelse m. m., framstälda af Anders Allardt. Pris: 2 mark 50 penni.

År 1893 utkom:

Va. Nyländska folkvisor, ordnade och utgifna af Ernst Lagus, andra delen. Pris: 3 mark 50 penni.

Date Due

JAN 5	1965		
RET'D DEC 29 1964			

Demco 293-5

ALF Collections Vault
3 0000 118 526 346